This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07577963 1

DRYSS

DRYSS

ROMAN

AF

M. ANDERSEN NEXØ

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1902

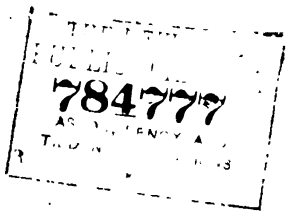

Retten til Oversættelse forbeholdes.

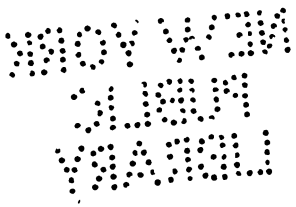

I.

Livet havde ladt ham i Stikken!

Der var ingen svulmende Blodfylde over ham, intet Glimt af Overmod i hans graa Blik, ingen Spænding i hans Legeme af overstærke Muskler.

Som en Egn var hans Legeme, en Egn hærget af Sot og Tørke, hvor Livet flygtede paa alle Kanter og overlod Pladsen til den næste Kolonist — Døden.

Netop saadan: Skoldet, febertør, med lidt uren Væske i de udtørrede Flodlejer. Gold, uden Ævne til at fostre ringeste Liv, men dræbende for hvert Frø, hver Spire, der forvildede sig hid. Og mere end det. Var han ikke som en død Haand for sine Omgivelser ogsaa, døde ikke Smil og Ungdom bort paa Læben af dem, der nærmede sig ham? Jo han var et Pesthul, en giftig Sump, der virkede dræbende langt ud over sig selv!

Og kun seks og tyve Aar!

Han var mærket!

I Aar og Dag havde andre behandlet ham som den af Døden udkaarede. De Gamle sukkede, naar de saa ham, over at saa meget dog skulde gaa i Jorden. Han var for dem Indbegrebet af al sund Ungdom, sædelig, strængt alvorlig, en søgende Natur. Kun Freden i Gud havde han ikke, men det vilde

komme, med hans alvorlige Søgen maatte det komme. Og de behandlede ham som en, der stod Gud nær.

Ogsaa af Ungdommen var han mærket. Den omgikkes ham af Medlidenhed men gik helst langt uden om ham — som om en Kirkegaard.

Tiltrække Alderdommen og frastøde Ungdommen — trængtes der vel til bedre Vidnesbyrd!

Livet havde ladt ham i Stikken, han følte det til Overflod i alt, hvert Øjeblik paa Dagen. I den stærke Svimmelhed, blot han bukkede sig lidt, i Kvalmen, hver Gang han havde spist, i den matte Sved, naar han sov.

Han havde været den sidste til at vedgaa det. Men da Indrømmelsen først var gjort, faldt Kendsgærningen over ham med uhyggelig Styrke og fortrængte alt andet af hans Sind.

Rask havde han aldrig været; han kunde i ethvert Tilfælde ikke huske det. Men han havde dog i sin Barndom kunnet følge saa nogenlunde med de andre Børn, havde gaaet i Skole som de uden nævneværdige Afbrydelser, var bleven holdt til Bogen som de og havde taget sine Eksamener, endogsaa paa forholdsvis kort Tid — lige som de.

Under alt dette var han blevet stadig mere vaagen for den evige Gnaven inden i sig. Men han druknede Fornemmelsen i Flid og Overtræthed, bortforklarede Smærter og Ildebefindende og Kraftesløshed og Sortnen for Øjnene, skød Skylden paa Overgangsalder og Pubertet — han var jo saa sent udviklet. Han hang sig ved dèt med den sene Udvikling: han var endnu

midt i Overgangsalderen, lige paa det kritiske Punkt. Han følte allerede Fremgang, og naar han var naaet over Toppen, vilde det gaa fremad med rivende Fart. — Saadan narrede han sig lang Tid.

Det Kriterium paa hans virkelige Tilstand, som Omgivelsernes Opfattelse kunde have været ham, ødelagde han ved paa Forhaand at underlægge den andre Bevæggrunde end de virkelige. Hos mange var det Misundelse eller Skadefryd, naar de kom med deres: Gud, hvor du ser daarlig ud! Hos andre var det Føleri, de slog gærne Folk ihjæl for at kunne begræde dem bagefter. Navnlig for Familiens Vedkommende galdt det sidste, hver Familie skulde helst have sit Smærtens Barn, saa vel som sin begavede Dreng; nu havde de kaaret ham til begge Dele — det var saa pikant.

Men da han var for nøgtern til i Længden at kunne slaa sig til Ro med denne Bortforklaring, søgte han at paavirke andres Opfattelse af sig ved sin Arbejdsævne. Skønt han var dødstræt af alt, hvad der hed Bøger og Studier, da han havde taget sin kand. mag.-Eksamen, hidsede han sig til at gaa videre; og midt under det for ham strænge Arbejde med en Doktordisputats, som han nærede den inderligste Foragt for, underviste han fire Timer om Dagen for ikke at staa tilbage for den fattigste stud. mag. — han vilde bibringe sine Omgivelser den Tro, at han skjulte et Jærnhelbred bag sit svagelige Ydre.

Dette var den inderste Oprindelse til al hans Flid,

i Virkeligheden var alt Arbejde hans syge Legeme imod — og havde været det, fra han var Barn.

Det lykkedes ham virkelig at putte sine Omgivelser — og gennem dem sig selv — Blaar i Øjnene. Kun Faderen, som han holdt mest af, rakte ikke Haand til at made de falske Illusioner; og det fyldte Sønnen med en Bitterhed, der efterhaanden nærmede sig stærkt til Had.

Men saa kom Kracket.

Det kom ikke som nogen voldsom Afsløring, ikke engang pludseligt. Aar efter Aar havde Ubetydelighed hobet sig paa Ubetydelighed; alle de Kendsgærninger, han havde fornægtet til intet, havde lagt sig i Bunke og dannet et usynligt Bjærg. Og en Dag, ganske pludselig mens han sad og underviste, tog det fast Form og laa spærrende for ham som den massiveste Kolos af uomgængelig Sandhed.

Det var ikke engang noget Choc. Kun et bittert Smil trak sig igennem ham, og han greb sig i at grunde over, hvilken Ubetydelighed der vel havde faaet det hele til at krystallisere sig — til han endte ved, at det i Virkeligheden havde ligget der synligt hele Tiden.

Sværere var det altsaa ikke at fælde sin egen Dødsdom. Og han, der havde kæmpet som en vanvittig, blot for at redde en Løgn om Liv! og været paa Nippet til at hade sin Fader, blot fordi han ikke vilde lyve den ligegyldige Løgn med! — — —

Men et Krack var det alligevel.

Fra det Øjeblik Sandheden blev ham klar, veg al hans Vilje til Livet. Skolearbejdet havde altid trættet

ham, nu ævnede han det ikke længer. Han kunde ikke holde sin Ryg oprejst en Time til Ende, hans Hoved trætnede, det var ham en smærtefuld Overvindelse at aabne Munden og tale.

Og Tankerne! Han kunde ikke tænke det, der krævedes, kunde slet ikke tænke i Sammenhæng. Han kunde tænke bittert, og resignert, og rejse sig i galdesyg Protest, og synke hen i en uovervindelig Hjærnedøs. Og saa ærgre sig over mindre end ingenting, ærgre sig, saa han skreg højt og hysterisk i Klassen og Drengene lo. Bagefter sank han hen og rørte sig end ikke, naar Drengene sprang paa Bordene.

Saadan slæbte han sig igennem det henved to Aar, saa løste han og Skolebestyreren Forholdet.

Sit Studium opgav han — ikke foreløbig men for altid; han havde fattet Afsky for enhver Beslutning, der kunde se ud som et Forsøg paa at tilsløre Sandheden. Han følte kun èn Trang: ligge, ligge — og saa fjæle sig bort fra Alverden.

Saa laa han da sammenkrøben paa sin Sofa Dag og Nat det meste af et Fjerdingaar og rugede, han holdt sig med Vilje Døden for Øje og tvang sine Tanker tilbage til den, naar de gik paa Afveje.

Ogsaa i Dag havde han gennemgaaet sit Liv fra aller første Færd, saaledes som han havde faaet det fortalt: Hvorledes han skreg som lille, skreg saa Moderen ikke kunde holde det ud men maatte overlade ham til en Barnepige, der ikke fik Ro hverken Nat eller Dag. Han kunde tænke sig, hvorledes de

havde handlet med ham, disse fremmede Mennesker, der for en lille Løn skulde taale det, hans egen Moder ikke kunde holde ud til. Han kunde tydelig se dem rive den lille skrigende Bylt op af Vuggen, ruske den og skænde — maaske slaa ogsaa — til Barnet skreg sig blaa og fik Krampe. Krampeanfaldene naaede helt op til, hvor hans egen Erindring begyndte, og det hed sig, at de hidrørte fra en uheldig Barnepige. Og han vidste, at Barnepigerne havde givet ham Brændevin for at faa ham til at tie. Han havde opsnappet det engang som lille, da Forældrene skændtes om ham og Faderen fremførte det som en Bebrejdelse mod Moderen — og det havde bidt sig fast i hans Øre som en Snurrighed. Men siden havde han erfaret, at det var et almindeligt Husraad hos den laveste Almue.

Saa kom den skrantne, glædesløse Barndom, som han selv huskede den! Og den ensomme Opvækst, hvor han, skyet af Kammerater som af Lærere paa Grund af sin Uomgængelighed, gik og blev endnu mere kantet og uomgængelig! Og Aarene, hvor han sled og løj for at holde sig Angsten og de andres hoverende Medlidenhed fra Livet!

Aldrig havde, saa langt han saa tilbage, en stor og varm Følelse straalet ham i Møde fra Menneskene, kun Egenkærlighed, Utaalmodighed, Ubehag. Enkelte havde bevaret deres Overbærenhed saa længe, mens de venligt nikkende drog sig bort fra hans Nærhed; andre brød sig ikke engang om at bevare Skinnet af en menneskelig Følelse men vendte ham kort og

og godt Ryggen. Selv for sine nærmeste var han en Urimelighed og en Plage.

Der var kun en eneste Undtagelse — Faderen. Fra sin tidligste Barndom kunde han føle dennes Blik hvile varmende paa sig, aldrig utaalmodigt eller vredt som de andres, men altid kærligt forskende. Han havde undskyldt det, de andre kaldte Urimelighed, ja mere end det, han havde forstaaet, at der var en Uret at gøre god. Men Sundheden havde han ikke ævnet at give ham. — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — —

Det bankede paa Døren.

»Hvem er det?« spurgte han arrigt og lettede sit Ansigt fra Sofahjørnet.

»Det er mig Karl! Lad mig komme ind til dig, maa jeg ikke?« Det var Moderens Stemme.

»Nej!« svarede han haardt affejende og krøb igen ned i sit Hjørne.

At hun dog ikke kunde blive ked af at rende dèr forgæves. Nu blev hun vel som sædvanlig staaende et helt Kvarter og tiggede og græd — for saa at gaa ind og lægge kolde Omslag paa de hovne Øjne og behandle Kinderne med Pudderkvasten, — at hun dog gad!

Det bankede svagt igen: »Maa jeg ikke nok komme ind til dig, Karl? Jeg skal slet ikke sige et Ord til dig, hvis du ikke vil have det — blot jeg maa holde din Haand lidt. Lad mig.«

Han svarede ikke, men laa stille med sammenbidte Tænder og lyttede. Hvad vedkom det ham, at hun holdt af ham, naar denne Kærlighed var en

Løgn for ham, da den aldrig havde formaaet at bringe noget Offer. Selve hendes »velkonserverede Skønhed« var jo den største Anklage mod hende som Moder.

Han fik pludselig Lyst til igen at se denne »Efter-Skønhed«, der var købt med hans Helbred og Livslykke, og han sprang hen, drejede Nøglen om og skyndte sig tilbage til sin Plads.

Fru Bauder aabnede Døren og kom ængstelig hen imod ham. Hun var høj og fyldig med frisk gulbrun Teint og kraftigt, mørkeblond Haar, der rundede sig blødt frem over Panden. Kjolen strammede foran og antydede stærke, velformede Ben, der afsluttedes smukt af de faste Hofter. Men Midjen var for smækker til at være naturlig, navnlig i Forhold til den fyldige Barm, der pressedes opad af Korsettet, saa man kom til at tænke paa hin Kvindekrop, der skyder frem af en Lotusblomst. Hagen var kraftig, og Munden bred med faste Læber og et lidt graadigt Præg, dertil sluttede sig en lige, smukt udformet Næse, mørke Øjne med tunge Vipper og stærke, temmelig lige Øjenbryn.

Fraset den stærke Snørthed, der skæmmede Harmonien i hendes Legeme, maatte hun kaldes smuk. Men Øjnene var dvale, og hele Skikkelsen røbede et Temperament, der ligesom Slangernes og Kattenes behøvede stærk Sol for at udfolde sig.

Men den tændende Sol blev hende sparsomt tildelt, og hun var for fejg til trods sine Varmelængsler selv at kaste sig ud i den. Hendes Mand havde efterhaanden udviklet sig til en kølig, behersket

Natur, der ikke længer lod sig opildne af hendes Skønhedsmidler, og overhovedet var det vel tvivlsomt, om hun var mere i sit Element som Hustru end som Moder. Mandens Opfattelse af hende var, at hun var født Elskerinde og intet andet, og Sønnens faldt nøje sammen dermed, skønt de aldrig havde drøftet dette.

Han saa i hende et Eksemplar af en Type Kvinder, der fortrinsvis tilhørte Hovedstaden, og som han kaldte Haremstypen. Af Ydre var de alle ens i Hovedsagen: kraftige med Anlæg for Yppighed, mørkladne, med den gulbrune Lød, som hverken Sol eller Vind bed paa, hoftebrede og frugtbare. De syntes at trives bedre, jo mere forplumret og usund Luften var, de fremgik fortrinsvis af vindskibelige Borgerkredse, og han nærede ingen Tvivl om, at Storstaden havde skabt dem som et Værn om sin hensygnende Befolkning. Derfor trivedes de som Meloner paa en Mødding her, hvor alle andre sygnede mere eller mindre hen af Mangel paa ren Luft, og Naturen havde udrustet dem rigt med det Formaal for Øje at føde saa talrigt og kraftigt et Afkom som muligt. Dèr laa deres Ævner, men paa alle andre Punkter var de blanke. — Moderens Mangel paa Begavelse stemmede godt hermed. — — —

Saadan var Mandens og Sønnens Opfattelse af hende. Den bestemtes af — og bestemte igen i forøget Grad — hendes Stilling i Hjemmet, der var alt andet end hyggelig. Thi hvor godt de end forstod hendes Væsen, og hvor rummelige og mildtdømmende de end var, saa blev Forstaaelsen kold

og død, naar det galdt Hustruen og Moderen. Og lidet begavet som hun var, kunde hun ikke hævde sig og gik om som et Bytte for en stum Lidelse, der vandt Genklang hos fremmede Mænd men lønnedes med kold Foragt af hendes egne. — — —

Hendes smukke men aandsfattige Ansigt udtrykte Barnets aabne, hjælpeløse Forskræmthed, idet hun kom hen og satte sig hos ham. Hun rørte svagt ved hans Ærme og smilede prøvende til ham, et saart, ængsteligt Smil, der skjalv sig frem om hendes Mund som et forpint Dyrs stumme Bøn om ikke at være haard.

Men han saa fremmed paa hende. Og mens hun lagde sit Hoved ned til hans Skulder og ikke turde læne det helt af Frygt for at blive stødt tilbage, og mens han tydelig følte, hvor det sitrede i hende ved den mindste Bevægelse, han gjorde, forfulgte han koldt sin egen Tankegang —:

Vel hørte hun til Typen, det var umuligt andet. Men saa var hun ogsaa et vanartet Eksemplar, for han var jo eneste Barn — han! En eneste Frugt paa saa kraftigt et Træ — og tilmed ormstukken! der maatte være noget galt dèr.

»Du har det ikke godt, min Dreng,« hviskede Moderen, som mærkede, hvor urolig han blev.

»Har jeg nogensinde haft det godt maaske?«

»Nej, du har jo været en stakkels forfulgt helt fra lille. Jeg var saa svag dengang og kunde ikke tage mig af dig. Og Barnepigerne —.«

»De gav mig Brændevin, ruskede mig og skræmte mig, saa jeg fik Krampe; mens min stakkels Moder

laa i sin Seng og sankede Kræfter — jeg ved det godt. Men hvorfor gjorde de alt det?«

»Fordi du skreg saa meget.«

»Saa fejlede jeg vel noget allerede dengang — siden jeg skreg?« sagde han hæftigt.

»Du var saa lille og svag, da du blev født,« svarede hun nølende.

»Det har du aldrig villet vedgaa før, lille Moder; det har altid hedt sig, at det hele stammede fra Barnepigerne. Men du, som er saa kraftig, maatte vel kunne sætte et rask Barn til Verden.« Han smilede bittert.

»Du kom to Maaneder for tidlig,« sagde hun og trak Vejret hastigt. Hendes Hjærte bankede saa stærkt, at Stødene forplantede sig gennem ham ned i Sofaen, hvis Fjedre klang svagt i Takt med de uhyggelig dumpe Stempelslag.

»Se, se, saa ivrig jeg har været efter at faa Del i Tilværelsen. Og du aner slet ikke, hvorfor jeg havde saadan Hastværk?« Han vendte sig hastig om og betragtede hende skarpt.

Hun havde rejst sig og saa tungt paa ham.

»Ved du det virkelig ikke, har Lægen ikke sagt dig det?«

Hun rystede langsomt paa Hovedet men undgik at møde hans Blik.

»Du lyver, Mor, det kan jeg se paa dig; du ved godt, at det er Korsettet. Altsaa forstaar du dog, at man ikke har Lov at stille Hensynet til en smækker Midje højere end et andet Menneskes Liv og Velfærd, selv om han er ens eget Barn. Men det har

du gjort, du har ofret mig — for at kunne vansire dig selv. Jeg bebrejder dig ikke, at du ikke selv har ammet mig — det laa ikke for dig, din Natur var ikke til det. Men du havde alle Betingelser for at sætte mig sund og kraftig til Verden, og dem har du ødelagt — med en Raahed. — Er det ikke raat maaske, at en frugtsommelig Kvinde gaar ud paa at være smækker? det er modbydeligt, ækelt. — — — Og hvem var det saa, du ofrede mig for? Var det Faders Smag, du imødekom, naar du ubarmhjærtigt skar ind i Fosteret med Korsetsnoren? Nej, for Faders Smag er ikke saa slet, han hader Korsettet. Og det vidste du — du gjorde det trods ham. — Skal jeg sige dig hvorfor?« spurgte han dæmpet. Han havde rejst sig og gik truende frem mod hende, hans Stemme dirrede af Raseri. »Som alle Tasker troede du, at Mændene sætter Pris paa en smækker Talje; du gjorde det for Mændene, ikke for èn men for dem alle — Skøge!« han skreg det ind i Ansigtet paa hende.

Hun strakte Hænderne ud imod ham og udstødte et hjærteskærende Skrig.

»Værre — værre endnu!« skreg han ubønhørligt, »for du var med Barn. Og du nægtede Barnet Ly under dit Hjærte for at bevare din smækre Talje, du nægtede det Pleje for at bevare din friske Teint — lutter Ting, som ingen i Hjemmet vilde begræde Tabet af, om der groede Kærlighed i Stedet. Men du havde vel Brug for disse Ting — du!«

»Du har ingen Ret til at beskylde mig og kalde mig grimme Navne,« sagde hun og rettede sig op-

bragt. »Hvad jeg end kan have forsømt mod jer, saa har jeg altid været din Fader tro.«

Han lo haanligt:

»Ikke engang din dyrt erhvervede Skønhed har du altsaa benyttet. Ikke Far og mig alene men alle har du da forsømt.« Der laa dræbende Gift i det medlidende Blik, hvormed han betragtede hende.

Hun sank grædende sammen.

»Det er ikke mig, det er jer selv. Altid har I vist mig tilbage, altid stødt mig bort, naar jeg nærmede mig jer. Altid har I holdt sammen — — og pint mig — — og glædet jer, naar jeg led.«

»Ja for du vilde blot Kærtegn, men vi vilde kærlige Tanker — derfor viste vi dig tilbage. Dine Tanker galdt ikke os to alene men alle andre Mænd — derfor holdt vi sammen, mod dig og alle de andre. Og du burde have søgt Trøst hos de andre, hvor du hørte til.«

»Du er meget haardere mod mig end din Fader,« hulkede hun.

»Fordi jeg har lidt meget mere end han ja. Han kan have mistet meget ved dig, men jeg har mistet alt. Ikke engang en Moder har jeg haft.«

»Jo — jo du har, Karl,« sagde hun med skælvende Stemme og nærmede sig ham bedende. »Det skal blive saa godt, blot du ikke vil dømme mig for haardt.«

»Dømme — det er ikke mig, der dømmer dig. Jeg har prøvet paa at forstaa i den Hensigt at tilgive — og jeg kan forstaa meget. Men om jeg saa forstod det alt, hvad hjalp det, naar jeg dog hader

dig, som om jeg slet intet forstod af det. Hører du, Mor, jeg hader dig!« hvæsede han frem mellem de sammenbidte Tænder. Saa lagde han sig paa Sofaen med Ryggen udad og sagde intet mere.

Moderen stod med bøjet Nakke som et tamt Dyr, der har faaet et Slag i Hovedet og venter paa et til. Hun rettede sig imod ham med et Ansigt, der var helt fordrejet af Smærte, og gjorde et Par Skridt fremad. Saa stansede hun og stirrede en Stund paa hans Ryg med det sjælløse Udtryk af uhjælpelig Raadvildhed, der kunde falde over hende i smaat som i stort og havde skaffet hende Betegnelsen dum. Og hun vendte sig tungt og gik vaklende ud af Stuen.

Karl laa endnu i samme Stilling, da Faderen om Aftenen kom ind til ham. Faderen saa straks, at der var noget usædvanligt paa Færde.

»Er der hændet dig noget?« spurgte han med sin rolige Stemme, der gjorde Sønnen saa godt, fordi han vidste, at der laa en Uendelighed af Følelse bag den ligefremme Klang.

»Jeg har sagt Mor Sandheden,« sagde Karl.

»Det skulde du ikke have gjort, min Ven.«

»Hvorfor?«

»Fordi hun dog ikke forstaar den, men tror, hun lider himmelraabende Uret.«

»Det gør hun maaske ogsaa — paa sin Vis. Og alligevel kan jeg ikke holde ud at leve under Tag med hende efter det, jeg har set i Dag.«

Faderen nikkede: »Der var en Tid, hvor ogsaa jeg syntes, hun led Uret — og heller ikke kunde holde hende ud alligevel. Men det er vanskeligere at blive skilt end viet i dette Land; ellers var der nok ikke saa mange Ægteskaber. Og ligefrem rende fra hende og det hele syntes jeg dog ikke, jeg vilde. Der var saa meget, der holdt igen: Hensynet til dig, Uvisheden om, hvorvidt jeg igen vilde være i Stand til at bryde mig en Levevej —«.

»— Og Fejgheden,« indskød Karl spydigt.

»Ogsaa den havde vel sin Part i Udfaldet,« sagde Faderen venligt, »— maaske endogsaa en ikke helt ringe. Vi Ældre har jo ret naturligt haft vanskeligere ved at frigøre os fra Fordomme end I, der kom efter. Efterhaanden blev jeg jo ogsaa haardhudet, og desuden — hvad man aldrig har kendt, føler man vanskelig Savnet af ret længe. Alt i alt lod jeg staa til, og nu holder jeg det ganske godt ud og trøster mig med, at hun har hele Uretten — navnlig fordi hun i sin Tid nægtede sit Samtykke til en Skilsmisse.«

»Sig mig, Fader,« sagde Karl grundende, »har der aldrig været Udsigt til, at jeg skulde faa flere Søskende?«

»Jo rigtignok.«

»Abort?«

»Ja to eller tre. Tre saa vidt jeg husker.«

»Du husker det ikke rigtig? Saa har det altsaa aldrig pint dig?«

»Nej, saa langt rækker min Faderkærlighed ikke.

Ungerne paa Bordet først, om jeg maa be', saa skal jeg nok holde af dem.« Han lo.

Karl betragtede ham fra Siden —: han havde altsaa slet ingen Mistanke!

»Og du har da ingen Grund til at være misfornøjet,« fortsatte Faderen smilende. »Hvad der var for lidt til fire, kan godt gaa an til èn. Kun synes jeg, du skulde te dig lidt mere som Universalarving og ikke ligge her og græmme dig altid. Slaa en lille Smule til Skaglerne, min Dreng, og du skal se, det vil bekomme dig vel — blandt andet fordi det vil give dig den for Folk i din Alder højst nødvendige Selvfølelse.«

Sønnen gjorde en utaalmodig Bevægelse.

»Du tager for sentimentalt paa Tingen,« vedblev Faderen i samme skæmtende Tone. »Skal det være, nu saa skal det være, og saa hjælper det lige lidt, enten du piber eller synger. Hvorfor saa ikke synge lidt til en Forandring? Det uomgængelige maa man se at bringe det bedst mulige ud af, det har altid været mit Valgsprog. Hvorfor ikke selv lodde Dybden engang og se, hvor langt der er til Bunden?«

»Saadan kan du sagtens tale, Fader,« sagde Karl træt.

»Hvorfor jeg mere end du? Meget muligt, jeg er den af os to, der skal først deran; ingen har jo Brev paa sit Liv.«

Sønnen gad ikke svare, hans Ansigt antog et vrængende Udtryk.

»Ærlig talt, Karl, synes jeg ikke, strænge Studier

plus fire Timers Undervisning daglig peger i Retning af, at man gaar med Døden i Hjærtet.«

»Det var Krampetrækninger, Far — de sidste.«

»Maaske — og maaske ikke. Men tror du nu ikke, du udsætter dig for at gøre lige som Konen, der laa til Sengs i tre Aar og ventede paa Døden. Da den saa kom — i Form af Ildløs i Huset — stod hun op og rendte sin Vej, oven i Købet i bar Særk.«

Karl saa et Øjeblik forbitret paa ham, saa sank han sammen. »Du gør Nar, Far,« sagde han bedrøvet.

»Sig hellere, at jeg skammer mig over dig, min Dreng. Er det Alvor med dig, hvad jeg for Resten tror, saa te dig som et Mandfolk og ikke som en hysterisk Kvinde. Jeg kan forstaa, at du vil affinde dig med dit i Enrum, man skal ikke gøre sig gemen med nogen — men heller ikke med Døden. Og det har du gjort. — Men prøv at anvende lidt af den Energi, du havde til overs for Bedraget, til virkelige Forsøg. Forlad Byen og søg frisk Luft, spis saa rigeligt som muligt, rør dig saa meget som muligt — driv. Lev i det hele for at blive rask, men nyd — for det Tilfælde du er kaput. Opsøg dig en Krog, hvor ingen kender dig, og dø i Fred — eller kom dig i Fred, ligesom det nu ligger til dig. Penge skal du faa, saa langt jeg rækker — du har jo aldrig haft store Fornødenheder. Og vil du mig noget, behøver du blot at kalde.«

Faderens Stemme slog over ved de sidste Ord, han rejste sig hastigt og gik.

Men Sønnen begravede Ansigtet i Sofaen. Hans Legeme skød sig mere og mere sammen, der gik Trækninger igennem det fra Nakken nedefter; han hulkede og stønnede.

II.

Livet havde ladt ham i Stikken, han følte det stærkere end nogensinde nu, da han drog ud for at kæmpe en Kamp for det — eller finde sig en Krog og dø!

Han stod paa Dampskibets Dæk og spejdede ind mod Bunden af Fjorden efter den lille By Domborg, der skulde tjæle ham og hans ynkelige Helsot bort fra Verdens Blikke. Det var stille Morgenluft — Midsommerluft; frisk og styrkende droges den ind over Skibet af dets Fart, men ham fik den til at skælve af Kulde.

Dette var altsaa det første Led i Kampen — og hvor var han ikke allerede kommet ynkeligt til kort. Han havde valgt at gøre Rejsen med Dampskib — efter Faderens Sigende skulde det betyde en rolig Nattesøvn og frisk, styrkende Søluft imod den trange Kupés Lummervarme og kvælende Støv. Og saa — skønt det var Blikstille, og Skibet næppe gjorde en Bevægelse, kunde han dog ikke blive nede i Kahytten for ilde Lugt og Kvalme. Og i Dæk-salonen sad der nogle Herrer og røg, saa Resultatet blev, at han maatte tilbringe største Delen af Natten paa Dækket, halvdød af Kulde.

Og den friske Søluft! Han kunde slet ikke taale at indaande den, den var ham for stærk, han blev svimmel og tung. Saa befandt han sig anderledes vel i den københavnske Luft; trods dens mange tvivlsomme Bestanddele var den lindrende at indaande. Derovre kunde det virkelig, naar man var døsig og ør, virke vederkvægende at gaa sig en Tur i den saa stærkt lastede Blanding af Kulstøv og pulveriserede Hestepærer. Men her? Denne Luft slog ham jo ihjæl med sin styrkende Renhed!

Han blev overfaldet af en uimodstaaelig, krampagtig Gaben, som det ikke var ham muligt at holde nede. Det gjorde ondt i Kæbeleddene, og nede under Hagen knyttede en Sene sig, saa han ikke kunde lukke Munden. Han trykkede den ud med Tommelfingeren, mens det jog i ham af Smærte.

Ogsaa denne Gaben var en gammel Bekendt. Den kunde falde over ham, bedst som han sad og talte eller læste op i Skolen, og hænge uafviselig over ham Timen til Ende, saa han blev til Latter for Drengene. Det var en Mangel paa Ævne til at ilte Blodet, eller en Overiltning af det — Herren vidste? Et eller andet forkert i alt Fald — som alt det øvrige!

Det tilfredsstillede ham, hvergang han fik Lejlighed til at fastslaa sin Afmagt. Saa havde han dog Ret over for Faderen — selvfølgelig! Men det var Synd at hovere; den Gamle mente det godt, han havde blot Kendsgærningerne imod sig! Og i Grunden var det et pedantisk Rethaveri, for det hele var jo ligegyldigt, knusende ligegyldigt!

Han sad paa en Feltstol, indsvøbt lige til Næsetippen i sit Rejsetæppe, og frøs, mens han træt lænede sig bag over mod Bestikhuset og lukkede Øjnene. Nu og da aabnede han dem og kastede et sløvt Blik ud over den jævne Havflade. Hans Sanser virkede næsten ikke, kun Lugten og Smagen var sygelig skarpe, de var ham en Plage ved altid at være paa Jagt efter det modbydelige, saa han næsten ikke kunde tage Næring til sig.

»De eneste Sanser, jeg ejer, har forbundet sig med Døden,« tænkte han bittert. Han havde sat sig for ikke at græmme sig mere, det var dumt at gøre det, det forværrede blot Tilstanden. Og dog kunde han ikke lade det være, det kom, hvergang der op af hans almene, vedvarende Ildebefindende steg en udpræget Følelse af Sygdom og Smærte, for ligesom at ruske ham op af hans Døs og minde ham om, at der altid var noget, der naged og gnaved og trykked indvendig. Sygdommen kunde ikke engang taale, at han undlod at beskæftige sig med den et eneste Øieblik!

Denne Gang faldt han paa at sammenligne sig med en Nød, der udhules af en Orm, men saa sank han hen i Sløvhedstilstanden igen, og det bitre Træk om hans Mund spejlede ingen tilsvarende Tanker længer.

Han aabnede langsomt Øjnene og stirrede ud, han havde sovet, han kunde mærke det paa den harske, slimede Smag i Munden.

Det gav et Sæt i ham — hans sløve Blik fangede noget mørkt paa de smaa, matblanke Vover, et sort-

lokket Hoved, der skød sig frem gennem det krusede Vand, to kraftige Arme, der tog lange Tag!

En Svømmer her, næsten en halv Mil fra Land! At han turde vove det med saa mange Favne sort Vand under sig!

Han stirrede og stirrede paa Svømmeren, der stod bagover i Vandet og betragtede Skibet. Han syntes, han fik Stivkrampe i Benene bare af at tænke paa den lange Strækning. At han kunde! — og turde stole paa sig selv! Han maatte have mange Kræfter.

Kræfter! — Kræfter! — Det ene Ord fik det til at hulke og skvulpe inden i ham. Saa megen Kraft ødslet paa èn Skabning, der tilmed var saa skødesløs! Og andre havde ikke engang Styrke nok i Knæleddene til at holde sig oprejst. Det snørede hans Strube sammen, han svalgte tungt, mens han stavrede agterud for at holde Øje med Svømmeren, der nu havde vendt og svømmede indefter.

Da Skibet lagde til ved Kajen, kaldte Karl Bauder paa en Drager og bad ham bære Tøjet op til Afholdshjemmet. Han vidste, at der fandtes et saadant i hver Provinsby, og at man dèr boede billigt og ikke gav Drikkepenge; han vilde gøre Udgifterne saa smaa som muligt for sin Fader.

Han var dødstræt og trængte til at komme i Seng, men noget drev ham ud ad Havnemolen. — En halv Mil ud og en halv Mil ind — svømme en Mil, en hel Mil!

Men han var heller ikke i Land endnu! Mon han overhovedet naaede ind? Han burde ikke naa Land — han fortjente det ikke! Der var ikke ødslet

saadan med Kraft — *det var der ikke!* Han næsten raabte frem i sine Tanker sin Protest mod saa uretfærdig en Fordeling. Men det var Hovmod, Opblæsthed, en kolossal Overvurdering af sig selv — det maatte hævne sig! Og saa ønskede han i sit stille Sind denne Manifestation af Kraften alligevel, var spændt paa, at Svømmeren skulde komme i Land, og sad og stirrede ud over Havet.

Der var intet andet end smaa Vover, saa langt han kunde øjne. De flimrede i Solen, forskød sig for hans Blik og gjorde ham ør, saa at han saa deres forskydende Bevægelser igen paa Molens Stenbro, paa sine Klæder og alle Vegne. Han var træt i Ryggen og syg og svimmel, men han maatte blive og faa Resultatet. Han satte sig ned paa Stenbroen med Ryggen til en Fortøjningspæl for ikke at falde om. Han vilde se ham, denne Kraftfyr, se de Arme, der formaaede at slæbe et stort, fedt Korpus saa langt. Mon han nu ogsaa kom godt fra det? — Bare han ikke snød og hvilede sig paa Vejen; der var en Bøje derude, de havde passeret den paa Vejen ind, den kunde han kravle op paa. — — Der maatte være Muskler paa de Arme, store Senebundter, der sad fastgroet til Knoglerne med brede Duske. Men et Rovdyr skulde nok kunne slide dem fra, en Hjørnetand fra neden og en fra oven og Poten mod Brystet — — — —. Han følte Kødsmagen i Dyrets Mund og fik Kvalme.

Han havde for nylig set et Rovdyr i Zoologisk Have sætte Tænder i frisk, blodigt Kød — og havde været lige ved at kaste op. Men en Bekendt, der

var med ham, og som intet fejlede, havde sagt: man bliver saa glubende sulten! — Denne Modbydelighed ved Kød, ved alt, hvad de sunde foretrak, hvad var den vel andet end det samme, evig og altid det samme: Livet forlod ham. Og det indgav ham Modbydelighed ved alt, hvad der betingede dets Opretholdelse — for dobbelt hurtig at komme til et Resultat; var det ikke satanisk raffineret! Han havde gjort Iagttagelsen allerede for længe siden og prøvet at stritte imod — han havde spist Bøf. Men hvad hjalp selv den stærkeste Lyst og Vilje til Livet, naar over det halve af ens Jeg var ufrivillig Virksomhed? Han kunde jo ikke forbyde sine Mavemuskler at kaste Maden op igen!

Naar der bare var et eneste Punkt, hvor han kunde mærke, at Livet holdt paa ham endnu. Han trængte til en saadan Støtte og havde haft tusend Følehorn ude, men der var Flugt over hele Linien. Nu sidste Nat havde han i sin Køje fastslaaet den Kendsgærning, at Lopper og Væggetøj ikke vilde bide paa ham. Han havde følt dem rende hen over sit Legeme som en tynd Traad af kløende Prikker og med Magt overvundet sin Væmmelse og ladet dem færdes i Ro. Men de bed ikke. Hvad vilde han ikke have givet blot for et lille Stik. Han bekæmpede sin Kvalme, laa stille og holdt Vejret for ikke at forstyrre dem — og opgav det til sidst i sort Fortvivlelse. Hvad disse uhumske Snyltere bød den skidneste Sjover, det nægtede de ham. Han havde vist endogsaa grædt dengang — over at Utøjet ikke bed! »Det er Rotterne, der forlader det syn-

kende Skib,« mumlede han, og det trak galdesygt om hans Mund — — — — — —.

Han vaagnede op ved et Plask og en Siven af Draaber under Molen. En svær Arm hævede sig over Bolværket lige ved ham, som blev der rakt efter ham fra Dybet. Det krøb igennem ham af pludselig Rædsel. Men saa svang et nøgent, nubret Legeme sig op paa Stenene, og Svømmeren, som han helt havde glemt, stod der for ham et Øjeblik, stor og muskelstærk, og sprang saa forbi ham hen til et Aflukke.

Skrækken sad endnu Bauder i Kroppen, da han gik indefter — Afmagt! Og Mørkrædslen, som han ikke altid kunde ræsonnere sig fra — Afmagt.

Han var for træt til at rippe op, det ene Ord Afmagt rummede det hele. Og han lod sig glide ind i den Sløvhedstilstand, der var hans eneste Værn mod Græmmelsen og Naget. Han tænkte ikke mere, men gik frem i en tung, enstonig Nynnen af Ordet: Afmagt, Afmagt.

Fra et Badehus kom en ung, fyldig Kvinde ham i Møde. Hun blussede efter Badet og tilkastede ham et fyrigt Blik, der vakte ham. Da blev han ond og tog sit mest frastødende Udtryk paa. Hvad var Kvinder for nogle lurvede Væsner, at de attraaede det, som selv Tæger og Utøj kastede Vrag paa. Var her virkelig et Punkt, hvor Livet endnu ikke havde slaaet Haanden af ham, eller var det kun Kønnet i ham, der havde faaet hende til at glo? — Der var vel saa forfærdelig mange af dem, at de maatte tage til Takke — og saa havde de vel ogsaa en lille

pervers Tilbøjelighed for det svage, ulevedygtige? Maaske kælede de for det og holdt det i Live af samme Grund, som de sugede Marv og Kraft af det stærke — i ubevidst Erkendelse af, at de derved svang sig selv frem i første Række. — — — —

III.

Afholdshjemmet var en forfalden rød Bindeværksbygning med aaben Port ind til en Gaard, hvor der holdt Bøndervogne. Fra Porten førte en Dør ind til den lave Skænkestue, hvis ene Endevæg bestod af en gammeldags Buffet med en lille Skranke foran. Lige inden for Døren stod et Tobaksbord med to Beholdere, hvoraf den ene indeholdt Tobak, den anden Pibeudkrads. Stuen indtog hele Husets Brede, og under Vinduerne til begge Sider stod smaa Borde, hvis Plader skinnede af Ølsjatter, hvori Aviser med mørkebrune Skjolder laa og flød. Paa Bordene stod halv- og heltømte Glas og Flasker, hver i sin Ring af Væde; paa det længst henne i Krogen stod et brugt Kaffestel, hvor et Utal af Fluer sloges om Sukkerskaalen. Overalt var der Fluer: paa Bordene, i Sandet paa det snavsede Gulv, i Træspyttebakkerne, som stod ved hvert Bord, omgivne af brune Straaler. De fyldte Luften med en tung Brusen. Henne ved Vinduerne til Gaden sad nogle Arbejdere og spillede Domino om Øl.

Karl stansede forvirret inden for Døren. Han maatte være gaaet fejl, dette var jo en rigtig Kælderstue med overspyttet Gulv, Ølsjatter alle Vegne og tung Luft af summende Insekter og hengemte

Øldunster — rigtig et Interiør for Drankere af Faget. Paa Buffeten hang den store Tavle, hvor Værtshusholderen skrev det, der ikke blev betalt kontant, og gennem en aabenstaaende Dør i Baggrunden kunde han se ind i en lidt pænere Stue, hvor der stod et Billard og nogle polstrede Stole med forrevent Betræk. »Det er nok for det bedre Publikum,« tænkte han og gik over Gulvet med en stærk Følelse af Ubehag. Trods Skiltet over Porten tydede alt paa, at han befandt sig i en almindelig Beværtning, og Illusionen blev fuldstændig, da Værten efter nogle Minutters Forløb kom ind fra Gaarden med hvidt Lærredsforklæde for, Proptrækkeren hængende i et Baand om Halsen og en stor rød Næse midt i Ansigtet.

»Naa det er maaske den Herre, hvis Tøj kom for lidt siden?« spurgte han forekommende.

»Ja — men jeg tror nok, det er en Fejltagelse.«

»En Fejltagelse — æ — hvaba?«

»Ja, jeg skulde nemlig til Afholdshjemmet.«

»Jamen saa er det jo rigtigt nok«, svarede Værten forundret.

»Saa er det mig, der er dum. Men jeg syntes bare ikke rigtig, dette lignede et Afholdshjem.«

»Naa saa De synes ikke, det ligner et Afholdshjem?« svarede Værten stødt. »Hvad ligner det da, om jeg tør være saa fri? Staar det ikke allerede over Porten maaske? Eller vil De nævne mig nogen anden Beværtning, hvor man ikke fører spiritusholdige Drikke, for at tage et andet Eksempel. Og her serverer vi en Svensk Sodavand for femten Øre,

som man alle andre Steder tager tyve for — saa der er Beviser nok. Men kan De finde noget her i Byen, der mere ligner et Afholdshjem, saa for mig gærne.« Han gjorde Mine til at gaa, men Karl stansede ham.

Han var ked over, at han uden gyldig Grund havde krænket Manden, og sagde:

»De maa virkelig undskylde, hvis jeg har fornærmet Dem. I saa Fald er det meget mod min Vilje og skyldes udelukkende Uvidenhed.«

»Ingen Forseelse,« brummede Værten og gav sig til at tørre Billardtavlen af.

»Det var den store Buffet derinde, som forvirrede mig,« fortsatte Karl. »Jeg troede ikke, Afholdsmændene drak andet end Sodavand og Maltøl.«

»Jeg tænkte nok, det var den,« sagde Værten og smilede lunt, »den har faaet det til at løbe rundt for flere end Dem, hæ, hæ, for jeg skal sige Dem, jeg købte den paa en Avktion efter en Værtshusholder, dengang jeg overtog Stillingen her. Ellers er Bygning og Udstyr og det hele Foreningens, men Buffet vilde man ikke anskaffe, man mente lige som De nu, at den var overflødig i et Afholdshjem. Men saa købte jeg den for egne Penge, og jeg maa sige, den har givet mig mit Udlæg igen med Renter.

»Naa kun Sodavand og Maltøl?« udbrød han lidt efter og lo. »Jeg vil sige Dem, Hr., De har nogle mærkelige Forestillinger om os Afholdsfolk. Jeg troede ellers, De selv var Afholdsmand, siden De søger hertil.«

»Det er jeg ogsaa i Praksis, for jeg drikker kun Vand. Men jeg er ikke Medlem af nogen Forening.«

»Vand — det var ellers noget tyndt. Og Pokker skulde være Afholdsvært, om alle Afholdsfolk gjorde som De. Men ser De, somme er Afholdsfolk, somme er det ikke, men alle vil de sku have et Sted, hvor de kan gaa hen og sidde og drikke en Genstand, for det ligger nu saadan i den menneskelige Natur; og dersom vi ikke imødekommer dem, saa gaar de til Værtshusholderen, og saa faar han Fortjenesten. Men paa den Maade, som vi har indrettet det her, faar de ikke Lyst til at søge andre Steder hen og udsætte sig for Fristelse, og Pengene bliver i Familien saa at sige.«

»Familien vil vel i det foreliggende Tilfælde sige Dem?« spurgte Karl.

»Ja, ja saagu, ja,« lo den anden og kløede sig fornøjet paa den venstre Overarm. »For Resten er jeg ikke saa slem, som jeg selv skryder — jeg har lave Priser og ingen Drikkepenge. Men jeg siger ikke nej hverken til anden eller sjette Omgang, saadan som de rigtig ortodokse forlanger det. For mig maa de drikke, lige saa længe de orker, bare de betaler. For det ligger nu som sagt i den menneskelige Natur at tage vaadt til sig, og siger jeg nej, saa gaar de bare paa Værtshus. Vi er ikke rigtig regnet af andre Afholdsforeninger, men Motoden har sku vist sig holdbar, for vi har mange Medlemmer i Forhold til Byen, og Lokalerne her er stuvende fulde hver Aften.«

Nede i Skænkestuen var der kommet nye Gæster, der gentagende viste deres Utaalmodighed ved at banke i Bordet. Nu kom en ung, rødkindet Sømand frem i Døren og sagde gnavent:

»Naa Sørensen, faar vi saa snart de to Hvidtøl med Bundskrabere?«

»Straks, straks,« svarede Værten og sprang hen til Buffeten.

»Hvad er en Bundskraber for noget?« spurgte Karl, da han kom tilbage.

»Det er en Sammensætning af Kina og Malurt og forskellige Kryderier — jeg har selv opfundet den. Den er meget krabat. De tror jo, at Afholdsfolk er henviste til Sodavand og Maltøl, men hvis De vil gaa med, skal jeg vise Dem, at min Buffet ikke stikker op for nogen i hele Kongeriget Danmark. Den indeholder baade Vine og Likører, Angostura og alt, hvad der eksisterer af Drikkevarer mellem Himmel og Jord. Om det saa er Absinth og Apéritif har jeg det — altsammen spiritusfrit forstaar sig. Man vil være med, skal jeg sige Dem; det ligger saa at sige i den menneskelige Natur, at man ikke lader sig afstandsere.«

Karl Bauder, der var fra et meget ædrueligt Hjem, hvor Spiritus aldrig havde spillet nogen Rolle, hørte her for første Gang Navnet paa en Masse Drikkevarer, hvis Tilværelse han aldrig havde anet. Denne Afholdsværts nidkære Kappelyst morede ham som et Fænomen af den ejendommeligste Art.

»Sig mig, kan en af Deres Gæster drikke lige

saa meget som en Dranker?« spurgte han dybt alvorlig.

»Nej ikke paa langt nær,« svarede Værten ivrigt. »Den højeste Rekord blandt Drankere blev, saa vidt jeg ved, sat af en Murersvend i København, der drak tredive Bajre i èn Køre — en anden skal ganske vist være naaet til fire og tredive, men han døde af det, saa ham har man efter min Mening ikke Lov at regne med. Det højeste, vi er naaet til, er sytten Maltøl, det besørgede en Sømand her nede i Skænkestuen forrige Sommer. I begge Tilfælde galdt det Væddemaal, saa man kan vel antage, at begge Parter har gjort deres bedste. Og selv om man nu — som jeg — er tilbøjelig til at mene, at Mureren har været den bedst tildrukne, saa maa det dog betragtes som afgjort, at Spiritusen har de fleste Chancer for at gaa af med Sejren i en saadan Konkurrence.«

Det forekom Karl, at der i disse Ord laa som et Suk af Selvopgivelse.

»Hvori mon det egentlig kan ligge?« spurgte han.

»Ja Gud ved, i Spritten vel sagtens. Men jeg har ikke kunnet fastslaa det trods ihærdig Syslen med Spørgsmaalet. Jeg skal sige Dem, jeg har nemlig selv et lille Laboratorium. Har De maaske Lyst til at se det?«

Men Karl var træt og ilde til Pas. Han havde ladet sig rive med af denne snurrige Patron og for første Gang i lange Tider helt glemt, at han fejlede noget. Nu meldte alle hans Daarligheder sig med

forøget Styrke. Han bad om at have det til gode til en anden Dag og faa sit Værelse anvist.

»Saa har vi det til gode til en anden Dag ja,« svarede Værten beredvilligt og fulgte Karl op ad Trappen.

»Se vi har ikke noget ledigt i Stueetagen lige i Øjeblikket,« sagde han og stansede op midt paa Trappen med en rund Bevægelse ned mod Huset, »men som Københavner er De vel ikke bange for Trapper? De skal faa vort bedste Værelse i anden Etage; der er lige flyttet en Grosserer ud — ogsaa fra Hovedstaden for Resten. Han var en fin Mand — Gentlemand — og Afholdsmand lige til Næsetippen; men han var lige som lidt svag over for Kvinder. Naa, man kan jo ikke have det i begge Ender. — Han tager altid herind, naar han er i Byen, for Sagens Skyld og saa, fordi vi behandler vore københavnske Gæster godt. De giver os nemlig Anseelse paa Stedet.«

De gik hen ad en lille Gang med Bræddevægge til begge Sider, hvorfra nummererede Døre førte ind til de forskellige Værelser. Værten aabnede Døren til et Gavlværelse, og Bauder saa straks af de skraa Vægge, at det, Værten saa rundhaandet kaldte anden Etage, med større Føje kunde kaldes Loftet. »Der er nok overhovedet ingen Fare for at komme til at bo højere her i Huset,« sagde han med et Smil.

Værten overhørte Bemærkningen og slog ud mod Værelset: »Her er ikke gjort rigtig i Stand endnu efter Grossereren, men De skal maaske en lille Tur

ud og bese Byen, saa kan Pigen bringe det manglende i Orden. Saa skal her nok blive hyggeligt.« Han skrabede rundt med Haanden inde i Kakkelovnens Kogerum og puttede en hel Haandfuld fortyggede Cigarstumper, rimeligvis den fine Grosserers Efterladenskab — i Lommen. Karl troede, det var af Renlighedshensyn, men saa såa han ham pille to andre Stumper op af Kulkassen og en af Spyttebakken, blæse dem omhyggeligt af og stoppe dem i Lommen til de øvrige.

»Er det til Kineserbørns Frelse?« spurgte han.

»Nej det er saamænd ikke. Men jeg skal sige Dem, jeg ryger ikke saa lidt — nogen Fornøjelse maa man jo have — og det løber i Længden op. Saa skærer jeg det imellem, det sætter ogsaa Smag paa Tobakken. Saa hvis De vilde lægge Deres Stumper —.«

»Jeg ryger ikke,« svarede Bauder med et Udtryk af Væmmelse.

»Naa—æ ikke? Har De set Udsigten — Dannelund ved Bælt og Sund, det er et kønt Stykke,« han slog ud efter Vinduet.

Det smærtede i Bauders Hoved, hvergang den anden talte. »Jeg vilde gærne have Ro,« sagde han endelig. »Jeg er ikke rigtig rask.«

»Aa undskyld! — Ja De ser svært daarlig ud, ligner Døden fra Lybæk — uden al Fortrydelse sagt. Men dersom at det er Kvinder, saa skulde De være lidt forsigtig. Man havde selv i sin Ungdom en Periode — — men da det begyndte at gaa ned ad Bakke, saa tog man sig jo sammen.«

»Og slog sig paa Flasken?« spurgte Karl ondskabsfuldt. Han kunde ikke fordrage at blive mindet om sit daarlige Udseende.

»Ja og slog mig paa —,« Værten stansede forvirret og betragtede Karl med maabende Forundring. »Hvem kan have fortalt Dem —? Naa det er sandt, jeg glemte rent denne her,« sagde han og tog sig om sin røde Næse. »Man render ikke let fra sig selv med saadan en midt i Ansigtet. De synes formodentlig godt, jeg kunde have taget det ene Emblem af, naar jeg tog det andet paa. Men det lod sig nu ikke gøre, for mens denne her skal pudses engang imellem for at skinne,« han viste paa Afholdsstjærnen, »saa straaler den anden ganske af sig selv, uagtet den ikke har faaet noget som helst Trippelse de sidste ti Aar. Den er sku ægte i Farven, men den har ogsaa været dyr nok at fremstille — tredive Tusend og en Familielykke.«

»Saa dyr har næppe nogen kongelig Purpur været,« sagde Karl sløvt.

»Nej ikke sandt? — Det er da altid en Trøst! Og heldigvis hindrer den ikke Folk, der kender mig, i at vise mig Tillid. — Naa, men jeg skal ikke trætte Dem mere — De undskylder nok, men det er ikke hver Dag, man træffer alvorlige Interesser hos Ungdommen; den vil sku helst more sig og lade vi gamle ene om det alvorligere.« Han vendte sig i Døren: »Aa det er sandt, skulde De ønske noget, saa vær blot saa venlig at banke med et Stoleben i Gulvet.«

Karl kunde næppe holde sig oprejst og vaklede hen til Sengen. Det rykkede bagud gennem hans Hoved, som om alle Nerver strammedes haardt og pludselig slappedes igen, Værelset begyndte at bevæge sig i langsom Rullen op og ned, snart til Siderne, snart for- og bagover. Det var Søsygen i dens andet Stadium; nu sad den i Nerverne og forlod ham ikke de første Dage.

Og saa syg han var ellers ogsaa! Ondt og ilde alle Vegne: i Hjærtet, i Lungerne, i Maven! Derfra sivede Livsvæskerne ud, forgiftede og smittebefængte, og sprøjtedes rundt i hele Legemet. Det var grøn Galde, der flød i hans Aarer, bitter, sur Væske fra de ophobede Ekskrementer i Maven, som hans Fordøjelse nægtede at udskille. Den havde altid været træg, og siden han opgav det hele og lagde sig sløvt hen, var den gaaet næsten helt i Staa og lod sig vanskelig paavirke af noget mer.

Og paa Sengen var der ikke rene Lagener — de var krøllede og tilsmuskede af en eller to Nætters Brug! Og Chaiselonguen, som stod ved den anden Væg, var paa Hovedgærdet overtrukket med en sortblank Fedtskorpe!

Han segnede om paa en Stol og greb i Bordet og lukkede Øjnene, naar Slingringen blev altfor voldsom. Værtens Tale brusede ham endnu for Ørerne, kastedes imod ham som en Bølge, trak sig tilbage og lod et enkelt Ord blive liggende, kom igen rullende frem og tog det med sig bedst som han havde faaet fat i det, for at efterlade et andet.

Ordet Kvinder fornærmede ham. Kunde den Karl da ikke tænke sig, at man kunde fejle noget, uden det var selvforskyldt? Han kunde nok overhovedet ikke forestille sig et Menneske, der ikke var forfaldent. »Det ligger saa at sige i den menneskelige Natur,« hørte han ham dræve. — Og den Selvglæde, hvormed han tilstod, at han havde været forfalden!

Ja Gud give det havde været selvforskyldt — ligegyldig paa hvilken lumpen Maade. Men lægges øde af andres Laster, før man endnu saa Lyset, fødes til Verden som en ussel Vantrevning, slide sit Liv hen i uforskyldt Elendighed, det var den sjofleste af alle Tilværelsesformer, den mest lurvede. Sammenlignet dermed var den uhelbredelige Syfilitiker eller Alkoholist at anse for Konger.

Man skulde have slaaet ham ihjæl, da han var lille. Saa hæderligt havde Samfundet engang været, at det forskaanede de mislykkede Individer for den Kval at slide sig gennem Livet — og det vilde naa dertil igen, det var han overbevist om. Men hvorfor gjorde han det ikke selv, nu da han var kommet til Skelsaar og Alder? Saa var der dog ét braaddent Kar mindre i Verden.

Ja hvorfor havde han ikke gjort det? Der var dog saa mange, der følte sig for stolte til at slæbe sig om som Vrag og foretrak selv at gøre det forbi. Og engang havde det været saa selvfølgeligt at dø for egen Haand, at selv Kvinder grebes af Foragt for Straadøden.

Men hine havde alle levet, de havde følt Livet som en Storm gennem deres Aarer, derfor var de ikke saa graadige efter dets karrige Levninger.

Han derimod havde aldrig ævnet at sætte Tand i Livets Kød og Blod. Han var Sjakalen blandt Dyrene, den opnaaede kun Aadslerne og de andres Affald, og dog var den den fejgeste af dem alle: den, der elskede Livet mest.

En Ting til havde gjort ham fejg — Rædslen for Døden.

Thi det samme Liv, der i sin Flugt fra ham havde taget Viljen, han skulde staa imod med, den sidste Rest af Appetit og selve Ævnen til at drage ordenlig Aande og rense sit Blod, det havde ogsaa slaaet den sidste Rest af Grund bort under ham: Troen paa et Hinsides. Da han først var blevet sig Udstrækningen af sin Sygdom bevidst, havde Frygten for Døden ubarmhjærtigt holdt ham til Spørgsmaalet, og holdt ham til — og til igen. Der var ingen Kniben ud, det maatte klares, det galdt jo at have noget, naar dette glippede — det blev Livsspørgsmaalet i anden Omgang. Og saa, jo sygere han blev, desto klarere blev Spørgsmaalet —: sort Tomhed, Tomhed uden Legeme, uden Lys, uden Lyd! ikke Kvalme engang, ikke Ildebefindende af nogen Art, kun Intet, Intet!

Lang Tid havde dette været det værste af alt. Det tog om hans Hjærte, naar han stirrede derud, greb og klemte smærteligt til og sprøjtede det syge Blod som Angst ud i hans Legeme. Det snørede til om hans Strube, bedst som han gik og tænkte paa lige-

gyldige Ting eller sad i Samtale, greb og snørede, mens Rædslen dirrede for hans taagede Blik. Og Hjærtet tog til at hamre i panisk Skræk, og for hans Øje uddybede sig det store gabende Svælg, hvori han gled.

Efterhaanden tog Rædslen for Tomheden af, og Lidelsen blev igen det alt beherskende — Dødsfjenden. Store og stærke Mænd kunde tale om Lidelsen som den betydeligste Faktor i Tilværelsen — de skabte simpelthen Liv af den. Men han laa under for dens Uendelighed, for ham blev den et modbydeligt Graat-i-Graat.

Der var intet for ham, intet hisset og heller intet her; hvor han saa hen Intet, Intet. — Fanden i Vold med det hinsides! Om han sad og sang Lovsange i de Saliges Kor som et upersonligt noget, der hverken følte eller led selvstændigt men kun var en lille Del i den obligate Fryd, eller han slettedes helt og forsvandt, det var ligegyldigt, latterlig ligegyldigt. Men det var hernede, det brændte, her han var bleven forfordelt. Og dette ynkelige ubestemmelige noget, som man havde kastet til ham under Navn af Liv, det havde han styrtet sig over som en vanvittig, elsket det og ruget over det som en gerrig, bidt sig fast i det med lukkede Øjne som en Sjakal, hvem man vilde prygle bort fra dens Aadsel.

Han følte en uendelig Lede ved sig selv, kastede sig paa Chaiselonguen og borede sine Knoer ind i Tindingerne, rettede sig og huggede sit Baghoved mod Væggen. Fingrene gled mekanisk famlende hen

over hans Strube, mens han sad oprejst og stirrede opirret frem for sig uden at se. Han kunde ligne en sovende, saadan sad han og dinglede, mens han tog sit Silketørklæde af, lagde det i løs Knude om Halsen og trak til.

Værelset begyndte at rykke lynsnart frem og tilbage for hans Blik, som set i et Spejl, der drejede sig lidt. Det kogte i dump Susen for hans Ører, han følte en ulidelig Væmmelse og mærkede, hvorledes Bevidstheden forlod ham, mens han stadig trak Tørklædet strammere. Saa smuttede Værelset skraat op til den ene Side og blev borte, der var Mørke om ham, og han grebes af en navnløs Rædsel for, at han ikke skulde vaagne til Liv igen. Hans Fingre bevægede sig hen imod Knuden, men i det samme tabte han den sidste Rest af Bevidsthed og faldt fra Chaiselonguen ned paa Gulvet.

IV.

En blytung Knugen, der sluttede sig tæt til overalt, foruden og forinden, og holdt Lemmer, Tanker og Mæle indkapslet i Forstenethed; en graa Undren, der sivede til fra alle Sider og fældede sig paa som Slam og størknede. Mere fældede sig paa, og mere; det blev en hel Klode, der trykkede fra alle Sider med knusende Vægt. Men Trykket svingede og kom indefra, usynlige Smaadele hvirvlede sig i myldrende Uro, udvidede sig med umaadelig Hast og spændte paa — som en Eksplosion i i Udbrud. Saa en svag Bristen og en sagte Bevægelse, der steg til et Fald, stærkere og stærkere. Blaasort Mørke for forbi med svimlende Hast, og Skyer af brandgul Os, graa Masser væltede sig frem som Indvolde, Lys flakkede og blev borte. Og Farten øgedes og blev til Lyd, Masserne for gurglende og brusende og kogende forbi, det sydede og peb og tabte sig opad, og dybt nede fra steg en fjærn, spæd Jamren som af Milliarder nyfødte. Saa steg en menneskelig Stemme frem, en Hests Hovslag, Forestillingen om noget fast, om Jord. Farten stansedes af et voldsomt Tørn, der kom et Sæt af Angst og en ulidelig Væmmelse som den føler det, der vender tilbage til Livet igen. — — — — — — — — — — — — — — — —

Karl Bauder aabnede Øjnene og saa det snavsede Gulv og et Par tykke rødstrømpede Ben i udtraadte Kludesko. Oven for dem viste Randen af en rød Uldklokke sig og gled igen ind under et vaadt, skiddent Skørt, der syntes at fortsætte sig langt opefter. En ram Lugt pirrede i hans Næse, og hans Hoved smærtede dèr, hvor det rørte Gulvet. Ved disse to klare Sansefornemmelser skød en hæftig Blodstrøm gennem ham, ledsaget af en varm inderlig Glæde over, at han levede.

Han rejste sig fortumlet og stod Ansigt til Ansigt med Hotelpigen, et forfærdelig snavset Kvindemenneske paa nogle og tredive Aar. Hendes Ansigt var bredt og kødfuldt men aldeles fladt og omgivet af tynde lyse Haartjavser, hun havde smaa farveløse Øjne og Braknæse, Huden var hvid og nubret som en Rødspættebug, tæt isprængt med Fregner omkring Næsen og under Øjnene; og noget i Udtrykket sagde ham, at hun enten var døv eller fjollet.

»Har'en sovet?« spurgte hun og gloede ham fortroligt ind i Ansigtet, idet hun stødte ham paa Overarmen med sin ene Kno. Han maalte hende forbavset med Øjnene, men hun smilede blot med aaben Mund, og dette Smil forekom ham saa dyrisk, blottet som det var for ethvert Udtryk ud over den laveste Art af Nysgerrighed, at han vendte hende Ryggen uden at sige noget og gav sig til at rode i sin Kuffert.

Da han saa op, stod hun foroverbøjet bag ved ham, støttet til Kòsten, og stirrede ned i Kufferten over hans Skulder. Hun var stærkt optaget og

fulgte med en Drejning af Hovedet hver af hans Haandbevægelser som en mekanisk Dukke; og ved Synet af en stærkt rød Flonelsskjorte udstødte hun et lille Skrig af Overraskelse, lagde sig paa Knæ ved Siden af ham og fremgurglede nogle uforstaaelige Lyde — med Ansigtet helt nede i Kufferten.

Han begyndte at blive uhyggelig til Mode og smækkede Laaget haardt i; saa rejste hun sig og gav sig til at feje, idet hun gik og smaasnakkede med sig selv. Hendes Kjoleliv stod aabent i Ryggen og dannede et lodret linseformet Gab, der blottede en ubleget Særk med brune Pletter af Loppestik; og hvergang hun gjorde en Bevægelse, udgik der den ramme Dyrelugt fra hende, som han havde mærket ved sin Opvaagnen. Hun havde ikke strøet noget fugtigt paa Gulvet, og Støvet stod om hende.

»Saa luk dog et Vindu op, naar De fejer, Menneske!« skreg han forbitret.

Hun gjorde det — altsaa maatte hun dog ikke være helt Idiot!

Han skyndte sig ud. »Der skal ogsaa rene Lagener paa Sengen,« sagde han i en bydende Tone henne fra den aabne Dør.

»Ham den anden har jo kun ligget i dem to Nætter,« sagde hun og rakte maabende to Fingre i Vejret.

»Det kan godt være, men det forlanger jeg nu,« svarede han haardt og gik.

Paa Vejen ud gik han ind i Billardstuen til Værten: »De vil nok sørge for, at der kommer rene Lagener

paa min Seng! Jeg tror ikke, det lykkedes mig at gøre Pigen det begribeligt.«

»Selvfølgelig, selvfølgelig! Vi er da ikke rene Svin heller. — Naa saa Stine kunde ikke forstaa Dem? nej hun er jo ikke af de aller kløgtigste. Men nu har vi engang faaet hende i Huset og nænner ikke at jage hende væk, for hvor skal saadan et stakkels Kvindfolk hen? Hun kan da ogsaa gaa og gøre det aller groveste i Huset, naar man lader hende raade sig selv. Og saa har vi jo lidt for at have hende, saa alt i alt kan det nok gaa an.«

»Er hun paa Byen?« spurgte Karl.

»Nej, hun har ganske velhavende Familie, og den betaler for hende. Vi faar 200 Kroner om Aaret, og det er heller ikke for meget for at være Galevogter.«

»Har hun Anfald?«

»Ja af Latter. Hun har det i det hele taget med Gemytlighed. Ja er det nu ikke forunderligt, for jo mindre Folk har heroppe,« han bankede sig med Langfingeren oven i Hovedet, »desto tilfredsere er de. Naa jeg klager nu for Resten ikke.«

»Hverken i den ene eller den anden Retning maaske?« spurgte Karl med et lille Smil.

»Aa nej saagu,« lo Værten og slog sig paa Laarene. »Hæ, hæ, hæ! den var god nok — jo vi er med.« Han kneb det ene Øje sammen og saa polisk paa Karl.

Der lød Stemmer ude i Gaarden, og to Mænd traadte ind, en usædvanlig svært bygget ung Mand

og en noget ældre, høj og ranglet. Den unge, der gik foran, hilste genkendende paa Karl.

»Det er min Søn, Aage,« sagde Værten.

»Jeg saa Dem før, De kom forbi paa Dampskibet,« sagde Aage lidt genert.

»Aa saa var det vist Dem, der svømmede langt ude i Fjorden,« udbrød Karl med et Anstrøg af Beundring i Stemmen.

»Svømme —? Ja det er Satan til Knægt til at være med paa alt, hvad der hedder Kræfter. Men han er ogsaa bygget derefter, ikke sandt? Det er han for Resten født med, for han holdt sit stive Lispund, da han kom til Verden. Det var en drøj Nat, jeg husker, jeg løb —«.

»Det er saa længe siden, Far,« sagde Aage afbrydende.

»Ja vist, ja vist! Men underligt er det sku ikke desmindre. Han holder snart lige saa meget i Vægt, som min Kone og jeg tilsammen, og han kan tage Stolen med mig paa i stive Arme. — Tag og vis Hr. Bauder dine Kræfter.«

Aage gjorde ikke Mine til at efterkomme Opfordringen, skønt Faderen nikkede gentagende til ham.

»Det kan ogsaa være det samme,« sagde Karl. »Jeg har allerede set en fortræffelig Prøve paa dem.«

»Aa ja saamænd — Fyren er jo genert! Ellers var der Penge at tjene paa de Lemmer, om vi f. Eks. indrettede en lille Forhøjning dernede i Skænkestuen og lod ham give nogle Prøver paa, hvad han

kan. Det skulde nok trække Hus. Men han er ikke til at overtale, desværre.«

Den høje ranglede havde hele Tiden holdt sig henne i Stuens Baggrund, nu traadte han nærmere. Karl betragtede ham, han syntes, han skulde kende denne lange Skikkelse med det store røde Overskæg og de indfaldne Kinder, men det maatte vel være det typiske ved Manden, der vildledte ham.

Den Fremmede bukkede. »Det er jo Hr. kand. mag. Bauder, ikke sandt? Mit Navn er Rask, stud. polyt., vi har da kendt hinanden engang.«

Det foresvævede Karl, at han i sine første Rusdage havde truffet en stud. polyt. Rask en Gang eller to, senere hen hørt ham ufordelagtigt omtale og derpaa tabt ham helt af Syne. Men det var snart en Del Aar siden.

»Det var et meget flygtigt Bekendtskab,« sagde Karl og rakte ham Haanden. »Jeg begriber ikke, at De kunde huske mig.«

»Det kommer rimeligvis af, at De er noget nær den eneste Student, jeg har truffet, der ikke vilde laane Penge af mig.«

»Det var en noget mærkelig Grund til at huske mig. — Og De er stadig stud. polyt.?«

Hr. Rask trak paa Skuldrene.

»Sommetider er han ogsaa stud. Sprut,« sagde Aage leende.

Kandidaten rynkede Panden:

»Min Ven Aage har undertiden en egen Maade at udtrykke sit Venskab paa, som hænger nøje sammen med hans Alder og Modenhedsgrad. Imidlertid

paaskønner jeg i høj Grad hans gode Vilje.« Han tog fornærmet sin Hat og gik. Aage ilede efter ham.

»Drikker han?« spurgte Karl.

»Drikker, nej han gør ej — men min Søn er en Flab rent ud sagt.«

»Men hvorfor blev han da fornærmet?«

»Jo se han har det engang imellem med Anfald. saadan en Gang hver anden eller tredie Maaned. Saa roder han sig aldeles frygteligt til, lige saa fin og nobel han ellers er. For saadan til daglig er han sku det ædleste Menneske, jeg kender, og han giver Masser væk, saa man kan godt forstaa, at han ikke holder af at blive mindet.«

»Men var det da ikke Afholdsstjærnen, han bar?« spurgte Karl forundret.

»Jo, jo; han er Foreningens Matador, og vi har ham at takke for meget, kan De tro. Se han melder sig selv ud, naar Anfaldene nærmer sig, og saa angaar det jo i Grunden ikke os, hvad han bedriver. Og bagefter, naar han er sølle af Tømmermænd og skidt Samvittighed, saa kan vi jo ikke nænne at nægte ham Optagelse. Det vilde nu ogsaa være hen i Vejret, for naar undtages de to—tre Dage engang imellem, saa er han ellers i alle Retninger tro mod Sagen og har hjulpet Foreningen ud over mere end èn Penge-Vanskelighed. Og en Karakter det er han sku; ved De engang Anfaldet nærmede sig, og jeg tilfældigvis var bortrejst, sendte han mig min Sandten Udmeldelsen pr. Telegraf. Det vilde ikke mange have gjort. Men er det nu ikke grinagtigt,

saa pludseligt det kan komme over ham, akkurat som Kolerine! Det er hu hej af Sted med Tungen ud af Halsen — men lade være at melde sig ud først? — nej, et Løfte er et Løfte. Jeg vil sige Dem, jeg blev sku rørt.«

»Græd De?« spurgte Karl spydigt.

»Naa nej, det vil jeg alligevel ikke paastaa. — Nej hvad jeg skulde sige, Drengen pløjer sku ellers Sø og salten Vove. Men nu er her oprettet en Navigationsskole i Byen, og saa syntes vi, han skulde tage Styrmandseksamen. Man skylder jo sine Børn en god Oplærelse, andet faar han vel ikke efter os. Det kniber ham lidt at følge med, for han har ikke megen Stadighed til at sidde over Bøgerne, men saa hjælper Kandidat Rask ham med de sværere Ting. Det er jo altid en Lettelse for Fyren og koster hverken ham eller os noget.«

»Ja det er en meget væsentlig Fordel ved Undervisningen — hvis den da ellers er god.«

»God? Ja De kan tro, Kandidaten har Hoved — alt for meget til, at han kan begaa sig i Verden. Det gaar ikke at være altfor klog, skal jeg sige Dem, saa ender det let med, at man ikke kan passe paa sig selv. Naa men De kender ham jo selv,« sagde Værten og gik ud i Gaarden for at skylle Flasker.

Solen stod højt endnu, men Karl var for træt og sløj til at gaa noget Sted og gik op paa sit Værelse for at se, om der var gjort i Stand. Det værste Skidt var borte af Gulvet, men Lagenerne paa Sengen var de samme, han kunde kende dem paa Grimerne. De var blot rullede. Denne lille Modgang var for

meget for hans pirrelige Tilstand. Han følte sig for syg og magtesløs til at føre sin Fordring igennem, Forbitrelsen snørede hans Strube sammen, og han sank om paa Sengekanten og brast i harmdirrende Graad. En Stund sad han saadan, saa sank han ned i sin selvopgivende Sløvhed, klædte sig af og krøb i Seng.

Et Øjeblik vuggede Sengen op og ned med ham, saa faldt han i Søvn.

V.

I de følgende Dage var Karl Bauder hyppigt sammen med Aage Sørensen og »Kandidaten«, der daglig kom i Afholdshjemmet.

Han følte sig fra første Færd frastødt af Rask, der var Idealist og mente, at man skulde stille de strængeste Sædelighedskrav til sig selv og sine Medmennesker, for at de kunde have noget at se op til og hige hen imod.

Kandidaten beskæftigede sig i det hele stærkt med Menneskehedens Forædling, og det kunde tydelig mærkes, at han var vant til at blive set op til som en ædel, storttænkende Natur.

Men paa Karl virkede hans vidtfavnende Ideer frygtelig godtkøbs. De første Par Dage indlod han sig i Ordstrid med ham, men han kunde ikke udholde dette Seminaristpræk om, at Kunst og Literatur skulde være »ædle og tegne lysende Forbilleder for Menneskene«, der aabenbart efter Kandidatens Mening var faldne Engle, som blot behøvede noget lyrisk Bavl for at rejse sig igen. Han kunde blive helt rasende, naar han skulde diskutere ud fra en saa fladbundet Opfattelse, og det holdt han sig da for god til. Derfor afholdt han sig hurtig fra enhver

alvorlig Drøftelse med Kandidaten og holdt sig ham fra Livet med smaa kyniske Bemærkninger.

Aage derimod følte han sig tiltalt af. Han beundrede den unge Mands Sundhed og Legemskraft og fuldstændige Mangel paa almene Ræsonnementer. Her var intet af dette usmageligt vidtfavnende, som ikke kunde skifte Skjorte uden at gøre det for den »ganske Menneskeheds« Skyld; men derimod en umiddelbar, sund Selvkærlighed og en sikker Sans for Livets virkelige Goder. »Det Menneske er lykkelig, han ræsonnerer med Legemet,« tænkte Karl, naar han talte med ham.

Imidlertid befandt han sig for hver Dag, der gik, mere ilde paa Afholdshjemmet. Uagtet han gentagne Gange havde beklaget sig, blev det ikke bedre med Renligheden paa hans Værelse, og overalt i Huset herskede der det gyseligste Roderi. Efter at han Dagen efter sin Ankomst havde været et Ærinde nede i Køkkenet og set Værten og den fjollede Pige gaa og rode med Maden, var det ham ikke muligt at deltage i noget Maaltid. Han foregav da, at Lægen havde paalagt ham at holde stræng Diæt, og indskrænkede sine Maaltider til Mælk og Franskbrød, som han nød paa sit Værelse.

Det var ham paafaldende, at Husmoderen aldrig tog sig af noget som helst, og at man aldrig regnede med hende. Hun viste sig end ikke hverken i Køkkenet eller ved Bordet, men hvergang han gik ud og kom hjem, saa han en Dame, som han antog for hende, sidde inden for Vinduerne til

den Del af Boligen, der laa paa den anden Side Porten.

Karl mente at lægge Mærke til, at Værten, der ellers var saa aabenhjærtig, blev sky, naar Talen nærmede sig hans Hustru. En Dag ytrede han aabent sin Forundring over aldrig at se hende og spurgte Værten, om hun var syg. Denne svarede med et bekræftende Nik og et dybt Suk.

»Det maa ikke være nemt at undvære Husmoderen,« sagde Karl, som havde sporet en vis Træthed i Sukket. »Forhaabentlig er Sygdommen ikke af alvorligere Natur?«

»Der er desværre ingen Udsigt til, at min Hustru kan komme paa Benene for det første — om det nogensinde sker.«

»Det er altsaa ikke Deres Hustru, jeg har set sidde inden for Vinduerne paa den anden Side Porten?«

»Jo det er hende,« svarede Værten forlegen. »Hun kan nok sidde oppe men forlader aldrig sin Stol. Det er en Art Lamhed i Benene.«

Karl havde oprigtig ondt af Værten. Det var klart, at de forvirrede Forhold i Huset skyldtes dette stadige Savn af en Husmoder, og Værten var sikkert den, der led mest under det — derfor gik han og tog saa ivrig Del i alt Kvindearbejdet. At det ikke altid lykkedes for ham, var igen en anden Sag. Nu forstod han ogsaa bedre det tilsyneladende vrøvlede og udblødte i Værtens Væsen. Saadan maatte en Mand med stærk husmoderlig Omsorg ufravigelig tage sig ud i en Fremmeds Øjne, og

selve det fremmedartede i Arbejdet var nok egnet til at give en Mand Præget af Famlen og Usikkerhed. Der var noget smukt og tillige rørende i den Maade, hvorpaa han gik og forrettede den lamme Hustrus Arbejde og forskaanede hende for den Tort at se en fremmed Kvinde tage Huset i Besiddelse, udstyret med hendes Magt og Myndighed; og Karl besluttede at blive boende og saa vidt muligt finde sig i Forholdene.

Men han vaklede stærkt i sin Beslutning, da han kom op paa sit Værelse og satte sig til Rette i dets Smuds for at fuldende et oftere paabegyndt Brev til Faderen. Saa snart han havde sat sig, følte han med stigende Væmmelse, hvorledes Gulvets Lopper begyndte at trave op ad hans Ben. Det blev ikke til noget med Brevet i Dag heller, og han rejste sig for at gaa ud. Idet han fra Vinduet kastede et Blik ned i Gaarden, der allerede hvilede i dyb Skumring, saa han til sin Forbavselse Værtens Hustru liste over Gaardspladsen i Skyggen af Murene saa rask og rørig som nogen, og dette fik ham til helt at kuldkaste sin Beslutning om at blive.

Dagen efter da han gik sin sædvanlige Tur, mødte han Rask, der kom ranglende ned ad Gaden i dybe Tanker. Alle Kandidatens Lemmer dinglede ud og ind under Gangen, han var saa leddeløs som en Sprællemand, og det usædvanlig høje smalle Hoved nikkede forover og til Siderne for hver Bevægelse han gjorde. Karl gik over Gaden til ham og hilste, Kandidaten besvarede det køligt.

»Hør, hvad er der i Vejen med Sørensens Hustru?« spurgte Bauder uden at bryde sig om den andens afvisende Holdning. »Først fortæller han mig, at hun ligger til Sengs, saa at hun er svag i Benene og ikke kan rejse sig fra Stolen, og nu i Aftes ser jeg hende luske over Gaarden uden at fejle noget. Hvorfor viser hun sig aldrig?«

»Vist fejler hun noget,« svarede Kandidaten, »men hendes Mand lider nok mere under Sygdommen end hun selv — hun er nemlig i højeste Grad hysterisk. Dette med at hun ikke kan gaa, er saadan en fiks Ide, forstaar De. Hun kan godt, naar hun vil, men vil hun ikke, saa findes der ingen Magt paa Jorden, som kan faa hende til det. Hun har en taalmodig og kærlig Mand, ellers gik det næppe i Længden; hun tager sig ikke af det mindste selv og fordømmer alt, hvad han foretager sig. Man forstaar ikke, at han kan holde det ud. Men det er stort, jeg tager min Hat af for en saadan Mand! Naa Farvel!« han hilste skødesløst og drejede ind ad en Gadedør.

Bauder fulgte Gaden udad paa maa og faa og kom til en Vej, der løb oppe paa Siden af den gamle Fjordbrink. Til højre laa smaa pæne Arbejderhuse med Have foran og skinnende Ruder; i Ryggen havde de den stadig stigende Brink, hvor der var dannet smaa Køkkenhaver med Kaal og Urter.

Til den anden Side var der Græsmarker, som faldt jævnt nedad, til de stødte paa en Gade: to enlige Rækker lave Huse, der hang efter Byen som en rød Tarm. Bag det igen laa flade, grønne Enge,

og dèr skød Fjorden sig ind som en Skov af Siv. En Fjerdingvej ovre, paa den modsatte Side af Fjorden, hævede Landet sig igen med Lunde og Gaarde; og langt inde i Landet, hvor de to Brinker mødtes og dannede en Kile, rejste der sig en stor blaanende Lyngknold med et Sømærke paa.

Udfor ham i det flade Fjordvand gik barbenede Drenge og pjaskede, lidt indenfor skød Bunden sig op af Vandet: lyst tørret Slam, der havde slaaet utallige Revner i Solen. Og der indenfor igen var der vældige Enge, flade som et Vandspejl og med en Aa i Midten, først lige og bred som en Kanal og med Landingssteder for Baade, længere oppe smal og bugtet og fuld af svømmende Planter og nejende Rør. Paa nogle af Engene var der endnu Stakke, paa andre gik brogede Kreaturer og halede møjsommeligt Bagbenene op.

Inderst paa Bunden af Engstrækningen laa en rødkalket Bindingsværksgaard med fire Længer — det var Vandmøllen. Det saa ud, som den var gravet ned i Landet, man kunde se ned over Taget paa den, og bag den laa Mølledammen, næsten i Højde med Husryggen.

Bauder satte sig paa Grøftekanten og saa adspredt ud over Landet: »Her er nok kønt,« tænkte han træt. Han saa den grønne Frodighed, Skovens Fortoning i Vandet og den sollyse Luft, men følte ingen Glæde ved det. »Blot jeg var stærk,« tænkte han og hæftede sit Blik ved den lyse Vej, der løb ind om i en stor Bue og saa tabte sig i Landet ovre paa den anden Side. — Ja rask, saa vilde han

gaa ud i Landet og Sommeren — ikke *tænke* over Lyset og Luften og Landet, men suge det ind gennem alle Porer, aande det ind, æde det, drikke det, sove det ind i sig og straale det ud igen som Mødighed, Dunster og Sved. Saa usselig lidet vilde Mennesker kalde det, han ønskede sig — Dyrets Velvære ikke andet; men han byttede gærne sin Sjæl, sin Intelligens, sin Tales og Tankes Brug bort for det.

Midt i den rige Aarstid og den dejlige Natur sad han sløv og længtes efter en hel anden. Lidt rødt eller gult hist og her paatvang sig ham som et lysende Løfte om altings Forkrænkelighed, og han drømte sig midt ud i Løvfaldet med dets brogede hidsende Farver og dets raadne Stank, der gjorde èn rusten i Halsen men lagde sig mildnende om Lungerne.

Sommeren lagde Døs over ham, og Vinteren virkede kuende, men der var noget styrkende i at leve, naar hele Naturen segnede for Tilintetgørelsen, og at indaande det Liv, den gav fra sig. Det gav en egen Tilfredsstillelse at vide hvert mildnende Aandedrag købt med en anden Skabnings Undergang, at bane sig sin Vej frem over tusend ja Millioner Lig.

Det slog ned i ham, at han vilde bo her i et af disse villa-agtige Smaahuse og være Ansigt til Ansigt med Naturen, tage den nu, den var paa sit højeste, og følge den fra Dag til Dag ud i Tilintetgørelsen. Han huskede, at han havde set noget om Værelser til Leje, og holdt Øje med Husene paa sin Vej tilbage.

Han stansede ved et nydeligt lille skifertækket Hus, som støttede sig til en lille Lund og laa yderst i Rækken, et godt Stykke fra de andre. Det havde en to Fags Kvist, paa hvis Ruder stod: Til Leje, og en velholdt Have foran og til den ene Side; paa Laagen hang et Skilt, hvorpaa der stod: »Fransk Vask og Strygning, Dortea Hansen, Enke.«

Han aabnede Laagen og gik ind.

Døren til Stuen stod paa vid Gab, men der var ingen inde. Fra Bordet hen til Kommoden laa et Strygebrædt, et andet gik fra Vinduet ind i Stuen og støttede sig paa en Fod; paa Bordet laa Stivetøj sammenklasket i Klumper og lyste blaaligt i Solen, ved Siden stod et Fad med Stivelse og en Skaal med rent Vand. Og i det aabne Vindu stod et Dampstrygejærn og trak.

Han vilde gaa videre gennem Huset men hørte hurtige Fjed, der kom fra Gaarden ind i Køkkenet, og to Kvindestemmer, der lo og skreg mellem hinanden.

»Vil du saa bede om Godtvejr, Tøs?«

»Ja — ja — nej jeg vil ikke.«

»Ja saa faar du det ned over Ryggen.«

»Aa nej Mor, det gør saa koldt.«

»Skynd dig saa lidt da, jeg har andet at bestille end at staa her.«

»O—m siger om, f—o—r siger for, Omfor; l—a siger — Av jamen jeg skal nok, bare jeg maa falde paa Knæ for dig og omfavne dit Ben; det hører sig da til.«

»Jamen saa maa du ikke rive mig omkuld, dit Skarn.«

»Jeg tror, du vil — rive min egen søde rare Mor omkuld! Kom saa her! Om Forladelse jeg ber, jeg vil aldrig gøre't mer — ha, ha, saa fik jeg alligevel maalt dit Ben!« Og en ung Pige kom springende ind i Stuen med en Stump Baand, fulgt af en Straale Vand, der dog ikke ramte hende, da hun snoede sig til Side. »Saa tykt!« raabte hun og holdt Baandet op over sit Hoved med begge Hænder, men saa fik hun Øje paa den Fremmede og styrtede videre ind i den næste Stue. Øjeblikket efter hørte han hende hviske med Moderen ude i Køkkenet.

»Jøsses da,« sagde denne. »Er han fin?«

»Ja og ganske bleg — med saadan en Mund du, se! Jeg var nær blevet bange for ham.« Han hørte Moderen le, formodentlig ad den Mund, den unge Pige tildelte ham. »Hvad tror du, han vil?«

»Æde os vel, han har da Mundtøjet saa! Tag og ræk mig et andet Forklæde, jeg ligner jo en Vandhøne, der har været under Vandhanen.«

Lidt efter kom Enkefru Hansen ind. Hun var en køn kraftig Kone paa omkring de fyrre, hun var endnu rød i Hovedet efter Kampen og lo forfjamsket.

»De lejer Værelser ud?« spurgte han.

»Ja vi har et Par smaa — for en rolig Herre.«

»Da synes jeg ellers, det gaar ret livligt til her i Huset«, lo han. »Jeg er for Resten Roligheden selv.«

»Jeg mente ogsaa for en, som ikke drak.«

Han trak Øjenbrynene i Vejret: »Ja Attest for Ædruelighed gaar man jo ikke saadan rundt med.«

Hun brast i Latter. »Men hvordan er det da ogsaa, jeg kommer af Sted, beskylder Dem for det ene værre end det andet — og det bare fordi jeg endnu har den anden i Hovedet, som sidst havde Værelserne. Jeg har nemlig været lidt uheldig med mine Logerende. Kandidaten, som sidst havde Værelserne, var saamænd den bedste og betalte altid, hvad han skulde, men han kunde sommetider komme fuld hjem og lave et fælt Griseri, saa jeg maatte sige ham ud til sidst. Naa, det vilde for Resten være Synd at sige *ham* noget ondt paa.«

»Var det stud. polyt. Rask?«

»Ja det var. Saa De kender ham?«

»Ja jeg har den Ære,« sagde Karl ironisk. Han kunde godt mærke, at hans Aktier trods alt steg ved Bekendtskabet.

»Han har saamænd boet her lige til for et Aar siden, da han gik hen og giftede sig.«

»Er Rask gift?« spurgte Karl forbavset, »det har jeg ikke hørt noget om.«

»Da er han da det. Men det kan nok være, han helst tier med det, for det er saadan et lidt sært Ægteskab. Hun kunde godt været Mor til ham, ja Bedstemor næsten med.«

»Det var da besynderligt. — Havde hun Penge?«

»Nej ikke det Gran. Men hun havde en Søsterdatter, en rigtig sød og køn Pige, som han holdt meget af; og da hun saa blev syg og døde, saa friede han til denne her, fordi hun trøstede ham saa kønt. Saadan siger Folk da — jeg har ikke haft Næsen derimellem.«

»Det maa saamænd være haardt nok for ham det Skind,« sagde hun lidt efter, »med saadan en Kone, der hverken er til Glæde eller Nytte. Hun er nok ikke langt fra de halvfjerds, og saa har hun Vattersot og kan lige akkurat rokke af Sted ved to Stokke. Men hun har jo været giftesyg naturligvis, og han er et godt stakkels Menneske, som aldrig tænker paa sit eget Vel.«

»Saa tænker hun desmere paa andres. Og det er da kun kønt af den gamle Kone, at hun giver ham en Lejlighed til at ofre sig,« sagde Karl med alvorlig Mine.

Konen saa forundret paa ham: »Et prægtigt Menneske er han, det er sikkert. Og derfor tænkte jeg, at naar det ikke engang kunde gaa med *ham,* maatte jeg hellere lade helt være at have Logerende. Men det har jeg alligevel ikke Raad til, og der er ogsaa saa tomt i et Hus, naar der ikke er noget mandligt Væsen.«

»Ja saamænd. — De faar som sagt næppe Grund til at klage over mig, jeg hverken drikker eller begaar andre Ungdomsdaarskaber.«

»Saa er De syg, kan jeg tænke?«

»Ja helt rask er jeg ikke.«

»Nei man kan se det paa Dem. Hvad fejler De?« Der var noget beskyttende i hendes Stemme.

»Lidt af alt. Jeg er saadan, hvad man kalder svag.«

»De skal nok komme Dem her,« sagde hun og nikkede fortrøstningsfuldt. »Har De været syg længe?«

Men Karl følte pludselig, at han var i Færd med selv at glide ind i denne Allemands-Fortrolighed, som frastødte ham saa meget ved Provinsboerne. »Maa jeg se Værelserne?« spurgte han kort.

Hun viste ham ovenpaa. Værelserne var smaa men nydelig holdte. Fra Kvistværelsets to Fag havde han hele Udsigten over Fjorden og Engene og Landet paa den anden Side, og fra Soveværelset, som laa paa Gavlen, kunde han se ned i den lille Lund og over den helt op til Kirkegaarden. — Daglig Udsigt til Kirkegaarden, det var næsten symbolsk, han var jo nærmest kommet herover for at krepere!

Han spurgte om Prisen, og der udspandt sig en ivrig og mærkelig Tingen imellem dem, idet han — for første Gang i sit Liv — var i det Tilfælde at holde paa en højere Pris end den, der forlangtes. Tolv Kroner — det forekom ham saa latterlig lidt for to møblerede Værelser, at han næsten syntes, det var en Forbrydelse. — »Ja ja, saa femten da, siden De endelig vil,« sagde Konen til sidst. »Men saa vil jeg ogsaa have Lov til at holde Deres Tøj i Orden. Og saa er Værelserne klar til at flytte ind i i Morgen.«

Solen var ved at gaa ned. Den stod omme bag de høje Brinker i Nordvest og kastede et svagt lila Skær ud i Rummet over Fjorden; nede i Lavningerne blev Farven stærk, af en egen ophidsende Dybde. Han havde iagttaget, at den Farve virkede erotiserende paa Mennesker og Dyr, Demimonderne maatte have gjort samme Erfaring, for de brugte den som Lokke-

farve. Og om det nu var, fordi Borgerkonerne og Borgerdøtrene ikke besad Mandens sikre Følelse af vedkommende Damers Beskaffenhed, eller de satte alle Hensyn til Side for at faa deres Andel — de havde i hvert Fald kastet sig over Farven de ogsaa. Hans egen Moder havde været blandt de første til at optage den.

Tanken om Moderen forplantede sig videre, og han grebes af en vemodig Længsel efter sin Fader, det eneste Menneske han holdt af. Da han kom hjem, tog han atter Papiret frem og satte sig hen for at skrive, men han kunde ikke komme længere end til Overskriften; han var syg og træt, og alt svandt af hans Hoved, saa snart han vilde sætte Pennen til Papiret. Der havde dog været saa meget at skrive om!

Han besluttede at gaa i Seng og begyndte at klæde sig af. Da han var kommet halv af Benklæderne, trak han dem paa igen, gik hen og aabnede Døren paa Klem til Gangen og lyttede — saa tog han Nøglen ind og lukkede sagte Døren. Han vilde sætte Nøglen i indvendig, men der var slet ikke noget Nøglehul, kun et Haandtag. Han undersøgte Nøglen, den var ganske slet og ret, det tarveligste Søm vilde kunne erstatte den. Han satte sig paa Chaiselonguen og grundede lidt, saa slæbte han Bordet hen for Døren og fyldte med et Par Bøger op under Haandtaget, saa det ikke kunde drejes.

Han laa under for den Forestilling, at han kunde blive slaaet ihjæl, mens han sov. »Det er en af Formerne for min Dødsrædsel,« sagde han i nøgterne

Øjeblikke til sig selv; men det hjalp ikke, han foreholdt sig det latterlige i Tanken om, at en eller anden skulde faa i Sinde at trænge ind til ham blot for at faa den Fornøjelse at dræbe ham. Han kunde simpelt hen ikke sove, naar han ikke havde truffet sine Forholdsregler.

I København var det ingen Sag, dèr gjorde han alt dette ene og alene med Henblik paa mulige Indbrudstyve. Her vilde dèt være at gøre sig latterlig i sine egne Øine. Han havde da ogsaa straks set Sandheden lige i Øjnene og indrømmet, at det virkelig var af personlig Frygt, han handlede som han gjorde: Mordmani blev mere og mere almindelig og angreb selv de fredeligste, fra hvem man altsaa mindst var forberedt paa at møde Faren; hvad Øjeblik det skulde være kunde Værten eller hans Søn, eller den halvfjollede Tjenestepige, kort sagt hvemsomhelst, der vidste, at han sov i dette Værelse, faa den Indskydelse at skære Hovedet af ham.

Han gik smaafløjtende et Par Gange op og ned ad Gulvet, lagde Hovedet paa Siden og kiggede ind under Sengen, da han var længst borte, kom til den anden Væg og kastede et langt Blik ind under Chaiselonguen. Det inderste af Rummet under Sengen laa i Mørke, og han krympede sig ved at lyse derind med Lampen.

Han begyndte nølende at afføre sig sit Undertøj, da en tiltagende Livlighed nede i Gaarden kaldte ham til Vinduet.

Det var stærkt skyet Vejr nu og temmelig mørkt. Men fra den store Sal over Gaarden skinnede Lys, og han kunde se unge festklædte Mænd og Kvinder gaa dernede. Midt i Gaarden holdt en Ølvogn, og en Del unge Fyre var i Færd med at bære Flaskekurve ind i Salen. Derinde gik en kjoleklædt Mand og skar et Lys i Stykker ud over Gulvet, og nogle Knøse og Piger løb frem og tilbage og lavede Glidebane i det. Over Døren til Salen hang grønne Aks og Bøgegrene, og med lysende Bogstaver paa rødt stod Ordet: Velkommen.

Nu huskede han, at han et Steds nede i Byen havde set en Plakat, hvorpaa der stod noget om Arbejderfest med Dans i Afholdshjemmets Sal til 50 Øre Parret. — Den lave Pris havde undret ham.

Han lyttede lidt til den glade Larm dernede, tænkte bekymret paa sin Nattero og slukkede Lampen. Han sad længe paa Sengekanten og nølede, som om han kviede sig ved noget, saa tog han sin Stok, som stod ved Hovedgærdet, bøjede sig ned og stak med den ind under Sengen — helt ind til Væggen — og rodede frem og tilbage i hele Sengens Længde. Derpaa stillede han igen Stokken ved Hovedgærdet og trak Tæppet over sig. Men han laa længe og kastede sig frem og tilbage, inden han faldt i Søvn.

Han vaagnede, badet i Sved og med Angst i alle Lemmer. Det var ganske mørkt om ham. Hvad var der? — hvor var han? Han følte sig ikke hjemme i Sengens Fald, i Tæppets Luv, i Luften, han indaandede. Hvorfor hersede man med ham, hvad havde han gjort?

Endelig gik det op for ham, at han sad i sin Seng, og at ingen gjorde ham noget. Men der lød et Helvedes-Spektakel om ham, og det var dèt, der forvoldte ham fysisk Smærte og fik ham til at svede af Angst. Snart formaaede han ogsaa at skelne de enkelte Bestanddele af Larmen: der var en skrattende Violin, de taktfaste Tramp og Haandklap fra en Bonde-Rejlænder, og hæftigt Skældsmaal af mange Mennesker, der skreg hæst i Munden paa hinanden.

En enkelt Stemme skar sig over de andre i et truende Brøl, og der lød løbende Fodtrin i Gaarden, først af en, saa af en til. Han hørte et Smærtensskrig og sprang hen, rev Gardinet til Side, Vinduet op. Mod en Væg, der løb vinkelret ud fra ham og var skarpt belyst af Maanen, stod en bredbygget Mand og tørrede sig i Ansigtet med sit Ærme og snuste, en spinkel lille Fyr gik uden om ham i en Bue og skældte ham ud paa raat københavnsk Gadesprog: »Din lange forædte Rodenberg af en Bondetamp, skal du byde Folk flade paa Tæven.«

»Aa, hold Kæft,« sagde den store paa bredt Jydsk.

I det samme samlede den lille sig som en Kat, i et Spring for han gennem Luften og slog sin Pande i Jydens Ansigt, saa Kalken faldt af Muren. Jyden rakte begge Arme i Vejret og stod og famlede vildt ud i Luften med Hænderne.

Sveden brast Karl ud af alle Porer, han rakte sig langt ud af Vinduet og raabte: Hjælp! Hjælp!

Inde fra Salen, hvor Musiken var hørt op, kom de dansende strømmende ud, de dannede en Halv-

kreds om de to Slagsbrødre men syntes mere opsatte paa at hidse end mægle.

»Skam dig Laust,« sagde en, »tager du mod Klø af saadan en Splejs?«

»Sa'e du Splejs hvæ?« hørte man Københavneren bjæffe; men han fandt det dog ikke raadeligt at lægge sig ud med flere.

»Han skal ikke komme her og gøre Haneben til Bolette,« sagde Laust.

Svaret vakte almindelig Latter.

»Derfor behøver du da ikke lade dig klø af ham.«

»Nej, men jeg kan jo ikke se for Blod, ellers skulde jeg vel klare den københavnske Gadedreng.«

»Gadedreng, naa du fløjter efter mere, hvæ?« og Københavneren fôr baglæns ud mod Kredsen for at tage Tilløb til et nyt Spring. Men i det samme blev han grebet i Nakken af en ung Mand, Karl genkendte i ham Værtens Søn Aage. »Tag den med Ro, Bølle,« sagde han.

Københavneren vendte sig om og stirrede paa ham, maalløs over saa uhørt en Frækhed. Saa trak han sig tilbage med Øjnene stift rettede paa sin nye Fjende, langsomt. Før nogen vidste af det, fløj han frem, men Aage havde dukket sig lidt, han greb Københavneren i Brystet, vendte ham i Luften og lod ham falde paa Ryggen mod Stenbroen.

»Saadan parerer vi Sømænd en københavnsk Skalle,« sagde han. »Gaa du nu ind med mig Laust og faa dig vasket.« Laust vaklede med ind, han var ør endnu.

Københavneren laa stille paa Ryggen med lukkede Øjne. »Enten er han slaaet halv fordærvet«, tænkte Karl, »eller ogsaa pønser han paa et Middel til at redde Situationen.« Han følte til sin Forbavselse, at han havde en vis Sympati med denne Fyr — det maatte vel være Lokalpatriotismen, der gjorde sig gældende trods det, at han var Kosmopolit! Eller var det Fyrens Blodtørst?

Endelig rørte Københavneren sig. Han lettede Hovedet lidt mod de omstaaende og skreg jamrende: »Aa træk i det Ben, træk i det Ben!« En tog ham om Foden og trak, Københavneren slap en Naturlyd fra sig. »Saa det lettede,« raabte han og sprang op. De lo alle paa nær den uheldige Fødselshjælper, han mumlede et spagfærdigt: fordømte Svin! og luskede af.

Saa spilledes der op til Dans igen inde i Salen, og Gaarden tømtes for Folk. Men Karl kunde ikke falde i Søvn, han var altfor ophidset, og Musiken og de fejende Trin skar sig tydeligt og skarpt ind til ham. De blev nok ved at svinge sig derovre hele Natten — og i Gaar havde de arbejdet, og i Morgen skulde de paa Arbejde igen. Svinge sig, saa Sveden drev af dem, klemme Pigerne, drikke og slaas — og alt det paa en Tid, hvor de naturligt skulde trænge til Hvile, — det kaldte de at leve.

Og det, han selv begræd, var ikke saa meget, at han ikke kunde udrette noget nyttigt — det havde aldrig trykket ham i nogen høj Grad, men han savnede noget at rutte med, han længtes efter at

strø Kræfter hensigtsløst ud til højre og venstre med kongelig Rundhaandethed — lige som hine andre Menneskebørn.

Dette var altsaa sand Menneskelykke: at smide sit Liv, sit eneste Liv, Stump for Stykke i Dødens store, graa Gab! Og paa dette Punkt var Menneskene store — de ofrede altid Førstegrøden.

Men Sagen var, at Livet slet ikke var evigt, det var en Løgn opfundet af Moralister, men en Løgn, som aldrig havde faaet Tag i Menneskene; de følte deres Liv hver for sig som noget begyndende og afsluttende, og det levede de efter.

Men Døden var evig og altbeherskende, derfor blev den Menneskenes Gud, om den drejede al deres Religion sig, til den ofrede de.

Hvor herskede ikke Døden i alt og alle! Millioner af Somre havde kastet deres Fylde i dette graadige Gab, der slugte hele Livets Overskud og Livet selv med uden at blive federe. Og Menneskene! altid handlede de Døden til Maade, i deres glade Forøden som i det dybeste Alvor. Han havde set Kvinder med Lød som Solen og Livets rigeste Velsignelse i deres Legemer — de vendte Livet Ryggen og kaarede Døden til Brudgom. Og der sad Mænd med mægtige Ævner og mægtig Energi — de satte det alt i døde Lærdomme og døde Ting. De, der var størst, kunde skabe en Saga om Døden og digte al Livets Herlighed ind i dens graa Bug — men Livet selv saa de ikke. Og var èn iblandt dem stor nok til at se Livet, saa brugte han sit Geni til at omforme det efter en død Lov om, hvordan det burde være,

klippede og skar. Og i hvert Snit trængte Døden ind. Der var ingen, intet, som ikke stod i Dødens Sold.

Saa levede da alle Mennesker deres Liv galt! — Eller levede de det maaske rigtigt alle? Var Forbryderen og Snylteren maaske lige saa vigtige Bestanddele i den store Blanding som den stræbsomme Borger og den humane Moralist? Der var vel dybest set hverken galt eller rigtigt, men kun en Selvfølgelighed!

Ogsaa hans Selvopgivelse var rigtig ɔ: selvfølgelig — og hans lejlighedsvise Stritten imod; det var rigtigt, at han henslæbte sit Liv paa Gravens Rand, men det var ogsaa rigtigt, at han hadede den, der havde sat ham i Verden som en Svækling — lige saa rigtigt, som det var af hende at føde ham til Verden saadan. Thi alt var rigtigt — alt! — —

Det snurrede i hans Hoved, og han gled over i en Halvdøs, som dog ingen Hvile bragte ham, fordi Larmen og Slagsmaalene stadig genlød i ham. Nu og da skelnede han Raab som: Hold paa ham! — Nej lad dem slaas! Kom du her hen, Anders, saa skal jeg klappe dig! — og klynkende Kvindestemmer, der lagde sig imellem. Engang fór han op ved et gennemtrængende Skrig og Raabet: Politi, hej, Politi! Men han forbandt ingen Forestillinger med Raabene, følte kun et pinligt Ubehag ved den stærke Larm.

Hen paa Morgenen vaagnede han, det var ganske lyst. Ovre i Salen var der stille, og over Gaarden lød enkelte hurtige Fjed af Efternølere, der sluttede sig til en Sværm i Porten og drog ned ad Gaden i larmende Klynger. Nogle Kvindestemmer sang vuggende i Takt til den ujævne Gang:

»Sømand at være — det er et trælsomt Liv!
Sømand at være — det er et trælsomt Liv!
Naar andre sover, da maa jeg vaage,
da maa jeg ensom paa Dækket gaa.«

Saa skreg en Mandsstemme: Tju Karoline! og Kvinderne hvinede i Kor. Der blev en større Stansning og Snakken i Munden paa hinanden. Det var nede ved Havnen, hvor Gaderne gik i alle Retninger, og Larmen opløste sig i Smaapartier og blev borte. Men langt ude fra Kajsiden lød endnu en Mands- og en Kvindestemme, der vibrerede elskovssygt og blev spædere og spædere, alt som de tjærnede sig:

»Paa mig at vente — behøver du vist ej!
Paa mig at vente — behøver du vist ej!
I Dødninghaven dèr jeg dig venter,
i Dødninghaven, i Ormegaard.«

Saa tyst og saa blødt bares Ordene ud i den stille Luft og vuggede sig hen over Tagene paa den kælne Melodi. — Saa blev der stille.

Karl sank hen men blev hel vaagen igen ved en Puslen ude paa Gangen. Nogen listede paa Strømpesokker derude og tørnede nu og da imod og lo undertrykt; en Mandsstemme tyssede. De stansede uden for hans Dør, han kunde høre baade deres Aandedrag og tilbageholdte Latter og hvert Ord, de hviskede; de havde nok ikke tænkt paa, at der var saa lydt.

»Karl Bauder,« læste Kvindestemmen dæmpet, »det var da et sært Navn. — Er han køn?«

»Tys! nu skal du komme — han kunde høre det.«

»Aa snak, han sover saamænd. — Sover du?« aandede det ind gennem Nøglehullet.

»Kom nu dog, Anna,« lød det utaalmodigt og ret højt nede fra den anden Ende af Gangen, det var Aage Sørensens Stemme. Der lød et Par næsten uhørlige Pik paa Døren, dæmpet Fnisen og listende Trin, der fjærnede sig hastigt.

Karl laa en Stund og stirrede op i Loftet med Armene under Hovedet og et eget drømmende Blik. Saa gled hans Øjne langsomt til, og han faldt i Søvn og sov trygt til langt hen paa Formiddagen.

VI.

Domborg 16. Juli 92.

Kære Fader!

Tak for dine gentagne Forespørgsler. Jeg har for Resten flere Gange haft Papir fremme for at skrive til dig, men man kan som bekendt ikke tage Haaret af den skaldede.

Jeg har lidt forfærdelige Kvaler, siden jeg forlod dig, aldrig før har jeg ligget saa dybt under for Rædslen og Haabløsheden. Men nu er det forbi med Lidelserne for den Gang og vistnok for stedse.

Du er naturligvis for fornuftig til at forstaa dette derhen, at jeg nu skulde være raskere eller nære det fjærneste Haab om nogensinde at blive det. Aarsagen til, at jeg nu ikke lider mere, er en hel anden:

Naar et Menneske faar Rotting, indtræder der paa et vist Punkt af Straffen en Lammelse af hans Følenerver, saa han ikke føler Resten af Straffen og dog godt kan være ved, hvad vi kalder fuld Bevidsthed. Det Tidspunkt er nu indtraadt for mit Vedkommende. Nu ligger jeg lang og slap som en Elastik, hvis Spændstighedsgrænse man har overskredet. Jeg er som et Lem, der sover; jeg er følesløs indvendig.

Ofte siger jeg til mig selv, at det er Begyndelsen til Enden, det første Led af den endelige Død — Legemets. Men det formaar ikke at vække mig; selv om jeg opdagede, at jeg led af Kræft eller var viet til at raadne langsomt op eller hjemfalde til Kristendommen, tror jeg ikke, det vilde være i Stand til at oprøre mig.

Men saa er der ogsaa Øjeblikke, hvor det forekommer mig, at Livet rækker mig Haanden gennem dette — eller i al Fald en Lillefinger. Jeg bilder mig da ind, at mit *Jeg* har pansret sig i sin Selvopholdelsesdrift, fordummet sig og døvet sig — netop for ikke at gaa til Grunde. Men hvilken af Delene, der passer, er mig i dybeste Forstand ligegyldigt.

Jeg har fundet et behageligt Tilflugtsted hos en Enkefru Hansen, der sammen med sin Datter ernærer sig redeligt af Fransk Vask og Strygning. Min Værtinde er den skinbarlige Renlighed, hendes Pillenhed er næsten lige saa sygeligt udviklet som min egen. Jeg boede først otte Dage paa det herværende Afholdshjem, og da jeg derfra medbringer grufulde Erindringer om, hvad Smuds vil sige, kan du maaske forstaa, at jeg bruger hele min Dag til at nyde dette skurede og renvaskede og nystrøgne. Ud over det bestiller jeg intet, det vil sige, jeg tænker en Del paa mig selv, undertiden paa dig og slet ikke paa andre.

Samme Værtinde er for øvrigt en fordringsløs Kone, der ikke forlanger andet af Livet end Lov til at slide fra Morgen til Aften og sætte Penge til paa sine Logerende. Navnlig det sidste synes at for-

skaffe hende en egen Glæde, som det dog vist vilde være Synd at berøve hende. Hvad mener du som Forretningsmand?

Jeg tror ikke, hun har læst en Linie i sine Dage; alligevel (eller maaske netop derfor) er hun den mindst bornerte — og følgelig ogsaa den mest dannede — Kvinde, jeg kender. Hendes Væsensmærke er: godt Humør og rummelig Overbærenhed mod alt og alle. Men ikke denne hjemlige Overbærenhed, som bunder i egen Sløjhed og udvises for at faas igen med Rente. Hun æsker aldrig selv Overbærenhed for sine Handlinger — er altsaa i bedste Forstand Aristokrat.

Jeg antager, hendes gode Humør og overlegne Ro kommer af, at hun har levet et lykkeligt Ægteskab, som Døden har afbrudt paa det rette Tidspunkt. Herpaa tyder ogsaa den Omstændighed, at skønt hun er meget naturlig og ligefrem og ikke lægger Skjul paa, at hun har levet med i det fortroligste, har hun dog intet af dette klæbrige, der ellers kan være over Enker, og som rimeligvis skyldes Erindringen om den for tidlig afbrudte Ægteseng.

Datteren er en Vildkat af den Art Skønhed, som mere tilhører Arten end Jeget; den Slags Væsner kræver man jo overhovedet ikke noget selvstændigt af hverken i Retning af Ævner eller Ydre — har du èn, saa har du dem alle!

Jeg sværmer nu ikke for disse sytten-attenaarige, der er som nysgerrige Kid og gaar om og knoppes fra øverst til nederst, altid hensunkne i ubevidst drømmende Forundring over deres egen groende

Mandbarhed. Herregud skal da Manden vedblive at være det eneste Problem i en ung Kvindes Liv og kun løses som Problem for at blive hendes Skæbne, den fra hvem alt, Lykke som Ulykke stammer? Saa er vi dog lidt rigere udrustede.

Her er hvad man kalder kønt ovre, Vand og Luft og Trær og Solskin, alt i det rette Forhold, naar undtages, at Solen sommetider er lidt for overvejende. Jeg holder nu mest af selve Muldjorden, saadan som den er, naar man lige har vendt et Spadestik i Haven. Du aner ikke, hvad det er for en Fornemmelse at lægge Kinden paa en saadan Tue eller begrave Hænderne i den — aldeles vidunderligt. Og heldigvis ikke til at beskrive.

Jeg har begyndt at slaa et vaadt Lagen om mig om Morgenen; foreløbig er det Vand, der har staaet oppe hele Natten, men jeg har sat som mit ærgærrige Maal at kunne tage det lige fra Posten. Du skulde engang prøve det, siden du dog hævder, at jeg er fejg. Det er virkelig en løjerlig Fornemmelse, noget i Retning af en Halshugning i det smaa.

Vil du tro, at jeg, som ikke kunde taale et Menneske i min Nærhed, allerede er en fuldstændig Provinsbo og vrøvler mig op i det med ethvert Menneske, jeg kommer i Nærheden af. Paa de tre Uger har jeg stiftet flere ny og interessante Bekendtskaber. Her er en ung Samson, en tiltalende Kraftkarl paa knap tyve Aar, hvis Styrke de stedlige Dalila'er søger at beklippe, denne Gang dog til Filistrenes Forargelse. (Meget respektabel Brander.) Desuden har jeg stiftet Bekendtskab med en Idealist ɔ: et

fordringsfuldt Subjekt, og et Par andre Middelmaadigheder.

Idealistens borgerlige Navn er Rask, — jeg har for Resten truffet ham en Gang for en Del Aar siden. Hans Ulykke er efter min Mening den, at han er født med en Pengepose om Halsen, og maaske, at hans Moder tidlig døde. Dermed er ikke sagt, at hun vilde have betydet noget som helst for ham, om hun havde levet; det er vel endogsaa tvivlsomt, da han for saa vidt er noget af en Filosof, som han hører til de Naturer, der er fuldstændig blottede for Følelser i Forholdet til deres nærmeste men til Gengæld slaar om sig med selve Begrebet Kærlighed og derfor faar Ord for at leve et rigt Følelsesliv. I al Fald synes det, at denne Moder, der døde i hans Barndom, er blevet Savnet i hans Liv, ud fra hvilket alle hans lyriske Stemninger bølger.

I det hele hører han vistnok til de ikke faa blakkede Naturer herhjemme, som slaar en Negation, et Savn op til at blive deres Skæbne, mens alle dybere Følelser og virkelige Genvordigheder preller af paa dem som Vand paa en Gaas. Han deler paa gammeldags Maner Kvinderne i de ærbare og de utugtige, de sidste afskyr han og stiller lavere end Dyret men tilstaar samtidig med en sønderknust Mine, at han søger dem i Smug. De første er for ham terra incognita, hellige hvide Væsener, som man ikke maa tilsmuske med nogen uren Tanke. Denne forplumrede Opfattelse har han gennemført paa alle Punkter

til en hel Livsanskuelse, og du har næppe vanskeligt ved at tænke dig Resultatet.

For Resten bruger han sin Formue til at gøre »godt«.

Det tjener til Ære for Folkets sunde Sans, at han foruden at staa som den ideale Mand og store Velgører tillige staar med et Skær af det latterlige over sig, men ganske vist dette latterlige, som Almuen udstyrer den gode Gud og Fanden og andre sublime Foreteelser med.

Man ser saaledes i Virkeligheden op til ham i dybeste Ærefrygt, fordi han har giftet sig med en gammel vattersotig Dame paa 65 Aar; men det hindrer ikke Folk i spøgende at finde nye Forklaringer paa dette i højeste Grad uforklarlige Fænomen. Saa siger nogle, at han har taget den gamle Kone for dog at blive i Familien (hun er nemlig Tante til hans afdøde Kærest), andre, at han i hende endelig har fundet den saa længe savnede Moder; en og anden Spottefugl gaar endog saa vidt at hævde, at det ene og alene er et Udslag af Kandidatens sædvanlige Ridderlighed —: han har nemlig villet skaane den gamle Dames Rygte, som led ved, at de var saa meget sammen under Kærestens Sygdom. — Men naar jeg, den Fremmede, vil tage Del i Spotten, saa bliver de straks alvorlige og skynder sig at slutte Karrè om deres Afgud.

I Grunden er han altsaa dog en ganske interessant og veludviklet Repræsentant for den gode danske Passivitet, som efter Sigende er ifærd med at forsvinde. Hvis det virkelig er rigtigt, burde han op-

bevares og bruges som Præparat ved den fremtidige Undervisning i vort Folks Historie.

Alt i alt er den danske Nationaltype i Færd med at gaa op for mig i sine — for øvrigt ikke mange — Afskygninger. Selveste Hr. Sørensen har jeg allerede. Han er Vært for Afholdshjemmet, i hvilken Omstændighed du vil erkende hans nære Slægtskab med Øltapper Sørensen, Brændevinsbrænder Sørensen og de øvrige af Nationens Stamme.

For Resten har jeg lagt Mærke til, at Mændene har deres slette Egenskaber fælles, Kvinderne deres gode. Deraf følger, at Mændene varierer det gode, Kvinderne det slette. Er det noget Vrøvl, saa giv mig en Mark.

Skriv engang igen, naar du føler dig oplagt.

Din

Karl.

VII.

Karl Bauder vaagnede ved en varm Kildren, der gled frem og tilbage over hans Næseryg og Øjenlaag; det var Dagskæret, som gød sig legende ind over ham mellem Trærnes Løv, det kom og gik efter Bladenes dovne Bevægelser.

Han strakte sig paa Ryggen i glad Velvære over at have hele sin Førlighed. Han havde drømt, at hans ene Ben var sat af, Foden var der, og han kunde gaa, men der manglede det Stykke fra Læggen til lidt oven Knæet, og Folk lo og pegede Fingre. Det var ret latterligt med denne Glæde foraarsaget af en idiotisk Drøm, men ikke desto mindre var den der.

Og den tiltog, mens hans Blik løb hen over de rosenblomstrede Tapeter, det rene Gulv og de hvide Gardiner i dette hyggelige lille Soveværelse, der ikke var mere end fire Skridt paa hver Led.

Han stod op og aabnede Vinduet. Luften var frisk og duftfyldt, den hang som et behageligt, henaandet Lys ind under Rønnens fine, bevægelige Løv. Men Stærene, de forbandede Skrighalse, holdt et øredøvende Spektakel, mens de overgivent hakkede løs paa de halvmodne rødnende Kirsebær. Naa, efter Frøken Elses Sigende drog de snart ud paa Høsttogt, saa var man da af med dem.

Hen over Trætoppene og ind over Kirkegaarden med dens høje Popler, helt ind til Lyngknolden hang en hvidlig Lystaage, tynd, næsten usynlig paa Højdedragene, men uigennemsigtig over Engene og Fjorden. Nede fra det hvidlige Dyb steg Kvægets Brølen op, og Fiskere raabte til hinanden. Hist og her opstod en Rift i Taagen, og en Stump Fjord eller Eng viste sig og forsvandt igen.

Inde fra Dagligværelset saa han Solen kæmpe sig op over en mægtig Skybanke ude over Havet. Den udslyngede Ild og Lys i mægtige Bjælker, og Taagen flaktes, saa Fjordens blanke Spejl blev synligt, flaktes og drev bort i hvide Flager, eller opløstes og blev til intet, eller forvandledes til det fineste Guldstøv.

»Saadan sejrer Lyset over Mørket,« tænkte han højtideligt, »saadan sejrer Livet over Døden. Livet er det, der er det altbeherskende, det, i hvis rige Skød Døden kan kaste alt sit og sig selv med, uden at en Stilk visner derved. Tilintetgørelsen, som vi kalder den, er kun et Bad, hvoraf Livet stiger forynget hver evige Vaar. Derfor ofrer Menneskene til Lyset, og derfor er al Religion en Lysets Religion —: Ilden, Solen, Guds Glans og Herlighed —.«

Der gik et bittert Drag om hans Mund: Højttravende Fraser var det, inspirerede af en køn Solopgang! I hvert Tilfælde — hvad gavnede det ham, om Livet selv var aldrig saa evigt? Han følte sig jo ikke ét med Livet som Helhed, han følte sig som Individ! Og for ham som for alle Enkeltvæsener var der kun èn Evighed — Dødens. — Og dette med Sejren, det var blot en poetisk Løgn.

Sejrede ikke Mørket lige saa afgjort over Lyset, naar dets Tid var inde, eller Vinteren over Sommeren. Det hele var saa uforanderligt, saa lidet afvekslende i sin evige Gentagelse som Viserens Kredsgang over Urskiven, nede paa seks, oppe paa tolv, nede paa seks igen o. s .v. Man kunde med samme Føje tale om Tolvtallets Sejr over Sekstallet. Men der var bare ingen faldet paa at besynge Vinterens eller Mørkets Sejr over Sommer og Lys, skønt der trængtes til en saadan Sang, der kunde lære Menneskene at se Sandheden i Øjnene og maaske endogsaa efterhaanden lære dem til at glæde sig over den! Maatte ikke Mørket være en Velsignelse for den, der var træt af at se — og Døden for den, der havde levet? Han skulde med Glæde lægge sig til at dø, blot han havde faaet Lov at leve de udlignede 33 Aar, Gennemsnits-Menneskealderen, nogenlunde ordentligt. Først naar Livet ikke gav fuldt Maal, havde Menneskene Brug for Resignation — men heller ikke for andet — og aller mindst for en Løgn om Livets Sejr.

I denne Morgen følte han med sig selv, at han vilde komme sig — i al Fald saa han kunde leve sit Liv nogenlunde. Men han tvang Følelsen bort fra det begejstrede: Langsomt vilde det gaa fremad, næsten umærkeligt og maaske med Skifter af Tilbagefald; det vilde koste haard Kamp — nej ikke Kamp men Agtpaagivenhed, saa at man ikke modarbejdede Naturen. Han kunde intet gøre *til*, men han kunde vaage over, at han intet gjorde *fra*. Og det vilde han!

I det Øjemed gik han i Seng igen for at hvile et Par Timer endnu, og han laa og halvdøsede, da det bankede sagte paa Døren.

Frøken Else aabnede forsigtigt og satte en Bakke med Te og et gennemskaaret Rundstykke paa Stolen ved hans Seng.

»Moder maatte et Ærinde ind til Byen,« sagde hun undskyldende. Hun saa ikke paa ham men lod Blikket strejfe hjemløst rundt og var ganske rød i Hovedet.

Det ærgrede ham med denne Rødmen.

Hun havde sikkert ikke den fjærneste Fornemmelse over for ham i den Retning — hverken for eller imod, og skulde altsaa kunne give ham Teen saa roligt og uberørt, som om hun satte en Tallerken for en Hund eller vandede en af sine Blomster. Men det var Moralen, alle de »sædelige« Tanker, Samfundet havde tænkt for hende gennem Aarhundreder, der satte Blodet op i hendes Kinder og af hendes Uberørthed skabte en Antydning, der i og for sig var lidet forskellig fra en sjofel Bemærkning. Han ærgrede sig og fik Lyst til at pine hende lidt ved at holde hende tilbage.

»Har De hørt, hvor Stærene har støjet til Morgen, Frøken Else? Man kan ikke sove for deres Skrigen.«

Hun nølede ved Døren, og hendes Blik flakkede forvirret, men hun sagde ingenting.

»Modbydelige Stemmer har de, de Fugle, men det fik endda være. Men er De nu ogsaa vis paa, at de gør Nytte? Mon de ikke snarere er til for

at plyndre Kirsebærtræerne, saa der intet bliver til Dem og mig?«

»Nej for de spiser slet ikke Bærrene, de hakker dem bare ned,« sagde hun og strejfede ham hurtigt.

»Jamen saa meget desto værre! Hakke umodne Bær ned, det er jo den rene skære Ødelæggelseslyst. Naar de endda aad dem og fik Mavepine. — Ja De ler, har De aldrig set en Stær med Mavepine? — — Mon vi ikke skulde faa Mads Arbejdsmand til at skyde dem, inden de har ødelagt alle Bærrene?«

»Saa ond er De slet ikke!«

»Ond? Er det da mere ondt, at jeg holder paa Bærrene, end at De holder paa Stærene — hvem skulde tro, at De, som er Godheden selv, vilde forsvare saadanne Rovfugle. Bærrene gør da Nytte, hvad vi altsaa ikke kan beskylde Stærene for — saa længe de lever i al Fald. Men der kunde rigtignok blive en fortræffelig Middag paa dem — De forstaar vel at tilberede Kramsfugl?«

Han gottede sig over det skiftende Udtryk i hendes Ansigt: af Undseelse, Lyst til at give et uartigt Svar og Frygt for at indlade sig i Ordstrid, af Harme og undertrykt Graad. Og han pønsede paa nye Drillerier. Men pludselig smuttede hun ud, smækkede Døren i og løb ned ad Trappen som en forfulgt.

Han smilede lidt tvungent og gav sig saa nølende i Lag med sin Te. Men den smagte ham ikke, og efter at have taget et Par Slurke slog han Resten i Spildespanden og stak Rundstykkerne til Side — for ikke at fornærme sin Værtinde. Appetiten vilde ikke rigtig komme — navnlig ikke om Morgenen,

og aller helst var han fri for denne Te, som overhovedet for enhver Tilnærmelse, men trods energiske Indsigelser fik han den stadig bragt op.

Med megen Selvovervindelse tog han en kold Afvaskning, klædte sig paa og gik ned.

Nede i Haven var Værtinden og hendes Datter i Færd med at pille Ribs af. Han gik hen for at sige Godmorgen.

»De er tidlig paa Færde i Dag,« sagde Værtinden lidt bekymret, »vi har da vel ikke forstyrret Dem i Deres Søvn?«

»Nej Æren tilkommer nok nærmest Frøken Elses Venner, Stærene,« sagde han og saa drillende hen paa hende.

Men Else hverken hørte eller saa. Helt dækket af sit blaa Empireforklæde borede hun sig ind i Buskene og plyndrede dem, mere ødelæggelseslysten end nogen Stær. I hendes Kurv var Halvdelen Blade og Skud, hendes Ansigt og nøgne Underarme var oversprøjtede med Saft. Hendes Hænder arbejdede hurtigt og sikkert, mens Blikket gik rapt søgende i Forvejen; og for ikke at spilde Tiden plukkede hun i Kurven paa maa og faa med den venstre Haand, mens den højre rispede hele Haandfulde af, som hun saa lænet bagover og med lukkede Øjne sank i henrykt Svælgen.

»En lille Ødeland!» sagde Karl Bauder dæmpet og nikkede hen imod hende.

»Ja og navnlig Slughals, hun gaar og gnasker baade af min Stivelse og mine Kaffebønner. Men det er

Alderen. — Hvad synes De om mine Ribs, er de ikke pæne?«

»Jo, de er nydelige,« sagde Karl og løftede en Gren, hvis Underside var helt behængt med store røde Klaser; han lod dem spille i Solen og betragtede dem med et glad Smil.

»Værsgod, De maa gærne spise væk,« sagde hun som Svar paa hans glade Udtryk.

»Tak,« svarede han tørt og lod øjeblikkelig Grenen falde igen. De Mennesker var lige som Børn og Vilde, de kunde ikke føle Glæde ved noget, uden det straks skulde fjæles i Halsen.

»De holder maaske ikke af Frugt, Hr. Bauder?«

»Jo jeg gør. Jeg holder af alt det ved Frugten, De ikke regner for noget: Duften, Formen, Farven. Min Glæde ved den har bare ikke sit Sæde i Maven.«

»Jeg kan rigtignok ogsaa godt lide at lugte til den og se paa den,« sagde hun lidt stødt, »men den er da virkelig til for at spises! Men det er sandt,« tilføjede hun formildet, »De har jo en daarlig Mave og kan maaske slet ikke taale at spise Frugt. Ved De hvad, De skulde spise rigtig Mad og ikke alt det Mælkepjask, som maaske slet ikke engang er godt for Dem. Og saa skulde De tage noget ind hver Morgen — saa blev De ogsaa i meget bedre Humør.«

Han var lige ved at skære Tænder. Hvad i Alverden havde hans daarlige Mave med hans Opfattelse af Frugten at gøre, der var rent æstetisk? Og

saa denne bondeplumpe Sammenstillen af Humør og amerikansk Olie! — som om ikke hans daarlige Humør havde sit Udspring i Livet selv. — — Hun mente ham det godt i sin Enfoldighed og var lutter Omsorg, og han burde være overlegen nok til at smile ad hende; men han kunde ikke. Og saa ærgrede det ham ogsaa at se Frøken Else staa dèr og ligefrem fjæle i sig med denne tøsede Forslugenhed, nedsvælge kritikløst surt og sødt og grønt og modent og halvbedærvet i Flæng, blot det smagte af Frugt.

Fru Hansen snakkede løs om Ribsene, hvoraf et Lispund skulde bruges til Syltetøj og Saft, men mest til Syltetøj, for det var saa rart at gaa og slikke af om Vinteren. Resten var bestilt af Lægens og Apotekerens inde i Byen til Dagens Pris, og det vilde i Aar, hvor der flød af Frugt alle Vegne, sige saadan noget som en Krone Lispundet — lige til at dække Afplukningen. Mens Prisen i Fjor, som var et daarligt Frugtaar, havde været tre Kroner Lispundet, saa dèr kunde man da se, at der var Forskel paa Tiderne — det var Foraarsregnen naturligvis! Men godt var det alligevel, at der var saa megen Frugt — for de mange, som holdt af den og havde daarlig Raad. — Han hørte mut paa hende, drev det til et Par Ja og Nej og gik saa ud paa sin sædvanlige Morgentur langs Fjorden.

Bedst som han gik og stirrede tvært ud i Luften, kom han til at le højt: Det lød haarrejsende, men amerikansk Olie betød virkelig et lysere Livssyn!

Tungsindet og hele hans æstetiske Syn paa Livet var intet andet end Fordøjelsesresultater — slette Resultater af en slet Fordøjelse.

Da han kom hjem fra Turen, sad Moder og Datter ved Frokostbordet. Fru Hansen aabnede Døren og spurgte, om han ikke vilde smage et blødkogt Æg. Han vaklede et Øjeblik, saa tog han imod Tilbudet og gik med ind.

Frokostbordet var tarveligt, det bestod for Familiens Vedkommende kun af Kaffe og »Hamborgere«: Franskbrød og Rugbrød lagt sammen. Men som alt der i Huset var det lækkert — lige til at sætte Tænder i.

Han saa til sin Forbavselse, at der paa Forhaand var dækket til ham, og at Ægget allerede laa paa hans Tallerken indsvøbt i en Serviet. Og saa var hun dog kun sikker paa Afslag. Mon det havde været ligedan alle de Gange, han havde sagt nej Tak? Rimeligvis! Det gjorde ham baade ondt og godt at tænke paa.

Der var et eget Velvære ved saadan at være Genstand for kvindelig, næsten moderlig Omsorg, og han spøgte og lo, blandede sig en »Kaffe« af Fløde og Vand, med just et Par Draaber virkelig Kaffe i, og vilde ogsaa prøve en »Hamborger«. Men det satte Værtinden sig bestemt imod. »Men nu skal jeg sige Dem noget, saa kan De tage to Stykker Franskbrød og lægge sammen, det er altid morsommere til en Forandring end at spise dem hver for sig.«

»Vilde det saa ikke være endnu morsommere til

en Erindring af denne Sommer [illegible] spurgte Karl og gjorde Mine til at gaae [illegible], mens Else var [illegible] at [illegible] af [illegible].

Han [illegible] [illegible] og [illegible] at [illegible] af [illegible], da han [illegible] efter [illegible] om [illegible] sin [illegible]reise.

VIII.

Karl stod som Regel først op ved 8-Tiden; Formiddagen tilbragte han gærne med at gaa Tur. Han gik meget langsomt, da enhver Anstrængelse gjorde, at han blev badet i Sved. De første Dage holdt han ikke ud længere end til Kirkegaardsmuren, men efterhaanden udvidede han sin Tur lige ind til Vandmøllen. Saa kneb det ham at naa hjem, og bagefter var han ødelagt for hele Dagen, men ofte kunde han komme op at køre med en eller anden Bonde, som skulde til Bys. Saa begyndte altid et Krydsforhør om, hvor han var fra, hvad han hed, og om han kendte den og den i Hovedstaden. De ældre erkyndigede sig ogsaa altid om Kongen. Men saa snart de hørte, at han boede hos Dortea Hansen, slap de altid ham selv og begyndte at spørge ud om hende og Datteren, om de havde god Fortjeneste, var raske o. s. v. Alle Folk fra Landet syntes at kende hende og interessere sig særligt for hende. Der maatte klæbe et eller andet særegent ved hende, men hvad det var, kunde han ikke faa at vide, for de samme Folk, der var saa snilde til at spørge ud, blev straks stumme, naar han spurgte.

En gammel Bonde, han en Dag kørte med, udbrød, da Karl nævnede hendes Navn: »Det er en flink gammel Pige, hende.«

»Gammel Pige?« spurgte Karl opmærksomt.

Men Bonden overhørte Spørgsmaalet og vendte sig mod ham selv:

»Saa har De vel studeret, siden De kan gaa saadan og drive?«

»Ja jeg er kand. mag.«

»Naa —? Er det noget, man kan blive Præst paa?«

»Nej,« svarede Karl leende.

»Degn kanske?« spurgte Bonden igen.

»Nej ikke det engang.«

»Saa maa der sku ikke være meget ved 'et,« sagde Bonden og spyttede foragteligt.

»Professor kan man derimod blive.«

»Det var Satans,« sagde Bonden forbavset. Men han troede ikke paa det, og siden hed Karl aldrig andet end Professoren ude omkring paa Landet.

Det var Karls Sorg, at der ingen rigtig Skov fandtes paa denne Side Fjorden. Der var den lille Lund lige op ad Huset, dèr sad han ofte og lyttede til Insekterne og fulgte Løvet i dets Drejning efter Lyset, men der var ingen Plads til at røre sig. Kirkegaarden var rig paa Trær, men dèr holdt han ikke af at færdes, og saa var der kun til Rest en lille Egeskov omtrent midt imellem Kirkegaarden og Vandmøllen. Men der var man stærkt i Færd med at rydde Egene og plante smaa Graner i Stedet.

Daglig stirrede han over til »Nordskoven« paa den anden Side Fjorden. Den spejlede sine løvrige Træer i Fjorden og bredte sig op over det skraanende Land med sine iøjnefaldende Felter af Bøg og Gran. Og langt inde i Landet tabte den sig i en blaanende Dis. Lige over Vandet var der vel ikke mere end en Fjerdingvej, men ind om Vejen var der en Mil, lige dobbelt saa langt som til Vandmøllen.

En Eftermiddag han gik og drev paa Vejen, hørte han en Vogn bag sig. Han var for sløvet af Varmen til hæve Hovedet, da en kendt Stemme raabte: Goddag Københavner! og Vognen holdt paa Siden af ham. Aage Sørensen var Kusk, i Bagsædet sad Afholdsværten og Kandidaten.

»Vil De med op at køre?« spurgte Aage.

»Ja hvor langt gælder Rejsen?«

»Over til »Nordskoven«.«

»Ja Tak,« svarede Karl glad og krøb op ved Siden af Aage.

»Er det Lysttur?« spurgte han og vendte sig i Sædet.

»Nej Papa Sørensen skal ud at præke Evangeliet, De kan nok se, han er i Ornat,« sagde Kandidaten og slog Afholdsværtens Støvkappe til Side. »Vi andre to er med som Kordrenge.«

»Jeg skal tale ved et Afholdsmøde ovre i Nordskoven,« forklarede Sørensen roligt.

»Jasaa,« sagde Karl, forundret over Kandidatens forsorne Gemytlighed.

»Naa hvordan har Dortea Hansen det?« spurgte Kandidaten, »er hun stadig væk i lige godt Humør?«

»Ja der er vist ikke noget at klage paa,« sagde Karl.

»Det er sku et mærkeligt Menneske. Næsten alle hendes Logerende har snydt hende for Lejen, en af dem, en Farmacevt gik endogsaa saa vidt, at han solgte hendes Sengeklæder til en Marskandiser og gav hende og Datteren Skovtur for Pengene. Men tror De, hun gjorde ham noget? — ikke saa meget som jagede ham ud engang. Undertegnede er vist den eneste, der kan rose sig af at være bleven sat paa Døren af hende.«

»Rask var ogsaa lige haard nok,« sagde Aage, »han gik i Seng paa Bordet og anbragte Lampen i Sengen, saa han nær havde brændt Huset af.«

»Nej, det kunde hun sagtens brede Tilgivelsens Kaabe over. Men jeg kastede med Tugt at melde op paa hendes rene Gulv, og Urenlighed kan hun ikke fordrage.«

»Det er endnu en god Egenskab ved hende,« sagde Bauder og kastede et Blik paa Kandidatens Ydre, der imod Sædvane var temmelig grumset.

»Ja Skidt for sig og Mad for sig, sagde Kællingen, hun satte Potten midt paa Bordet. Og det er ogsaa mit Valgsprog,« svarede Kandidaten leende.

»Han kan da heldigvis ogsaa tage sig selv ironisk,« tænkte Karl og saa for første Gang velvilligt paa Kandidaten.

Sørensen sad lænet bagover med lukkede Øjne og

hensunken Mine, han lignede en Præst, der opfrisker sin Præken paa Vejen til Annekset.

»Hvad er der for Resten med Enkefru Hansen?« spurgte Bauder. »Alle spørger saa optaget til hendes Anliggender.«

Sørensen vaagnede pludselig op:

»Hvad der er! Der er saamænd det, at hun aldrig har været gift. Det var nok ellers saa nær, at hun havde Brudestadsen i Orden, men lige før der skulde lyses, gik det over Styr. Hun er fra samme Sogn som jeg, og man siger dèr paa Egnen, at det var hende, der gjorde det forbi. Men underligt er det, for hun var med Barn.«

»— Og saa siger de sku aldrig nej,« føjede Aage til.

»Saa ung og allerede saa erfaren,« sagde Bauder og saa paa ham med store Øjne.

»Ja han — ja det er Satan til Knægt,« sagde Faderen smigret. »Han er lige fyldt tyve og har allerede —.«

»En Far, der begynder at gaa i Barndom,« indskød Aage.

»Hun er en ideal Kvinde,« sagde Kandidaten halv spøgende. »Det er Kvindens Hovedopgave at blive Moder, og hun har altsaa ganske konsekvent trukket sig tilbage fra Manden og nægtet at gifte sig med ham, da hun opdagede, at hun var svanger.«

»I al Fald skal selve Svangerskabet jo kunne faa Kvinder til at gøre mange underlige Ting,« sagde Karl med en belærende Mine.

»Ja kan du ikke huske den Pige, I havde, som gik og drak af Petroleumsflasken, Aage? det varede

sku ikke længe, før alle kunde se, hvad hun fejlede,« sagde Kandidaten. »Og naar Anna først begynder at gnaske røde Klude og knækkede Synaale i sig, saa kan du rolig bestille Lysning, for saa er Hjemmets Hovedhjørnesten lagt. Men faar hun oven i Købet Lyst til at løbe sin Vej med Fjolle-Fredrik, saa kan du tage Gift paa, at der er Tvillinger i Farvandet.« Han bankede Aage i Ryggen for at paakalde hans Opmærksomhed, og Sørensen lo, saa Slimet kogte i Halsen paa ham.

»Der har vi min Salighed Stine,« sagde Afholdsværten og strakte sig i Sædet, »hun har hængt godt i.«

Et Stykke forude fik Karl Øje paa Stines svære Skikkelse, der laa skraat forover foran en stor Trækkevogn. Hun var i bare Fødder og havde en bred Sele over den ene Skulder.

»Halløj, Stine, det gaar jo straalende!« raabte Værten, da de kom paa Siden af hende. »Lad mig nu se, du ikke kommer for sent, saa skal du faa Pandekager til Middag i Morgen.« Kandidaten og Aage lo.

Stine vendte sit sveddryppende Ansigt op imod sin Husbond med et fjollet Grin og fremskyndede Farten; en Stund holdt hun sig løbende ved Siden af Vognen med sit tunge Læs af Flasker, saa sakkede hun agterud.

»Bare hun ikke løber løbsk med Flaskerne,« sagde Sørensen ængsteligt, »hun bliver vild, blot man nævner Pandekager. Er det nu ikke mærkeligt — et stort voksent Menneske og saa akkurat som et

lille Barn. Men hun skal sku have dem, det vilde være Synd andet.«

Karl gættede, at det var Drikkevarer til Afholdsmødet, hun trak af Sted med. Han havde ondt af hende. »Hvorfor kører De ikke Sagerne over med Hest?« spurgte han.

»Saa havde blandt andet *De* ingen Køretur faaet i Dag, og Kandidaten heller ikke; for vi har kun den samme, og der er da Maade med, hvad en Hest kan trække.«

»De skal ikke tro, det er for at gjøre Dem en Glæde, Far har budt Dem op at køre,« sagde Aage, »men han sværmer for begavede Tilhørere.«

»Naa naa, Knægt,« brummede Faderen.

»Naar han bagefter spørger Dem, hvad De synes om Foredraget,« vedblev Aage i samme drilske Tone, »saa maa De endelig svare, at det gik lidt for højt for almindelige Tilhørere. Ellers bliver han helt syg.«

»Saa skal jeg da ogsaa give dig, dit Bæst, skal du sidde og blamere mig,« for Sørensen op og greb efter Pisken. Aage rakte ham den smilende:

»Dèr Gamle! Men kom nu ikke til Fortræd med den!«

Faderen lo afvæbnet.

Karl begyndte at føle sig træt af disse Mennesker, der i dette Øjeblik forekom ham mere eller mindre bløddyragtige alle tre. Han drejede sig ud fra Vognen og lod Blikket hvile i Landskabet. Derovre laa nu Byen hinsides Fjorden som et rødt, fladt Dyr, der var kastet op paa Land og strakte smalle røde Fang-

arme straaleformigt ud langs alle Veje. Det lille røde Hus dèr med den blændende hvide Vask rundt om var hans Bolig. Som han allerede hang ved det Hus! det fulgte ham som en behagelig Fornemmelse alle Vegne, dets Renhed og Hygge aandede varmt paa hans Hudporer her, hvor han sad. Der var et eget Skær i Vinduerne derovre, en stille Tindren som af kærlige Øjne.

Saa lukkede Skoven sig brat om Udsigten, og de rullede ned ad en Skovvej. Smaabøgen hvælvede sig tæt lige over deres Hoveder og daskede dem i Ansigtet med sit fine Løv; her var svalt som i en Grotte, med dæmpet grønligt Ovenlys, og smaa Kik ind til blød Skovbund, hvorfra mægtige Søjler steg til Vejrs og højt oppe bar paa gyldengrønne Kupler, indvævede med det reneste Blaa. Saa kom der stræng og alvorlig Granskov til den ene Side, og Karl fangede i Forbifarten Indtrykket af en umaadelig lang og lige Sti, der endte som en lysende Prik langt borte.

Festpladsen var en lille græsklædt Lysning med en blomstersmykket Talerstol ved den ene Ende. De spændte fra inde mellem Trærne og lagde sig saa i Skyggen af en Bøg lige over for Talerstolen.

Hr. Sørensen havde forladt dem straks ved Ankomsten. Nu dukkede hans trinde Skikkelse op paa Talerstolen, han havde kastet Støvkappen og var i Kjole og Hvidt. Han foreslog med høj Røst en Sang og anbragte sig saa lidt tilbage, i en grundende Stilling med den ene Haand under Kinden og Siden til Publikum. Ved Begyndelsen af hvert Vers sendte

han et Par kraftige Toneraab ud over Forsamlingen og faldt saa hen, mens Verset blev sunget til Ende. Han havde for nylig afluret en rejsende Højskoletaler Holdning og det hele.

»Han ser godt ud i Dag, din Gamle! Hvad mon han vil tale om?« sagde Rask.

»Sin vidunderlige Frelse vel,« sagde Aage leende.

Karl saa ud over Forsamlingen. Den talte godt et Par Hundrede Mennesker, hvoraf de fleste var fattige, forasede Koner med deres Børn. Saa var der en Del unge Mænd og Kvinder, og her og dèr saas en Mandsperson, der bar umiskendelige Spor af at have lidt af Drukkenskab.

»Er det Foreningsmedlemmer?« spurgte Karl og pegede paa en fattig Kone, paa hvis magre Hals Senerne syntes at ligge udvendig. Hun var omgivet af en Flok Børn — alt i alt en halv Snes Stykker, hvoraf den ældste ikke kunde være konfirmeret endnu.

»Nej det er Repræsentanter for de ødelagte Hjem,« sagde Rask. »Manden sidder og pimper paa en eller anden Beværtning, og Konen tager til Afholdsmøde med Børnene — en smuk Maade at fordele de ægteskabelige Byrder paa. De tropper op ved alle vore Agitationsmøder, men hvis Manden en skønne Dag holdt op at drikke, vilde de tro, han var syg, og blive højst ulykkelige.«

Aage tyssede paa ham. Sangen var endt, og Hr. Sørensen stod fremme paa Talerstolen værdig og med blottet Hoved og begyndte at tale bredt og rullende:

»Kære Venner!

Sidste Gang jeg var samlet med jer paa dette Sted, profeterede jeg, at den nærmeste Fremtid i sit Skød skulde bære Løsningen af mange for vor Sag vigtige Livsspørgsmaal. Tiden har givet mig Ret, om end ikke i saa udstrakt Grad, som vi alle kunde ønske det.

Jeg skal ikke komme ind paa det store Arbejde, der er udført i Sagens Tjeneste, og som vi efter ringe Ævne har deltaget i. Men jeg skal blot minde om, at der fabrikeres dobbelt saa stort et Kvantum spiritusfri Drikke her i Landet nu som for to Aar siden, og selv om Ævnen til at konsumere tiltager med den voksende Udvikling og Samfærdselsmidlernes stadige Forbedring, saa betyder denne Fordobling af Produktionen dog, at Alkoholen er i Tilbagegang.

Ogsaa Historien viser, at der er Fremgang. Min Bedstefar blødte sit Brød i Brændevin for at faa det ned. Han døde 86 Aar gammel, og det sidste, han sagde, var: en Snaps, en Snaps! Ogsaa min Fader elskede Snapsen, men den Dag han fyldte 60 Aar, sagde han: Nu kan det være nok! og siden rørte han aldrig Spiritus. Jeg selv var ikke mere end fem og tredive, da jeg holdt op, og ser vi hen til den opvoksende Slægt, saa fylder Ungdommen godt i vore Rækker, og vi har en Børneafdeling paa over to Hundrede Medlemmer. Saa vi og vor Sag gaar lyse Tider i Møde.

Kun maa vi ikke lægge Hænderne i Skødet. Endnu er Kong Alkohols Undersaatter i Flertal herhjemme,

og i deres Hænder ligger vort stakkels Fædrelands Ve og Vel.

Saa meget mere Grund er der da for os til at tage energisk fat! Vi maa gaa ud alle og hver en og lade Ordet lyde hver i sin Kreds — alle vi, der selv personlig har staaet i Kong Alkohols Tjeneste, og alle I, der er de uskyldige Ofre for hans Misgærninger. Det er jo saa klart, det vi vil, at ingen i Længden kan komme uden om det. Se til Himlens Fugle og Skovens Trær og Markens Blomster! De drikker kun Vand, og alligevel trives de og blomstrer og er sunde. Hvorfor skal da Menneskene, som burde være Skabningens ypperste, alene søle sig i Spiritus?

Nu vil jeg ikke sammenligne Skabningens ypperste med Trærne og Dyrene. Mennesket er et højere Væsen, der er indrettet paa at nyde — han kan ikke nøjes med Vand. Vi ser det bedst deraf, at vi bruger det til Straf, naar et Menneske har begaaet en grov Forseelse, saa faar han Vand og Brød. Vi vil ikke staa paa lige Fod med Forbryderne. Men har vi ikke mange dejlige Drikke — som ikke er spritbefængte?

En Lærd har regnet ud, at de spirituøse Drikke, der er nydt paa Jorden, siden Noa opfandt Spiritus'en, kunde fylde et Hav saa stort som Østersøen. Tænk paa det I, der er her til Stede, som endnu ikke har taget Parti, tænk paa, hvilken stor Opgave for os at lægge Havet tørt!

Det er et stort Hav, og der er løbet Floder til

784777

det af alle de Taarer, Alkoholens uskyldige Ofre har udgydt. Ogsaa dem vil vi tørre.

En og anden vil maaske tænke, at det er Løgn og Overdrivelse; men regn selv ud, hvad det kan beløbe sig til, blot en enkelt Mand Aar efter Aar drikker en halv Pot om Dagen. Og jeg ser i det mindste èn iblandt jer, som har ondt ved at faa den halve Pot til at slaa til. (Her rettede han Blikket med paa en bestemt Person, som forsøgte at krybe i Jorden under Forsamlingens Stirren).

Men du og de andre Drankere er ikke vor Sags værste Fjender — det er Maadeholdsdrikkerne. Drankerne lader sig omvende, men det gør hine ikke. De er Moder til Lasten, fra deres Flok er det, Drankerne rekrutteres.

Til dig og til de andre, som maaske gærne *vilde* vende om men tror, det er for sent, vil jeg sige: Se paa mig! Mon nogen kan komme dybere, end jeg var? Indtil for ti Aar siden var jeg en Slave af Spiritus'en, jeg ødelagde med rund Haand en Formue og gjorde mit Hjem til et Helvede, jeg rystede over hele Legemet, naar jeg ikke fik Sprit nok, og til Slut var Brændevin og Slavekonjak mig ikke stærke nok, jeg maatte have ren Sprit paa sejsten Grader. Jeg ejede til sidst ikke Skjorten paa Kroppen og levede paa at gaa omkring til andre Drankere og slaa til Væds om, hvem af os, der kunde drikke mest. Og jeg vandt altid. —

Vi var to engang, der væddede; vi lagde os ude mellem nogle Trær med en stor Dunk Brændevin imellem os, og vi drak det som Vand, til Dunken

var tom. Saa faldt vi i Søvn, og da jeg vaagnede igen, var det i Kasjotten — saa dybt kan et Menneske fornedre sig selv. Saa kom jeg i Forhør og fik at vide, at jeg havde sovet i fyrretyve Timer, og at min Kammerat sov endnu og vilde vedblive at sove — han var nemlig død. Da man udspurgte mig om, hvor meget vi havde drukket, og jeg svarede: atten Pægle, skreg Birkedommeren: Skriv Fuldmægtig, skriv, atten Pægle! Han havde Ret til at forfærdes, det var to Potter og en Pægl til Mands.

Jeg vandt dengang ogsaa, men mon nogen af jer har slaaet den Rekord, at drikke et Menneske ind i den anden Verden, i Evigheden? Og dog tror I, det er for sent for jer at vende om.

Se endnu engang paa mig! Siden den Dag har jeg ikke smagt Spiritus, og som den Mand Job har jeg faaet alt igen: Det daglige Brød, et lykkeligt Hjem, Sundhed og, hvad der næsten er mest, Agtelse for mig selv.

Det var en dyr Kur, den kostede et Menneske Livet. Men denne Drankers Lig blev Gødning for Afholdenhedens Ager, ved det vaktes ikke alene jeg selv, men jeg fik Lykke til at redde mange Hjem fra Ruinen. Uendelige er Forsynets Veje.«

Han greb Sangbogen og istemte med høj Røst Afholdsmarschen.

Da Sangen var til Ende, traadte han langsomt ned fra Talerstolen og gik hilsende frem mellem Tilhørerne. Han havde et Par venlige Ord til hver, og Karl saà forundret, hvorledes de nærmede sig og sagde et eller andet eller naar de ikke var dristige

nok, saa forventningsfuldt paa Føreren. Han betød virkelig noget for disse Mennesker. Saa nærmede en pjaltet Fyr sig ham med lidt vaklende Gang, det var den Dranker, han havde slaaet ned over i sit Foredrag. Han stod med Huen i Haanden, Sørensen talte ivrigt til ham med Haanden paa hans Skulder, mens en Del Koner og Børn sluttede Kreds om dem. Til sidst gav Sørensen ham Haanden og rystede den gentagende, mens en fattig Kone tørrede Øjnene i sit Forklæde.

Lidt efter kom Afholdsværten hen til de andre. »Naa,« henvendte han sig til Bauder, »De har vel kedet Dem lumsk?«

»Nej tværtimod, det var meget interessant — De er en dristig Taler, der ikke er bange for at slaa ned over Tilhørerne. De mindede mig paa Punkter om Indre Mission.«

»Jeg har ogsaa forsøgt at lure den Kunsten af,« sagde Sørensen fornøjet, »kun ikke med Hensyn til at væve. Jeg tilstræber at være klar og nøgtern.«

»Det opnaaede De ogsaa fuldkomment. — Kun var De maaske et Par Steder for videnskabelig,« tilføjede Karl med et let Smil.

Men Afholdsværten var lutter Alvor. »Tror De, tror De virkelig?« udbrød han med forskrækket Mine, men kendelig smigret — »ja det er den uhyre Vanskelighed for en Taler som mig. For man maa tage Sigte paa alle Klasser og Udviklingstrin, og det er ikke nemt, vil jeg sige Dem. — Men hvor er Deres Stjærne bleven af, Hr. Kandidat, De havde den jo paa før?«

Rask gjorde en uvillig Bevægelse og vendte Opslaget paa sin Jakke, den sad indvendig.

Værten saa paa ham med en Blanding af Bebrejdelse og Sorg. »Herregud da ogsaa,« mumlede han.

»Vil De have den med det samme?« spurgte Rask og begyndte at løsne Stjærnen.

Sørensen trak ham lidt til Side: »Kære Ven, gør nu ikke Skandale; nu har det jo gaaet godt saa længe —.«

»Og saa er det Synd, at den skal revne — hvad? Og det lige oven paa saadan en Omgang med ødelagte Hjem og Selvbekendelse og atten Pægle. Jeg har faaet saadan en infam Lyst til at slaa Deres Rekord.«

»De skulde i al Fald ikke give mit Foredrag Skylden,« sagde Sørensen bebrejdende.

»Kære Ven, det gør jeg heller ikke. Men skal vi nu ikke lade det fare?«

De gik hen til de andre.

»Naa,« sagde Sørensen henvendt til Bauder, »jeg maa nok over og hjælpe Stine med Udsalget. Man skal jo ogsaa leve, og Foredraget bliver jeg ikke fed af, for det er gratis. Men vi ser Dem vel hos os i Aften, Hr. Bauder? — til en Bid Andesteg og en lille Sludder. Kandidaten kommer ogsaa.«

»Gør jeg?« spurgte Rask forbavset. »Naa ja, hvorfor ikke. Men jeg bliver ikke længe, for jeg har lovet min Kone at være hjemme i Aften.«

»Ja tak,« sagde Bauder, »hvis jeg bare ikke er for træt. De ved, jeg har ikke saa svært mange Kræfter.«

De fulgtes ad hen til Trækkevognen, hvor Stine havde travlt med at forsyne alle de tørstige Sjæle.

Da hun fik Øje paa Kandidaten, slap hun, hvad hun havde i Hænderne, og løb hen til ham med et Grin over sit flade, udtryksløse Ansigt. Hun tog ham i Armen og trak i ham med smaa Udraab, som dem Aberne udstøder, naar de er forundrede eller vil paakalde hinandens Opmærksomhed. Den bestyrtede Kandidat kunde ikke gøre sig fri, men da hendes Husbond fór ind paa hende med truende Mine, slap hun ham straks og flygtede mumlende hen til Vognen med dukket Hoved.

»Pokker til Kvindfolk ogsaa,« sagde Sørensen og lo ærgerligt, »hun vil nok agere Fru Potifar.«

»Heldigvis staar vore Dages Josef ikke tilbage for det gamle Testamentes,« sagde Bauder leende.

Men Kandidaten hørte intet, han stod og saà optaget ud over Forsamlingen.

Saa gik Sørensen i Gang med at hjælpe Stine, og de andre tre tog hjem.

IX.

Da Bauder kom hjem, var han ødelagt af Træthed, uagtet han havde kørt hele Vejen. Han havde ikke i Sinde at efterkomme Indbydelsen, ærlig talt havde han faaet mere end nok af de Mennesker for i Dag. Han smed sig paa Sofaen og stirrede selvopgiven op i Loftet, mens det summede og værkede i hans Legeme. Neden under kunde han høre de to Kvinder snakke og le som altid. »De glade Mennesker, de glade Mennesker« gentog han enstonigt hen for sig, medens Søvnen lidt efter lidt bemægtigede sig ham. Der gik et svagt Ryk igennem ham. »Nu falder jeg i Søvn,« gled det vagt gennem hans Bevidsthed, og han følte et fjærnt, smilende Velvære brede sig som et Tæppe over hans trætte Legeme.

Da han vaagnede, var Skumringen indtraadt. Han vendte sig og saa paa sit Ur, Klokken var halv otte. Skulde han gaa alligevel? Efter nogen Vaklen frem og tilbage besluttede han at blive hjemme og lagde sig mageligt til Rette. Men pludselig sprang han op, gjorde sig i Stand og gik ad Afholdshjemmet til.

Klokken gik nu til ni, og han skammede sig over, at han havde ladet Folk vente paa sig. Han drejede ind i Afholdshjemmets Port og aabnede

Døren til Skænkestuen. Aage, der var i Færd med at trække Krog med to unge Sømænd, kom hen til ham.

»Far er vist inde hos os selv, hvis De vil være saa god« sagde han venligt.

Bauder havde Lyst til at blive og overvære Kraftprøverne, men undsaa sig ved at søge et Paaskud. Det var lutter fremmede Mennesker og af en anden Samfundsklasse end han. Han havde altid følt sig tiltrukken af Almuemennesker, han beundrede deres stoiske Ro og deres Hengivenhed i Skæbnen — og vilde gærne ind paa Livet af dem. Men deres fremmede, næsten fjendtlige Blikke holdt ham tilbage, han følte, at de lo spotsk bag hans Ryg.

Han gik ind gennem Porten og famlede sig frem gennem den mørke Gaard, hvor al Slags Skrammel laa henslængt, for at finde Indgangen til Privatlejligheden. Ovre i Bagbygningen skinnede Lys, og inden for Vinduet stod Sørensen i sit store Forklæde, med Proptrækkeren i Baand om Halsen og drejede paa en Kødhakkemaskine. Han saa ikke just ud til at vente Fremmede.

»Naa er De dér?« sagde han smilende. »Kom indenfor, saa kan De faa mit Laboratorium at se«.

»Jeg troede saamænd, De var i Færd med at hakke Kød til Frikadeller«, sagde Karl spøgende.

»Naa-æ Frikadeller, hæ, hæ. Nej men man er inde paa Massefabrikationen, og saa forslaar en almindelig Morter ikke. Men saa var'et, jeg fandt paa en Dag at tage denne her i Brug; jeg faldt sku selv paa det, efter at jeg havde gaaet saadan

og grundet lidt. Nu skal De se! Jeg klemmer de tørrede Urter her ned og drejer rask til — og der har vi dem; vil De bare se, næsten saa fine som Snus. Nej, hvad jeg vilde sige, jeg faldt sku selv paa det en Dag, jeg gik saadan og funderede, De ved nok«.

»Det er jo ganske snildt.«

»Ja ikke sandt? — Frikadeller, hæ! Nej har vi sagt Andesteg, saa bliver det ikke Frikadeller. Saa fik jeg nok med Kandidaten og Aage at bestille. Nej hvad jeg skulde sige, jeg faldt sku selv paa det med den Maskine, mens jeg gik saadan og grubliserede«.

Han viste Karl sine Kemikalier og tørrede Urter og holdt Lampen ned til en graagul Væske, der stod i et højt smalt Kar for at trække Harpiks. »Se den dèr er ikke færdig endnu, men her skal De smage en, der er krabat. Den er lavet efter Kandidatens Anvisning — af Perikum og Enebær og Aloë og Malurt. Han har ogsaa givet den Navn, non plus ultra hedder den, det betyder saadan noget som uovertruffen«.

Karl nippede til den og skar en Grimasse. »Er der ogsaa Skedevand i?« spurgte han leende.

»Ja den er i al Fald stærk nok til det. Jeg tror nu, den vil gøre sig. Men lad os nu gaa over. Dameselskab kan jeg desværre ikke byde Dem, for min Kone er som De ved ikke rask, og i disse Dage har hun det særlig snavs. — Naa saa De synes, jeg var for lærd? Ja det er sku ikke nemt at træffe Maaden«.

Han vaskede sine Hænder i Vandtruget, tørrede dem i Forklædet og smed det over Posten. »Vi kan godt gaa denne Vej« sagde han og gik i Forvejen ind i Køkkenet. Her trak han en Stegepande ud af Ovnen, hældte lidt Vand paa en stor fed And og aabnede saa Døren til Stuen. »Værsgod og træd indenfor Hr. Københavner. Naa der har vi jo Kandidaten«.

Rask sad og hang i en Lænestol med Hovedet ned mod Brystet og de lange Arme slappe ned langs Stolens Sider. »Han opgiver sku snart Aanden«, sagde Sørensen.

Rask løftede Hovedet, nikkede skødesløst til Bauder og brummede:

»Nu er den ni, og vi skulde have spist Klokken syv. Men det er det sædvanlige her i Huset.«

»Var De her Klokken syv Kandidat?« spurgte Sørensen og blinkede.

»Nej for jeg kender jo godt Smøleriet her i Huset, saa jeg gik en Tur først. Men tyve Minutter har jeg da ventet. Jeg maa hellere gaa hjem, min Kone venter paa mig.«

»Naa ja ja, saa er det ikke første Gang, hun har ventet forgæves. Men nu er Bordet for Resten dækket. Aa hør Stine, tag og sæt over til Kaffen og gaa saa ned og løs Aage af. Men bed ham om at komme straks.«

Øjeblikket efter traadte Aage ind. Han straalede af godt Humør. »Godaften i Stuen« sagde han

og gav Bauder et kraftigt Haandtryk, gik saa hen og slog Rask paa Skulderen:

»Op sjung og glæd dig gamle Dreng, Sømand Jensens Kone har faaet Tvillinger.«

»Det er da vel Løgn?« udbrød Faderen ivrigt. »Det er jo et Aar, siden Jensen tog hjemme fra«.

»Ja omtrent; elleve Maaneder vel. Men han kom ind i Morges lige midt i Begivenheden. Det er da en køn Foræring at faa af sin Kone.«

»Hvad siger Jensen nu til den Historie?« spurgte Sørensen og gned sig fornøjet i Hænderne.

»Jo, jeg traf ham nede i Skipperknejpen. Han mener, at siden hele Høsten falder sent i Aar, kan han nok gaa med til at vedkende sig den ældste Tvilling. For Resten var der vældig Halløj nede, og han maatte give noget ud i Dagens Anledning. Nu har han jo Dusinet fuldt.«

»Er de alle lige saa tvivlsomme af Oprindelse?« spurgte Karl.

»Ja Folk kalder ham da Arbejdsgiveren af den Grund,« sagde Sørensen. »Første Gang det var galt, forsøgte han at tage Livet af sig — det var lige inden jeg flyttede her til Byen; jeg husker, man udlagde en Handelsagent som Fader. Men nu bærer han det som en Mand og trøster sig med en høj Snaps.«

»Det er jo meget tappert«, sagde Bauder.

»Tappert eller ej, saa er der vel ingen, der ryster sin Skæbne af sig«, brummede Kandidaten.

»Jeg beundrer ogsaa Almuens Resignation over for det uafvendelige. Men her holder jeg dog paa.

at Manden simpelt hen skulde rejse fra det hele. Det har dog virkelig ikke noget med Skæbne at gøre, at hans Kone føder ham nogle uægte Børn«.

»Et Barn om Aaret ti Aar i Træk og Tvillinger det ellevte Aar, og altsammen uden egen Skyld — det kan vel nok kaldes det uafvendelige,« sagde Aage.

De lo allesammen.

»Lidt Skæbne er der jo for saa vidt i det, som Manden protesterer ved at slaa sig paa Drik. Det er saadan en hyggelig lille dansk Hvermandsskæbne,« sagde Bauder.

»Maa jeg byde Dem velkommen i et Glas Skum af min egen Bryg« udbrød Værten og hævede sit Glas. »De undskylder nok, at der ikke er rigtig Vin paa Bordet; men som Formand i Foreningen maa jeg jo hverken nyde eller byde. Skaal,« han klinkede rundt.

»Paa Deres Velgaaende« sagde Karl og nippede lidt til sit Glas men satte det saa fra sig. »Ellers drikker jeg aldrig andet end Vand — lige som Fuglene og Trærne,« føjede han smilende til.

»Nej det er sandt, De er jo Afholdsmand, non plus ultra — hæ. Naa ja ja! Men Vorherre bevare os for mange af Deres Kaliber,« sagde Sørensen og slog sin brede godmodige Latter op. Men han blev stanset midt i den af en Kjoles Raslen inde i den anden Stue og stirrede med hængende Kæbe mod Døren.

En høj, fyldig Dame klædt i Sort kom ind og hilste.

»Jeg er Fru Sørensen« sagde hun og rakte Bauder Haanden, mens hendes Mand sad maalløs af Lammelse. »Det er Hr. Bauder — ikke? Velkommen. Jeg kender Dem rigtig godt, i saadan en By, hvor der aldrig sker noget, vækker det Opsigt, at en Fremmed kommer og slaar sig ned. Jeg ved saamænd baade, at De er syg og mørkræd, og at De lever af Mælk og Franskbrød. —

»Hvorfor er her ikke dækket til mig?« spurgte hun pludselig henvendt til sin Mand.

»Men kære, jeg vidste jo ikke —«

»Saa skaf da en Tallerken Mand, det ligger da lige for! — God Aften Hr. Kandidat, hvordan har Deres Kone det?« spurgte hun med en Betoning, der forekom Bauder spydig. »Man ser hende aldrig, hun er da vel ikke syg?«

»Tak, hun har det rigtig godt; men De ved nok, hun holder mest af sine Stuer,« brummede Kandidaten.

»Men det er dog for galt, nu har De været gift i et helt Aar, og De har endnu ikke præsenteret Deres Hustru for Deres nærmeste Venner. Saa var min Mand anderledes stolt af mig, da vi blev gift, han trak mig saamænd rundt til alle mulige Venner og Bekendte. Ikke sandt Sørensen?« henvendte hun sig til denne, der var travlt beskæftiget med at dække til hende.

»Jo, det var en dejlig Tid,« svarede Sørensen med et lille Suk.

»Dèr kan De høre, han sukker oven i Købet. Men De er vist ikke nogen rigtig Ægtemand Hr.

Rask — De er for lærd.« Hun tog et Stykke Andesteg over paa sin Tallerken men lagde saa Kniv og Gaffel fra sig.

Der var kommet en trykket Stemning over Selskabet. Følelsen af Uhygge forplantede sig fra Mand til Mand, og Aage var den eneste, der med uanfægtet Appetit spiste videre. De andre sad og pillede og ventede paa et Paaskud til at hæve Bordet.

»Hvorfor siger ingen noget?« spurgte Fruen pludselig og saa hurtigt fra den ene til den anden. »Og hvorfor drikker De ikke, Hr. Bauder? — De kan maaske ikke lide min Mands Fabrikat? Det gaar vel Dem lige som mig, at De ikke kan taale det — det er ikke for svage Folk. Men nu skal De faa et Glas god Rødvin.«

Inden Bauder fik Tid til at undslaa sig, var hun allerede gaaet. Hvordan Sagerne end stod, var det hans faste Beslutning at holde sig uden for det hele og gaa sin Vej ved den første den bedste Anledning. Han vilde ikke drages med ind i dette, der tydeligvis skulde være en Demonstration mod Husherren, og sagde bestemt nej, da Fruen kom tilbage og vilde skænke til ham.

»Men hvorfor dog ikke?« spurgte hun krænket. »Fordi min Mand er Afholdsmand, behøver jeg da ikke være det. De Omstændigheder, der kan have tvunget ham til det, er nu engang ikke til for mit Vedkommende, og en Kvinde har vel Lov til at være andet end et blot og bart Ekko af sin

Mand? Desuden er det mig, der er Husmoder og raader over, hvad der maa bydes i Hjemmet.«

»Naa ja — det var naturligvis ikke heldigt, om det kom ud. Men hvad! drik De bare Rødvin Hr. Bauder, om det bekommer Dem bedre. Kandidaten vil vist ogsaa gærne have et Glas, og du Aage sværmer jo ikke for Afholdsdrikke. Jeg selv foretrækker nu denne Bryg uanset min Stilling — hver So synes jo bedst om sine Grise«, sagde Værten og klinkede rundt, glad over at have klaret Vanskeligheden til alles Tilfredshed.

Fru Sørensen vedblev at holde Samtalen gaaende, med anspændt Livlighed. Udtrykket i hendes Øjne vekslede idelig, og hendes Tanker sprang vilkaarligt fra Genstand til Genstand, hun laa kendelig nok under for en stærk nervøs Ophidselse. Hun lagde ikke ringeste Skjul paa sin Foragt for Kandidaten, og denne befandt sig aabenbart ilde derunder; et Par Gange havde han set paa Uret og slaaet paa, at hans Kone ventede ham. Hvergang han nævnede sin Kone, fór der en foragtelig Grimasse over Fruens Ansigt.

Efterhaanden blev det Karl klart, at hun slet ikke var Herre over disse Ansigtstrækninger, der maatte forekomme en Fremmed temmelig tøsede, og at hun overhovedet i yderst ringe Grad var Herre over sig selv, men fulgte den første den bedste Indskydelse. Alle hendes Bevægelser røbede det samme ubeherskede som hendes Tale og Ansigtsudtryk; snart lignede det Oprigtighed, snart en utæmmelig Hensynsløshed, snart mindede det igen

om en forkuets Trods. Men naar alt kom til alt, var det maaske slet og ret Forstyrrethed, Mangel paa fornuftig Kontrol fra Hjærnens Side.

Hun maatte have været meget smuk engang. Egentlig vilde hun været det endnu, men Trækkene var ude af Leje. Megen Sorg, som hun ikke havde ævnet at bøje sig under, kunde have bevirket det; men det kunde lige saa godt stamme fra almindelig Hysteri. Et eller andet voldsomt — enten virkeligt eller indbildt — maatte i al Fald have hærget dette Ansigt, trukket Linierne saa langt ud over Skønhedsgrænsen, at de ikke formaaede at vende tilbage. Det fanatiske Drag over Panden virkede ogsaa frastødende — Fanatiker som Karl var, kunde han ikke lide Fanatisme.

Værten bød Velbekomme, og man rejste sig fra Bordet. Kandidaten lavede sig til at tage Afsked.

»Nej bliv nu lidt, nu skal vi have en rigtig god Kop Kaffe!« bad Værten og saà indtrængende paa ham. »Saa sidder vi og sludrer og har det hyggeligt; og saa følges De med Hr. Bauder. Han skal jo lige forbi Deres Dør.«

Men Kandidaten stod urokkelig fast ved sit Forsæt. »De maa indrømme, at det vilde være forkert af mig at lade mig overtale, naar min Kone sidder ene hjemme og jeg egentlig havde lovet at tilbringe Aftenen sammen med hende,« vendte han sig til Bauder. Denne gav ham Ret.

»Det var saamænd godt, han gik!« sagde Fru Sørensen, da Kandidaten var vel ude, »han er saa væmmelig ædel.«

»Der er da ikke noget ondt i, at han holder sit Ord,« indvendte Bauder.

»De maa endelig ikke tro, det er Hjemmet, der trækker. Han plejer ikke at tænke for meget paa sin Kone. Vel Sørensen?«

»Nej ærlig talt tror jeg ikke, han skulde hjem. Jeg er bange for, han staar foran et af sine Anfald. Det er ved Tiden, og han har været saa underlig hele Dagen,« sagde Sørensen med et dybt Suk. »Ja saa sandelig, om han ikke har lagt sin Stjærne her paa Buffeten — det skal være saadan en Slags Udmeldelse forstaar De. Jeg tænkte det jo nok, han har været saadan lidt, hvad skal jeg sige — De lagde nok Mærke til, at han selv pralede af sit Griseri hos Dortea Hansen; det gør han sku ellers aldrig. Stakkels Mand! — Naa men jeg skulde vel i Lag med Kaffen, De undskylder mig nok saa længe.«

»Skal jeg ikke lave Kaffen for dig?« spurgte Fruen kærligt, »en rigtig god stærk Kop Kaffe. — Det kniber nemlig med at faa Kaffen stærk nok til min Mand.«

»Jo Tak lille du — hvis du da kan taale det for dit Hoved?« udbrød han glad overrasket. »Jeg tror virkelig, du kommer dig Pige; det skal blive morsomt igen at drikke en Kop Kaffe, *du* har lavet.« Og han gik op og ned ad Gulvet og gned sig fornøjet i Hænderne, mens Hustruen gik ud i Køkkenet.

»Det har jo slet ikke altid været saa nemt ser De, Aage skal helst passe sine Lektier, jeg har

Fabrikation og Udskænkning foruden alt det Ekstraarbejde, Sagen ellers kaster af sig. Og saa er der Stine til at gaa og rode med Husholdningen. Men hun er jo ikke kløgtig, saa jeg maa være snart sagt baade her og dèr; og det hele gaar, som det bedst kan. Min Hustru har i lang Tid ikke kunnet tage Del i noget. Det er det Hoved — Hoveder er noget Satans Tøjeri. Se nu Kandidaten bare! Han har et godt Hoved, men det har ogsaa gjort ham mange Knuder, som en anden aldrig kender noget til.«

Der lød stærk Latter op ovre fra Skænkestuen. Værten lyttede: »Aa hør Aage, gaa lige over og se, hvad der er paa Færde, jeg er bange for, at de spiller Halløj med Stine.« Aage gik. »Hun har lidt ondt ved at begaa sig mellem de unge Fyre, men det er for Resten hendes egen Skyld fra først af — hun er saadan lidt lige til, ser De. Naa hvad Herregud, hvad kan man forlange af en stakkels Idiot. Og ekspedere kan hun sku; det kneb at faa hende det lært, men nu arbejder hun lige saa sikkert som en Maskine, mens en anden èn ofte kan gaa fejl i Sagerne. Det er lige som Forstanden sad i Vejen paa os tænkende Væsener somme Tider, ser De. Og saa er hun jo et godt Trækplaster med al sin Grinagtighed.«

Aage kom tilbage.

»Naa, hvad var det saa?« spurgte Faderen.

»Aa det var Brødrene Blom, der havde bundet Kjolen sammen over Hovedet paa Stine, saa hun lignede en vandrende Sæk,« fortalte Aage leende.

»Er de Bæster her igen? — saa maa jeg vist selv over. — Det er to unge Sømænd,« vendte han sig til Bauder.

»Ja nogle vældige Gavtyve for Herrens Aasyn« sagde Aage oprømt, »men to udmærkede Fyre. — For Resten er de gaaet, Far.«

Fru Sørensen kom ind med Kaffen og satte den fra sig med et uvilligt Ryk. Der var kommet noget nyt op i hendes graa Blik.

»Dér« sagde hun, »men jeg vil sige dig, den er ikke stærk. Hr. Bauder kan sikkert ikke taale stærk Kaffe.«

»Jeg maa slet ikke drikke Kaffe, Frue, saa for min Skyld skal Deres Mand ikke gøre noget Brud paa sine Vaner,« sagde Bauder.

»Aa han har saamænd ikke godt af alt det stærke! — Men hvis du endelig vil have det, kan jeg godt lave dig en anden Kop. Jeg synes blot, det er latterligt af dig som Afholdsmand at gaa og tylle den rene Gift i dig.«

»Det er da virkelig en ærlig Sag at drikke sig en Kop Kaffe,« brummede Manden.

Linierne i Fru Sørensens Ansigt var stærkt fortrukne nu, hun saà yderst anstrængt, næsten lidende ud, og Udtrykket i hendes graa stikkende Blik var saa upaalideligt som døgngammel Is.

Hun sad og vippede med den ene Fod og stirrede hallucineret frem for sig, mens et Smil løb over hendes Ansigt; Hænderne bevægede sig nervøst. Pludselig fòr hun sig til Hovedet ved et Latterudbrud ovre fra Skænkestuen:

»Aa nej, nu er de sjofle mod det stakkels Menneske igen derovre paa Knejpen! Saa gaa dog derover en af jer!« Hun saà ikke paa nogen, men stirrede lidende frem for sig. Aage gik.

»Hvorfor ser De saadan paa mig?« spurgte hun pludselig og jog Blikket over paa Bauder. »Hvad mon De tænker paa? man har vist fortalt Dem meget om mig? Men De skal ingenting tro af det, for der er ingen, der ved Sandheden, og heller ingen, der bryder sig om at vide den. Folk har blot Lyst til at rakke ned. — Han dèr rakker mig ogsaa ned!« — hun pegede paa sin Mand.

»Men Laura dog —,« raabte denne og sprang op.

»Ja slaa mig kun, du maa gærne. Slaa mig allesammen, aa slaa mig, hvad! Den Fremmede undser sig, men du Aage, som holder saadan af din Mor, begynd du. Han er her ikke, men saa kan du jo begynde Sørensen, du er ogsaa nærmere til det.

»Men I tør ikke, for jeg har Ret. Selv om jeg løj, havde jeg alligevel Ret. For det er slet ikke sandt, han rakker mig ikke ned. Han tier blot stille og sukker, naar de andre beklager ham, og det er der ikke noget ondt i, vel?«

»Kan De ikke nok sætte Dem ind i, hvad han har gaaet igennem med mig. Tænk Dem engang Landets største Dranker, der drikker den næststørste ihjæl og saa rejser sig selv og bliver Afholdsmand. I ti Aar smager han ikke Spiritus men genopbygger det ødelagte Hjem og bliver en holden Mand. For det betaler sig at være ordentlig, naar man først har været et Svin. Og han vinder alle Folks Agtelse

undtagen sin Kones; hun er hysterisk og vil slet ikke se det store i hans Bedrift. Den, der staar ham nærmest, og som skulde forsøde ham hans Tilværelse, og opmuntre ham, og styrke ham — hun foragter ham bare. Er det nu ikke forfærdeligt?«

»Ja — saa slem er du nu heller ikke,« sagde Sørensen afdæmpende.

»Ikke det? jo jeg er meget værre. Hr. Bauder synes ogsaa, det var stygt af mig at anklage dig i Fremmedes Paahør — for en Kvinde skal tie og taale. Men naar det nu ikke var sandt, saa gør det ikke noget, vel? Sørensen er virkelig saa rar, og jeg elsker ham og beundrer ham. Tænk Dem, han og Stine gaar og gør alting og holder mig uden for det hele, fordi jeg er syg og ingenting kan taale. Og naar her er Fremmede, maa jeg ikke komme ind til dem, fordi det angriber mig for stærkt. Saa hedder det sig, at jeg ligger til Sengs og ikke kan gaa. Han har ogsaa sagt til *Dem*, at jeg laa, jeg kunde se det paa Dem før, da jeg kom ind. — Det var ondt af mig at sætte dig i Forlegenhed; om Forladelse lille Peter.« Hun rakte ham Haanden og havde Taarer i Øjnene.

»Naa, naa,« sagde han og klippede usikkert med Øjnene, »det hele betyder jo ingenting.«

»Jo det gør,« sagde hun grædende, »for jeg vidste godt, du havde sagt saadan, og skulde have holdt mig borte, — men jeg var ond. Men du er saa taalmodig, og overbærende, og kan saadan faa det bedste ud af alting. — Dèr er der nogle, som hvisker om, at han drikker i Smug, blot fordi hans Næse er

saadan underlig. Men han smiler blot og lader dem hviske, saadan er han. Og jeg kan bevidne, at han ikke har rørt Spiritus i de sidste ti Aar — det kan Aage ogsaa. Hvor er Aage henne? han kunde ogsaa godt komme og tage sin Fader lidt i Forsvar. — — — Men for min Skyld kunde du lige saa godt blevet ved at drikke, akkurat lige saa godt,« føjede hun pludselig skarpt til. »Du savner det jo alligevel.« Hun lo ondt.

Det gav et Ryk i Bauder ved dette uformodede Omslag. Han havde forholdt sig tavs, siddet halv lammet under den pinlige Følelse af at være midt i et ægteskabeligt Drama af den uhyggeligste Art. Han rejste sig hastig for at byde Farvel.

»Ja havde han saa ikke bedre af at skille sig af med saadan en som mig?« spurgte hun. »Men det vil han ikke, skønt jeg gør ham Livet saa surt, jeg bare kan. Det har jeg Lov til, for han kunde jo lade mig gaa. Men han er bange for at miste sine Medborgeres Agtelse. — — Gaar De nu?« fortsatte hun og holdt Bauders Haand fast. »Jeg syntes saa godt om Deres Ansigt, De saa ud til at have lidt en Del. Men De er naturligvis blevet bange for mig og holder med de andre? Og det er godt — lad dem bare være allesammen imod mig — hele Verden skal gøre mig Uret og se ned paa mig. Saa vil jeg være stor og tilgive jer allesammen — naar jeg engang faar Lyst.« Hun vendte ham foragteligt Ryggen og gik stolt ud af Stuen.

Sørensen fulgte Bauder ned til Porten og trykkede

varmt hans Haand, som vilde han i Stilhed indkassere hans Medfølelse.

Bauder aabnede Døren til Skænkestuen og nikkede Farvel til Aage. »Vent lidt,« sagde denne, »saa følger jeg Dem paa Vej, jeg trænger til lidt frisk Luft.«

De fulgtes ad ud gennem Byen og talte om Forholdene i Hjemmet, Bauder havde stukket sin Arm fortroligt ind under Aages. Han lod denne tale, sagde nu og da et velment Ord og nød det at gaa saadan ved denne unge Kæmpes Arm og eje hans Fortrolighed. Det var ham, som om han sluttede en Pagt med selve Ungdommen og Livet.

»Jeg ved ikke,« sagde Aage nedslaaet, »men Forholdene hjemme bliver værre og værre. Det var ikke nær saa slemt i min Barndom, mens Fader drak, skønt vi dengang ikke havde det, vi kunde spise. Men dengang tog Moder sig af Sagerne og holdt igen, alt det hun kunde, og hun var umaadelig energisk. Nu derimod interesserer hun sig ikke det mindste for Hjemmet, og somme Tider har jeg en Fornemmelse af, at hun gærne saà det hele gaa i Hundene. Der er noget i Vejen med hendes Hoved, hun kan tale meget klogt og pludselig sige noget, der er aldeles forvirret.«

»Hun kan jo være slaaet i Stykker,« sagde Karl dæmpet.

»Ja noget galt er der, hvor det nu ligger. Og saa meget er sikkert, saa snart jeg har faaet min Eksamen, tager jeg paa Langfart. For dette er ikke til at holde ud.«

»De skulde nu alligevel have en Del til overs for Deres Moder, jeg tror, hun fortjener det.«

»Jeg holder meget af dem begge to — de er jo mine Forældre.«

»Det er i og for sig ingen Grund til at elske dem.«

»Jo det synes jeg da nok — dem som har sat èn ind i Verden. Elske sine Forældre det gør da vist alle?«

»Jeg hader da min Moder,« sagde Karl mørkt.

»Det tror jeg ikke, jeg kunde, hvordan hun saa end var — ikke engang om hun drak eller laa i med fremmede Mandfolk.«

»Men om hun nu med Vilje havde gjort Dem til en Krøbling for hele Livet?«

Aage tav, og de gik det sidste Stykke uden at tale.

»Sejler De?« spurgte Aage ved Afskeden.

»Jeg taaler det ikke ret godt. Hvorfor?«

»Ellers vilde jeg foreslaa Dem en Sejltur paa Fjorden en Dag, naar Vejret er godt.«

»Jeg vilde gærne, men der er den Søsyge.«

»Det er blot en Overgang,« sagde Aage. »Saa kommer jeg og henter Dem en Dag.«

X.

Da Sørensen havde fulgt sin Gæst ned, blev han pludselig ude af sig selv af Opbragthed; ildrød i Hovedet styrtede han igen ind i Stuen og hen mod sin Hustru. Men denne mødte hans Raseri med en høj Latter: »Nej hvor ser Du dog komisk ud Petermand! Kommer han ved Gud sjokkende og er ganske rød i Hovedet, som en anden lille Stump, der ikke kan selv!«

Hun havde ramt rigtig. Frygten for at se latterlig ud virkede øieblikkelig opløsende paa hans Raseri og gjorde ham usikker, og hendes vedholdende Latter forvirrede ham fuldstændig. Alligevel stampede han i Gulvet.

Hun saà hastig paa ham ved dette fornyede Udbrud af hans hendøende Forbitrelse. I dèt Hjørne var han slet ikke morsom, dèr var han den stærkeste. Hun greb sig til Hovedet med et lidende Udtryk:

»Men Sørensen dog, du er saa hæftig. Husk dog paa mit stakkels Hoved. Du siger selv, at jeg er syg og mest af alt trænger til at indlægges, og saa behandler du mig saadan. Man har da ikke Lov at være brutal mod en Sindssyg.«

»Naa har du nu Brug for at være sindssyg? Ellers synes jeg, du plejer at blive forbitret, naar

jeg kalder dig det. Det er vel nok mig, der har villet have dig indlagt, for at du kunde blive rask — og dig, som har sat dig imod det med Hænder og Fødder. Men du vil kun et: forbitre mig Tilværelsen og saa dække dig bag dit daarlige Hoved.«

»Du synes maaske, jeg har nogen Grund til at skaane dig?« spurgte hun og lo.

»Nej gør du mig kun til Skamme — det falder tilbage paa dig selv.«

»Ja det ved jeg godt det gør; men det gør heller ikke noget. Lad kun Folk tænke det værste om mig, der er til, det morer mig blot.«

»Folk tænker vist som sandt er, at du er opstyltet og forskruet. Og det har du været lige fra den første Gang, der var noget imellem os.«

»Aa ja, det var den Gang, du vilde have Brændevinsflasken liggende imellem os. Det var da ogsaa forskruet af mig at komme til at græde for saa lidt. Og du, som slet ikke kunde taale at se Taarer! Jeg kunde jo have skaanet dig og grædt i Enrum som saa mange Gange før.«

»Ja der har vi det netop. Blot det, at jeg lige som enhver anden Mand kunde blive tørstig, voksede for dig op til saadan noget som, at der laa en Brændevinsflaske imellem os. Er det saa ikke hysterisk maaske? Men du var det ogsaa før den Tid, allerede mens vi var forlovede.«

»Ja naturligvis. Naar en ung Pige gaar til Stævnemøde og bliver i daarligt Humør, fordi hendes Elsker har en Flaske i Lommen og ind imellem skal have sig en Taar, saa er hun hysterisk. Men

hvorfor kaldte du mig saa ikke hysterisk dengang? Hvorfor sagde du tvært imod, at jeg var din gode Aand og skulde hjælpe dig over din slette Tilbøjelighed? Nu *er* jeg hysterisk, det ved jeg godt, — og det er din Skyld. Men dengang var jeg det ikke. Men jeg var saa opstyltet, at jeg troede paa dette med at være din gode Aand og redde dig. Aa hvor var jeg dog enfoldig, som ikke saà, hvad det var, der drog dig til mig. — Jeg var din gode Aand ja, for jeg havde tyve Tusind; og dem omsatte du i Tankerne i Spiritus og blev saa kærlig, aa saa kærlig. — — Kan du huske engang i Skoven? Jeg vidste endnu ikke dengang, hvilket Subjekt du var, og havde gjort mig saa kær — til dig. Vi havde lovet hinanden al vor Kærlighed til den Aften, og jeg var saadan til Mode, som jeg aldrig har været det hverken før eller siden. Jeg skælvede af Glæde og Forventning, og naar jeg blev angst, jublede det op i mig af Trang til at gøre *dig* glad. Og saa kom du og var slet ikke saadan, som jeg havde forestillet mig — du var jo bare tør i Halsen. Du var saa besynderlig adspredt, — siden har jeg forstaaet hvorfor, — du pønsede paa en Anledning til at fjærne dig lidt. Endelig fandt du ogsaa en —: du vilde skaane mig og vor Kærlighed, skaane Støvet paa Sommerfuglevingerne. Du talte saa kønt om det, da du kom tilbage, og du stank langt ud af Halsen. Men mig og mit lod du i Stikken. saa jeg var ved at gaa i Jorden af Skam. Aa hvor har jeg hadet dig for det siden!«

— »Ja og grædt over, at du ikke fik dit smukke Forsæt ført igennem, og følt Trang til at hævne dig, til at slaa mig ihjæl, eller sætte mig Horn i Panden! Kære jeg kan hele Remsen, har hørt den hundrede Gange. Skade kun, at du ikke har udført din værdige Beslutning.«

Hun lo højt:

»Ja men det er ikke for sent endnu — du elsker jo Dekorationer. Aa hvor det vilde klæde dig og staa godt til hele din øvrige Værdighed, og til Afholdsstjærnen — og Næsen. Men kære, hvad fejler Næsen dog? den er jo ganske blaa. Du skulde ikke blive saa vred søde Petermand, din Næse mister sin smukke røde Farve!«

Han saà smærteligt paa hende.

»Javist er det ækelt, det er modbydeligt!« skreg hun. »Men du kan jo give mig fri! hvorfor giver du mig ikke fri? Jeg havde gemt mig saa helt, saa helt til dig, og jeg var ung og smuk, og saa kunde jeg dog ikke kappes med en Brændevinsflaske. Men nu vil jeg have min Frihed, jeg *vil* hører du! Jeg vil prøve, om jeg kan træffe en Mand, der kan glemme alt for mig — blot en Dag, blot en Time. Du skal ikke le, for det kan godt lade sig gøre — jeg er ikke bleven kræsen af at leve sammen med dig i tyve Aar. — — Og du *kan* ikke leve sammen med mig, du maa give mig min Frihed, hører du, hører du! — jeg har været dig utro!«

»Du lyver!« sagde han og rettede sig selvfølende. Hans Skikkelse syntes at vokse, der lyste borgerlig Retskaffenhed af hans Mine.

»Aa du er saa sikker, din Tyran! Hvor det er ækelt af dig at være saa sikker. — Men du maa godt benytte det som Skilsmissegrund. Sig, at jeg har været dig utro, og at du ikke kan leve sammen med mig. Gør det hvad!« Hun slængte sig ned foran ham.

Han rykkede tilbage. »Hvorfor render du ikke simpelt hen fra mig?« spurgte han overlegent.

Hun greb hans Haand, klamrede sig til den og saa paa ham, indtrængende, med store Øjne:

»Nej for jeg vil være fri for dig — helt fri du! Saadan at jeg kan glemme dig og hele din ækle Retskaffenhed. Slet ikke have det mindste med dig at gøre, ikke engang paa Papiret eller i Tankerne. Aa gør det hvad? saa er du saa stor, og jeg skal takke dig hele mit Liv.« Hun kyssede hans Haand.

Han trak sig bort fra hende med en Bevægelse, som rystede han noget brydsomt af sig.

Men hun sprang frem og stod over for ham, anspændt som en Tiger paa Spring, med funklende Øjne og Hænder, der rystede efter at angribe:

»Du vil ikke give Slip paa mig, for saa sank du sammen din Pjalt — du kan ikke undvære dine Medborgeres Agtelse! Men jeg skal give Folk noget at snakke om og le ad, kan du tro, du skal blive til Grin for hele Byen. For det bliver alligevel *dig*, de peger Fingre ad. — Se der gaar han, hvis Kone maa søge til Havnesjoverne — — — Aa nej, nej, bryd dig ikke om alt det onde, jeg siger, men giv mig min Frihed! Du skal blive helt fri for at betale noget til mig. Og naar du

saa tilmed kan sige, at du har grebet mig i Utroskab —.«

Det lysnede et Øjeblik over hans Ansigt: »Forlanger du virkelig slet intet?«

Men hun opfangede Glimtet og blev brændende rød af Harme:

»Jo jeg forlanger halvandet Tusend om Aaret,« sagde hun og lo skadefro, »halvandet Tusind du! Og saa forlanger jeg, at du skal komme engang imellem og tilbringe Natten hos mig — med en fyldt Brændevinsflaske imellem os lige som i vor Ungdom. Selv om vi maa gaa fra hinanden, saa vil vi dog ikke svigte vore skønneste Minder, vel søde Petermand?« Hun havde grebet fat i ham og gav sig til at kærtegne ham.

Men han rev sig løs og flygtede ud af Stuen med en fortvivlet Hovedrysten.

XI.

Da Rask var kommet ud af Afholdshjemmets Port, slog han Kraven op over Ørerne og slentrede forsorent og smaanynnende ned ad Havnen til.

Men denne Nynnen kunde ikke være noget Udtryk for dyb Glæde, thi et eller andet — om det nu var en blød Tone i Melodien eller den Ports klagende Hvinen, der et Øjeblik forekom ham som Barnegraad — et eller andet gjorde hans Stemme grødet og Øjnene lidt dugbelagte. Og Stemmens sørgmodige Klang narrede Ansigtsmusklerne og fik dem til at skælve i Graad.

De var ikke sjældne hos ham disse Graadanfald, der ofte opstod af rene Ubetydeligheder og altid fik ham til at føle den inderligste Medlidenhed med sig selv.

Nu saà han ogsaa godt, at han havde det ondt. Hans Indre var jo i Øjeblikket Skuepladsen for en oprivende Kamp mellem de to Naturer i ham, den opadstræbende og den lave, — Mennesket og Dyret, som han ogsaa ofte betegnede dem.

Og i denne Kamp kunde han ikke med sin bedste Vilje tage Parti for det opadstræbende, da det saa vilde forplumres og forurenes, idet de dyriske Elementer dog ikke helt kunde holdes ude. Derimod vidste

han med Spillere af Faget at gøre og tabte som Regel; og det hændte mere end én Gang, at han kørte ind med et pragtfuldt Tospand og vendte hjem i en tarvelig Enspænder, som man oven i Købet havde laant ham af pur Naade. Efter tredve Aars Forløb var hans store, oprindelig gældfri Gaard saa fuld af Behæftelser, at knap Skorstenspiben ragede op.

Paa dette Tidspunkt forelskede Datteren — hans eneste Barn — sig i en omstrejfende Uld-Jyde. Hun var midt i Tyverne, knoklet og indskrænket; og Faderen, der indsaa, at hun under de nuværende Forhold ikke havde mange Muligheder for et godt Giftermaal, godkendte hendes Valg. Den svedne Jyde overtalte straks Svigerfaderen til at afhænde Gaarden og udførte Afhændelsen saa behændigt for ham, at der reddedes nogle faa Tusend. Paa den Tid var netop Havnehotellet til Salg mod en ringe Udbetaling, og med den fødte Forretningsmands geniale Blik købte han Hotellet for den Gamles sidste Skillinger og afrettede ham derpaa til Lokkedue.

Gamle Funk kunde nu rolig dyrke sine kostbare Tilbøjeligheder for Spil og Drik; en dristig Haand havde grebet ind og vendt Strømmen, saa at hvad der før var den uundgaaelige Ruin, nu betød stigende og stigende Indtægter, blot man altid sørgede for, at Havnehotellet var Skuepladsen.

Jo mere han drak, des flere Penge kom der i Kassen! Det var den Omstændighed, der forekom ham saa pokkers grinagtig og gjorde, at han altid

var i godt Humør i Modsætning til de gamle Dage, hvor man ikke kunde undgaa lidt Samvittighedsnag, i al Fald naar man var ædru. Derfor var det ogsaa dobbelt ærgerligt, at han ikke taalte saa meget nu som i gamle Dage — det skulde lige have været omvendt!

Som ved ethvert kostbart Jagtdyr blev der vaaget over hans Fodring med en vis Omhu. Om Morgenen fik han kun ganske lidt at drikke, lige nok til at stive ham af og skærpe hans Sporsans. Saa blev han sluppet løs, og i Løbet af Dagen gennemstrejfede han Torvet, Gaderne og Købmandsgaardene og bragte trofast alt, hvad han kunde opsnappe af Bytte, hjem til Hotellet. Trods hans store Kærlighed til vaade Varer gav han aldrig efter for Fristelsen til at nyde noget ude, ad mange Veje og under mange fiffige Paaskud slæbte han sit Offer med hjem og modtog sin Belønning.

Hans mangeaarige og dyrt købte Erfaring kom ham til Nytte paa denne Jagt. Han kendte alle Oplandets Bønder og vidste, hvilke der havde Penge paa Lommen, hvormange, og hvor let de sad, hvilke der lod sig plukke lige til, paa Drikkevarerne, og hvilke der helst skulde tages i Kortspil. Paa alle almindelige Omraader var han efterhaanden blevet Idiot, men samtidig syntes det, som om Spritten havde dannet sig et eget lille Intelligenssæde i hans Hjærne, og han udviklede en ikke ringe Kløgt i Behandlingen af de højst forskellige Mennesker, der faldt i Klørne paa ham. Dertil kom, at han var en dreven Kortspiller.

Sin sande Stilling skjulte han godt. Hotellet stod paa Svigersønnens Navn, og man behøvede ikke just at ty til Underfundighed for at forklare sig den Gamles evige Jagt efter Soldebrødre — han havde jo altid været en Sviregast. Ganske vist var de, der fulgte med ham, foretrukne paa Hotellet og nød den Gunst at komme ind i det aller helligste, hvor Værten selv gik sine Gæster til Haande; men gamle Funk, der ikke vilde lade sig traktere uden at give igen, maatte betale samme Pris for sine Omgange som de andre, hvor ihærdigt han saa pruttede. Og Kredit var ham en Gang for alle nægtet, saa det hændte, at han og Svigersønnen var lige ved at ryge i Haarene paa hinanden, naar den Gamle endelig med en Ed smed Pengene henad Bordet. Sagen var nok snarere den, at der var et spændt Forhold mellem de to, for Svigersønnen, som havde købt med saa lille Udbetaling, sad naturligvis haardt i det; og den Gamle, som havde stukket Penge til Side, nægtede at støtte ham.

Undertiden kunde Svigersønnen ærgre sig for Alvor, naar Funk altfor livagtig slængte de Penge til ham, han selv et Øjeblik før i Smug havde stukket til den Gamle. Men Pengene gav gode Renter, og Ærgrelsen var da ogsaa kun af ren æstetisk Art.

Rask gik gennem Forgaard og Tabernakel ind til det aller helligste med en Selvfølelse saa stærk, som kun den faar, der bliver begunstiget og bliver det paa en Beværtning. Gamle Funk, der havde

været i Ilden hele Dagen, hævede sit svømmende Blik med et træt Udtryk, men da han saa, hvem det var, livedes han betydeligt op.

»Naa Kandidat, er man nu træt af at slæbe paa Stjærnen?«

»Stjærnen ledte vise Mænd — til en gammel Dranker hen,« nynnede Rask og anstrængte sig for at se beruset ud. »Puh, lad os faa noget at drikke! Men i en Fart, for jeg er morderlig udgaaet.«

»De har ogsaa været længe under Vejs denne Gang,« sagde den Gamle, halv bebrejdende.

»Det skal De ikke græde over, for lang Tørke giver stor Byge.«

»Nu synes jeg lige som jeg skulde begynde at kende Dem igen. Forleden var det lige det, De vilde kendes ved mig; men jeg sagde til mig selv: han bliver sku nok Menneske igen. Det var i Søndags uden for Kirken.«

»Ah, javel, ja. Det var min afdøde Kærestes Fødselsdag, og jeg havde været i Kirke i den Anledning. Man er sku egentlig Ateist, men hun holdt saa meget af Kirken, og min Kone mente, det vilde glæde hende i hendes Himmel. Jeg tror for Resten jeg har en dunkel Fornemmelse af, at De kom hen til mig. Men ved saadan en Lejlighed er man jo alvorlig stemt, kan De nok forstaa. — Naa men op i Høet Gamle, hvor Fanden bliver Varerne af?« raabte han forsorent og slog Funk paa Skulderen.

»Skal vi springe Indledningen over i Aften?«

spurgte Funk, der nok kunde mærke, at Rask allerede havde nydt noget.

»Javel, lige løs paa Teksten, saa gemmer vi Indgangsbønnen til bagefter.«

Den Gamle gik hen til et aflaaset Skab og kom slæbende med to Flasker Portvin.

»Jeg synes, De er skidt til Bens i Aften Funk?«

»Det har ogsaa været en anstrængende Dag, kan De tro — og dyr, jeg har brugt mine femten Kroner i Dag, om det forslaar. Og man bliver gammel, man har ikke længer de Kræfter som i sine unge Dage. Men noget kan jeg da holde ud til endnu,« han pegede paa alle de tømte Flasker.

»Ja De er sku en hel Kæmpe endnu. Hvor gammel er De — 65 Aar, ikke sandt?«

»Seks og tres,« svarede den Gamle vigtigt.

»De har faaet noget udrettet i Deres Tid — sikken en Bunke Sprut De maa have sat til Livs. Jeg vil sige Dem, jeg misunder Dem! Kraft knuse mig gør jeg saa. Jeg misunder Dem Funk, vær De glad for det!« raabte han overlydt og ruskede i den Gamle.

»Ja Ungdommen nu duer heller ikke meget, den faar ondt ved den tredie Omgang. Men jeg skal sige Dem, hvori det stikker, det stikker i Sædeligheden. Ungdommen har ingen Moral ser De. En skal nu ikke give Kvindfolk alt, hvad de peger paa, for saa bliver de urimelige. Men i min Tid fik de Tæsk, naar de var urimelige, rigtig læsterlige Tæsk — saadan forstaar De!« Han slog med Haanden i Luften. »Men nu føjer man dem, og det slapper. Og saa

er der noget andet noget, at Folk nu roder alting sammen, fra Ostindien og fra Vestindien og fra Avstrallandet med. For fint og fremmed skal det være, og Karakter er der ingen af i Ungdommen.«

»Nej det skal Vorherre vide,« svarede Rask, »Karakter er den ikke belemret med. Jeg kan allerede se en stor Tilbagegang, fra jeg var ung.«

»Ja det gaar ned ad Bakke — med Kræfterne og Gehøret og Fædrelandskærligheden.«

Rask nikkede ivrigt.

»Alt hvad der er af Udenvæltsk, skal de have fat i, og man ser aldrig nogen drikke en ærlig dansk Snaps mere. Men nu spørger jeg, er det Kærlighed til Fædrelandet? Og det hævner sig, De kan tro, det hævner sig. For nu siger vi, at jeg fylder min Hest med noget, der har vokset paa den anden Side af Jorden — det kan den sku ikke taale. Men se Brændevin, det er vi ligesom opfødt med; en dansk Snaps den renser Legemet og renoverer og bevarer Sundheden og gør godt i de lønlige Vraar. Derfor tager jeg mig altid en Snaps ægte Brændevin hver Morgen paa fastende Hjærte, og i min Ungdom drak vi aldrig andet — det mærkes for hele Livet. — Prøv og træk i mit Haar.«

Rask ruskede ham i Haaret.

»Sidder det ikke godt hvad? Og saa Tænderne, føl engang!« Rask bankede ham paa Tænderne med Fingeren. »Nej tag noget andet og dunk med — en Flaske, det gør ingenting, de holder nok. Og jeg har alle, hver evige en. — Men De

er skaldet, De har Gud hjælpe mig ikke flere Haar paa Hovedet, end jeg har et vist Sted.«

»Naa ja,« sagde Rask og missede lidt krænket, »— naar man skal bruge sit Hoved.«

»Ja det forstaar sig, det ta'r, Lærdommen ta'r sku. Men det andet ta'r, det stod der sku som Dreng i en gammel Lægebog; baade Haaret og Benene ta'r det paa. Lad mig føle engang. — Jøsses lille jer, lille jer —« han virrede med Hovedet og famlede op og ned ad Bordbenet — »det er rigtignok tyndt. Nej Moralen sejrer nu ligegodt altid i Længden. Men det forstaar sig, det er Hovedet, det kommer an paa.«

»Ja vel er det Hovedet, ene og alene Hovedet — som nu hos mig for Eksempel,« sagde Rask og skænkede af den sidste Flaske.

Gamle Funk maatte være træt, for hans Hoved sank ned mod Bordpladen. »Det er ligegodt ogsaa Benene,« mumlede han, »for nu siger vi, at jeg faar lidt i Hovedet, saa er det sku Benene, det kommer an paa.« De sidste Ord gled over i en lydelig Snorken.

Rask betragtede ham en Stund forundret, saa gled der et velvilligt Smil over hans Ansigt. Han tog den Gamle i Skuldrene og lagde ham om paa Sofaen, trak hans svære Sko af, stillede dem midt paa Bordet og gik saa ind i den egentlige Beværtning.

Han gik lige hen til et Par Smaamestre, der sad ved et Glas Øl. »Mit Navn er Rask,« sagde han og bukkede dybt. »Kand. polyt. mine Herrer og

en lille Smule pirk. Vil de ærede Samtidige ikke gøre mig den Fornøjelse at drikke et Glas Portvin med mig?«

De to Smaamestre, der godt kendte Kandidaten fra Gaden, følte sig meget smigrede over hans Nedladenhed. De bukkede og trippede og kom i Vejen for hinanden af lutter Høflighed.

»Vær saa artig mine Herrer denne Vej, Funk længes efter Dem,« sagde Kandidaten, aabnede Døren og puffede dem ind. De saa paa den gamle Hugaf i Sofaen og paa alle de tømte Flasker og blinkede til hinanden. »Den er godt mingeleret,« sagde den ene højt.

»Ja det er mit Værk,« svarede Kandidaten stolt. »er det ikke godt gjort at drikke saadan en Spritbeholder under Bordet? Men det har ogsaa kostet mig Mas,« han pegede paa alle Flaskerne. »Om en halv Time ligger I lige som han med Næsen i Vejret, jeg siger jer det i Forvejen. Men nu skal vi drikke et Bæger først, for jeg er ikke den, der ser nogen over Hovedet. I har kanske oven i Købet Børn i min Skole. Forældre og Lærer skal sku arbejde Haand i Haand, ellers gaar det skidt med Opdragelsen.« Han havde taget Nøglerne af Funks Lomme og stod og famlede ved Skabet.

»Min lille Peter gaar i Kommuneskolen,« sagde den ene beskedent.

»Ja og jeg har kun en Tøs, som skal konfirmeres nu i Efteraaret.«

»Er hun sød Pigebarnet? hun ligner maaske sin Far? De er da vel Far til hende? for jeg skal sige

Dem, der er en Sømand, som har faaet Tvillinger, og han er ikke Far til en eneste af dem.«

»Gu er han Far til hende,« sagde den anden fnisende, »for hun har hans egen Gang Kalveknæ.«

»Hvad Fanden kender du til hendes Bentøj?« snærrede den fornærmede Fader.

»Naa, man er vel ikke Skomager for ingenting.«

»Stille Folkens, stille,« formanede Kandidaten og vaklede stadig frem og tilbage mellem Bordet og Skabet, fra hvilket et Utal af Vinflasker efterhaanden kom for Lyset.

»Naa da, der er ingen smalle Steder,« sagde Skomageren og gned fornøjet sine begede Hænder op og ned ad Laarene. »Men skulde vi ikke snart fange an? Det er Synd for Flaskerne, at de skal staa og vente.«

Kandidaten tyssede paa ham. Han havde tømt Skabet og anbragt den sidste Flaske paa Bordet, nu stod han stille med begge Hænder mod Bordet og lukkede Øjne; hans Ansigt prægedes af ubehagelige Smagsfornemmelser. »Jeg synes, jeg har glemt noget,« mumlede han og tog sig over Panden, »undskyld mig et Øjeblik!« Og han tumlede ud af Stuen.

»Gud forbarme sig, hvor han er lang og ranglet,« sagde Skomageren, »han var god til Lygtetænder. Hvad tror du, han kan have glemt?«

»Proptrækkeren vel.«

»Jeg tror nu, han blev daarlig.«

»Naa det skal du ikke paastaa; han skal kunne taale en morderlig Bunke — det kan lange Folk altid.

Og saadan nogle lærde Rade er vældig glemsomme. Jeg var engang Portner hos en Professor i København, han kunde huske Alverdens Bøger udenad, men tror du, han kunde huske altid, hvad han selv hed.«

»Ikke huske sit eget Navn — ved du hvad, det er sku sjofelt. Men jeg synes nu, vi skulde fange an.«

»Nej det er ikke værd, du, for saa kommer vi til at betale, hvis han skulde glemme at komme igen — og den Slags Folk er glemsomme.«

De sad og ventede og blev mere og mere bange for, at Kandidaten skulde lade dem i Stikken. Ganske vist havde de ikke nydt noget, men hvordan skulde de bevise det? Heldigvis var Værten nok ikke hjemme, og da der var forløbet en Times Tid, uden at Kandidaten viste sig, og den gamle Hugaf paa Sofaen begyndte at røre paa sig, blev de enige om at liste af lige saa stille. De stak hver en Flaske Vin under Frakken og forsvandt ud ad Bagdøren.

Kandidaten var ganske rigtig blevet syg. Han stod længe ude i Gaarden med Panden støttet mod Muren og fyldt af en uendelig Lede ved alting. Efterhaanden virkede den friske Luft dog paa ham, Jorden blev rolig under hans Fødder, og han dristede sig til at slippe Muren. Han stirrede op imod Stjærnehimlen; det forekom ham, at den kneb saa et, saa et andet Øje til og blinkede skælmsk til ham.

Gu var der ogsaa noget, han havde glemt, men hvad kunde det være? Hotel —? Jo dèr var det, han skulde jo paa Hotel! Han fandt ud af Gaarden og løb op ad Gaden i bart Hoved. Folk stansede og saa efter ham: nu var nok Kandidaten ude og bumlede.

Han stansede først, da han naaede Hotel »Fjorden«. Her foresvævede det ham pludselig, at han havde Forpligtelser over for nogen, som sad og ventede, og han gik lige hen til Værten og bestilte Aftensmad til fem.

Pæreskipper Jensen kom ind ad Døren i det samme, og Rask gik hen, trykkede ham varmt i Haanden og spurgte, om han vilde spise med. Den gemytlige Skipper tog straks imod Indbydelsen og gik blot om Bord for at klæde sig om: »Halv Galla, ikke sandt Professor? Og ingen Kniben paa de vaade Varer,« sagde han i Døren.

Da han kort efter kom tilbage, iført blaa Pjækkert og snehvidt Halsklæde, fandt han Bordet dækket til fem, og Rask sovende for Bordenden.

»Naa, skal vi saa lange til Fadet, De dèr?« spurgte han og slog Rask paa Skulderen.

»Lad mig være for Satan,« snøvlede Kandidaten uden at løfte Hovedet.

»Naa er det saadan fat?« udbrød Skipperen, tog Rask i sine Arme og lagde ham forsigtigt hen paa Sofaen. Saa gav han sig i Lag med Maden og rev nu og da en lille gemytlig Brander af til sin sovende Velgører.

Rask sov paa Hotellets Sofa om Natten. Den følgende Morgen tog han fat igen og hjemsøgte i Formiddagens Løb alle Knejperne langs Havnen.

Det var efterhaanden rygtedes ud over Byen, at Kandidaten »bumlede«. Under tidligere Anfald af lignende Art havde han beredt Byen adskillige interessante Overraskelser, og hver lille Bevægelse han gjorde, spredtes som en Løbeild ud over Byen.

Lige før Middag saa man ham rave ind i et berygtet Hus ved Havnen, hvor Søfolk og Havnesjovere havde deres Gang. I ét Slag var det ude over Byen, og Begivenheden gennemtyggedes samtidig ved alle Middagsborde.

Klokken et forlod han det berygtede Hus og fik — muligvis under Indflydelse af de Omgivelser, han havde været i — den Ide, at han trængte til et Bad. Han gik ud til Engene langs Fjorden, fandt en Sid, hvor der stod et Kvarter Vand, klædte sig af og badede. Og ved Eftermiddagskaffen vidste hele Byen, at han efter Badet ganske nøgen havde gjort Jagt paa en Vogtertøs og en gammel Kone.

Efter denne Bedrift trak han i Underbenklæder og Skjorte, tog Resten af Tøjet under Armen og gik over Engene op til Kirkegaarden, hvor han lagde sig til at græde paa sin Kærests Grav. Herude færdedes sjælden nogen, og Byen havde for en Stund mistet Færten af ham.

Det var ikke nogen helt lille Begivenhed for Byens Beværtere, naar Kandidaten bumlede. Der sattes Penge i Omløb ved denne Lejlighed, og det var med noget af Markedsdagens Feberspænding i

Blodet, at Værtshusholderne stak Hovedet op af Kælderhalsene og stirrede ned gennem den Langgade, der trak Byen i en tynd Tarm ud langs Fjorden. Derude fra Engene skulde Kandidaten komme, og kanske saà han ned af sig selv, eller det kunde lykkes at faa lokket ham til det. Eller i Mangel af andet gik han kanske forbi og var saa fuld, at man kunde sende Regning ind alligevel — uden Fare for Opdagelse. For naar Kandidaten saadan bumlede, spurgte ingen om Penge, før det hele var overstaaet — det skete af pur Menneskekærlighed for ikke at skræmme ham.

Imidlertid lykkedes det ikke nogen at komme paa Sporet af Kandidaten, før han om Aftenen ganske pludselig dukkede op igen nede paa Havnehotellet. Han drak drabeligt og holdt ud til Lukketid. Saa begyndte han at hænge med Hovedet og tale om sin Kone, og Værten, der mærkede, at det nu var paa Hældingen med hans Bersærkergang, og gærne vilde holde ham til Ilden en Dag eller to endnu, redte Seng til ham i et af Hotellets Værelser.

Men Rask stod fast ved, at han vilde hjem og bede sin Kone om Forladelse, og begav sig ud i Mørket.

XII.

Henad Kl. to den Nat vaagnede Bauder ved Larm og Raaben ude paa Vejen. Han stod op og aabnede Vinduet. Uden for Laagen stod en lang Skikkelse og svinglede; han kastede Grus og Smaasten ind paa Dortea Hansens Sovekammervindu og raabte:

»Hej Jomfru Hansen, Frue, Frøken, Enkemadam, kan du ikke lukke op! Deres Logerende er kommet hjem og er saa henrivende fuld — men ikke ondskabsfuld. — Kan du nu ikke komme og lukke op for din Brudgom, dit gamle Feminin? Du skal faa nogle Tæsk, dit urimelige Kvindfolk.« Han gav sig igen til at bombardere Huset, denne Gang med Sten og Jordklumper.

Bauder fik i Hast noget Tøj paa og gik ned. I Forstuen mødte han sin Værtinde.

»Herregud hvad skal vi dog gøre ved Kandidaten?« jamrede hun, »han er ganske døddrukken og kan gaa og gøre en Ulykke paa sig selv. Nu har han soldet i to Dage og ved slet ikke af sig selv mere. Og jeg tør ikke lukke ham ind, De ved ikke, hvor forfærdelig han er i den Tilstand. Han er lige som et Dyr og kan finde paa det værste mod et Par enlige Kvindfolk. Og han, som ellers er saa god — men han er jo ikke sig selv mægtig, det Skind.

Og saa tyr han tilmed her hen, han tror, det er hans Hjem — og vi kan ikke engang hjælpe ham. Det er forfærdelig Synd.«

»Jeg skal prøve at tage mig af ham,« sagde Bauder og trak i en Overfrakke.

»Ja Tak, hvis De vil. Jeg skal nok blive hos Dem, til det er ovre.«

Da Bauder kom ud paa Vejen, var Kandidaten borte. Efter nogen Søgen fandt han ham paa Grøftekanten lænet mod en Telegrafpæl. Han tog ham i Armen og opfordrede ham bydende til at rejse sig.

»Kan De ikke sige mig, hvor der er en Beværtning her i Nærheden?« spurgte Kandidaten dræ-vende og stirrede Bauder ind i Ansigtet. Men pludselig gav det et Ryk i ham. »Hvad, er det Dem Æstetiker?« udbrød han lidt flov og søgte at stramme sig op, »er De ikke i Seng? De gaar nok ogsaa saadan og smører den lidt i Ly af Natten, hvad Gamle?« han forsøgte leende at daske Bauder paa Skulderen. »De har vel hørt, at der vankede noget, og vil kanske have lidt med? Hold Dem bare i Kølvandet, der falder altid lidt af.« Han gik indefter og vinkede, med Haanden nede bag sig.

Bauder var forbavset, ikke saa meget over Kandidatens Tilstand som over den Forandring, der var foregaaet med hans Stemme. Ikke alene bevægede denne ædle Teoretiker og Idealist sig i de mest platte Forestillinger og udtrykte dem i tilsvarende Vendinger, det fik endda være, siden Manden var beruset; men selve hans Organ, der ellers var blødt

og velklingende, lød sprukkent og belagt, med den Klang af Halsbetændelse, der er uadskillelig fra det københavnske Proletariat. Var det ene da en uundgaaelig Følge af det andet, eller spændte han sin Stemme over i det raa?

Bauder havde taget et fast Greb i Kandidatens Arm. »De skulde gaa med mig ind og ikke gaa her og agere Dyr længer,« sagde han bestemt.

Kandidaten var fuldstændig slap og lod sig lede. »Dyr? — dyr?« gentog han drævende. »Nej holdt nu lidt, regne kan jeg da. For jeg er en matematisk Begavelse, jeg er næsten lige saa dygtig som min Lærer paa Anstalten, ham du ved nok. — Men det forstaar du dig ikke paa, din æstetiske Satan,« han gjorde en arrig Vending om mod Bauder, »du forstaar dig kun paa Æstetik. Men det er Videnskaben, der er noget ved — for — for — jeg er Videnskabsmand ser du. Digterne og Malerne de forstaar sig sku ikke paa Naturen. De ser bare Formerne og Farverne, men hvad er det vel? Det er ikke Naturen du, det er — det er Former og Farver. Min Salighed er det saa!« Han ruskede hæftigt i Bauder.

»Ja vist er det saa,« sagde denne og lodsede ham ind ad Gangdøren.

»Men jeg er Videnskabsmand og bryder mig Fanden om Digterne og Formerne og om Farverne, for jeg ser alt det, der ligger bagved — der ligger bagved ja. — — Hvor blev Flasken af?« han famlede ned over det ene Frakkeskøde men fandt intet. »Du gaar jo og griner ad mig, du tror kanske, jeg

er fuld? Men Funk blev ogsaa fuld, han vilde drikke mig fuld men blev det selv hi, hi! — Tør du bande paa, han blev fuld? — Han blev sku ogsaa selv fuld, Svinet! — Du og Funk er nogle Begavelser, men I har ingen Sans for mit Omraade, for jeg er et matematisk Geni. Og jeg har brugt hele mit Liv til at udregne — den højeste Sum af — Lykke — for det største Antal af — Menneskebørn.«

Munden havde ikke staaet paa ham et Øjeblik, siden Bauder fik fat i ham. Men nu, da de med Møje havde faaet ham op ad Trappen og han stod og hang med Skulderen støttet mod Skorstenen, faldt han helt sammen. Hovedet hang ned paa Brystet, Knærne var krogede og indadvendte, Øjne og Tunge saà ud, som de skulde falde ud af Ansigtet. Armene hang slapt ned som paa en hængt, og en uhyggelig Rallen trængte sig ud fra hans Bryst sammen med stærke Spritdunster, der i et Øjeblik fyldte hele Loftsrummet.

Bauders Værtinde, der havde hjulpet ivrigt til, brast pludselig i Graad ved Synet af dette Menneske, som stod der og svajede og slog Panden mod Skorstenen, ynkelig og hjælpeløs, baade legemlig og aandelig et Bytte for den mest rædselsfulde Idioti.

»Aa Herregud da ogsaa,« klagede hun. »Og hans stakkels Kone, som maa trækkes med saadan noget. Hvor er det dog forfærdeligt — forfærdeligt.«

Kandidaten gjorde et svagt Forsøg paa at dreje Hovedet i Retning af hende, om hans ene Mundvig gled et fjollet Smil.

»De maa hjælpe til,« hviskede Bauder hæftigt. »Ser De da ikke, at han falder om? Men ikke ind i mit Soveværelse, red paa Sofaen, men skynd Dem.« Han rystede formelig af Nervøsitet.

»Ja, ja, ja,« svarede hun snøftende og skyndte sig. Hun bredte et Par Sække over Sofaen, og de bragte Kandidaten til Leje; han sov som en Sten, endnu inden de fik ham derind.

»Gaa De nu kun,« sagde Bauder, »jeg skal nok tage mig af ham.«

Han lod Lampen brænde og satte sig i en Lænestol for at sove, men uagtet Døren stod aaben ud til Loftet, kunde han snart ikke holde det ud for Dunster; han maatte aabne et Vindu og skaffe Gennemtræk.

Al hans Væmmelse og Afsky brød frem i ham med voldsom Styrke, og han fortrød bitterlig, at han havde givet efter for den dumme Følelse, som Medlidenhed i Virkeligheden var. Her laa dette Svin, denne Frasemager og tvang ham til at indaande sine modbydelige Dunster og fyldte Rummet med sin dyriske Snorken — og naar han igen blev ædru, talte han uanfægtet videre om Idealet og det opadstræbende i Mennesket. Lavere og mere slimet var han end det laveste Slimdyr. Intet havde han Respekt for, hverken Kræfter eller Fornuft — ikke Livet engang, alt satte han det ind for at kunne søle sig i den gemeneste Form for Idioti. Og ikke

èn menneskelig Følelse var ham hellig, i Morgen vilde han gylpe dem op èn for én, oversavle dem med sit Frasespyt og selvtillidsfuldt servere dem til sine Omgivelser.

Men saadan skulde man være: plump og grovkornet i sine Krav til Nydelser. Man skulde fjæle sig kritikløst, til man blev overmæt, og saa lægge sig paa Ryggen og stirre op i den blaa Himmel, spytte med den overfyldtes Afsky ad al Slags Nydelse og drømme besværede Drømme om en højere Verden, hvor der ingen Krav fandtes. Saa var man ædel, human, storsindet — et idealt Menneske.

Aa det Krapyl Menneskene dog var! Han hadede dem, og han hadede ham dèr og kunde hugge ham sin Lampe i Hovedet. Hans Hænder rystede, han følte en fortærende Lyst til at støde et eller andet skarpt ned i dette Legeme, som laa dèr blytungt og lammet og repræsenterede Menneskenes Idealer.

Bauder blev efterhaanden fuldstændig ør og fortumlet af at vaage i det af Spiritusdunster opfyldte Rum. Slappelsen oven paa den stærke Ophidselse fik det til at suse for Ørerne af ham, og han faldt først i Søvn i sin Lænestol, da det begyndte at gry ad Dag.

Han vaagnede ved, at Kandidaten sad over Ende paa Sofaen og klagede sig.

»Hvad er der i Vejen?« spurgte han gnavent, »er De syg?«

»Aa nu er jeg jo blevet drukket fuld igen,« klynkede Kandidaten og vuggede til Siderne som

et Barn, der er ulykkeligt. »Og jeg som er saa let at lokke! Jeg synes, De skulde skamme Dem for at benytte Dem af min Svaghed.«

»Er det mig, Deres *De* gælder?« spurgte Bauder opfarende.

»Ja har De kanske ikke drukket mig fuld og slæbt mig hjem til Dem?«

»Jeg vil gøre Dem opmærksom paa, at selv om jeg har sanket Dem op i Grøften her udenfor i en modbydelig Tilstand og haft Dem døddrukken og stinkende hos mig hele Natten, saa gør jeg alligevel ikke Fordring paa at regnes blandt Deres Soldebrødre.«

Kandidaten gav sig til at græde:

»Jeg er saa let at lokke, naar jeg har mine svage Øjeblikke, og det benytter man sig af. Alle sammen skyder de efter, naar det gaar mig ilde, og ikke èn bryder sig om mig. Hvis De vidste, hvad det vil sige aldrig at have haft nogen Moder, saa vilde De ikke benytte Dem af min Fornedrelse til at sætte Dem paa den høje Hest. Men De er saa kold og nøgtern, De forstaar ikke, hvad Desperation kan drive et Menneske ud i.«

»Desperation kender jeg muligvis nok,« sagde Karl alvorligt, »jeg indser blot ikke, at den skal være uadskillelig knyttet til Brændevinen.«

»Jeg drikker ikke Brændevin,« indskød Kandidaten lidt selvfølende.

Bauder trak paa Smilebaandet. »De kan have fuldkommen Ret i, at jeg ingen Adkomst har til at sætte mig paa den høje Hest — det lyder blot lidt

underligt i Deres Mund, som vil gaa og gælde for en Samfundsvogter. Saa er det ogsaa utiltalende, naar et Mandfolk skyder Skylden paa andre og udleverer sig selv til Medlidenheden.«

»Ja jeg er en Pjalt,« udbrød Kandidaten voldsomt, »men jeg har heller aldrig haft nogen, der holdt af mig for min egen Skyld.« Hans Stemme skjalv af Fortvivlelse.

»Jeg indser ikke, hvad det kommer Pjaltetheden ved,« svarede Bauder haardt. »For øvrigt er der da nogen, der har lidt til overs for Dem,« tilføjede han mildere, »hvorfor tror De ellers, min Værtinde og jeg har taget os af Dem i Nat? Vi kunde jo ganske rolig have ladet Dem sejle Deres egen Sø, da De dog er et voksent Menneske.«

»Hvis jeg nu var gaaet og omkommet?« sagde Kandidaten gysende.

»Saa kunde De da trøste Dem med i Deres Himmel, at De havde gjort Nytte som afskrækkende Eksempel.«

Kandidaten var lidt ilde til Mode ved den andens mildest talt haardhændede Spøg og søgte forgæves at smile. Men da han kom op og følte Gulvet under sig, blev han bedre tilpas, og hans gamle Selvfølelse vendte efterhaanden tilbage.

»Nu undskylder De jo nok, at jeg mod min Vilje — og nok egentlig ogsaa imod Deres egen — har skaffet Dem en urolig Nat,« sagde han skødesløst. »De behøver i al Fald ikke skamme Dem over, hvad De har gjort for mig.« Det klang lidt spydigt.

»Det er jeg ikke selv helt vis paa,« svarede Bauder bidsk.

»Jeg gjorde Dem Uret ved at gaa ud fra som en Selvfølgelighed, at det var Dem, der var Skyld i min Tilstand. Men jeg vaagnede her paa Deres Sofa og har endnu i dette Øjeblik ikke fjærneste Erindring om, hvad der er foregaaet, siden jeg var sammen med Dem hos Sørensens. Der er et fuldstændigt Hul i min Hukommelse, jeg føler, at den Tid er gledet hen over mig, men aner ikke, hvad den har indeholdt. De vil indrømme, at det er et højst interessant Fænomen.«

»Ja højst interessant.« — Bauder gabede.

»Jeg har ikke oplevet det før, i alle Tilfælde ikke saa paafaldende. Det synes virkelig, som om de to Naturer i èn fuldstændig kan afbryde alt Samkvem med hinanden, saa Aanden end ikke aner, hvad Legemet foretager sig. Det minder om vore Forfædres Forestillinger om Kæmper, hvis Menneske laa i Dvale hjemme, mens Dyret i dem gik kæmpende foran Hæren.«

»Nu synes jeg, De skulde lade være med at filosofere og gaa hjem til Deres Kone, hun er sikkert urolig for Dem,« sagde Bauder, der var inderlig led ved hele Situationen.

Kandidaten rejste sig fornærmet og gik uden et Ord sin Vej.

XIII.

I de følgende Dage tænkte Bauder hyppigt paa Kandidaten, hyppigere end han selv ønskede det. Dertil bidrog ogsaa den Omstændighed, at han ikke kunde træffe et Menneske, uden de straks gav sig til at tale om Rask og hans Bedrifter. Det lod til, at Stemningen ikke denne Gang var saa udelt for, at man skulde brede Tilgivelsens Kaabe over det skete, de pæne Borgere rystede paa Hovedet og talte om at statuere et Eksempel og — i al Fald for en Tid — udelukke Rask fra Byens Selskabelighed.

Dette forekom Bauder saa meget mærkeligere, som Kandidaten, der stod saa højt anskreven i den offentlige Mening, denne Gang kun havde ranglet to Dage, mens fire Dage syntes at være Reglen og han undertiden havde holdt ud en hel Uge. Tilmed ansaa ingen af Borgerne det for noget særlig skrækkeligt, at en Mand engang imellem var beruset, mange af dem havde lignende periodiske Anfald, og nogle gik med en lille Gnist altid og var dog respektable Mænd. Man gjorde heller ingen Røverkule af sit Hjærte paa det Punkt, men regnede det for smaa hyggelige Oplevelser, man godt selv kunde underholde og more et Selskab med, naar de var vel

overstaaet. Byen regnede med Rette Kandidaten til de mere ædruelige blandt Borgerne.

Men hvad var det da?

Det blev først Bauder klart ved en Samtale, han havde med en Borger otte Dages Tid efter. »Det er jo ikke det, at Kandidaten drak sig fuld,« sagde han, »for det kan ske for den bedste; men han søgte til disse her daarlige Fruentimmer, De ved nok. Naa ja hvad, han er vel ikke den første, der har gjort det, og Manden var jo fuld som sagt, men han kunde i det mindste have ventet, til det blev mørkt. Men ved højlys Dag saa alle kan se det, det gaar pinedød ikke an, det kan De nok forstaa! Tænk paa vore Hustruer og Døtre — ikke at tale om Ungdommen. Der maa statueres et Eksempel, man kan ikke andet.«

Baade Latin- og Realskolen og Afholdsforeningen med Hr. Sørensen i Spidsen tog Del i Fællesbevægelsen imod Kandidaten ud fra den almindelige sædelige Harme. Ved Skolen var han midlertidigt afsat som Lærer, og Forhandlingerne om hans Genantagelse førtes paa det Grundlag, at han paany skulde melde sig ind i Afholdsforeningen og hjælpe Skolen ud over en øjeblikkelig Vanskelighed med en Sum af 6000 Kroner.

I Afholdsforeningen var Betingelserne for Genoptagelsen af mere ideel Natur. Han skulde skænke Foreningen en Silkefane og afholde Halvdelen af Udgifterne ved en Udflugt til en lille Ø en halv Snes Mil borte. Bauder vidste, at Kandidaten i Forvejen underviste gratis ved Skolen, hvor han des-

uden havde en tredie Prioritet paa 10,000 Kr., som ingen Renter gav, samt at han havde ofret ikke faa Penge til Afholdsforeningen; og han var derfor spændt paa at se, om Kandidaten faldt til Føje.

* * *

Der forløb nogle Uger, hvor Bauder intet saa til Kandidaten selv. Denne holdt sig hjemme, formodentlig græmmede han sig over den Behandling, Byen lod ham være Genstand for; og det forlød, at Forhandlingerne mellem ham og Skolen endnu var svævende.

Derimod var Bauder ofte sammen med Aage Sørensen, der et Par Gange om Ugen kom og tog ham med ud paa en Sejltur eller Køretur.

Han var glad og taknemmelig for dette Selskab og længtes efter Vennen, naar denne af en eller anden Grund udeblev. Men han kunde ikke faa sig selv til at gaa ind og opsøge ham i hans Hjem; hin Aften med dens ægteskabelige Scener havde gjort for uhyggeligt et Indtryk paa ham, og han vidste fra Aage, at Forholdet mellem Forældrene stadig forværredes.

Det var i de sidste Dage gaaet ned ad Bakke med ham; han sov igen daarligt om Natten, en Søvn hvileløs og fuld af Drømme, saa han kunde være dødtræt, naar han stod op om Morgenen. Eller Angstfornemmelserne kom og holdt ham vaagen, anspændt lyttende til enhver lille ubetydelig Lyd,

der saa i hans ophidsede Fantasi kunde vokse ud til et helt Bloddrama.

Men alt i alt havde han dog flere Kræfter og mere Madlyst end før. Tvungen af Værtindens Gæstfrihed havde han besluttet sig til at tage Kosten hos hende, og han maatte indrømme, at de regelmæssige og veltillavede Maaltider bekom ham godt.

Han var ikke nogen ubetinget behagelig Logerende. Ofte kunde han være fornøjelig og underholdende, men i Hjærtet af hans Væsen sad Ondet og nagede som et fremmed Legeme, der har trængt sig ind i et ædelt Organ. Og hans Sind blev upaalideligt, saa han — tilsyneladende uden al Anledning — kunde slaa over fra godmodig Spøg til ondskabsfuld Spot. Til andre Tider var han slet ikke til at komme nær, saa gnaven og pirrelig kunde han være.

Men hans Værtinde skrev det paa Sygdommens Regning, og det gjorde intet Skaar i hendes Omsorg for ham. Hun havde en egen frejdig Maade at møde hans Gnaveri paa, som efter Omstændighederne opirrede ham yderligere eller fik ham til gaa i sig selv.

Mod Frøken Else derimod var han temmelig ensartet i sin Opførsel, han havde over for hende antaget en Holdning af overlegen Ironi. Hun svarede ham aldrig paa hans smaa spidse Bemærkninger, men tog sig dem meget nær. Ved Bordet saa hun aldrig paa ham, men stirrede ned i sin Tallerken og følte sig kejtet og usikker. Ofte var hun paa Nippet til at græde.

Han kunde ikke undgaa at lægge Mærke til det, og det fyldte ham med en egen ond Glæde at vide, at han tvang en ung uberørt Pige til at grue hemmeligt for ham og have ham i Tanker altid. Der var en Slags Oprejsning i det.

Med al hans Foragt for Kvinder var det nemlig et ømt Punkt i hans Liv, at han havde sig selv: sit Sind, sit ynkelige Legeme imod sig og ikke gjorde Indtryk paa dem. Han vakte nok deres Medlidenhed, i rigelig Grad endogsaa, men det brutale Indtryk, det af Køn paa Køn, det, som gjorde saadan en ung Pige sky over for Manden og alligevel tvang hende i hans Nærhed — det Indtryk var det ham forment at gøre.

Han gik lange Ture hver Dag, og imellem Turene døsede han paa sin Sofa. Læse kunde han ikke faa sig til; det kunde hige i ham af smærtelig Længsel efter at gøre praktisk Nytte, men han havde ikke Kræfterne.

Saa grublede han. Alle Foreteelser gik han efter, sønderdelte dem, prøvede at komme bag om dem. Men det var et Arbejde fuldt af Lidelse og Haabløshed.

Det forekom ham, at ikke alene han selv men hele det Slægtled, hvis første Ungdom faldt i Firserne, var kommet saa fuldstændig ørkesløst til Verden — uden Maal, fordi en ny Tid lige havde sejret med forrige Slægtled, og uden Midler ogsaa, fordi de var født Skeptikere. Intet Steds udad var der noget at gøre for ham og hans, ikke engang Plads var der, for paa alle fremskudte Poster sad

graanende Radikalere, som forlængst burde have været avtoriserede Borgere i Samfundet, sad og holdt sig unge i denne langvarige Opposition. Og de var brændende og nidkære, Kamperindringer havde de og Sejrsglæde; for de havde sejret — i Ideen.

Men han og hans stod i Stampe, hele Kuldet vantrivedes i hines Skygge. Og det havde ikke hines brændende Tro, Skepticismen var ikke længer noget Vagt i Gevær, den laa i Blodet og huggede sin skarpe Tand i nyt saa godt som i gammelt. Thi de nye Ideer stod der frodigt og fredeligt Side om Side med de gamle og havde skabt et Kompromis, som maatte virke uhyggeligt og demoraliserende netop paa de unge, hos hvem jo det ny var rodfæstet, var medfødt.

Mon det bestaaende nogensinde havde været i den Grad en Løgn som nu, hvor det var saa forskelligt fra al hæderlig Bevidsthed? han havde ondt ved at tro det. Slaphed og Uærlighed var Kompromissets Følgesvende, og han mødte disse to Faktorer overalt — ogsaa i sig selv.

Men ude i Fremtiden dæmrede det, og han anede ny Tid, nye Tilstande, men anede dem med den smærtelige Bevidsthed, at han ikke skulde opleve dem, end ikke kæmpe med om deres Erobring. Thi i den haarde Kamp, hvor det ikke længer galdt Ideer men disses Virkeliggørelse, duede ikke de ældre, som trods alt havde deres Rødder dybt i Traditionen, og ikke de unge heller, som var født Tvivlere.

Set over en Bank var Samfundet som Fader og Søn, der stod skarpt over for hinanden med hver sit Evangelium, det gamle og det ny. Men i deres Levevis var de ens, og Sønnesønnen stod der midt imellem og kunde ikke give Fortrinnet til nogen men tvivlede om begge.

Der var arbejdet nok i Flok, endnu var fremdeles det tilbage at tænke selvstændigt over hver enkelt Ting — og handle i Overensstemmelse dermed.

Men hvergang han stod over for et Spørgsmaal, han ikke havde beskæftiget sig med før, følte han altfor tydeligt, hvor mageligt og fristende det var at glide ind i en af de to Opfattelser, lettest i den oppositionelle, lidt vanskeligere i den gamle avtoriserede. Men begge var de utilfredsstillende og tog om Spørgsmaalet med valne Fingre, og en personlig Opfattelse den maatte han kæmpe frem i sig, som kunde den være et Stykke Unatur, pille den møjsommeligt sammen Stump for Stykke. Og naar den saa stod der, fyldestgørende og rigtig, saa var den kantet og uharmonisk, næsten et Misfoster, der stødte an mod alt og alle.

Undertiden kunde det forekomme ham en ulidelig Byrde at slæbe paa al den Overlevering — fra det ene sidste som fra de mange foregaaende Slægtled. En umaadelig Træthed kunde overvælde ham, og det oprørte ham, at Menneskenes Vaner og Forpligtelser skulde lægge sig som en Mare netop over ham, der intet kunde udrette, mens saa mange af hans Jævnaldrende havde sat Sorgløsheden paa deres Program. Da brød han sig end ikke om at gribe

handlende ind heller, men ønskede sig i den Arbejders Sted, der slæbte sig svedig og mødig hjem ved Nattetid, aad og snorkede og vaagnede op igen uden en menneskelig Tanke eller en dyrisk Længsel, i den Grad sløvet, at selv Udøvelsen af det erotiske forekom ham et Hoveriarbejde. Saa helt uden for alt menneskeligt kunde han føle Trang til at anbringe sig.

I saadanne Øjeblikke var Omgangen med Aage det eneste, der kunde holde ham oppe.

Næsten en hel Uge havde han nu ikke set noget til Aage, og en Dag, han var i særlig daarligt Humør, besluttede han sig endelig til at opsøge ham i hans Hjem.

Beslutningen virkede oplivende paa ham, og han skyndte sig hjem fra sin Tur for at iværksætte den.

Idet han vilde gaa op, stak hans Værtinde Hovedet ud af Døren og sagde leende:

»Tag Dem i Agt Hr. Bauder, der er en Overraskelse til Dem!«

»Er der Fremmede?«

»Nej det er blot en ny Buket. De gør rigtignok Lykke, maa jeg sige.«

»Hvem i Alverden kan det dog være, der forfølger mig med sine Buketter? Kendte De ikke Budet?«

»Her var en Dreng med den, men han vidste ingenting. Det er nok en fin Dame, som ikke tør lægge Navn til, skal vi se.« Hun saa helt glad ud ved Tanken.

»Er den gul?«

Hun nikkede: »Stor gul Georgine i Midten.«

»Hør, det skulde da vel aldrig være Frøken Else, der har faaet den lykkelige Ide at tolke sine stumme Følelser for mig gennem Blomstersproget?«

»Det skulde da være for at sige Dem noget ubehageligt, for hun kan ikke lide gult.«

»Saa er det bestemt hende,« sagde Bauder og gik ovenpaa.

»Give Blomster til saadan èn,« hørte han Else sige inde fra Stuen.

Det var aabenbart Hensigten, at han skulde høre det, og hun opnaaede ogsaa at gøre ham ærgerlig for en Stund. Men Synet af Buketten gjorde ham igen i godt Humør. Skønt han lod overlegen og gjorde Nar ad de plumpt sammenstillede Haveblomster, indeholdt de dog en vis Tilfredsstillelse for ham.

Han gik ned og satte sig ved Middagsbordet. »Hvordan ser saadan èn ud?« spurgte han den unge Pige.

Hun svarede ikke men vendte sig bort og lo; der var aabenbart faret en Oprørsdjævel i hende.

Hans Læber blev skarpe: »Jeg vil være saa imødekommende at indrømme, at saadan èn ikke kan passe paa andre end mig. Men hvordan skal jeg da være for ikke at hedde saadan èn? De maa virkelig svare; det er mig meget magtpaaliggende ikke at være saadan èn i Deres Øjne.« Han vrængede paa Ordet, hvergang han gentog det.

Frøken Else trak blot ringeagtende paa Overlæben.

Han lo tvungent: »Det er min egen Skyld, at jeg intet Svar faar, jeg spurgte forkert. Jeg mente ikke, hvordan skal man være, for det vilde unægtelig være at forudsætte vel meget. Men hvordan skal man se ud da?«

»Da ikke saadan som De,« svarede hun bortvendt. Moderen lo.

»Nej det fremgaar næsten af, hvad De allerede har anført. — Man skal være tykkindet og rødmusset og tilpas dum, veje mange Pund og kunne maabe henrykt paa Dem, ikke?«

»Og helst ikke være slet saa gnaven mod hende, som De er,« sagde Moderen alvorligt. »Jeg har sagt det saa tidt, De skulde virkelig prøve noget blodrensende Te.«

Bauder lo højt: »De er jo ligefrem henrivende ondskabsfuld — jeg tror, det smitter. Men ved De hvad, et tilstrækkeligt Kvantum Dumhed vilde virke sikrere end Deres blodrensende Te. Man skulde ikke kunne tænke; der er saa meget, man ser sig gal paa.«

»Ja De skulde vænne Dem af med at gaa saadan og spekulere altid. Man kan da lige saa godt glæde sig ved Tingene, som de er.«

»Gyldne Ord i de Umyndiges Mund,« sagde han og takkede for Mad. Han bukkede ironisk for Frøken Else og gik ovenpaa.

Netop, tage Tingene som de var, det var jo ogsaa det Resultat, han var kommet til. Men for hende laa det lige ved Haanden og betød Glæde; han maatte ned til det gennem Fortvivlelse og Græm-

melse, og for ham betød det Selvopgivelse. Det at tage Tingene, som de var, var for ham blevet en hel Livsanskuelse, men bagved laa hele hans Væsen og strittede imod og vilde med Vold og Magt være anderledes — —.

Han betragtede Buketten, lugtede til den, ledte som sædvanlig efter et Kort men fandt intet. Den samme Haand havde udvalgt denne som de andre, der var den store gule Blomst i Midten. Men hvem? hvem? Var hun ung? var hun smuk? Maaske yppig, overdaadig? Eller høj, slank!! Han elskede det høje slanke — men kunde for Resten ogsaa godt lide det yppige.

Han smilede. Der var allerede Forbeholdet igen, i sin Angst for at blive skuffet gjorde han sin Smag rummeligere. Han holdt jo netop ikke af det yppige! Hvorfor ikke med det samme hævde, at han holdt af gamle, tandløse Kællinger? Saa var han da sikret imod enhver Overrumpling — — —.

Den Buket var alligevel køn, ubehændig men køn; der var noget barnligt, naivt over den. Dette ubehjælpsomme, han kunde godt lide det — det tydede paa Uberørthed. Hvornaar mon Afsenderen vilde aabenbare sig?

Stævnemøde —! Hemmelige Sammenkomster i Skoven eller det lille Krat hinsides Kirkegaarden! Dejlige Løvskjul, som kun de to kendte! — og Lykke, vidunderlig Lykke, som steg ved hendes Frygt for at blive opdaget. For hun var jo ikke sin egen. Og til Vinter! den farligste Leg med natlige Besøg, hvor de listede sig hen over Loftet og ned ad Trappen

med Skoene i Haanden og hun maatte holde sig for Munden for ikke at briste i Latter. — — Han havde intet kendt til alt dette; han havde været for syg, og der havde heller ingen været for ham. Men nu, nu skulde han leve den Ungdom, som var saa smuk, og som han havde ringeagtet af samme Grund, som Ræven ringeagtede Rønnebærrene! Det vuggede rytmisk i hans Blod, hele hans Væsen sang.

Var det nu alligevel ikke latterligt mon —: En Kærlighed rent i det Blaa, uden Genstand? For han havde jo end ikke Anelse om hvem. Og han med sin Foragt for Kvinden og sine nøgterne Teorier om Forholdet mellem de to Køn! — Nej, det var blot det, at der bag om Foragt og Teorier boede et Menneske i ham ogsaa, der følte menneskeligt og navnlig handlede menneskeligt. Der var dog noget, som ikke var Tradition, ikke død Overlevering men oprindeligt — ur-menneskeligt!

Han nynnede, mens han gik ind ad Vejen for at besøge Aage. Et Stykke fremme mødte han Postbudet, som rakte ham et Brev. Han aabnede det, saà paa Underskriften og studsede. Saa satte han sig paa Grøftekanten for at læse det i Ro:

Domborg 8. Septbr. 1892.

Hr. Bauder!

De skal ikke bilde Dem noget ind, fordi jeg skriver dette Brev til Dem. Det gør jeg kun, for at De ikke skal se ned paa mig lige som alle de andre. For nu er De ny paa Stedet, og saa synes

jeg, det er Synd for Deres Skyld, om de andre skal faa Magt over Dem ogsaa.

Lige siden De var her, har jeg hver Dag villet skrive til Dem og forklare mig, for jeg ved godt, at jeg ikke opførte mig rigtigt den Aften, og jeg kunde se paa Dem, at De fik en daarlig Mening om mig. Men saadan er jeg blevet af Forholdene. De kunde godt undskylde mig, dersom De vidste, hvad jeg har lidt.

Men det ved intet Menneske. Og jeg vil slet ikke selv undskylde mig, for jeg kan godt indse, at de andre har Ret i alt, hvad de siger. Jeg ser bare anderledes paa det end de andre, og det maa jeg have Lov til. Det er jo heller ikke dem, der lever midt i det.

Dengang jeg saà Dem, tænkte jeg, at De havde lidt meget og maatte kunne forstaa det, de andre kalder Hysteri. Og da jeg hørte Dem tale, blev jeg helt sikker — De lignede slet ikke min Mand og Kandidaten og de andre her i Byen. Men nu har de andre vel taget Dem ogsaa, siden De aldrig kommer her mere? Og det er blot, som det skal være. Jeg sørger ikke over det, fordi jeg har besluttet ikke at sørge over noget mer. Men naar De ser en gul Blomst ved Vejen, saa tænk paa dem, der maa gaa til Grunde under Uretten.

Den gule Blomst er af Vorherre bestemt til at trædes paa, og saadan gaar det Kvinderne ogsaa; deres Lykke ligger under Mandens Hæl. Og det at være Mand er det samme som at trampe brutalt hen over alt smukt, men det at være Kvinde er at

lade sig træde i Støvet uden at kny. Jeg vil ogsaa være helt Kvinde og ikke klage; men De er ikke som andre Mænd, De er finere og svagere, derfor skrev jeg til Dem.

Mon De tramper paa dette Brev? Hvis ikke, skal jeg engang fortælle Dem hele mit Liv; det handler om en smuk Blomst, der bliver plantet om paa en Møddinq.

Venlig Hilsen
Laura Sørensen.

Karl rystede af Forbitrelse, da han havde læst Brevet. Det var altsaa Oprindelsen til Buketterne! Hans første Tilskyndelse var at løbe hjem og kaste Blomsterne ud af Vinduet. Men saa slog han over i krampagtig Lystighed: Netop saaledes maatte den store Lykke jo komme til ham, forvrænget, vanskabt — havde han nogensinde været vant til andet? »Det er blot, som det skal være,« gentog han vrængende.

Han tænkte sig med ond Glæde ind i Rollen som den bedagede, hysteriske Kvindes Elsker; med blodig Selvironi optog han Tanken om hemmelige Stævnemøder; hele Elskovens Stemningsskær kaldte han frem i sig forvrænget. Tage Livet som det var, — glæde sig ved det som det var, det var det, man skulde naa til!

Atter læste han Brevet, og denne Gang gjorde det ham ondt for hende, som havde skrevet det. Skulde han, som selv havde lidt saa meget, ikke være den sidste til at haane en ulykkelig, selv om hun gjorde et Forsøg paa at drage ham med til Bunds? Han

skulde dog værne om disse Blomster, for den Sønderknuselse og den fortvivlede Vilje til Livet, der havde sendt dem frem, for det Dødsangstens Skrig, der slog ud fra dem!

Men gaa ind til Aage efter dette kunde han ikke med sin bedste Vilje. Hvad om han besøgte Kandidaten, der aabenbart holdt sig borte fra ham af Skam — som om man overhovedet havde noget Paaskud til at skamme sig paa denne vidunderlige Jord. — Saa kunde han paa Forhaand nyde det opbyggelige Syn af et Kærlighedsforhold mellem en gammel Kvinde og en forholdsvis ung Mand.

XIV.

Da Bauder var kommet op ad Trappen og skulde ringe paa Kandidatens Dør, hørte han en dyb Mandsstemme fare højrøstet op et Par Gange og tie igen inde i Entreen, mens en klynkende Kvindestemme svarede, tilsyneladende dybere inde fra Lejligheden. Han betænkte sig et Øjeblik, inden han trak i Klokkestrængen.

Kandidaten lukkede selv op, han var ildrød i Hovedet og klippede med Øjnene.

»Nej se, er det Dem,« udbrød han oprømt, »kom dog indenfor.« Han lagde Armen venskabeligt om Bauders Skulder, førte ham ind i Stuen og bragte ham til Sæde i en Lænestol. »Anina!« raabte han saa, »Anina! Vil du ikke hilse paa en god Ven?«

Der lød Humpen og slæbende Trin inde fra de andre Værelser, og en tyk, vattersottig Kvinde kom frem i Døren. I den ene Haand havde hun en Krykkestok, med den anden støttede hun sig paa Møblerne. Hendes Ansigt og Hænder var lutter Hudposer af Størrelse og Form som Salmiakpastiller, Øjnene var store og falmede, Udtrykket intetsigende.

»Det er Hr. Bauder, som var saa elskværdig at tage sig af mig forleden,« sagde Rask.

»De skal virkelig have Tak, fordi De tog Dem saadan af Louis,« sagde hun med en Stemme, der

rystede lidt. »Vi taler saa tidt om, hvordan det skulde have gaaet ham uden Deres Hjælp. Det er jo ikke nemt at gaa paa egen Haand i den Tilstand.«

»Min Hustru er saadan en god Kvinde, finder De ikke, det er kønt, som hun tager paa det? Hun har Hjærtet paa rette Sted.«

Hun rokkede besværligt hen og strøg ham over Haaret. »Du er saamænd god nok,« sagde hun taknemmeligt.

Han lænede sig bagover: »Giv mig saa et Kys Pige, og saa skal vi ikke opholde dig længer. Du har jo travlt.«

»Jeg kunde godt sidde herinde og sy, hvis jeg da ikke forstyrrer? Det er meget stilfærdigt Arbejde.« Hun saà usikkert fra sin Mand til Bauder.

»Ja hvorfor ikke,« sagde Kandidaten og saa spørgende paa Gæsten. »Men nu har du jo stillet an derinde.«

»Hvis du vilde hente Tøjet for mig; Sybordet behøver jeg slet ikke,« sagde hun sagte.

Kandidaten rejste sig utaalmodigt og kom tilbage med et stort Stykke blaa Silke. »Min Hustru er i Færd med at sy en Silkefane,« sagde han. »Bliver den ikke køn? — helt blaa med Sølvstjærne i Midten og gult Gehæng. Det er en Foræring fra os til Afholdsforeningen. Jeg skal sige Dem, Foreningen trænger til noget, den kan se op til — og frem til; jeg har tænkt mig, at noget af Ideens Skønhed skulde bølge hen over Rækkerne, naar de marscherer frem under denne blaa Silkedug — det trænges der haardt til.«

»Er det dog ikke en ret liberal Forening?« spurgte Bauder forsigtig.

»Jo Foreningen er saamænd saa liberal, at andre Afholdsforeninger ikke vil godkende den; men det forhindrer ikke, at den kan savne det Pust af Aand, som skal sværve hen over enhver Sag. Sørensen kan være god nok som Formand, han er i Kraft af sin Fortid en udmærket Agitator; men han mangler det beaandende Element, han er Materialist.«

»Det er ikke noget lille Arbejde, De der har paataget Dem,« sagde Bauder henvendt til Fruen.

»Nej og den skal være færdig til Søndag, saa skal den indvies paa en stor Udflugt, som Foreningen gør til Ære for min Mand.«

Kandidaten nikkede: »De har maaske hørt om den Bevægelse, der har været inden for Foreningen i den senere Tid i Anledning af min Person?«

»Nej,« svarede Bauder med den uskyldigste Mine.

»Jo Sagen er, at en meget stor Gruppe inden for Foreningen vil have mig til Formand. Min Stilling til Hr. Sørensen og andre Grunde af lige saa overfladisk Art forbyder mig at modtage Valg; men for at vise Foreningen, at jeg er rede til at gøre alt for den ogsaa som menigt Medlem, bestrider jeg Halvdelen af Udgifterne ved den paatænkte Udflugt. Man vil saa til Gengæld — ret meningsløst for Resten — gøre Stads af mig paa Turen.«

»Ja—saa!« sagde Karl langtrukkent. Han grundede paa, om dette skulde være Blaar i Øjnene paa ham — eller paa Hustruen.

»Jeg har selvfølgelig frabedt mig enhver Æresbevisning, da den Slags overhovedet ikke tiltaler mig. Men min Hustru bebrejder mig det og beskylder mig for at være beskeden. Som enhver god Kvinde overvurderer hun langt sin Mands Fortjenester.«

Fru Rask fæstede sine matte, godlidende Øjne paa Bauder. »Vi Kvinder er da nødt til at stramme vore Mænd lidt op, ellers høstede de aldrig andet end Utak for deres Arbejde,« sagde hun.

»Ja naturligvis,« svarede Bauder mekanisk. Han begyndte at føle sig ilde til Mode, det steg op i ham trods den Vold, han søgte at gøre paa sig selv.

»Det undrer mig, at jeg aldrig har truffet Dem ude, Frue,« sagde han for at give Samtalen en anden Vending.

»Jeg kommer aldrig paa Gaden,« svarede hun roligt, »jeg kan jo kun bevæge mig ved Hjælp af to Stokke, og det er ikke saa morsomt hverken for Louis eller mig. Louis siger ofte, at vi skal tage en Vogn og køre en Tur, men jeg føler ingen Lyst; jeg er helt vænnet af med at komme ud og befinder mig bedst her i mine Stuer.«

Kandidaten, der havde staaet henne ved Vinduet og set ud, vendte sig livligt om:

»Ja synes De nu ikke ogsaa, det er forkert af min Hustru helt at spærre sig inde? Selv om hun nu ikke holder af at færdes i Byen, saa kunde vi jo køre ud ad Landet til. Vi kunde ogsaa benytte

Aftenen; det var da altid bedre end at lukke sig inde.«

Bauder nikkede og undertrykte en voldsom Gaben. Luften i Stuerne var saa tung, at den virkede dyssende, netop saadan beklumret som hos gamle, enlige, føre Kvinder, der levede i Selskab med en Hund, aldrig kom ud og aldrig lukkede et Vindu op. Der var kvælende Lugt af Mug fra polstrede Møbler, af Gadesnavs, der stèg som Støv fra Tæpperne, og allerværst — af menneskelige Uddunstninger som i et Soveværelse ved Morgentid. Og hvad hjalp det saa, at der var stænket rigeligt med kostbart vellugtende Vand? Det omskrev blot Stanken og gjorde den til en kvalm vammelsød Atmosfære. Han havde hele Tiden lidt under den, men nu skilte den sig ud for ham i alle sine Bestanddele og gjorde ham syg.

Han saa sig om for at aflede sig selv; hans Blik faldt paa nogle store Kort med tilhørende Prospekter over amerikanske Stater. »De er da ikke Udvandringsagent?« spurgte han forundret.

»Nej, men jeg har saa smaat tænkt paa at tage til Amerika og grunde en eller anden Virksomhed. Det er for Resten en afgjort Sag.«

»Bliver det i en nær Fremtid?«

»Nej — ja, det vil sige, det afhænger af saa mange Forhold.«

»Jeg skal sige Dem,« faldt Fruen ind, »Louis har altid haft Lyst til at komme til Amerika og bryde sig en Bane; derovre er der jo meget mere praktisk Anvendelse for Kundskaber end her. Men jeg tør ikke vove mig ud paa saadan en Tur, og han kan

heller ikke godt have mig at trækkes med. Og rejse fra mig vil han ikke. — Men jeg er gammel og skrøbelig og kan da ikke blive ved at leve til ingen Nytte. Louis kan ikke lide det,« sagde hun, da hun saa ham rynke Panden, »men naar man er i min Alder, har man da Lov til at længes efter den store Hvile.« Hendes ellers saa intetsigende Blik fik et forklaret Skær ved disse Ord, men falmede straks igen.

»Vi taler saa tidt om det og gennemgaar Kortene med hinanden,« vedblev hun. »Jeg synes nu, han skulde købe Jord og give sig til at være Farmer. Saa skulde han tage sig en rigtig stærk og sund Kone med herhjemme fra; for Kvinderne derovre er der vist ikke meget ved, man siger, at Tjenestepigerne spiller paa Fortepiano. Men Plads til at røre sig er der da i alle Tilfælde.«

»Føler De Dem trykket af de smaa Forhold herhjemme?« spurgte Bauder Kandidaten.

»Ja. Her er ikke Albuerum for den, som virkelig har noget paa Hjærte — og Ørenlyd ikke heller. Folk er for selvkloge. Allerede i Skolen skal man tage Ungerne med paa Raad om Undervisningen, og Idioterne — undskyld at jeg bruger et saa stærkt Udtryk, men det store Flertal er desværre foreløbig ikke andet — alle disse ubegavede skal man pænt spørge om deres Mening. Saaledes gjorde jeg f. Eks. forleden en Arbejder opmærksom paa, at han brugte sin Løftestang forkert, men Manden lo blot ad mig, skønt jeg har studeret Mekanik i mange Aar. Og hvad kunde det nytte, jeg kom med matematiske

Beviser til saadan en? han forstaar dem jo ikke. Nej der maa Avtoritetstro til, og den eksisterer ikke længer blandt Mænd af nogen Samfundsklasse — ikke engang blandt Skoledrenge. Kvinderne er de eneste, som har bevaret noget af den.«

»Mener De i deres Forhold til Manden?« spurgte Bauder leende.

»Ja som nu en god Hustru f. Eks. — eller hellere en Moder. Hun forstaar maaske slet ikke sin Søns Interesser, men hun tror paa ham og er overbevist om, at hans er det eneste rigtige. Det er den umiddelbare, barnligt urokkelige Tillid, som Manden dog ikke kan undvære.«

»Men hvorfor ikke? Mener De, han som Helhed ikke kunde staa for den kvindelige Kritiks Domstol?« spurgte Bauder og saà drilsk paa Kandidaten.

»Jeg forstaar saa godt, hvad min Mand mener,« sagde Fru Rask og hævede Hovedet fra sit Arbejde. »Der er saa meget ved Manden, vi Kvinder ikke forstaar og vilde have ondt ved at gøre os fortrolige med, dersom vi først begyndte at kritisere ham. Men dèr kommer netop Tilliden os til Hjælp! Jeg tænker da tidt, at Mændene maaske slet ikke var Mænd, om de ikke havde alle disse — lad os sige robuste Tilbøjeligheder. Og saa er de da meget klogere end vi.«

»Tja, det kan jo være meget behageligt for Mændene at vide sig blindt beundrede. — Jeg foretrækker nu de Kvinder, der ligesom hin Arbejder stoler paa deres egen Erfaring og ler ad den selvtagne Avtoritet. Paa ham passede Ordet Idiot næppe.«

»Selvtagne, det var Satans!« busede Kandidaten ud. »Men Matematiken, kære?«

Bauder trak paa Skuldrene. Han mærkede, at han begyndte at blive hidsig, men det var dog for latterligt at tage et Menneske som Kandidaten højtideligt. Han rejste sig for at byde Farvel.

»Vil De ikke blive her og spise til Aften med os?« spurgte Fruen. »Saa kunde De holde min Mand med Selskab, han har ikke godt af at være saa meget alene.«

»En Ægtemand har ikke Lov til at føle sig ensom,« svarede Bauder leende. »Hvad skal vi andre Stakler saa sige?«

»Jeg er alt for dum og uvidende til at kunne være noget for ham. Jeg kan kun beundre ham, og det er vist trættende i Længden. Ikke Louis?«

Kandidaten brummede utydeligt.

»Naa — man kan dog taale en Del af den Slags,« svarede Bauder og bød Farvel.

Kandidaten gik urolig frem og tilbage gennem Værelserne. »Det er en lige saa fordringsfuld som overfladisk Herre,« sagde han pludselig og stansede over for sin Hustru.

»Ja det ved du naturligvis bedst Louis, som kender ham. — Men jeg synes — — var der alligevel ikke noget —?«

»Intet! Ikke Spor!« sagde Kandidaten afgørende uden at lade hende tale ud.

»Han vil dog vist have os Kvinder gjort klogere, saa vi kan staa ved Siden af jer?«

»Klogere? — Staa ved Siden af? — Men Kone hvor du dog taler! Man skulde tro, du var bleven bidt af denne gale Kyniker. Nu tror jeg dog, jeg sætter Kvinden adskilligt højere end han, men at hun hvad Forstanden angaar skulde komme paa Siden af Manden, det faar ingen mig med til. Hjærtevarmen er hendes, alt hvad der taler Hjærtets Sprog forstaar hun — men Forstand? Vi ønsker det ikke engang af hende, fordi det vilde være Unatur.«

»Nej —,« fortsatte han og gik ivrigt frem og tilbage, hans Stemme blev klangfuld, »nej vi ønsker det absolut ikke. Fordi vi ikke vil være med til at rydde Skønheden ud af Tilværelsen. Jeg ved godt, at Hjærtet er kommet i Miskredit hos vor Tids Ungdom, men naar Forstanden ikke længer slaar til, naar alt udad til glipper eller vender sig mod os, saa er vi dog glade ved, at der sidder en hjemme, som ikke møder os med ny Forstand, men som er Hjærte — lutter Hjærte. Og Kvinden burde være stolt af sin Stilling som Formilder, for Hjærtet er dog èns Forhold til det højere. Og jeg tror ikke, nogen i Længden kan bygge paa sig selv.«

Fru Rask trak Vejret dybt: »Du taler saa kønt Louis — og saa stort. Du skulde haft en ung, smuk Kone, som rigtig kunde tage dig ind til sit Hjærte og faa dig til at glemme alt ondt i Verden.«

»Naa naa! jeg klager jo ikke.«

»Nej og jeg skal ikke være urimelig mere — jeg *vil* være fornuftig! Kom lidt herhen Dreng.«

Han bøjede sig nølende over hende, hun tog ham om Hovedet med begge Hænder. Der var Taarer i hendes matte Øjne:

»Du maa ikke være vred længer, fordi jeg bebrejdede dig i Eftermiddags, det var grimt af mig. Men — men kunde du ikke en anden Gang vælge en anden? Ikke saadan èn.« Hun hulkede højt. »Jeg synes, det er saa forfærdeligt at skulle dele dig med saadan èn,« stammede hun undskyldende og forsøgte at smile, »jeg er da ogsaa et Menneske, selv om jeg er gammel! Og der er da andre, — som er ordentlige.« Hun kunde ikke tale for Graad.

»Men Anina, jeg var jo — ikke mig selv mægtig. Ellers havde jeg jo slet ikke —. Du kender da mit Standpunkt tilstrækkeligt.«

»Ja det er ogsaa sandt — og jeg er en dum Gaas. Du vidste slet ikke, hvad du gjorde, vel Dreng?« hun aftørrede sine Taarer.

»Louis, lille Louis,« kom det lidt efter.

»Naa da?« Han vendte sig med et Ryk om mod hende.

»Jeg er da god nok, ikke?«

»Jo det er du saamænd.«

»Er jeg ikke ogsaa blevet fornuftig?«

»Jo en rigtig fornuftig Kone,« han klappede hende i Forbigaaende paa Ryggen.

»Der er noget, jeg gærne vilde — men du maa ikke blive vred!«

»Og det er?«

»Kunde jeg ikke komme med paa den Udflugt paa Søndag? Jeg skal blive om Bord paa Skibet, mens I andre gaar i Land, og slet ikke lægge Baand paa dig. Jeg vil saa gærne ud og sejle en Gang igen. — Og saa skal jeg aldrig plage dig mer.«

»Kære, hvad er det nu for Urimeligheder? Jeg vil saamænd hellere end gærne, men du ved godt selv, hvor umuligt det er — i al den Hurlumhej, med de mange Mennesker.«

Hun bøjede eftergivende Hovedet: »Vil Du saa ikke tage mig ned paa Havnen en Dag? jeg vil saa gærne se Havet og Skibene.«

»Gærne, hvis det kan more dig. Jeg begriber nu ærlig talt ikke, hvad dèr kan være at se, men som sagt, kan det more dig, saa —. Skal vi sige en Dag i næste Uge f. Eks. Tirsdag? før kan jeg ikke godt.«

»Men saa har du jo begyndt i Skolen igen.«

»Ja men jeg finder nok et Paaskud til at blive hjemme.«

»Saa er det bestemt, ikke?«

»Selvfølgelig, naar jeg har sagt det, saa —. Men gaa nu ind til dig selv, jeg trænger til at være alene.«

»Kunde jeg ikke blive hos dig i Aften? Saa kunde vi have det hyggeligt, og hvis du saa ikke er altfor træt, kunde du tale lidt med mig.«

»En anden Gang kære, men gaa nu. Der er noget, jeg nødvendigvis maa have Ro til.«

Hun humpede ind i den anden Stue. Han samlede alt hendes Sytøj og lagde det ind til hende, drejede Nøglen om og lagde sig mageligt til Rette paa Chaiselonguen.

XV.

København, 15. September 92.

Kære Karl!

Lad mig begynde med at erklære, at alle dine Iagttagelser med Hensyn til Kvinden er rigtige — kun at du giver dem for stor Rækkevidde. Derved forfalder man let til Ensidighed. For Resten glæder det mig, at du nu er lige saa optaget af Problemet Kvinde, som hine sejstenaarige, du skrev om i dit første Brev, er det af Problemet Mand. Mon det nemlig ikke skulde betyde, at du er for opgaaende igen?

Herovre fra er der godt og glædeligt Nyt. Din Moders mangeaarige Dyrkning af sine smaa Yndigheder har endelig sat Frugt. Hun har faaet sig en Tilbeder. Liebhavere har hidtil ikke rigtig villet melde sig, men nu maa Arbejdet have adlet hende og givet hende den rette Duft. Jeg kan godt unde hende det, det er sørgeligt at se et Menneske lægge alt til Rette for en større Affære og saa gaa Glip af Profitten.

Naar en spraglet, duftende Blomst ikke tiltrækker Insekterne, har den straalet forgæves, og man slutter uvilkaarligt, at der er noget muggent ved den. Men

den samme Maalestok bør anlægges for Mennesker ogsaa.

Du maa altsaa ikke vente dig noget i Retning af Skilsmisse eller lignende — saa skulde Situationen da blive meget kritisk. Jeg gjorde det samme selv, om jeg følte Trang, stærkere er Kærligheden ikke, hvorfor skulde hun saa føle sig forpligtet? Og tænk hvilken Fryd for hende at se noget gro og kunne vente en Høst efter saa megen Dyrkning.

Det er for Resten Kommis'en. Jeg har set det hele udvikle sig fra første Færd. Han blev pludselig saa omsorgsfuld for Forretningen og foreslog mig at spise i Familien og at jeg indrettede det lille Værelse til ham bag Lageret. Det var jo allerede, før du rejste, men du har vel næppe lagt Mærke til det. Jeg saà det straks og morede mig i Stilhed, men lod, som om jeg var ham uhyre taknemmelig. Han passer virkelig ogsaa sine Sager, det maa man lade ham, men jeg frygter, Snobberiet har lige saa stor Part i hans Lidenskab som Madames Yndigheder —: sin egen Principals Hustru! Og han føler sig allerede vel meget som Kompagnon.

Du ser, jeg tager den med Ro og bærer det enhver god Ægtemand beskikkede Emblem med Anstand.

Ulige vanskeligere falder det mig at bære de Kærtegn, der nu med forøget Styrke regner ned over mig som et overflødigt Bevis paa det kvindelige Hjærtes uudtømmelige Rigdom. De faar Lov at virke for det, de er: Blaar i Øjnene, og jeg gaar og agerer Blindebuk meget vellykket. Kun i Hoved-

sagen er jeg paa min Post, jeg vil nemlig nødig have, der i paakommende Tilfælde skal rejse sig Tvivl om Faderskabet. Mener Knægten det alvorligt, kan han maaske gøre sig fortjent til, at jeg en skønne Dag overdrager ham det hele mod en rimelig Afgift, og i saa Tilfælde gælder det om, at Forholdene er saa lidt indviklede som muligt.

Det lønner sig at agere Blindebuk, man faar meget at se. Men der er noget uhjælpelig komisk over en ældre Kone, der skal give hemmelig forlibt. Det hjælper ikke, at hun har bevaret sit Ydre og sit Temperament ungt; for en som mig, der har set hende optræde i samme Rolle for tredive Aar siden, bliver der en uhyggelig Forskel. Men hun gør sig Flid, og det er rørende at se hendes uforholdsmæssige Bestræbelser. For Resten er hun igen bleven helt vild til at snøre sig. I Gaar overraskede jeg hende bogstaveligt i at have fastgjort Korsetsnoren til Sengestolpen, mens hun stemte fra med Hænder og Fødder. Smækker som en Myre!

Naa men nok om det. Efter dine Skildringer af Egnen og Menneskene derovre gaar jeg og faar den inderligste Lyst til at besøge dig ved Lejlighed. Det kan du vel ikke have noget imod?

Din Fader.

Karl læste dette Brev sammenkrøben og med et Udtryk af Undren. Han læste det igen og krøb endnu mere sammen, han stirrede tanketomt, forundret paa Papiret, saà den Sætning og den, følte en stikkende Kløe i Øjnene, der mindede ham om

Taarer, og fik pludselig en ubegribelig Lyst til at græde. Men det kunde han ikke, der skulde jo ogsaa en Anledning til, helst en stor, i al Fald en Anledning! Han var da en Mand, som ikke saadan kunde give sig til at flæbe uden Grund, af blot Trang til at føle Taarerne rinde!

Han sad saadan og stirrede og følte Monotonien syngende over sig. »Far, Far!« gentog hans Tanker ensformigt og blev ved, til hans Hjærne smærtede. En Stund følte han, at han var vaad af Sved, en anden Stund forekom det ham, at hans Baghoved var altfor tungt og vilde vippe bagover, om han ikke passede paa. Saa følte han en overvældende Træthed, der sneg sig op over hans Ryg og Lænd, helt ud i Fingrene som Blytynge; han havde den snurrende Fornemmelse af Lamhed i hele Legemet, og en ubetvingelig Gaben overfaldt ham. I en Halvdøs rejste han sig og gik ind i Soveværelset, klædte sig af og krøb i Seng.

Der laa han længe med lukkede Øjne og vidste ikke, om han sov eller var vaagen. Saa aabnede han Øjnene, stirrede forvildet ud i Luften og bevægede Læberne lidt. Han hviskede frem for sig med et smærteligt Udtryk, tav og hviskede, og Stemmen brød igennem i Klager, langtrukne, uforstaaelige, uhyggelige. De kunde stige til et Skrig og igen falde ned til en dæmpet Syngen.

Hans Værtinde bankede paa og traadte ind.

»Men Hr. Bauder dog, er De blevet syg? Jeg tænkte jo nok, der var noget i Vejen, da jeg hørte nogen klage sig herinde.«

Da han ikke svarede, gik hun hen til Sengen og trak Tæppet bort fra hans Ansigt.

»Er det saa forfærdelig slemt med Dem?« spurgte hun deltagende og følte paa hans Pande. »Stakkel, De er jo ganske hed i Hovedet. Det er vist bedst, Else kommer af Sted efter Lægen.«

Han rystede smilende paa Hovedet. Denne jævne Kones rolige Overlegenhed gjorde ham godt. »Nej Tak, jeg trænger ikke til nogen Læge,« sagde han.

»Trænger De ikke til noget godt da — et Glas Vin?«

»Nej, jeg er blot saa træt. Naar jeg faar hvilet rigtig ud, tænker jeg, det hele er overstaaet.«

»Lad os haabe det. — Naa, jeg maa nok ned til mit Tøj — jeg skal nok høre op til Dem.«

Der gled et bedrøvet Udtryk over hans Ansigt: »De har uhyggelig travlt, som altid.«

»Ja, gudskelov for det. — Er De ked af at ligge alene? Jeg er desværre midt i en Strygning, men kunde Else ikke sidde hos Dem — blot til jeg er færdig?«

»Tak, hvis hun vil. Jeg trænger saadan til et Menneske lige nu.«

»Det vil hun vist hellere end gærne gøre for Dem. Else er en god Pige, vil jeg sige Dem.« Hun stoppede Tæppet til om hans Fødder og gik ned.

Øjeblikket efter kom Else, hun havde et Sytøj med og satte sig ved Vinduet.

Han betragtede hende opmærksomt. Det var saa tækkeligt dette renvaskede Sirts og Bomuld, der dækkede hendes unge Former. Og venligt og til-

trækkende fordringsløst, som alt der i Huset. Og dèr sad hun og var trykket og forpint paa Grund af hans Opførsel, og turde hverken tale til ham eller se paa ham; men sad der alligevel, fordi han trængte til det og hun var et godt Menneske.

Ja vist var hun god. Og hendes Moder var god; hans Fader var god, og hans Moder maaske ogsaa? Ja endogsaa *hun* var god!

»Tror De ikke, alle Mennesker er gode, Frøken Else?« spurgte han.

Det gav et lille Ryk i hende, hun vendte sig halv imod ham. »Jo,« sagde hun, »det —«, men der lagde sig noget over hendes Stemme og hindrede hende i at fortsætte.

»Hvad vilde De sige?« spurgte han urolig.

»Det — vil de vist gærne være,« stammede hun og bøjede sig dybt ned over sit Arbejde.

»Det er hende pinligt at tale med mig,« tænkte han langsomt. »Og saa bør jeg tie stille, for alle vil vist gærne være gode.« Han vedblev at betragte hende, undrede sig over den lille Haand, der saa taalmodigt føjede Sting til Sting, ørkesløst, ørkesløst, naar man tog i Betragtning, hvad der maatte sættes i Bevægelse af Energi, Forstand, Færdighed og Taalmodighed for at skabe disse ubetydelige Sting. Den mest indviklede, den vidunderligste af alle Maskiner sat i Gang med at trække Traad ud, Traad ind, for at et Lommetørklæde til otte Øre ikke skulde løbe op i Kanten.

Taalmodighed, Taalmodighed! gled det gennem ham, og han følte, hvorledes han faldt hen i mat

Sved; han mærkede den milde Kølighed om sin Pande, idet Sveden fordampede, og vidste fjærnt, at nu sov han ind.

Da han slog Øjnene op, stod Else bag hans Hovedgærde og betragtede ham, idet hun støttede begge Hænder paa Jærnsengen og bøjede sig frem. Han havde en uklar Fornemmelse af, at hun havde tørret ham over Panden.

Hun blev forvirret, men han smilede til hende, og for at skjule sin Forvirring løftede hun Hovedenden af hans Seng, sænkede den igen og lo barnligt. Men han rakte Armene bagover, tog hende om begge Haandled og saà indtrængende paa hende. Og hun bøjede sig dybere og dybere, til hendes Mund rørte hans. Saa rettede hun sig forvirret og løb ud af Værelset.

Ikke længe efter kom hendes Moder op.

»Nu er jeg færdig for i Dag,« sagde hun fornøjet, »men nu bryder De Dem kanske ikke engang om mit Selskab?«

»Jo, bliv her lidt, da De alligevel intet forsømmer med det. De er altid i saa godt Humør!«

»Ja, jeg har jo rigeligt at bestille og Ret til at gøre, hvad jeg vil.«

»Ja, saa længe De ikke gør noget, der strider imod den gode Tone?«

»Det tager jeg virkelig ikke Hensyn til, naar jeg selv har en anden Mening.«

»Saadan siger de alle, og naar det saa kommer til Stykket, saa —. Men det er ikke Ulejligheden

værd at spilde Ord paa den Ting. Hvor er Frøken Else henne, er hun gaaet ind til Byen?«

»Nej, hun sidder saamænd nede og underholder sin Far.«

»Sin Far? Men lever han da?« spurgte Bauder og rejste sig op paa Albuen.

»Ja, ved De ikke det? det troede jeg var almindelig bekendt.«

»Jeg har nok hørt et eller andet, men ansaa det vel nærmest for Bysladder. — Og De faar Besøg af ham, af Deres — af Pigebarnets Far!«

»Ja, det vil sige, han kommer en Gang om Aaret for at tilbyde mig Penge og — fri til mig, siden De endelig vil vide det.«

»Nu bliver det mig vist for indviklet,« sagde Karl og lagde sig træt ned. »En Mand, som De har en attenaarig Datter med, kommer her og besøger Dem og frir til Dem. Og De tager ham ikke, skønt De har et Barn med ham, bryder Dem altsaa slet ikke om ham? Han har vel saa forført Dem, besnæret Dem, som man kalder det — uden at De følte noget egentligt for ham?«

»Hør ved De hvad, Hr. Bauder, det er noget godt Snak med den Forførelse og Besnæren, for den Slags Ting er man virkelig altid to om. Else er altsaa uægte og det med min egen fri Vilje, det maa Alverden gærne vide.«

»De finder Dem dog nogenlunde i, at Folk kalder Dem Frue,« sagde Bauder lidt spotsk.

»Ja fordi jeg var bange for, at jeg ikke skulde faa noget at bestille. De kender ikke Folk i en lille By.

For Resten er jeg selv uægte og regner mig lige god for det.«

»Det er højst fornuftigt gjort. Derimod er det ikke menneskekærligt af Dem at spænde en syg Mand paa Pinebænken. Det er virkelig sjældent, man træffer nogen, der ikke handler lige ud ad den slagne Landevej,« sagde han venligt.

»Jeg kunde godt fortælle Dem det — men saa gør De vel Nar bagefter. De siger altid saa meget ondt om Kvinderne.«

»Ikke om Dem,« svarede han alvorligt.

Hun sad med Albuerne i Vinduet og saà tankefuldt ud mod Kirkegaarden, hvor den nedgaaende Sol stod som dirrende Ild bag en Række høje Popler.

»Min Mor rejste som ung Pige til København og tjente,« begyndte hun langsomt. »Hun fik Plads hos et Herskab, en højere Embedsmand tror jeg han var; og hun var nydelig og proper, saa de var glade for hende og gjorde megen Stads af hende. Der var en voksen Søn i Huset; efter alt hvad Mor har fortalt mig, var han køn og god, men ikke meget af et Mandfolk. Han gik hjemme og drev og lod Forældrene forsørge sig; men det gjorde nu ikke saa meget, for de havde Raad til det. Han var forlovet med en rig Pige, som holdt meget af ham; men han behandlede hende løjerligt, kyssede hende paa Haanden og vartede hende op og saadan nogle Tossestreger, som om hun slet ikke kom ham ved. Og de var aldrig ene sammen som Kærestefolk ellers. Mod Mor derimod var han saa naturlig og ligefrem;

naar de var ene hjemme, søgte han altid hendes Selskab og befandt sig vel, og hun mærkede nok, at hun havde Magten til at gøre ham glad.

Naar han havde været sammen med sin Kærest, opsøgte han Moder paa hendes Værelse og var grædefærdig og tung, saa Moder maatte trøste og kæle for ham for at faa ham glad igen. Saa knugede han hende i sin Favn og sagde, at han vilde ønske, det var hende, der skulde være hans Brud og ikke den anden, der var saa velopdragen, at det frøs igennem ham.

Jeg tror, Mor havde ondt af det for hans Kærest, fordi hun var en god Pige og altid elskværdig, naar hun kom i Huset, skønt hun godt kunde mærke, at han gjorde Stads af Mor. Men i den Alder trænger man nu til, at Mændene gør lidt Væsen af én, og saa var Mor vist ogsaa stolt over at faa Fortrinnet fremfor en, der var baade fin og rig. Skønt Mor var fattig og tjente, var hun jo ogsaa Gaardmandsdatter, og da han tilbød at hæve sin Forlovelse og rejse bort med hende til et Sted, hvor de kunde blive Mand og Kone, fandt hun det slet ikke urimeligt men gav sig over.

Da det saa blev galt, vilde Sønnen ikke vedgaa sine Løfter, men bød hende Penge, for at hun skulde rende af Pladsen. Saa vilde han leje et Værelse til hende og sørge for Maden, og de skulde have det som hidtil. Saa blev Moder vred og sagde, at hun vilde gaa til Herskabet. Men den Ulejlighed blev hun sparet for; han gjorde det nemlig selv, og om Aftenen blev hun kaldt ind i Stuen. Der var baade

Embedsmanden og Fruen, Sønnen og hans Kærest samlede, og de faldt alle sammen over hende med den Beskyldning, at hun havde forført Sønnen i den Hensigt at blive gift med ham.

Moder var nu ikke god at nappes med, naar hun blev vred, og hun sagde dem sin Mening lige rent ud. Men de var for mange om hende, og da hun omtalte hans grimme Tilbud, svarede Embedsmanden leende, at hun var godt dum, hun ikke havde taget imod det. Og Frøkenen tog rørt sin Kærest i Haanden og sagde, at han var altfor god.

De vilde give hende Penge for at rejse straks, men det vilde hun ikke, fordi hun var fæstet for et Aar. Men saa sagde Embedsmanden, at han efter Loven kunde jage hende væk straks og faa hende straffet oven i Købet, fordi hun havde forledt hans Søn til Utugt. Og Frøkenen snakkede godt for hende og sagde, at der jo ingen Skam kunde være ved at faa et Barn med en fin Mand, for det havde de fleste københavnske Tjenestepiger.

Moder forstod saa nok, at Sønnen blot havde benyttet hende for at skaane sin fine Kærest, og at de alle fandt det i sin Orden.«

Bauder nikkede: »Bourgeoisie-Moralen, jeg kender den nok.«

»Jeg ved ikke, hvad den hedder, men saadan var det nok. Saa rejste Mor hjem til Sognet og lejede sig ind i et lille Hus, og dèr fik hun mig. Hun gav sig til at væve og fik godt at bestille, for dèrhjemme var der ingen, som saà skævt til hende. I

Begyndelsen kom der Penge ovre fra, men hun lod dem altid gaa tilbage, og man har aldrig saa meget som spurgt til mig.

Man siger ude paa Landet, at Kærlighedsbørn altid er kønne, og jeg har vist set godt nok ud, for jeg kom altid med til Bøndernes Baller og Gilder, skønt Mor var en fattig Væverpige og jeg uægte Barn. Og der var flere end en Gaardmandssøn, der gærne vilde have ført mig i Brudeseng.

Men jeg vilde have den, jeg vilde have, og det var en Gaardmandssøn fra Nabosognet. Han vilde ogsaa have mig og ingen anden, og selv om hans Forældre stred nok saa meget imod, fordi de var vakte og saà ned paa mig, saa blev vi alligevel baade ringforlovede og alting.

Han var en rask Karl og en Smule vidtløftig af sig, og Moder sagde til mig, at da jeg nu holdt meget af ham og det var et godt Parti og saadan, saa skulde jeg holde igen paa Kærligheden og hellere lade ham more sig lidt, til der blev lyst og alting, for at han ikke skulde blive ked af mig paa Halvvejen. Det var jo, hvad hun selv havde set og oplevet, og det kunde være rigtigt nok. Men noget grimt Lumskeri var det alligevel, naar man holder meget af hinanden. Og jeg kunde heller ikke finde mig i, at han skulde have Lov at more sig udenom.

Saa gik det jo saadan, som det *maa* gaa, og han skyndte sig at lave til Bryllup, fik sine Forældre til at købe en lille Gaard og skaffede alting — rigtig

nydeligt — til at tage imod mig. Mor tog sine Ord i sig igen og mente, at det var bedst, som det var.

Han holdt farlig meget af mig, men alligevel var han blevet saa underlig. Det var, lige som han saa ned paa mig, fordi jeg bar paa det Barn, der dog var hans eget; og han forlangte, at jeg skulde være ham taknemmelig, fordi han tog mig og ikke lod mig i Stikken. Og saa lod han mig mærke, at jeg var uægte, og fortalte mig om sine gamle Kæresterier.

Han var ikke ond og vilde saamænd heller ikke have undværet mig for aldrig det. Han var bare lidt for sikker paa mig, lige saa sikker, som om vi allerede havde været gifte, og kunde ikke modstaa Fristelsen til at vise mig, hvor afhængig jeg var.

Jeg græd en Del unyttige Taarer over min Tilstand, men gaa ind til noget, der begyndte paa den Maade, vilde jeg dog ikke; for hvordan vilde det ikke blive, naar han først havde Attest og Kontrakt paa, at jeg var hans, og der maaske tilmed var en Flok Unger, der bandt. Og den Dag han havde alt i Orden til at bestille Lysning og kom for at hente mig, sagde jeg kort og godt nej, jeg vilde ikke giftes.

Nu havde jeg holdt ham hen, fordi jeg var blevet ond paa ham og tænkte: lad ham bare skaffe og lave til. Og det kom lige som et Slag over ham, saa han blev helt ude af sig selv.

Det blev for Resten hele Sognet, for ingen kunde forstaa det, og de sagde alle, at jeg var blevet kulret. Moder, som dog selv havde gaaet noget igennem af den Slags, blev saa vred, at hun jagede mig ud af Huset. Saa gik jeg hjemme fra og hutlede mig igennem, som jeg bedst kunde; og nu sidder jeg her i mit eget Hus og med godt at bestille.«

»Men De havde da vel noget at staa imod med?« spurgte Karl.

»Ja, jeg havde et godt Humør og to gode Hænder paa Skaft,« svarede hun. »For Resten var Humøret ikke altid lige godt. Jeg *fik* Else hos en gammel Kone, som boede i en lille Hytte i Skovkanten. Hun levede selv af, hvad Fattigvæsenet gav hende, og hun hjalp mig ved Fødslen, gav mig Mad og beholdt mig hos sig i over en Uge. Men saa var der ikke mere at spise, og jeg maatte forlade hende. Den Gang kneb det med Humøret, og jeg sad en hel Nat paa Kanten af en Mergelgrav med Barnet knyttet ind i et Tørklæde og en Sten bundet i. Og det var Else, som jeg nu ikke kan undvære en Time uden at længes. Det løber koldt gennem mig, hver Gang jeg tænker paa den Nat, kan De tro.«

Karl saà den unge blomstrende Pige for sig. Saa megen Livsglæde og Sundhed og Ungdom havde Døden aabnet sit Gab efter — blot en lille uanselig graa Bylt med en tung Sten i! Han kom til at ryste over hele Kroppen.

»Men nu er det jo godt altsammen,« sagde hun smilende og missede mod Aftenens Brandskær.

»Dernede i Stuen sidder min Frier for tyvende Gang. Jeg maa vist ned til ham, han er knap helt ædru.«

»Nu er De vel færdig med Mændene?« sagde Bauder.

»Færdig med dem —? nej, hvorfor det! Hvis jeg traf en Mand, jeg holdt af, kunde jeg godt leve sammen med ham; men gifte mig med ham — aldrig i Evighed. Man er da et Menneske! Ham dernede er jeg færdig med, det er sandt.«

Hun rejste sig og gav sig til at pusle om ham, trak Tæppet ned over hans Fødder og ordnede Hovedpuden. »Nu maa De vist kunne sove, oven paa alt mit kedelige Vrøvl,« sagde hun beskedent.

Han tog hendes Haand og trykkede den.

»Sørg nu for, at De kan komme paa Benene i Morgen,« fortsatte hun. »Nu maa jeg nok ned og underholde min *Mand*, saa De har vel ikke noget imod, at det bliver Else, der kommer op med Aftensmaden til Dem? Det er slet ikke nemt, naar man er saadan i Vælten som jeg, med Mandfolk oppe og Mandfolk nede.«

Hun nikkede fornøjet og gik ned.

XVI.

Næste Morgen vaagnede Karl tidligt. Han sprang energisk ud af Sengen, tog sin kolde Afvaskning og klædte sig paa. Saa gik han ned i Haven og vandrede langsomt rundt om den lille Plæne, idet han foretog nogle regelmæssige Aandedrætsøvelser for at styrke og udvide Lungerne. Aage havde faaet ham til at forsøge det.

Inde i Huset var de to Kvinder allerede i fuld Gang med Arbejdet, han kunde høre dem snakke og le gennem det aabne Vindu. Et Øjeblik lyttede han til deres Snak, men der var ingen Sammenhæng i den, de sprang fra det ene til det andet, besvarede ikke engang hinandens Spørgsmaal, men lo blot og snakkede løs, helt hen i Vejret.

Efter ti Minutters Traven gik han op paa sit Dagligværelse. Der var allerede gjort i Stand — hvor tidlig han saa var paa Færde, altid var der gjort i Stand til ham. Selv Blomsterne, disse Buketter han fik ind ad Døren fra »en fin ubekendt Dame« tog de sig af, gav dem frisk Vand, fjærnede de visne og ordnede Resten med ubegribelig Nænsomhed.

Overalt var der Spor af disse to Kvinder, af deres venlige Omtanke, deres Hyggesans, deres aldrig svigtende Omhu for selv det mindste. Intet var dem for smaat til at tage sig af, intet syntes dem ligegyldigt eller besværligt. Han kunde ikke undlade at sammenholde det med hans eget og andre Mænds smaalige Pedanteri, deres Overvejelse af, hvorvidt dette eller hint nu ogsaa var værd deres Ævner eller Kræfter.

Hvor meget Arbejde maatte disse to Kvinder ikke paalægge sig, blot for at han kunde have det hyggeligt. Og hvad var han saa for dem? — en Fremmed, som de for en ringe Betaling maatte give Rum i deres Hus og finde sig i og indrette hele deres Tilværelse efter, blot for at faa »til Hjælp til Huslejen.« Og saa var de glade til alt, hvad de foretog sig, glade ved Sliddet og den idelige aarvaagne Omsorg, der krævedes af dem.

Men denne varme Nænsomhed, Hengivenheden, Glæden ved at opofre sig galdt næppe ham, den galdt Manden, maaske Mennesket, Skabningen i ham. Og som i et Glimt følte han, at han her stod over for den store uendelige og ufattelige Følelse, den som kun trivedes i samme Grad, som den kunde ofre sig — Moderfølelsen. Denne ejendommelige Tillæmpning af Selvopholdelsesdriften laa her, bredt nedlagt, som en Trang hos Kvinden til at tage sig af alt det skabte. Og ved given Lejlighed vilde den strømme til om en lille spæd Menneskespire som Sol og Varme og drive den i Vejret med næsten altovervindende Kraft.

Denne mægtige Tilskyndelse til Liv var det, han havde manglet, derfor var og blev han trods alle Haab en mærket, en dødsdømt, aller højst en benaadet.

Der var kommet et stille Alvor over ham, som lang Tid havde været hans Væsen fremmed, langsomt tog han Papir frem og satte sig til at skrive.

Domborg 17. Septbr. 92.

Kære Fader!

Tak for dit Brev og for den Oprigtighed, der trods alt lyser ud af hver Linie. Du vrider dig under en ret forstaaelig Græmmelse og lader kynisk, du overgiver dig paa Naade og Unaade til Gemenheden og kalder det frigjort.

Og hvorfor ikke? Kun synes jeg ikke, du skulde tage Forbehold over for et muligt Faderskab. Skulde en Mand med din Dannelse og dit frie Syn ikke kunne hæve sig over saadanne Smaating, som at hans Kone føder ham et Barn eller to ved Kommis'ens Hjælp — du er jo dog Demokrat! Og Børn er jo dog en ret logisk Følge af den Ægtefællernes Ret til at søge udenom, som du selv anerkender. Selv om du ad den Vej skulde faa Dusinet fuldt, bør du dog ikke derfor sætte dig paa Bagbenene. Det overgik fornylig en Fisker herovre, og skønt Manden aldrig har læst de Aandsfries Katekismus, opfylder han i alle Maader sine Forpligtelser som Ægtemand og Forsørger. Lad ham være dig et lysende Eksempel.

Selvfølgelig bør du aabne dit Hus, ikke alene for Kommis'en men for enhver anden Liebhaver. Hvad

har din Hustru ellers et velmøbleret Hjem til? En Smule Bordelvært mere eller mindre kan vel ikke genere dig.

Er dog ikke Ægteskabet trods alle sine Uhumskheder en menneskekærlig Indretning, blot man har den rette Opfattelse af det? De gamle har den ikke, de fordrer det opretholdt helt og trods alt; enkelte af os unge vil have det helt udryddet; men du og dine, I har truffet den rigtige Løsning. I har vist, at man saa udmærket godt kan bibeholde Institutionen og i Ly af den dyrke sine smaa Tilbøjligheder hver for sig. Saa opretholdes Hjemmene til Fordel for den opvoksende Slægt, og Forholdet udvikler frit Syn, Overbærenhed, den Tolerance, som er den sande Dannelses Kendemærke. Har man Anlæg, kan man efterhaanden naa til at give sin Kones Elsker gode Raad, naar man paa Vej til sin egen Mætresse møder ham paa Trappen.

Hvad var der vel i Vejen for, at du fejgt rendte fra det hele under Paaskud af, at Stillingen blev dig for sjofel, og satte din Søn i det sørgelige Tilfælde intet Hjem at have. — Hvilken forfærdelig Tanke, om Ægteskaberne og med dem Hjemmene opløstes! Tænk om den kommende Slægt under sin Opvækst skulde undvære det Arnested for Halvhed og Tillæmpning og Gaaen paa Akkord, som et Hjem er!

Men takket være jer Tolerance har vi andre haft et Sted, hvor vi kunde lære at læmpe os efter »Livets praktiske Krav.« Vi saa jer mundhugges, til Tider slaas i Hjemmet, men I løb ikke fra hinanden, tvært

imod, I smilede ømt til hinanden, naar I var ude, og — »indrettede« jer. Og i Tidens Løb lærte I at taale hinanden, maaske endogsaa at tage til Takke med hinanden i de magre Perioder. Hvilken Skole for os!

Og vi, vi begyndte at sværge til den fri Kærlighed — i fuld Forvisning om, at der ingen anden gaves. Men jeres milde Øjne fulgte os, og jeres Tolerance virkede opblødende, og vi gled over til borgerligt Ægteskab og derfra videre ind til den kirkelige Velsignelse èn for èn. Saa nikkede I anerkendende: man kan godt være radikal uden at støde an.

Vi skyldte jer nok meget, om det hele skulde gøres op!

Men en og anden forskruet ung Mand tror, at dette er at hjemfalde. Og han spørger sig selv, hvor mange Slægtled der endnu skal hjemfalde, hvor mangen Ungdom der endnu skal demoraliseres ved at begynde Kampen — og saa afvæbnes af de ældres milde verdenskloge Smil. — Han var saa idiotisk at tro, at han vilde finde Mennesker, der forbeholdt sig Ret til at undersøge alt — for en Dag at ryste Tvivlen og Analysen af sig og bygge et nyt Liv i Erkendelse. Han troede, at han sammen med dem skulde drage de første Omrids af en ny og stor Moral, maaske med alt det som Grundlag, den nu gældende forkaster. Men han mødte kun gamle Dogmer, ny Dogmer — eller et Maskepi mellem begge. Og han græd af Harme, fordi det forekom ham, at det milde Syn, Tolerancen, Kompromisset var Følger ikke af aandelig Styrke og Overlegenhed men af et aandeligt Knæk.

Vil du tro, saadanne Idioter gives der virkelig i vort kloge og gennemdannede Samfund. Begivenhedernes sunde Gang gør dem imidlertid grundig til Skamme — for at tale Avisjargon; og du og jeg har intet andet at gøre end at tage tilbørlig Afstand fra dem.

Naar du har læst dette Brev, vil du rimeligvis sige, at jeg mangler Forstaaelse og det deraf følgende rummelige Syn. Tvært imod! Jeg kender godt Hjemfaldelsens Lov og venter snart at høre, at du har slaaet dig paa Flasken.

Jeg selv har det saa jævnt hen. Venlig Hilsen.

Din Karl.

Han rejste sig og lukkede Brevet. I hans Væsen var der intet af den forbitrede Stemning, Brevet rummede, men kun forstenet Ro. Harmen laa bag ham, i Gaarsdagens og Nattens fysiske Lidelse. Hans Aand havde været for sløvet til at kunne modtage det stærke Slag, den havde skubbet det over paa Legemet.

XVII.

I den følgende Tid fik Bauder gentagende Breve fra Fru Sørensen. Som oftest var det korte Billetter med en bekymret Forespørgsel til hans Befindende eller en halv tilsløret, fortrolig Meddelelse; men uagtet han aldrig svarede, blev Brevene hyppigere, længere og mere fortrolige i deres Indhold. Det var tydeligt nok, at hun paa Trods af alle Kendsgærninger bed sig stadig fastere i den Forestilling, at han nærede levende Deltagelse for hende, og med Vold vilde knytte sin Skæbne til hans.

Brevene var meget forskellige. Nogle var overvejende rolige og aandede erfaren Resignation, i andre var en ubegribelig Selvsikkerhed Grundtonen, en Stolthed, som kun ganske unge, pragtfuldt udrustede Kvinder ellers besad den. Men midt i Stoltheden og Selvsikkerheden kom saa, at hun havde spildt det bedste af sit Liv og nu vilde sanke Smulerne sammen og leve paa dem — prøve. Hun vilde bort fra Manden, ryste ham og hele sin Fortid af sig og saa — hele Verden aaben med al sin Lykke og Glans. Dér i Strømmen vilde hun ud, hvor Elskerinder festede sorgløst for Rigmændenes Guld — og med pludselig Ynkelighed bad hun saa om et

godt Raad og spurgte, hvad det aller mindste var, en enlig, fordringsløs Kvinde kunde leve for i København. Og i næste Sætning havde hun glemt baade Stolthed og Ydmyghed og meddelte med sladderagtig Glæde, at Kandidatens Kone kun var en Moder for ham og var lykkelig saadan.

Karl skammede sig over disse Breve fra en ældre, gift Kone, skammede og græmmede sig som den unge Mand over, at saadan en Karikatur var alt, hvad Kærligheden havde at byde ham. Men han vovede ikke at frabede sig dem; selv et afvisende, ja groft Brev vilde sikkert blive opfattet som en Tilnærmelse.

Han harmedes og kunde samtidig ikke værge sig mod et vist Vemod. Af hvad han havde faaet at vide, saà han, at hendes voldsomme Hysteri var fuldt forklarligt ud fra hendes ægteskabelige Forhold. Hun var i sin hele Ret, naar hun paastod, at hun var gaaet ind i Ægteskabet baade smuk og god og sund, men var gaaet til Grunde dèr. Og hendes fortvivlede Beslutning om at kaste sig hen til den første den bedste, paa hvilke som helst Vilkaar, var Vidnesbyrd nok om, hvor umaadelig hun havde lidt — hvor Savnet af Kærlighed havde fortæret hende. Dette, ja det mindede uhyggeligt om Hungersnødens Ofre, der vanvittigt kastede sig over alt, hvad der blot kunde passere Svælget, uden Ævne til at vurdere, om det indeholdt nogen Næring for deres udpinte Legemer.

Men uhyggelig var denne hendes krampagtige Sugen sig fast til ham — dobbelt uhyggelig ved sin

nærmest foreliggende og blev til Handling. Da slog det ham, at han var en ørkesløs Ræsonnør, og han fyldtes med Beundring for disse Mennesker, der upaavirkede af Strømninger og ledende Ideer byggede og byggede: deres Plet, deres Tilværelse, deres Slægt. I Tusender af Almuehjem byggedes der maaske lige saa ufortrødent som her; et helt Folk groede sin stille Vækst overensstemmende med Naturen, mens de kloge Hoveder saa til og lagde forbryderiske Planer til at gribe forkrøblende ind — — — —

Efterhaanden som han kom ind paa Livet af disse to Mennesker løsnede der sig Elementer ud af ham, hvis Tilstedeværelse han aldrig havde anet: Glæde ved at give Del i og tage Del i, Hjælpsomhed, lidt løssluppen Kaadhed, et beskedent Hang til Spilopper.

Frøken Else havde hele sin Ungdom til gode, hele hendes Væsen var som et opdæmmet Væld af klar Munterhed. Maaske havde hun, naar alt blev taget med, slet ikke været saa bange for ham, som han havde bildt sig ind; i al Fald, da den første lille Rift var fremkaldt, piplede hendes muntre Sind frem, brød selv større Aabning, bredte sig og tog alt — ham ogsaa — med sig i sin henrivende Friskhed.

De to Kvinders varme Livsglæde knyttede sig for ham paa en egen Maade til deres ensartede Oprindelse. Her var Moder og Datter begge undfangne i den reneste Hengivelses Rus, uden nogen Bismag af praktisk Beregning, uden Forsørgelsesskrupler; begge havde de haft et Hjem, som ikke var forgiftet af Ægteskabets modbydelige Kompromis-Tilstande. Derfor dette fuldbaarne over deres Lykke, deraf deres

sunde Greb paa alt. Der havde altid været noget af et Festskær over dette Hus; nu saà han det, som han kom udè fra sin Tur, og der hverken var Sol eller Lysning, men Huset smilede alligevel —: Glansen var viet, denne beskedne Bolig straalede, fordi den var den fri Kærligheds, den fuldbaarne Kærlighedslykkes Tempel.

Han kiggede ind ad Vinduerne, idet han gik forbi. Der var ingen inde, men det var jo ogsaa Tirsdag, Vaskedag. Saa gik han gennem Stuen og det rene Køkken ud i Vaskehuset.

Moder og Datter stod bøjet over hver sin Balje med opkitlede Skørter og opsmøgede Ærmer. Elses Arme var tætte og runde, af samme Form som Moderens men finere i det; naar hun strakte dem, kom der dybe Smilehuller ved Albuerne. Henne ved Siden boblede Murgryden, og ved Loftet hang der hvide Dampe, som fortættede sig til fine Draaber i Elses pjuskede Haar. Der var varmt inde, og de to Kvinder blussede omkap af Arbejdet; den varme Em fra Baljerne fik dem til at svulme i Trækkene. Læberne var blodfyldte, røde, og Øjnene havde en egen fugtig, tindrende Glans.

Dortea Hansen lo venligt til Bauder, men Else generede sig og stirrede ufravendt ned i Baljen. Hun havde aabnet Livet foran og vidste ikke sit Raad til at faa det hægtet igen, og hun forsøgte langsomt at dreje Ryggen til ham, mens en Blodbølge skød sig ned over hendes Hals og ind under Barmens hvide Linned.

»I Dag har De gaaet en dygtig Tur, Bauder,« sagde Værtinden, »hvad er Klokken?«

»Elleve,« svarede Karl og gik hen til Murgryden.

»Jøsses, saa maa jeg nok ind og tænke paa Maden!« Hun rev nogle Tørv og Brændestykker op i sit Forklæde fra Krogen ved Murgryden, skyndte sig ind i Køkkenet og gav sig til at sysle ved Komfuret.

Karl stod og iagttog det kogende Tøj, med Ryggen til Else. Dampen kørte rundt med det, vendte det, spændte det op som en Ballon, der fyldes; det steg i en Bue større og større, saa smuttede Dampen ud ved den ene Side med en grødet Latter, og det sank og blev borte. Han tog en Stok og trykkede midt i Blæren, Tøjet sank og kom op med et Smæld. Saa fandt han paa at tage sin Brystnaal og prikke et lille Hul i den spændte Tøjhinde, en fin lille Dampsøjle steg op med en forsvindende Lyd, just en Antydning af et Fløjt, naar man da havde god Vilje. Det morede ham at staa her og lege aldeles sorgløst, som kunde han været fem Aar, det tilfredsstillede noget i ham det ogsaa — som alt i disse Dage; og det var hyggeligt fortroligt at kunne gaa saadan at rode, akkurat som man selv vilde, uden at genere sig.

Hvorfor vel genere sig — hvorfor generede Else sig før? Han tænkte jo ikke paa noget — nej — ikke —— kun det at faa Lov at regnes som en Selvfølgelighed, en af deres, som der ikke blev lagt Mærke til, ikke som til en Fremmed da!

Han gav sig helt over i Beskæftigelsen, bøjede sig dybt og lyttede, om der ikke skulde være et virke-

ligt lille Fløjt. Der var noget kælent over hans Bevægelser, som han stod dèr og puslede, en ubevidst Koketteren med sin Svagelighed.

Da ramte et varmt Stænk ham paa Halsen. Han saà forundret op men bøjede sig straks igen. Atter et, og nu forekom det ham, at der begge Gange havde været en Stansning i Elses Arbejde. Han saà hen paa hende, hun havde faaet sine Klæder i Orden og stod vendt imod ham, ivrig optaget af at skrubbe et Stykke Linned.

Han bøjede sig igen men denne Gang paa Skrømt, saà pludselig op, og dèr stod hun med Haanden løs og Overkroppen drejet. Han dukkede uvilkaarligt Hovedet, og hun brast i Latter, overgivent, voldsomt, saa sprang han hen til hende og greb med sin hule Haand efter Vandet. Men hun mødte for og skubbede ham rask til Side, og i det samme havde han et Skvæt i Ansigtet. Han saà betuttet ud, nølede, Udtrykket i hans Ansigt kunde blive til hvad det skulde være, men Else lo kaadt, hensynsløst. Saa fik Latteren Bugt med ham ogsaa, han greb hende om Livet med begge Arme og bar hende hen imod Baljen.

Hun var vaad og varm, hendes Legeme laa op til hans i hele sin Længde, hendes Aande brændte ham stødvis i Ansigt og paa Hals, hun duftede af Lud og Renhed og Ungdom.

Han forsøgte at bøje hende over Karret og frigøre sin ene Haand, men hun lagde sin nøgne, bløde Arm mod hans Hals og Mund, stemte fra med Al-

buen mod hans Bryst og svajede sig langt over i Midjen; hele hendes Vægt og mere hvilede paa den Arm, han havde slynget om hendes Liv. Hendes ene Ben laa fast trykket til hans, det andet søgte Støtte længer og længer ude, de lignede to Bæltespændere.

Da blev han svag og forvirret, hans Muskler slappedes i Varme, hans Kræfter sank. Og som et Lyn havde hun Haanden i Karret, et nyt Skvæt slog ham paa Ansigtet og løb ubehageligt ned ad hans Bryst. Han tog sig vildt sammen, løftede hende hen over Karret med krampagtig Styrke for at »døbe« hende og holdt hendes Arme fast ind til Legemet. Men i det afgørende Øjeblik stødte hun til Karret med Knæet, saa det væltede, og lo ustanselig, mens det rene Tøj flød ud over Gulvet.

Moderen havde staaet i Døren og lèt under hele Kampen, men nu fòr hun frem med et lille Skrig:

»Men saa skam dig dog din store Tøs, hvor kan du dog nænne? Mit rene Tøj! Du er da ogsaa et rigtigt Skarn.« Hun gav sig ivrigt til at samle op.

»Det var min Skyld,« sagde Karl lidt slukøret. Else lo fremdeles.

»Naa, Skaden er ikke saa stor, for Gulvet er rent — heldigvis. Men I fortjente at dyppes godt begge to — De ogsaa,« sagde hun udfordrende. »Saadanne to Galninge.« Hun gjorde sig aabenbart Umag for at synes vred, og Karl lod, som han blev bange, og flygtede ovenpaa.

Dèr sad han længe og snappede efter Vejret og kunde ikke falde til Ro efter Anstrængelsen. Det værkede og brændte i ham og bankede hæftigt i Fingerspidserne, Aarerne laa store og blaa paa hans Hænder.

XVIII.

Karl Bauder tillagde ikke den Omstændighed nogen Betydning, at Else havde kysset ham, den Dag han laa syg. Heller ikke hendes Venlighed lagde han nogen Vægt paa, eller den Opmærksomhed, hvormed hun fulgte ham og gættede hans Ønsker og Behov. Han var angst for at give sig hen i noget, der bagefter kunde berede ham Skuffelse.

Alligevel var han gladere. Hvad han ikke vilde tilstaa for sig selv, troede han inderst inde paa, og der steg en Dis af hemmelig Glæde op fra hans Væsens Dyb og lagde sig slørende over alting.

Denne Uklarhed klyngede han sig til. Mere end èn Gang, naar han gik forbi Else, følte han sig tilskyndet til at lægge Armen om hende og drage hende ind til sig; men han vovede det ikke. Sæt det blev et Nederlag, at hun viste ham af, ikke brød sig om ham!

Men en Morgen han kom ind paa sit Dagligværelse, saà han, at den Buket, han havde faaet ind ad Døren Dagen før, hverken var ordnet eller havde faaet frisk Vand; og han vidste, at Else havde gjort i Stand paa hans Værelse den Dag.

Det for lyst igennem ham: Var det Glemsomhed, eller var hun skinsyg paa denne ubekendte, som

sendte ham Blomster? Og dèr, beskedent hengemt i et Hjørne stod en anden Buket, af pragtfuldt farvede Grene: Røn og Bøg og Vildvin i gyldne, nøddebrune og blodrøde Farver, hele Efteraarets Pragt.

Det var Else, ingen anden havde den uberørte Naturglæde, den rene Skønhedssans. Han tog Fru Sørensens Blomster, aabnede Vinduet og smed dem langt ud paa Vejen, satte saa Elses Buket frem paa sit Bord og betragtede den dvælende. Hans Blik sænkede sig beruset i disse dejlige Farver, der var hende, hende hver en.

»Tak for Buketten,« sagde han, da han kom ned og mødte hende, »den er smuk. Men hør Dortea Hansen« (siden hun havde fortalt ham sin Historie, kaldte han hende altid ved begge hendes Navne) »hvis der skulde komme flere af disse — disse spraglede Urtekoste, er De nok saa god ikke at tage imod dem. Jeg har virkelig ikke i Sinde at blive ved paa den Maade. — Højst sandsynligt er det en eller anden, der vil holde mig for Nar,« føjede han til for at forklare sit besynderlige Omslag.

Else saà paa ham i henrykt Forvirring, hendes Øjne glippede.

Da de sad og spiste til Middag, fik de Øje paa en Mand ude paa Vejen med en Pakke Plakater over Armen og en stor Klisterpotte i Haanden; han klistrede en stor rød Plakat paa Telegrafpælen lige ud for Laagen og gik videre. Else løb ud for at læse Plakaten, hun kom forpustet ind igen:

»Tænk dig Mor, Verdens fineste Cirkus er kommet her til Byen og spiller i Aften nede paa Grønningen!«

»Spiller —?« spurgte Bauder leende.

»Ja, spiller Cirkus naturligvis,« henkastede hun til ham og vendte sig igen til Moderen. »Og de har over tyve Heste du — og en Mand, der æder sig selv helt op, lige for Øjnene af Tilskuerne.«

»Har De aldrig set en Cirkus før, Else?« spurgte Karl, der morede sig over hendes Iver.

»Jo nok saadanne, der kommer kørende ad Landevejen i deres eget Hus; men naar det kom til Stykket, var det bare Pral, og de havde ingen Heste.«

»Skal vi ikke gaa i Cirkus i Aften alle tre?« spurgte Karl. »Jeg sørger naturligvis for Billetterne.«

»Jeg faar ikke Tid, jeg skal bestemt have to Balkjoler strøgne til i Morgen. Men Else kan godt faa Tid at gaa med.«

»Aa, jamen Mor, saa stryger vi, naar vi er kommet hjem. Gaa med du! — der er ogsaa en stærk Mand, som vil give 200 Kroner til den, der kan løfte mere end han.«

»Jeg har virkelig ikke i Sinde at tjene de Penge alligevel — havde det endda været en stærk Kvinde.«

»Men det er der ogsaa — jo der er! Og hun vil afstaa noget til den, der kan smide hende. Kom skal du se!« Hun løb i Forvejen ud til Plakaten, de andre fulgte hende.

Dèr stod det ganske rigtig, nederst paa Programmet:

»Aftenens Glansnummer, Enestaaende! Storartet!

Direktørens Hustru, Verdensdronningen i Brydning udleverer sit med kostbare Krondiamanter besatte Mesterskabsbælte, vundet i den store Kamp om Verdensmesterskabet paa Kartagos totusindaarige Ruiner, til den af de tilstedeværende Kvinder, der kan kaste hende i Løbet af ti Minutter!

NB. Publikum anmodes om ikke at tage Parti for nogen af de Kæmpende.«

»Kan du saa se Mor, du kan godt komme til at slaas,« sagde Else. Hun kunde ikke staa stille men trippede uroligt.

»Jeg vil nu ikke med alligevel,« erklærede Moderen bestemt.

Om Aftenen gik Karl Bauder og Else saa i Cirkus.

Grønningen var en stor græsbevokset Plads Vest for Havnen, den skød sig som en Kile fra den egentlige Havneplads og hen mellem Husene og Fjorden. Uden for Teltet var der Flokke af Sømænd, Haandværkere og Tjenestekarle. De holdt sig hver Stand for sig, mens Tjenestepiger og Sypiger drev om mellem dem i Klynger eller enkeltvis og ventede paa at blive budt indenfor. Rundt om Teltet luskede Lærlinge og Bydrenge og lurede paa en Lejlighed til at smutte ind under Lærredet.

Teltet var ret rummeligt. Nærmest ved Manègen var der fire Rader Siddepladser, som ved en Snor

adskiltes fra Staapladserne bagved. Aller yderst var saa en Bænk til at staa op paa.

Det jævne Publikum, der efterhaanden fyldte godt, holdt sig udelukkende til Staapladserne; af de pænere Borgere, som de dyrere Siddepladser var beregnet paa, var kun mødt saadanne, der i en eller anden Egenskab havde gratis Adgang. Karl og Else sad derfor helt alene, og Karl følte med Ubehag, at alle Blikke var rettet paa dem. Han var jo den fine Herre fra Hovedstaden og hun Strygemadammens Pige! Hvis Else havde haft en Sømand eller Haandværker ved Siden, vilde ingen have set ilde til det, men dette var et Indgreb, og han mente at spore Fjendskab og Spot i Mændenes Øjne, Misundelse og Skadefryd i Kvindernes. Dette gjorde, at han blev pinlig til Mode og ikke kunde underholde Else men hele Tiden maatte pønse paa, om de ikke skulde rejse sig og søge ind blandt de staaende.

Else derimod følte sig ikke trykket, hun indkasserede alle disse Blikke som en Selvfølgelighed, noget der tilkom hende med Rette, og hun sad der ved hans Side og talte til ham med en Frejdighed og Ro, som han maatte misunde hende. Mens han led unyttigt ved at maatte grunde over, hvad hver en af disse Mennesker tænkte om ham og hende, og ikke turde gøre en Bevægelse af Frygt for at tiltrække et nyt Blik, trak hun ugenert sin Kaabe af og lagde den ved Siden af sig, ordnede Kjolen under sig, følte til sit Haar og saà sig om med en

Verdensdames Overlegenhed, hun den lille naive, gode, uskyldige Else derude fra Strygeriet.

Men efterhaanden som der blev tæt pakket med Tilskuere bagved, krøb flere og flere under Snoren og tog de forbeholdte Pladser i Besiddelse, og snart var Karl og Else omgivet af Tilskuere paa alle Sider.

Forestillingen begyndte med, at en lille Dreng klædt som Klovn kom ind og gjorde nogle Spring og Fagter. Der kom èn til og èn til, og de begyndte at gøre Gymnastik. Men Karl saà dem ikke, Lysene og de hurtige Bevægelser, Drengenes korte, stimulerende Raab og Tilskuernes Bifald — alt dette blev til en Atmosfære af lysende Fnug, af hvide dansende Blade, af Sneflokker, der faldt i Sol! Nej det var ikke det — det var den Tindren i Elses Blik, hendes halvaabne Mund, Smilet over hendes henrykte Ansigt, den varme Haand han holdt i sin. Hvordan var den Haand kommet i hans? anede hun ikke, at han holdt den? vilde hun trække den til sig?

Han knugede den hæftigt i blind Beslutning om at vide Besked — og hun knugede igen. Og atter dansede det for hans Blik og Bevidsthed: hvide hvirvlende Blomsterblade, lysende Snefnug.

»Bare han ikke revner,« hørte han en Stemme sige tæt ved sig. Det gav et smærteligt Sting i ham, han samlede sig og saà den største af Drengene med de to andre paa sine Skuldre synke nedad, glide med et Ben ud til hver Side, til han stødte mod Jorden med sit Skræv. Han sad lidt

og smilede til Tilskuerne, et sygt Smil, saa samlede han sig, èn Gang, to Gange; det saà ud, som naar en Krikke, der er styrtet paa glat Vej under for tungt et Læs, maser og maser paa for at komme op men ikke kan, og beslutter at blive liggende. Trækkene i hans Ansigt slappedes, han havde opgivet Ævret. Men idet han vilde fri sine Skuldre for Byrden, var Tilskuernes Bifald over ham som Piskeslag og Forbandelser, han samlede sig tredje Gang med en uhyre Kraftanstrængelse og steg opad, Fødderne gled langsomt ind under ham, og han stod. Hi—hop! og han sprang bort under sin Byrde, smed den mindste af Kammeraterne op over sit Hoved og løb ud med ham i strakte Arme, lidt slingrevorn i Ankler og Knær men glad.

Manègen var tom en Stund, og Karl følte tungt, at Elses Haand gled ud af hans. Hun gav sig til at trække Handsken af, og den blottede Haand gled igen ned paa Bænken ved Siden af ham. Han sad lidt, inden han forstod, saa tog han den igen, undrede sig over dens Blødhed og Varme, befølte den i en Uendelighed, bøjede dens Fingre, maalte Haandleddets Tykkelse.

Miss Arabella kom ind ved Direktørens Haand og sprang op paa en Hesteryg saa bred som et Spisebord. Hun var i kødfarvet Trikot, kalveknæet, blodfattig og fladbrystet. Støttende sig til Hesten med den ene Taaspids, med fremstrakt Overkrop og Arme, og det ene Ben løftet højt bagud svævede hun gennem Luften med et bedaarende Udtryk, som et eller andet vidunderligt — en Luftaand.

Tilskuerne klappede og jublede, Else stirrede fjærnt ud med tindrende Øjne og lænede sig op mod Karl, og han følte Varmen og Livet strømme frivilligt over i sig fra den unge sunde Kvindes Skulder og Arm. Han smittedes af hendes Optagethed og de andres Begejstring, klappede med, kom med glade Udraab, knugede hendes Haand.

Der var ingen skarpe Tanker i ham mere, kun Lykkefølelse og Ungdom. Al Ungdommens Selvtillid, dens erotiske Smaaudtryk, dens varme Drømmen skød sig op i ham. Han gyngede sagte Elses Fod over sin, strøg kærtegnende op under hendes Ærme, listede Kjolen aaben ved hendes Haandled og holdt om den bløde runde Underarm. Og ved farlige Spring og Fald fra Trapez til Trapez trykkede hun sit Knæ mod hans, som maatte hun have nogen at klamre sig til, og deres Blik sugede sig dybt ind i hinanden.

Det var næsten lutter unge: Sømænd, Haandværkere, som hver holdt sin Pige om Livet. Karl følte sig tilskyndet til at gøre det samme, Else vilde finde det naturligt, undrede sig maaske over, at han ikke gjorde det, hun hørte jo til de andre, de lykkelige. Men han var en anden end de, derfor generede han sig for dem, og derfor saà de uvilligt paa ham. Han vilde heller ikke som de kunne gøre det naturligt, som en løsreven Selvfølgelighed, der ikke forpligtede. Dèr sad det jo i Kroppen paa ham hele det Tvangsapparat, *hans* Niveau havde stillet paa Benene for at forhindre og forpligte. — Og hvor hæderlig han end selv følte sig,

i disse Menneskers Øjne var og blev han Forføreren, uagtet han ikke gjorde andet end de selv.

Et Øjeblik faldt der Mismod over ham, men den fortog sig igen ved et spørgende Blik fra Else.

Over Indgangen til Manègen var der en lille Scene, hvor forskellige Smaanumre blev givet. Her traadte nu Direktøren frem og holdt en lille Tale:

»Den mikke ærede Publikum maa undskylde, at Manden met den store Gaf kan ikke æde sig selv i Aften, da han faaet sig selv i den gale Hals i Berlin, hvor denne Cirkus komme lige fra og have optrædet for den Kejser og sin ganske Familie. Der har den store Puma-Hano grinet, saa hans Mund gik bag om begge Erer og komme frem paa hver sin ferkerte Side af sin Ansigt, und der grosse Kejser har paa sin Mave holdt og sagt: Mer, noch mer! Saa har Puma-Hano gabet over sin egen Hoved, und den kejserlige Familie har skriget: Mer, noch mer! Saa har Puma-Hano gabet over den hele Længde sine Rygstykker, og den Kejsers Hofstat har af Latter nær døet og skriket: Mer, noch mer! Saa har Puma-Hano gabet en Mal mer, og hans Tænder har sætte sig fast i hans Rumpe, og der sitte de endnu. Da hat den ganske Hofstat besvimt, men der Kejser selbst sagte nur: schøn, wunderschøn, og sin Familie hat nikket og sagt: schøn, wunderschøn! — Det ere Synd, stor Synd mine Herschaften! Men morgen Aften komme De igen, da være Puma-Hano kurirt og kan æde sig selv med grosse Appetit.«

Et bragende Bifald fulgte paa denne Tale. »Lad os se ham!« raabte nogle Sømænd. »Frem med Puma-Hano!«

»Kan ikke lade sig gere,« sagde Direktøren beklagende. »Men nu give jeg 200 Kroner den, der kan løfte mere end jeg.« En Mand bar nogle store Lodder ind, som Direktøren gav sig til at tumle med, idet han nu og da kastede et udfordrende Ord ned over Tilskuerne.

Der var faldet Stilhed over Cirkus, hist og her hviskede man og vilde skubbe hinanden frem. Pludselig opstod der Bevægelse ovre ved den ene Side, og alle Hoveder drejede sig derhen. En Mand albuede sig frem mod Scenen, Karl saà til sin Forbavselse, at det var Aage. Han traadte ugenert frem paa Brædderne, smed Frakken og gjorde uden Vanskelighed Direktørens Kraftkunster efter, under stærkt Bifald fra Tilskuerne.

Direktøren saà mere og mere skævt til den muskuløse unge Mand, og pludselig tabte han en Haandvægt paa Gulvet og gav sig til at hinke om paa èt Ben med forvredent Ansigt. »Jeg have knuset min Fod,« sagde han og hinkede ud bag Scenen.

Rundt i Cirkus knurrede man, og en Del unge trængte sig sammen om Aage og saà truende op imod Scenens Baggrund, hvor Direktøren var forsvundet. Men en grinende Neger kom ind og gjorde Kraftprøver med Tænderne, løftede en Stol med en Dreng paa ved at bide om Stoleryggen, sprang saa op, bed sig fast i et Trapez og snurrede

rundt om sig selv. Denne Kraftudfoldelse kunde de unge ikke staa for, og Bifaldene faldt igen med voldsom Styrke.

Saa var der kun èt Nummer tilbage paa Programmet — »Aftenens Glansnummer«.

Manègen blev jævnet og et stort Tæppe bredt ud i Midten. Og Direktørens Hustru, »Verdensdronningen i Brydning« kom ind ført ved Haanden af sin saarede Gemal, der for øvrigt ikke haltede, før et jublende Bifald mindede ham om hans Forglemmelse. »Verdensdronningen« var lavstammet og svær, en svømmende Fedtklump, der hindredes i at flyde ud over Arenaen af et grumset Trikot. Om Livet var hun en lille Smule indkneben, det voldte »det med kostbare Krondiamanter besatte Mesterskabsbælte«, der var tæt behængt med Prismer fra en billig Lysekrone.

»Der var sku noget for Puma-Hano at bide i,« sagde en Stemme højt.

»Ja dèr kunde man da forstaa, om han blev hængende ved Tænderne.«

»Ja og svingede rundt om sig selv lisom Nejeren.«

»Jæ synes, jæ øjner Ballerup,« lød en københavnk Stemme. Karl drejede Hovedet, det var den lille Skallesmækker, Slagtersvenden fra hin Nat i Afholdshjemmets Gaard.

»Næ du, det er Bagsværd,« svarede en anden københavnsk Stemme.

Direktøren trippede uroligt. »Værs'artig mine Damer,« raabte han op, da der blev en Smule Ophold, »her ser De den kostbare, diamantsmykkede

Bælte, som har været sat hos den store Pantelaaner Schenk in Hamburg for fünf — fem Hundrede Mark. Det tilfalder den, som smider min Hustru paa ti — zehn Minuter. Kom mal indenfor, det koster ikke noget at probieren.«

Der forløb et Par Minuter i Stilhed, saa skrævede en stor svær Tjenestepige over Barrièren og gik ind paa Arenaen. Hun havde en lille bitte Straahat, der red paa hendes Pande og nikkede ned til Opstoppernæsen, naar hun bevægede sig; Ryg og Lemmer mindede om en Trænkusk, og en stor Tournure ragede langt ud bag og holdt Skørtet oppe for et Par tykke Smalben og højhælede Sko.

Hun gik lige hen til »Verdensdronningen« og befølte prøvende Bæltet. Det maatte have vundet hendes Bifald, for hun nikkede ivrigt, da Direktøren spurgte, om hun vilde »probieren«. Hun var højrød i Hovedet, da han hjalp hende af med Hat og Jaket.

»Smid Skoene, Lene!« raabte en Sømand, »ellers ruller den for meget.«

Da hun havde gjort det og traadte frem med slingrende Lemmer, for »Dronningen« pludselig ind paa hende med sænket Hoved og greb hende under Livet. Men Pigen lagde sig sindigt forover og omslyngede den mægtige Overkrop med sine lange Arme; og saadan valsede de Arenaen rundt, mens Tilskuerne vred sig af Latter. Dette var da endelig ingen Løgn, det var Aftenens Glansnummer; det var længe siden, man havde moret sig saadan.

Pludselig blev »Dronningen« ked af at rende rundt, hun smed sig ned paa alle fire og blev rolig

liggende; men Lene, som misforstod Situationen, sparkede hende ind i Siden for at faa hende til at rejse sig igen. »Dronningen« rejste sig opbragt og sparkede igen, og det blev Indledningen til et regulært Slagsmaal, hvor hver søgte at komme den andens Haar og Klæder til Livs.

Direktøren gjorde nogle smaa Forsøg paa at lægge sig imellem, men lod for øvrigt ikke til at have noget imod den Vending, Brydningen havde taget. Maaske undte han ogsaa sin Kone nogle Hug; da Tjenestepigen tabte sin Tournure, rev han den i al Fald hurtig til Side, for at hun ikke skulde snuble i den. I et Anfald af Løssluppenhed tog han den op og holdt den frem for Tilskuerne, den viste sig at bestaa af et gammelt hullet Skørt.

Pigen hævnede sig for Tournuren ved at flænge »Dronningens« Trikot, saa den fede Ryg vældede frem som Flomme; og »Dronningen« tog en pragtfuld Oprejsning i sin Fjendes Haar. En tyk blond Fletning fulgte med, og hun svang den triumferende over sit Hoved.

»Det var Skalpen,« raabte en grov Mandsstemme, »nu er du overvundet, Lene!«

Lene lyttede et Øjeblik til Stemmen, saa sprang hun løs paa sin Modstander, rev Bæltet af hende med et Ryk og pryglede ubarmhjærtigt løs paa hendes nøgne Ryg med det. »Dronningen« søgte at slaa igen med den erobrede Fletning men opgav det straks og flygtede hvinende ud af Arenaen.

Saa satte den store Lene sig grædende ned paa Jorden og trak sine Sko paa. Direktøren erklærede,

at Forestillingen var forbi og rakte hende med et sirligt Buk Hat og Jaket. Han kastede et langt Blik efter Mesterskabsbæltet, som hun knugede fast i Haanden, men vovede ikke at tage det fra hende.

De flokkedes om hende. »Hvad var det Lene, jeg synes, du lod dig plukke vel meget?« sagde en Karl.

»Det var mit eget Haar,« snøftede Lene i krænket Graad.

»Da sad det ellers temmelig løst«.

»Jeg havde selv redt det af og samlet det sammen, til jeg fik en Fletning af det. Men hun rendte med det den Tyvekæltring, og nu skal jeg til at gaa med andres Haar paa Hovedet«.

»De kan jo udveksle Krigsfanger,« sagde Bauder, som havde trængt sig nærmere. »Giv hende Bæltet, saa faar De nok Deres Haar igen«.

»Bæltet, nejnej! Jeg er da ikke gal heller,« svarede store Lene og saa kærligt paa Glasprismerne.

Aage Sørensen kom hen og hilste. »Hvad i Alverden vilde du — De dog deroppe?« spurgte Karl halv bebrejdende; de var saa gode Venner nu, at de ofte tog fejl og sagde »du« til hinanden.

»Det var ogsaa dumt af mig,« svarede Aage, »men hvad — jeg troede jo, den Gøgler vilde staa ved sit Ord. 200 Kroner var sku ogsaa værd at tage med. Naa Ulykken er jo ikke større.« Han betragtede Else, saa paa Karl med et lysende Blik og kildede ham inden i Haanden, idet han bød Farvel. Karl kom til at se stram ud, han begreb ikke selv hvorfor.

Det var blevet klart Vejr og Maaneskin. Ude langs Stensætningen klukkede Bølgerne i uophørlig Vellyd. Ud over Fjorden glitrede Vandet, og ovre paa den anden Side svævede en hvid Dis over mørke farvemættede Skygger. Nu stemte en Harmonika op tæt ved paa et Skibsdæk, Skibshunden hylede omkap med den, og en Del af de unge samledes paa Grønningen og gav sig til at danse.

Karl og Else stod og saà til. Ungdommen her dansede paa en egen klædelig Maade, hver Mand lagde Hænderne paa Hofterne af sin Pige, og hun holdt ham om Halsen. Der var noget ved det, som tiltalte.

»Skal vi gaa en Tur?« spurgte Karl med usikker Stemme, der var kommet en underlig Skælven over ham.

Else nikkede, og de slog ind paa en Sti, der førte langs Fjorden, lidt henne tog hun hans Arm. Men han gjorde sig fri og lagde Armen om hendes Liv. Han bøjede sig frem og saà hende smilende ind i Ansigtet, og hun smilede igen — stille, lykkeligt. Men hans Arm rystede, og han tog den igen bort.

»Er du syg?« spurgte hun sagte.

Dette du virkede som en lys Klang gennem ham. Han havde jo selv tænkt at foreslaa hende det, men manglede blot den spøgende Anledning; og nu kom det af sig selv, groede som en Selvfølgelighed ud af Forholdet.

»Nej,« svarede han lyst, »jeg er blot saa ustyrlig

glad — for dig, dig.« Han slog Armene om hende og kyssede hende brændende.

Han saà og følte hendes unge Friskhed, hendes svulmende Læber, det bankende, varme Blod, Livsglansen i hendes Blik — og noget traf ham tungt.

»Jo,« sagde han dæmpet, og Armene faldt slapt ned, »jo jeg er syg.« Og han gav sig til at tale om Døden, den altfortærende, ubestikkelige, mens hun saà paa ham med et Blik, der blev tungere og tungere. Det var hende, der led ved det, hende der følte Rædslen ved Adskillelse, Hjærtets forfærdelige Veer, al Dødstankens smærtefyldte Kval — ham ikke. Han kunde kun føle Smærten som et Stik, saa sank den straks og blev til legemlig Træthed. Han følte, hvor hun led, undrende følte han det; han tvang sig til at bebrejde sig selv og kunde dog ikke lade være at tale. Først da hun brast i Graad, vaagnede han saa vidt af sin Følesløshed, at han kunde slaa over i noget andet.

Men da sad det som en Skygge i hendes barnlige Blik, en Skygge, der ikke vilde lade sig forjage hverken af Kærtegn eller Grunde.

Saa latterlig lille det nu forekom ham, det der havde faaet ham til at kaste Dødsskygge ind i denne Barnesjæl — et ingenting, han mindedes det ikke engang. Men Skyggen selv gjorde ham glad for den Kærlighed, der laa bag, og han skæmtede med hendes Alvor og efterlignede hendes tunge Udtryk. »De skulde virkelig prøve noget blodrensende Te,« sagde han med Dortea Hansens Stemme, og da maatte Else le.

De sad i Græsset foran noget Krat og saà ud over Fjorden. Han havde blottet hendes Haand og taget en Ring af sin egen Finger og anbragt paa hendes.

»Vi har lige tykke Fingre,« sagde han forundret, »vil du beholde den?«

Hun rakte ham sin Mund, smilende, med lukkede Øjne.

»Men der følger Forpligtelser med,« sagde han og tog hende under Hagen. »Se paa mig!«

Hun saà paa ham, med store opmærksomme Øjne.

»Du skal holde af mig i èt og alt — men du maa aldrig tænke paa Ægteskab, hører du det, ikke paa Forsørgelse. For dig ejer jeg ingenting andet end mig selv. Og du maa ikke elske mig af Medlidenhed, det er dine Livsdrifter, jeg vil eje; saa snart jeg mærker, at du viser mig Medlidenhed, forlader jeg dig. Og mærker du noget gammelt eller stakkels ved mig, saa din Varme viser en anden Vej, saa skal du vende mig Ryggen ærligt og hensynsløst, lov mig det.«

Hun nikkede tankefuldt — hun havde ikke rigtig forstaaet ham. Saa slog hun pludselig Armene om hans Hals: »Men vi vil holde af hinanden altid, ikke?«

»Saa længe det naturligt varer ved, vil vi.«

»Jamen det varer altid, tror du ikke ogsaa?«

»Maaske og maaske ikke, det raader vi ikke for, Følelserne gror inde fra. Men vi kan faa det bedste ud af Kærligheden, saa længe den varer; og vi kan

være ærlige, naar det er forbi.« Dette Forbehold galdt ikke ham selv men hende. Han følte sig sikker nok paa sine egne Følelser, men kunde hun i Længden — saadan som han nu engang var? I al Fald, han vilde ingen Tvang vide af, ingen dorsk Hængen over det udbrændte Krater, intet ægteskabeligt Dødvande.

»Hvor kan du dog sige saadan — og nu?« sagde hun næsten grædefærdig. »Jeg kommer aldrig til at holde af nogen anden end dig — aldrig.«

»Du —« sagde han langtrukkent og blødt, »jeg saà noget forleden Dag, som jeg ikke maatte se — maa jeg nu? Maa jeg kysse det?«

Hun drejede sit Ansigt halvt bort og saà ubestemt ud i Luften, og da han gav sig til at aabne for hendes Hals og Bryst, gemte hun sit Ansigt ved hans Skulder. Men da han ikke selv kunde finde ud af det, kom hendes Haand ham til Hjælp. Han skød med varsom Haand den udtungede Særk ned og trykkede sit Ansigt ind i hendes bløde Barm. »Du er dejlig, dejlig,« hviskede han. Og hun bøjede sig ned over hans Nakke og kyssede den, blussende af Undseelse og Glæde.

Saa laa de ved Siden af hinanden i Græsset og talte, hun med Hovedet i hans Arm.

Og da de blev stille, bøjede han sit Ansigt hen over hendes og saà hende usikkert smilende ned i Øjnene. Hun stirrede paa ham med et sky forvildet Blik, der syntes at drage sig langt bort. Saa gled hendes Øjne til, og hun søgte ham med sin Mund.

Men hendes Blik havde fanget hans Tanke og bandt den. Han saà en vissen død Haand lægge sig spærrende over et Stykke frugtbar Muldjord og holde alt Liv borte. Billedet havde ingen personlig Adresse, han saà det blot og hægtede ny Tanker ved og ny igen, fjærne og ligegyldige — mens han mekanisk hvilede paa sin Albu og holdt sit Ansigt hen over hendes, længe.

Der gik en Skælven gennem hende, og hun rejste sig hurtigt op.

»Fryser du?« spurgte han og hjalp hende omhyggeligt til Rette.

»Vi skal gaa hjem,« svarede hun tonløst.

»Ja,« sagde han adspredt og tog hendes Arm. De saà Huset og den lille Lund et Stykke oppe og gik lige op over Engene.

Og bedst som de gik tause Side om Side, slog Skammen ind over ham som en stor Braadsø. Og han forstod det hele, hendes Frysen før, hendes stumme Uhygge nu. Han havde lokket Kvinden frem i dette uberørte Væsen, hun havde vist ham sine Ønsker nøgne, og han havde ladt dem og hende i Stikken. Han havde æreskændet hende, hun maatte føle det værre, end om han havde dømt hende med Ord og kaldt hende de værste Navne.

Ingen som helst Ret havde han til at gaa her ved hendes Side — ikke den eneste Ret, den stærkes. Det eneste i Verden, der gav en Mand Ret til at tage en Kvinde i sine Arme, Følelsens Ubetvingelighed, den havde han ikke — end ikke

Skygge af den. Han kunde lade ung, han kunde lade forelsket, han kunde udspejde Ungdommen og gøre dens erotiske Smaagreb efter; men i det ubevidste dèr blev han taget, han faldt for en sølle Abstraktion, for sin Kraftløsheds Nødværge.

Han vidste ikke alt det onde, han vilde paadutte sig selv. Hans Sind blødte, han følte Trang til at give denne Kvinde Oprejsning, falde paa Knæ og dyrke hende, fortælle hende, hvor stor hun havde været og hvor ussel han.

Da de kom ind i Gangen, slog han sine Arme om hende og kyssede hende hæftigt. Han havde paa Læben at bede hende om Forladelse, men var angst for at gøre det pinlige endnu mere pinligt for hende og skyndte sig op til sig selv.

Elses Moder var i Sovekamret, i Færd med at klæde sig af.

»Naa, har du saa moret dig?« spurgte hun.

»Ja — Bauder og jeg er blevet Dus,« kom det stakaandet.

»Naa det var da ikke saa vidunderlig morsomt,« sagde Moderen smilende og kælede for hendes Haar; der sad visne Græsstraa i det.

Else tav. Men da hun var kommet i Seng og var lige paa Nippet til at falde i Søvn, brast hun pludselig i Latter — hun kom til at tænke paa Store Lene og Tournuren og Fletningen. Og nu sludrede hun løs om alt det morsomme, hun havde set.

XIX.

Karl behandlede i den følgende Tid Else med en Ømhed, der grænsede til Ærbødighed. Fra Dag til Dag saà han stærkere, hvor meget hun var værd, og hvor meget hendes Kærlighed betød for ham.

Den var for ham et Tillidsvotum fra Livets Side, en Leveattest. Og den var hele en Ungdom levet op, alt det magre og glædesløse kastet paa Dør. Han var da ogsaa et Menneske, siden han kunde blive en ung smuk Piges første Kærlighed. Og dette at gaa og føle sig elsket og forelsket, at kunne tage om hende, knuge og kysse og blive knuget og kysset igen — det var Livet som en Fest, Sang i Blodet, alle onde Tanker jagne paa Flugt, Lys alle Vegne. Nu kunde han glæde sig ved Livet, som det var.

Som oftest!

Men stundom kom Frygten op i ham. Han følte, at hele hans Liv hang i en Traad nu, han vilde ikke kunne friste Tilværelsen, om Else vendte sig fra ham, han var helt i hendes Haand. Og denne ydmyge Erkendelse var den direkte Forlængelse af hans tidligere Hoveren over at have hende i sin Magt. Dengang frygtede *hun* — men om hun nu hoverede, som han havde gjort det før! Ganske

vist, hendes Natur var god, hun var barnlig ligevægtig og uberegnende; men var der ikke paa Bunden af alle Kvinder et Anlæg for Kaprisen? De uforklarlige Omslag, det lunefulde, det var jo netop deres Styrke. Hun maatte ikke føle, hvilken Magt hun havde over ham!

Denne Følelse af Frygt var dog kun forbigaaende; han saà i den et Udslag af sin sædvanlige Spidsfindighed og Frygt for at give sig hen, og jog den paa Flugt.

Ellers var der kun Velvære. Det forekom ham, at han tog til i Kræfter og Sundhed, han havde mere Blod, lettere ved at holde Varmen, sov bedre og drømte ikke uhyggeligt. Alting laa en hel Tone lysere.

— —

En Morgen han laa vaagen og lod sig bære af Velbehaget, bankede det paa hans Dør:

»Her er et Brev til dig, jeg lægger det her,« lød Elses Stemme udenfor. Siden de var blevet fortrolige, gik hun ikke saa ugenert ind til ham som før.

Da han havde hørt hende bortfjærne sig, sprang han op efter Brevet, tog sit Tøj og gik ind i det opvarmede Dagligværelse for at klæde sig paa.

Brevet var fra Faderen. Efter en Del Oplysninger af almindelig Art stod der:

Jeg forstaar ikke dine Grunde til at bryde Staven over mig og min Færd, men vil gærne indrømme, at du som ørkesløs Tilskuer har frit Slag. Den, der selv slet ingen Stilling tager til Livets Fore-

teelser, gaar naturnødvendigt fri af enhver Kritik, men er det saa fortjenstfuldt? Det burde snarere opfordre til at fare lemfældigt frem mod andre.

Jeg skal for Resten ikke prøve at forsvare mig — maaske kan jeg det heller ikke, i al Fald gider jeg ikke. Naar du staar saa højt min Dreng, staar du efter min Mening paa vore Skuldre, og vi kunde vel forlange af dig, at du ikke spytter ned i Hovedet paa os.

Ellers lod der sig vel sige meget, som var fyldestgørende for mig selv; men intet af det vilde være det for dig — saa forskellige er vi, og det ligger nok mest i Alder og Erfaring. Der skal baade Selvsikkerhed og Umodenhed til at stille en haanlig Dom paa Benene, men med Aarene mister man begge Dele.

Som du og alle er ogsaa jeg et Produkt af ganske bestemte Forhold og kastes hid og did af dem som et Stykke Drivtømmer paa Havet. Jeg har som du Vilje til at gribe ind, og det bliver nødvendigvis ved Viljen. Vi mangler alle det selvbevægende Element, som skulde give os en egen (naturstridig) Fart paa Trods af vore Omgivelser.

For Resten er jeg den samme som altid, og har intet imod, at du spilder noget af din gode Galde paa mig — forudsat at du selv vinder nogen Lindring derved.

Din Fader.

Karl læste Brevet forfra igen. Han huskede ikke rigtig, hvad han selv havde skrevet; dette drejede

sig jo nok om Faderens Stilling til Moderen, men hele den forbitrede Stemning fra forleden var borte. Han maatte have skrevet noget haardt, haardere end han havde villet det, for Faderen var baade vred og bedrøvet. Og hvad kom det saa ham ved, hvad Moderen bedrev og hvordan Faderen stillede sig dertil? Her, i dette havde Faderen Ret, Aarenes og Erfaringens Ret, Selopgivelsens hele uhyggelige Ret.

Saadan var det netop! Man maatte være latterlig ung og uerfaren for overhovedet at vente sig noget selvstændigt af sig selv eller andre. Menneskene drev gennem Livet som en Flok Faar, hvor hver enkelt holdt Fart og Retning med hele Flokken; ikke èn bestemmende Vilje, kun Tilfældigheder og Drift med Strømmen. Historisk set mindede Udviklingsgangen om en Spædekalvs idiotiske Raven, naar den første Gang rejser sig og med lukkede Øjne og savlende Mund staar og sejler paa èn Plet — og kun kommer af Stedet, fordi den en Gang imellem taber Ligevægten.

De intelligenteste var med i Faareflokken! Hele Forskellen mellem dem og de andre bestod i, at de var sig deres Driven-med bevidst, følte den som noget uværdigt og paaberaabte sig Erfaringen for at fastslaa dens Uomgængelighed. *Hans* første Skridt vilde blive at træde ind i Flokken, hans næste vilde uvilkaarligt gaa ud paa at holde Trit og Retning, for der var overhovedet ingen anden Form for Liv end denne Flokkens tilfældige, viljeløse Gnubben sig af Sted.

Og saa vilde han gaa i Rette med Faderen, som i hvert Tilfælde havde det forud for ham selv, at han var ærlig og saà ædrueligt paa Tingene!

Else kom op med hans Overfrakke, som hun havde børstet. Hun kom stille hen og stod foran ham med et usikkert Smil:

»Du ser saa ked-af-det ud, har dine Forældre det ikke godt?«

Han drog hende ned paa sit Skød og kyssede hende hæftigt:

»Jo, de har det saa godt, som de fortjener — det har vi alle, ikke?«

»*Jeg* har det da meget, meget bedre. Men du maa ikke kysse mig saa meget, Mor siger, at mine Læber er blevet saa fyldige i den sidste Tid.«

»Det er de ogsaa, og din Barm, og dit Blik. Du ligner en smuk Blomst, der er ved at folde sig ud.«

»Det er jo, fordi du elsker mig kære,« sagde hun og rødmede af Glæde. »Men *du* er slet ikke saa glad; er det da ikke kært at holde af hinanden?«

»Jo, men jeg er saa uheldig indrettet, at jeg faar alting i den gale Hals. Jeg hører vist slet ikke til i Livet, jeg skulde have været en Tidsel eller en Pigkaktus, aller højst et Pindsvin — et eller andet, der kunde rulle sig sammen og stritte til alle Sider. Saa kunde I alle sammen stikke jer paa mig.«

»Men saa stak jeg mig jo ogsaa paa dig, naar jeg tog dig ind til mig — og de to smaa, som du selv siger er saa kære; det vilde da være Synd.« Hun knugede hans Hoved ind til sine Bryster.

— —

Det var mildt, fugtigt Efteraarsvejr; Taagen hang hvid og hæmmende for Udsigten, den drev imod ham som fin Støvregn, da han gik sin Morgentur. Vejen laa i en Ælte, klamme syrlige Dunster steg op fra Grøfter og Marker, fyldte Luften med en Duft af raat Kød og pirrede Lugtesansen, saa det rev ham oppe i Issen.

Da Kirkegaardens Træer dukkede frem af Taagen i svage Omrids, kom han til at tænke paa de Tider i København, hvor han kæmpede fortvivlet for Livet og svedte Angstens Sved ved det blotte Syn af et Ligkistemagasin. »Underligt, underligt,« tænkte han og fik Lyst til at gaa ind paa Kirkegaarden, hvor den store og styrkende Forraadnelsesproces omkring ham maatte virke dobbelt kraftigt.

Ved Hjørnet af Kirkegaarden sad en tilhyllet Kvindeskikkelse og stirrede ned i sit Skød i forstenet Ro. Men pludselig hævede hun Hovedet, og det gav et Stød i ham ved Synet af hendes Ansigt. Hun rejste sig hurtigt og stod der besynderlig høj mod Taagen og den lyse Kirkegaardsmur, saa vendte hun sig og gik langsomt udefter, saaledes at han maatte indhente hende.

Det var Fru Sørensen.

Han var fast bestemt paa at gaa sin Gang lige ud og tage, hvad der maatte komme; men hans Hjærte gav sig til at banke hæftigt og fyldte ham med uforklarlig Angst, og uvilkaarligt bøjede han af ved Hjørnet og gik ind ad Kirkegaardslaagen. »Det var jo ogsaa

Hensigten, *før* jeg saà hende,« tænkte han undskyldende

Han søgte hen til en Bænk under en Hængeask, hvis Grene om Sommeren maatte danne et lukket Løvskjul; dèr sad han og spejdede med feberhidset Blod som en forfulgt. Nu og da kunde han skimte hendes Hoved over Muren som en mørk Plet i Taagen — hun blev ved at gaa udad.

Han havde set sig om efter et bedre Skjul men opgav det igen og lo lidt af sig selv og sin Angst. Hun vilde jo selv undgaa at møde ham, siden hun rejste sig og gik, da han kom; hun var naturligvis opbragt paa ham over Blomsterne, hun havde faaet tilbage.

Han læste adspredt Gravskrifterne. »Jeg gaar for at samles med mine kære,« stod der paa en Sten, paa en anden stod: »Herunder hviler en sund og rask Dreng.« Han smilede i Tankerne og mindedes andre pudsige Gravskrifter, han havde læst om, tænkte samtidig paa, at han maatte gaa, hvis han ikke vilde blive gennemblødt; Taagen drev langs Grenene og faldt paa ham i store Draaber. Men han blev alligevel siddende og prøvede at forme en vittig Gravskrift over sig selv:

»Hans Liv var en uafbrudt Misfornøjelse
— som Følge af en elendig Fordøjelse.«

Uafbrudt? — naa ja, Verset var meget ordentligt; men Gud ved om det var af ham selv? Det faldt allerede gammelkendt i Øret.

Han fòr sammen ved Fodtrin i Gruset og saà op; dèr kom Fru Sørensen hen imod ham, hun maatte være gaaet ind ved det øverste Hjørne af Kirkegaarden, hvor der ogsaa var en Laage. Hendes Øjne var stikkende, og hun havde røde Pletter i Ansigtet.

»Er De bange for mig?« spurgte hun bittert.

»Nej — jeg — hvorfor?« sagde han forvirret.

»Jeg syntes blot, De undgik mig — men det behøver De ikke. Jeg vilde bare —, nu da jeg skal rejse og maaske aldrig faar Dem at se mere —.«

»Rejser De?« spurgte Karl forundret, — »bort fra Deres Mand? For Alvor?«

»Ja i Aften. Og da jeg saa alligevel mødte Dem, syntes jeg, jeg vilde sige Farvel. Det behøver De da ikke skamme Dem ved — saadan som ved Blomsterne.«

»Jeg skammede mig ikke ved Blomsterne. Men det forekommer mig, at naar man tager Deres og min Stilling i Betragtning, navnlig min, alle Forhold for Resten — saa,« han vidste ikke, hvad han skulde svare dette Menneske.

»Jeg vèd godt, at det var grimt af mig, og at det kunde misforstaas, det med Brevene og Blomsterne,« sagde hun nedslaaet, »fra min Side var det blot ment som et — naa, men nu bliver De jo helt af med mig herefter, saa er De vel glad?«

»Helt af med Dem — jeg? Jeg forstaar ikke —«.

»Jo De forstaar saamænd meget godt, at jeg skal skilles fra min Mand. Alle andre tror, at jeg blot skal over paa et Sanatorium for nervesvækkede,

saadan har han faaet det ordnet, fordi han er bange for Skandalen; men han vèd godt, at jeg aldrig kommer tilbage mere. Og jeg syntes ogsaa, De skulde vide Sandheden og ikke gaa omkring med en Løgn som de andre — fordi De har vist mig Forstaaelse.«

»Det var smukt af Dem,« sagde Bauder og gjorde Mine til at gaa. »Naa, jeg skal ikke forstyrre Dem i Deres Morgentur. Lev vel! vi ses vel — som De før sagde — næppe mere.« Han rakte hende Haanden.

Hun holdt krampagtig fast ved hans Haand og saà bedende paa ham.

»De skulde ikke være saa haard! Jeg synes godt, De kunde ofre et Øjeblik paa mig, naar jeg har siddet i to Timer og ventet paa Dem, saa jeg er ganske vaad og forfrossen. — Men der er maaske noget, der trækker?« føjede hun til med et ondt Smil.

Han trak Haanden til sig med et Ryk og rynkede Panden. »Nu faar det være nok,« sagde han og begyndte at gaa.

Hun lagde sin Haand paa hans Arm. »Aa vent dog, vent dog!« bad hun med en Stemme, der skælvede af Graad. »De ved slet ikke, hvad jeg har gjort. Jeg har givet ham Lov til at beskylde mig for Utugt og truet ham med virkelig at udføre det, hvis han ikke slap mig. Og jeg har fraskrevet mig enhver Ret til Understøttelse fra ham, saa jeg nu staar ganske ene og hjælpeløs i Verden — blot for at slippe bort fra ham. Er alt det da slet ikke noget værd? kan De ikke ofre et Minut af Deres

Liv paa et Menneske, der har gjort saa meget — og som De aldrig faar at se mere?«

Medfølelsen steg op i ham mod hans Vilje. »Hvor rejser De hen?« spurgte han nølende.

»Jeg vèd det ikke endnu, men det er ogsaa lige meget. Jeg kan være alle Vegne undtagen her.«

»Har De slet ingen Forholdsregler taget eller tænkt Dem noget med Hensyn til Fremtiden? Det er dog voveligt at kaste sig saadan ud paa det uvisse — for Dem som Kvinde og i Deres Alder. De kan blive syg, komme til at sulte, lide Nød af enhver Art uden at have nogen ved Deres Side.« Hans Stemme blev varm af Bevægelse.

»Saa rejs med mig!« hviskede hun pludselig og greb efter ham.

Det gav et Sæt i ham, saa tvang han sig til at le. »De er heldigvis oplagt til at spøge,« sagde han.

»Og hvorfor skulde jeg ikke være det, nu da alting ligger saa lyst for mig. Fordi jeg er Kvinde, har jeg vel ogsaa Lov til at prøve at opleve noget? — og jeg er ung nok til at tage baade det ene og det andet, som det falder. Men det behøves slet ikke, for der ligger nok af Lykke og venter.«

Han bøjede Hovedet med et ironisk Smil.

»Ja ikke for Dem,« svarede hun hastigt. »Og De er altfor svag til at forstaa, hvad jeg mener. Jeg kom ogsaa blot herud, fordi det gjorde mig ondt for Dem og jeg syntes, De skulde vide, hvordan Sagerne stod. Jeg vil ikke have Skyld for at være troløs,

men ellers er det mig for Resten ligegyldigt, hvordan De tager det.«

Karl begyndte at blive træt. »De tiltænkte mig Forkøbsretten? Mange Tak, men jeg er — som De selv har hentydet til — allerede godt engageret,« svarede han ondt.

Hun saà fjærnt ud for sig:

»Jeg kunde have plejet Dem og været god ved Dem, fordi jeg har Hjærte for alt, hvad der lider. Men De er en Stakkel, der ikke vèd Deres eget Vel. Den Svage kender ikke Lykken — og hvorfor skulde jeg vel ofre mig to Gange for Stakler? Nu har jeg gaaet og gemt alt mit bedste i tyve Aar, og nu vil jeg have Lov til at gøre en Mand helt lykkelig. Derude er der Mænd, ranke, stærke Mænd, som foretrækker en moden Kvinde, der er sig bevidst, for den syttenaarige Gaas.«

Hun saà paa ham med ubegribelig Stolthed og rakte ham Spidsen af sine Fingre: »Farvel! og vær ikke altfor vigtig, fordi en Kvinde ynkedes over Dem. Det er nogle Mennesker givet at føle sig saa rige, at de *maa* dele deres Overflod med andre.« Hun smilede stort og overbærende og gik rank ned ad Stien.

Han gik i den modsatte Retning. Da han havde gaaet et Par Skridt, hørte han løbende Fodslag, og inden han fik sig vendt, havde hun klamret sig til ham.

»Gaa dog ikke saadan, hvor kan De dog! hvor kan De dog!« skreg hun, og hendes Ansigt van-

siredes af Smærtetrækninger. »De ser jo, hvor jeg elsker Dem, og saa vender De mig Ryggen saa grusomt. Det er jo for Deres Skyld altsammen, og hvis De vil, saa skal jeg leve hele mit Liv for Dem og passe og pleje Dem. Jeg skal ikke lægge noget Baand paa Dem; De skal faa Lov til alt, blot jeg maa være hos Dem og kalde mig Deres. — Det var heller ikke sandt, det andet — jeg er for gammel, jeg bryder mig ikke om det; blot jeg maa være om Dem, og De vil tale med mig og forstaa mig og have Fortrolighed til mig. Jeg trænger til en god, god Ven for at være lykkelig — slet ikke til noget mere.«

»Slip mig dog!« næsten snærrede han og rev i hende.

Hendes Ansigt skiftede i Angst og Tryglen, hun var sunket helt sammen, saa hun kunde se opad til ham:

»Jamen aa, aa! Jamen det *er* jo det fineste Forhold, naar der slet ikke er noget sanseligt men kun Forstaaelse; det er det jo! det er det jo!« Hendes Mund stræbte langt frem, hun næsten græd Ordene ud. »Det kan være saa kønt, og man kan ofre sig for hinanden og have det rart sammen. Og — og — og — — uh, nej, nej!« Hun virrede med Hovedet og saà paa ham med et mangfoldig sammensat Udtryk.

»Men De er jo syg,« sagde han ilde til Mode og søgte at fjærne hendes Hænder fra sin Frakke.

»Ja, ja, ja, — jeg er syg! Men saa hav dog Med-

lidenhed med mig og træd mig ihjæl! gaa dog ikke saadan fra en syg, hører De! — jeg ligger jo bare og pines.« Han trak sig baglæns bort fra hende, men hun slæbte sig efter ham paa sine Knæ og slap ikke sit Tag i hans Frakke.

»Men saa sig dog noget til den stakkels syge, sig et kærligt Ord, — hvad kan det skade Dem? De hader mig jo ikke, vel?«

»Nej vist ikke, men De maa slippe og rejse Dem — der kunde komme nogen.«

»Ja jeg skal nok. Men naar De ikke hader mig, saa sig det — sig, at De elsker mig. Det kan da ikke skade Dem at vise Medlidenhed, og De skal aldrig se mig mere, aldrig.«

»Rejs Dem op!« sagde han bydende.

»Ja, ja, jeg vil jo gøre alt, hvad De beder mig om.« Hun slæbte sig de Par Skridt hen til en Bænk, rejste sig op ved den som en Krøbling og stod og holdt sig i den, hendes Blik hang bedende ved ham hele Tiden.

»Er De syg?« spurgte han med en let Uhygge i sin Stemme.

»Det er Benene,« svarede hun og smilede lidende, »somme Tider bliver de saa underlige og vil ikke bære mig. Men det har intet at sige.« Det kostede hende øjensynlig Anstrængelse at holde sig oppe, hun saa bleg ud.

»Sæt Dem dog,« sagde han og hjalp hende til Sæde. Hun lukkede Øjnene med et træt Smil og bevægede langsomt Læberne.

»Hvad er det?« spurgte han og bøjede sig bekymret over hende.

»Sig det saa!« hviskede hun og smilede varmt.

Han rettede sig hurtigt:

»Farvel, Frue, De forstaar nok, at jeg gaar. Jeg skal paa Vejen gaa ind til Graveren og bede ham tage sig af Dem.«

»Nej De skal ikke!« raabte hun harmdirrende og sprang op, hendes Stemme var blevet grov. »De har dog ikke helt taget Livet af mig med Deres Falskhed, jeg skal nok selv slæbe mig hjem. — Men De skulde hellere hjælpe mig.«

Han vendte sig tvivlraadig om ved disse Ord. Men da han saa, at hun stod godt paa sine Ben, skyndte han sig videre.

»Ja løb kun De fejgt Deres Vej, og lad Offeret for Deres Smudsighed ligge, falske Forfører!« skreg hun opbragt og sank hulkende om paa Bænken. Skældsordene slog ham i Ryggen, og han formelig løb hen over Kirkegaarden.

Først da han kom langt ud paa Vejen, sagtnede han sin Gang. Hans Ophidselse begyndte at fortage sig, og han sagde sig selv, hvor meningsløst det var at vredes — hun var jo ikke sig selv mægtig.

Ækelt var det, forfærdelig ækelt; men netop denne Kvinde, som var saa frastødende simpel og vansiret langt ud i det lavkomiske, hvor megen Ret havde hun ikke. Saadan opførte Livet sine Tragedier; derfor rørte de ingen, men fik højst Folk

til at le. Naar den højeste Ulykke skar sine Grimasser, saa kaldte Verden det Komik og rystede af Latter.

Og om han nu bøjede sig for den dybe Tragedie og rakte denne Kvinde en deltagende Haand, saa vilde hun klamre sig til den og forsøge at drage ham med sig ned i Ulykken.

Han pønsede paa en Udvej til at vise hende, at han saà fornuftigt paa det og ikke nærede nogen Vrede mod hende. Og han kom til det Resultat, at han vilde gaa ned til Skibet om Aftenen og sige Farvel til hende. Dèr, i mange Menneskers Paasyn vilde hun vel næppe gøre Skandale.

Men da han kom hjem, rakte hans Værtinde ham en Billet, som en Dreng lige havde været der med. Den lød:

»Jeg rejser med Dampskibet til København i Aften Kl. $6^1/_2$. Følg med, saa ved jeg Besked. Hvor skal jeg ellers skjule min Skam, jeg, som har blottet mig mere, end en Kvinde har Lov til.«

Billetten var ikke undertegnet med Navn, og det var ham paafaldende. Brevene havde hun altid sat Navn under, men de var ikke saa graverende lige til. Var hun virkelig saa forsigtigt beregnende, midt i al sin Forrykthed?

I al Fald saà han helt anderledes paa det nu. Hun forekom ham skamløst paatrængende, og med Else for Øje var det ham ikke muligt at bringe den tidligere Følelse af Medlidenhed op i sig igen. Det, han følte, naar han med Armen om Else tænkte

paa Fru Sørensens vanvittige Tryglen, var snarest en Slags Hoveren. Og saa Glæde over, at to Kvinder tilbad ham, vilde kaste Liv og Lykke og Ære med over Bord for hans Skyld.

XX.

En Morgen faa Dage efter Fru Sørensens Afrejse gik Afholdsværten og den fjollede Stine og gjorde rent i Skænkestuen. Det var mildt Oktobervejr, og Vinduerne stod aabne til begge Sider.

Stine fejede Gulvet i vaadt Savsmuld og kom nyt Sand i Spyttebakkerne. Mens hun arbejdede, snakkede hun med sig selv i uartikulerede stødvise Lyd og lo ind imellem tørt; Hr. Sørensen selv gik med en Støveklud og tørrede af i Buffeten. Han var morgenslap og utidig, satte sig nu og da paa Skænken for at hvile og fulgte Stines Arbejde.

Hun trivedes godt Kvindemennesket, men hun havde jo ogsaa sine kronede Dage for et Tyende at være. Hun fejlede saamænd ikke noget paa Appetiten, og saa var der jo det, at Hovedet ingenting tærede, saa Kroppen kunde tage det hele. Det var nu lige godt en Fordel for et Arbejdsmenneske! Sandelig om hun snart kunde bukke sig længer for bare Mave, i de sidste Dage var den da ogsaa taget forskrækkeligt til, og foran paa hendes Klæder var der begyndt at komme en lille rund Fedtplet, fordi Maven tog imod alle Vegne. Det var dog virkelig snart for galt; mon hun gik og mæskede sig i Smug uden for Maaltiderne? — han skulde dog holde et

Øje med Spisekamret! Det var vel, fordi der ingen Husmoder var i Huset — skønt, i dette Tilfælde gjorde det da ingen Forskel.

Han følte sig træt og sløj. Morgenkaffen havde intet godt gjort ham, skønt han selv lavede den og ikke sparede paa Bønnerne. Han lod Blikket løbe kærligt op over Buffetens velordnede Flasker og Glas, men der var intet dèr, som kunde hjælpe ham; naar han selv skulde sige det, saa forekom alle de forskellige Drikke, Buffeten indeholdt, ham i dette Øjeblik Barnemad — Spegepatte som Kandidaten havde sagt, engang han var fuld.

Han grinede lidt lumskt men tog sig hastigt i det. Naa gode var de lige godt, de havde staaet deres Prøve, og han skulde være den sidste til at kaste Foragt paa dem. Og i disse Dage skulde de slynges ud over Markedet — »*Delikata*, Sundhedsdrikke fra P. Sørensens Fabrikker« — det vilde lyde efter noget! »P. Sørensen og Søn« vilde have gjort sig endnu bedre, men Aage var ikke til at arbejde op for Spørgsmaalet, han manglede noget paa det Punkt. »Ja ja, det er vel ikke det første Handelshus, hvor Sønnen rent ud sagt vanarter,« tænkte Sørensen med et Suk og gik hen til Tobaksbordet, tog en lille Haandfuld Udkrads og stak ind til Kinden.

Og hvad Kaffen i de sidste Par Aar ikke havde ævnet, hvad Skraatobak og fugtige fortyggede Cigarstumper ikke længer formaaede, det besørgede denne lille Haandfuld Bundfald af Aske og sur Tobak, kradset ud af Gæsternes Piber og overhældt med

Sovsen fra Svampedaaserne —: Han blev varm og sikker til Mode, følte Kræfterne stige i sig og Herredømmet over dem, hans Blod løsnede sig og rullede Velvære rundt i hele Legemet.

Han gik op og ned ad Gulvet i Skænkestuen, udarbejdede et Katalog over sine Fabrikata, spækket med mange Tillægsord, mens han med Foden jævnede lidt paa Gulvsandet, der laa i Klumper. Han gik i Lædertøfler af afskaarne Støvler, og Skjorteærmer; Tommelfingrene hang i Vestens Ærmegab, og Maven skød han langt frem:

Fuselfri — nej det gik ikke an! Men *filtreret* og *rectificeret* de to kunde godt bruges. Og *mousserende* var aldeles storartet — ikke at tale om *sec* og *doux*. — — *Rund?* — ærlig talt vidste han sku ikke, hvad der mentes med Ordet, men det gjorde sig paa højere Steder. Det maatte med! — —

Hvergang han kom hen til Skænken, noterede han med sin Blyant. Det skulde blive noget med noget paa, det Katalog. Kedeligt var det, at han ikke kunde møde op med ældre Aargange, saadan et lille 1879 vilde gøre sig — f. Eks. ved denne Moseltype, som han ventede sig saa meget af. *Pigepatte* kaldte Stamgæsterne den, men i Kataloget skulde den naturligvis have et kønnere Navn, *Jomfrumælk* havde han tænkt.

Han gned sig i Hænderne og gjorde sin Runde større, ind om Skænken ved den ene Side og ud ved den anden. Paa et af de smaa Borde var der en brun klæbrig Ring af indtørret Maltøl, han skrabede paa den med Tommelneglen og tørrede

efter med Haandbalgen. Man burde egentlig have Marmorborde, de var nemmere at tørre af og appetitligere — især om Sommeren. Gud ved, om det ikke ligefrem kunde betale sig? man fortærede mere ved et Marmorbord. — —

En Dreng kom ind og afleverede et Fragtbrav.

»Stine!« raabte Værten, »Stine!« Lidt efter kom hun ind fra Gaarden vaad og snavset, og stillede sig op lige foran ham. »Aa Stine tag Trækkevognen og tril ned paa Havnen efter de Sager dèr,« han rakte hende Fragtbrevet. »Du kan nok have det hele paa engang, naar du kører forsigtig; det kan ikke betale sig at trække Lise ud af Stalden for saa lidt. Men kør forsigtig, det er Flasker.«

Stine gik, og et Øjeblik efter hørte han hende rulle ud paa Gaden, hvor et Par Gadedrenge modtog hende med høje Glædeshyl.

Han gik hen til Vinduet og saa ud. De skød bare bag paa, saa hun maatte løbe! Saa! dèr smed de sig paa engang over Vognen, saa hun var lige ved at vippe i Vejret! Naa ja, Stine var tung og holdt nok *sin* Ende nede — og det skadede ikke, at hun kom lidt hurtigt af Sted.

Han genoptog sin Vandring. Paa en af Turene faldt hans Blik ind i Buffetspejlet, og han fòr sig hastigt, næsten forskrækket, til Ansigtet med Haanden og tørrede noget bort fra den ene Mundvig, mens Hustruen uvilkaarligt gled frem for ham.

Hun havde kaldt ham et Svin, — netop det uparlamentariske Udtryk havde hun brugt, blot fordi han en Gang imellem tog sig lidt af det uskyldige Udkrads,

der var lige saa renligt som saa meget andet og tilmed ingenting kostede. — Og alligevel savnede han hende! Nu havde de gaaet og traadt sammen i saa mange Aar, og han havde vænnet sig til baade hendes stumme Protest og hendes skarpe Kritik. Der havde været Ubehageligheder forbundet med det ja; men alt i alt gik det dog rigtig godt i det Leje, Forholdet efterhaanden var gledet ind i, og udadtil havde han været baade agtet og anset for sin Opførsel mod Hustruen.

Men naar det nu rygtedes, at hun var løbet bort, for Sandheden sivede ganske sikkert ud trods alle Forholdsregler! Saa kom han til at staa i et latterligt Lys, hvor megen Ret han saa havde — for saadan var Folk nu. De holdt med den utro Hustru og hoverede over den hæderlige Ægtemand.

Han havde hver Dag i sit stille Sind troet, at hun vilde vende tilbage, og naar Dampskibet kom, gjorde han sig hver Gang et Ærinde derned, for at det ikke skulde se for underligt ud, at der ingen var til at tage imod hende.

Hun kom nu nok! om ikke før saa naar hun fik Ende paa de halvhundrede Kroner, han havde givet hende i sin enfoldige Godhed. Men han vilde saamænd give hundrede til, at hun allerede var der, saa man igen kunde glide ind i de gamle Folder; han var ikke vant til saa megen Husfred og led formelig under den.

Der lød kendte stolprende Skridt gennem Porten, og Kandidaten skød sin lange Krop ind gennem den

lave Dør; han var i Ulster og havde en Rejsekuffert i Haanden.

»Goddag, goddag Kandidat,« sagde Værten glad, »skal De ud at rejse?«

»Ja vi har Kartoffelferie paa Skolen, og saa fik jeg Lyst til at tage mig en lille Tur til København. Man trænger til et lille Pust fra den store Verden en Gang imellem.«

»Ja saamænd, skønt vi er da godt med for saa lille en By at være. Som nu forleden havde vi da Cirkus, der skal have været meget godt udstyret — jeg var nu ikke selv derhenne. Og vi skal til at have Gas! Jeg talte med Jordemoderen forleden Dag, og hun sagde, at der aldrig havde været saa meget at bestille som i Aar. Der er sku Trivsel i Byen, men det forstaar sig, København er jo alligevel København. Ellers vil jeg nok sige, at det er taget svært af med den Valfarten til Hovedstaden, siden de tre Søstre Jensen nedsatte sig her; der gik sku mange Penge ud af Byens Lomme før, ikke og tale om at Oplandet nu søger hertil. Saa det vilde alligevel være klogt, om Øvrigheden lukkede det ene Øje i. — Naa mig skal de ikke blive fede af, men man er liberal, og mit Valgsprog har altid været: hver sin Lyst. Og hvad der nu ellers kan siges om dette, saa støtter det jo faktisk Ægteskabet.«

Kandidaten nikkede anerkendende: »Det er i Virkeligheden ogsaa det eneste, der taler til Undskyldning for hine Kvinder; denne Strøm af skal vi sige ureguleret Erotik vilde skylle ind over Hjemmene ogsaa og forplumre Fredhelligheden.

Jeg er heller ikke bornert, men vi kunde let udsætte vore Hustruer for en ufin Konkurrence, om vi spærrede Strømmens naturlige Afløb, og saa vilde det være uigenkaldelig forbi med Hjemmets Renhed.«

»Ja, ikke sandt? For det er sku paa vore Hustruer, Hjemmets Renhed og Hygge beror,« svarede Sørensen bevæget. — »Jeg kan for Resten godt forstaa, at man, naar man interesserer sig for de Dele og har Raad til det, foretrækker at tage til København — saadan moralsk set, for ikke at forarge. Eksemplets Magt det har jeg selv altid holdt paa. Og saa er der jo større Forhold, som De før sagde — noget for enhver Smag. Men Pengene gaar ligegodt ud af Byens Lomme paa den Maade.«

»Der kunde vel ogsaa tænkes andet, der kan lokke Folk til København,« svarede Kandidaten pludselig stødt.

»Det skal De nok have Ret i! Jeg glemmer f. Eks. aldrig Tuborgflasken. Ja er det nu ikke rasende, hvad Mennesker kan finde paa? En rigtig Bajersflaske, aldeles grangivelig, bare højere endnu end Kirketaarnet her. Ja De har selvfølgelig set den. — Kanske ogsaa været oppe i den?«

Kandidaten rystede paa Hovedet, idet han saà paa sit Ur.

»Ja De har god Tid endnu. — Hvad det var, jeg skulde sige — jo jeg var sku helt oppe i Proppen. Der var saa mange Ting paa Udstillingen, som bare var beregnede paa at faa Skillingerne fra èn, og jeg

gad nu ikke løbe efter det alt sammen. Men dette her var sku ærligt Pengene værd.«

»Naa, jeg maa af Sted,« sagde Kandidaten og greb sin Haandkuffert.

»Ja ja, god Rejse. De kunde gøre mig en stor Tjeneste,« sagde Sørensen og bøjede sig alvorlig over mod ham, »tag og hav et godt Øje ud efter min Kone; København er jo stor, — men hvem ved —. Og hvis De ser hende, saa snak godt for hende og faa hende med hjem.« Han stod og missede og var blevet ganske rød om Øjnene.

»Det skal jeg,« svarede Kandidaten og trykkede hans Haand varmt og forstaaende.

Sørensen blev staaende i Porten og saa ned ad Gaden mod Havnen med et tungt, tankefuldt Blik. Han burde selv foretage den Rejse til Hovedstaden, tage over og opsøge sin Hustru, før det var for sent. Det gøs i ham, naar han tænkte paa de forfærdelige Trusler, hun havde udstødt mod ham. Nu var hun ikke saa slem til at handle som til at true, men alligevel — paa dette Punkt var hun farlig, det havde vokset i hende gennem hele Ægteskabet og var blevet til en fiks Ide tilsidst.

Og her stod han og kunde ikke forebygge det. Det var dyrt at rejse, og han kunde heller slet ikke undværes hjemme, navnlig i disse Dage, hvor der var alt det med Reklame og Udarbejdelse af Katalog — hele hans Fremtid som Fabrikant afhang jo af en god Start.

Og sæt nu, hun rodede sig selv op i noget ganske forfærdeligt — og ham med! Han stønnede, hans Blik

sløredes af Rædsel, saa han ikke fik Øje paa Postmesteren, før det var for sent at hilse. Men han bukkede alligevel dybt — for alle Eventualiteters Skyld!

Ja naar det endda gik stille af; for Herregud, den Slags var da til at bære, især naar man ikke vidste noget bestemt. Det var lige som naar nogen havde spist med en Ske før èn selv, man kunde blive løjerlig, naar man fik det at vide, men nogen Forskel at smage saadan i og for sig, det var der ikke.

Men hun skulde nok sørge for, at ikke alene han men Alverden ellers fik det at vide, hvis der var noget. Og Folk, de vilde grine af Skadefryd og se ned paa ham, værre endnu end om han havde begaaet en Forbrydelse. Saa farvel Agtelse og farvel Udsigt til at komme i Byraadet! Kanske vaagnede han en Morgen, og de havde fjærnet Hesteskoen over hans Dør og smækket et Par Horn op i Stedet. Saa kunde han sige farvel til det hele og drive hjemløs om for alle Vinde, for blive her uden sine Medborgeres Agtelse det vilde han umulig kunne holde ud.

Men først vilde han tage rigtig kærligt mod sin Hustru, hvad hun saa end kunde have forbrudt, og være omsorgsfuld mod hende, selv om hun forsøgte at gøre ham latterlig paa aldrig saa sjofel en Maade. Naar han saa holdt paa, at det ikke var noget virkeligt med hende men kun saadan noget, hendes Hysteri indgav hende — en Slags Sindssyge, saa fik han alligevel Sympatien med sig — kanske i

forøget Grad. Og saa var der jo slet ingen Skade sket ved, at hun havde muntret sig lidt.

Men, men! — hvis hendes Muntren sig nu fik Følger? Saa kunde det ikke nytte, at han snakkede om Hysteri, for den gik selv de mest enfoldige ikke paa. Man havde jo nok hørt, at Hysteri kunde fremkalde indbildt Svangerskab — men virkeligt, saadan at der kom en levende Unge ud af det, det gik ikke. Satans ogsaa, at Miraklernes Tid var forbi! det kunde dog tidt været ganske heldigt med saadan lidt uden for Naturlovene at støtte sig til.

Han stirrede mismodig frem for sig ved denne ny Mulighed og lagde ikke Mærke til, at Stine kom med Trækkevognen, før den skulde dreje ind ad Porten. Aage skød bag paa.

»Væk af Banen Gamle, for nu kommer Toget!« raabte han muntert. Stine var højrød af Varme men lo som sædvanlig over hele Ansigtet og lagde sig i Selen, saa hendes Træsko gled paa Stenbroen.

Lidt efter kom Aage ind, han pustede og tørrede sig over Panden:

»Du er lige haard nok til at spænde Stine for, hun var aldrig kommet ene hjem med det Læs. Nu synes jeg, du skulde give hende en Slurk af dit billige Skedevand, det holder hun jo af.«

»Er det min svenske Sodavand, du mener? Den er slet ikke saa overdreven billig, hver Flaske koster mig $4^3/_4$ Øre at fremstille.«

»Jeg var tilfreds, den kostede dig fem Øre og

en Bukseknap — kom nu bare med den! Vi mødte for Resten Kandidaten, han skulde ud og rejse.«

»Ja han var her ind om,« svarede Faderen, idet han stod og rodede under Skænken.

»Naa, hvad sagde han for godt? — Du kan tro, Stine blev glad, da hun saà ham, hun har vrøvlet med sig selv hele Tiden siden. Faar jeg saa den Sodavand til hende?«

Faderen rakte ham modvilligt en Flaske, og Aage skyndte sig ud i Gaarden.

»Stine« — sang han op

— »højbaarne Jomfru Stine
hun slog saa mange Fi, Fi, — fine
Triller med sin M . . . hm. — Mund.«

Saa smækkede han med Tungen, saa det genlød i Gaarden, og lod Proppen knalde.

Sørensen tindrede trods sit daarlige Humør. Han havde selv lært Visen af sin Far og lært Aage den igen, da han var en lille Purk. Der var sku Slægt i det, noget af dette med Fader og Søn i trende Led. »P. Sørensen og Søn,« mumlede han uvilkaarligt og satte sig til at arbejde paa sit Katalog.

Lidt efter stak Bauder Hovedet ind ad Døren og spurgte efter Aage. De havde aftalt en Fodvandring ind over til Lyngknolden med Sømærket. Egentlig var det Aage, der skulde komme ud og tage Vennen med, men et eller andet ubestemmeligt fik Bauder til at foretrække denne betydelige Omvej.

Da Sørensen fik Øje paa ham, var han lige ved at rejse sig, men tog sig i det og pegede adspredt ud mod Gaarden med Blyanten. Saa begravede han igen sin røde Næse i Udkastet med en behagelig Følelse af at have handlet korrekt, netop som en alvorlig optaget Grosserer vilde handle.

XXI.

Det var med en vidunderlig Følelse af Ungdom og Spænding, Fru Sørensen mærkede Skibsplankerne under sig og saà Fjordens Arme aabne sig og Landet vige tilbage.

Hun gik op og ned ad Dækket, rank, med elastiske Skridt og saà frejdigt de forskellige Passagerer ind i Ansigtet. Bevidstheden om, at hun kunde møde sin Skæbne hvor og naar som helst, lagde en opmærksom, næsten paatrængende Forsken i hendes Blik, som blev misforstaaet af mere end èn Mand. Men hun viste dem tilbage med harmfuld Forundring over deres Frækhed.

Hvordan det store skulde komme, vidste hun ikke. Hun havde ikke bestemt noget som helst med Hensyn til Rejsen, *vilde* ikke bestemme noget som helst — Tilfældet skulde helt have Lov at raade.

Derinde paa Land sad han Staklen, som hun i Formiddags af ren Pligtfølelse var kommet i Møde. Han havde vraget hende og troede formodentlig, hun havde lidt et Nederlag. Men hun følte intet Nag til ham, kun lidt Vemod som den, der ser sin egen Lykke stige paa en andens Bekostning.

Der gik en ung kraftig Pige op og ned ad Dækket. Hun slentrede sorgløst, drejede sig paa Hælen og nynnede, sommetider slikkede hun sig

med Tungen helt op paa Overlæben. Ogsaa hun havde det store i Vente, man kunde se paa hele hendes ubevidste Udfordren, at hun endnu kun anede — hendes Legeme havde endnu ikke dannet sig under nogen Mands Hænder. Ja hun vidste uden at vide, det kunde man se af den Behændighed, hvormed hendes Blik undgik at møde nogen Mands, skønt det ellers var alle Vegne — netop saa nysgerrigt. Men Fru Sørensen vidste helt, og det var en Nødvendighed for at kunne kende og fastholde Lykken.

Uvilkaarlig efterlignede hun den andens Ungpigebevægelser, hendes sorgløse Væsen.

Men det gav et Sæt i hende, da hun saa, at den unge Pige lod sig tiltale af en Herre, der aabenbart var hende helt fremmed. Og *hun* vendte ham ikke Ryggen, men svarede — hun stod blot med Siden til og stirrede ud over Vandet. Fru Sørensen vilde dømme, men følte sig usikker.

Om Aftenen opholdt hun sig inde i Dæksalonen, hvor nogle Handelsrejsende sad og drak Toddy og spillede Kort. Hun var ikke oplagt til at gaa til Køjs, men kiggede i en Avis med et lyst Smil over sit Ansigt, i Virkeligheden fulgte hun alt, hvad de sagde og gjorde, med stor Interesse.

De skelede en Del til hende, hun var aabenbart et Baand paa dem, men hun lod som ingenting. Og efterhaanden slog de sig løs, maaske i det Haab at fordrive hende. De bandte og sagde Tvetydigheder, og en af dem, en lille tyk, skaldet Fyr med tyndt, lyst Overskæg, der hang lige ned over Munden

som Tagdryp, gav sig til at fortælle om Susanne og tre-fire andre Gadens Fugle, som han havde været Venner med i den senere Tid. Det med de mange frastødte hende, men ellers fandt hun det kønt, kønnere da end hvad hun selv havde oplevet.

»Nu maa du ikke forarge de uskyldige smaa,« sagde en anden og blinkede over mod hende. Saa rejste hun sig og gik.

Da hun gik over Dækket, saà hun den unge Pige og den Herre, der havde tiltalt hende, sidde lænet ind til hinanden i Mørket under Kommandobroen; hun laa helt ind til ham, og hans Rejsetæppe omhyllede dem begge. Fru Sørensen maatte gribe sig til Hjærtekulen, saadan sved det inden i hende af uforklarlig Kummer. Hun vaklede ind i Kahytten og smed sig paa sin Køje; og dèr laa hun længe med stramme Læber og tungt Sind. Men saa faldt hun i Søvn og drømte, at hun sad paa Dækket og lænede sig ind til den unge Mand. Han dækkede hende med sit Tæppe, og hun var vel til Mode men hviskede alligevel: jeg fryser, for at han skulde dække og hygge hende endnu mere. Og hun gjorde sig ganske lille og borede sig helt ind i ham — — —

Om Morgenen, da Skibet havde lagt til ved Kvæsthusbroen og hun vilde gaa i Land, stansede hun midt paa Landgangsbroen med det Spørgsmaal, hvad hun nu skulde. Dèr stod hun og vidste hverken ud eller ind, medens Folk trængte sig forbi hende og knurrede. Den unge Pige gik forbi og

faldt i Armene paa en ældre Dame, sandsynligvis hendes Moder; den unge Herre gik forbi, ilede fremad med et lille Udraab og gav en ung sart Dame — naturligvis hans Forlovede — et Strejfkys, tog hende saa under Armen og gik indefter, mens han nu og da vendte Hovedet og forsøgte at smugle et Nik tilbage.

Og her stod hun selv og vidste hverken ud eller ind, til Styrmanden kom og bad hende flytte sig. Saa gik hun i Land.

En Droskekusk prajede hende, og hun gik hen til ham. »Hvor skal De hen?« spurgte han.

»Det vèd jeg ikke — jo jeg skulde gærne til et meget billigt Hotel.«

»Ikke andet. Det er sku lige saa nemt klaret som at gaa paa to. Hvor billigt maa det være?« spurgte han grinende.

»Hov Petersen! — naa De er maaske optaget?« lød en forsoren Stemme, og den tykke, skaldede Agent kom vraltende med to store Haandkufferter. Hatten havde han i Nakken, og der sad store Svedperler paa hans Pande.

»Ja jeg skulde jo køre for den Dame, men hun vèd bare ikke, hvor hun vil hen.«

»Jeg kunde maaske hjælpe Dem Frue,« sagde Agenten, »skal De til Familie?«

»Nej, jeg skulde til et rigtig billigt Hotel.«

»Men det træffer sig jo udmærket,« udbrød Agenten med virkelig Glæde. »Jeg bor i det billigste Hotel i Byen — af ordentlige Hoteller da — og De vilde aldrig paa egen Haand kunne finde

noget blot tilnærmelsesvis saa godt, selv om De gik op i den dobbelte Betaling. Saa jeg synes, De skulde sætte Dem ind i Vognen og lade mig om Resten; De kan jo godt faa Lov til at betale Deres Part af Køreturen, dersom De synes bedre om det.«

Fru Sørensen satte sig ind i Vognen. Hun var ikke længer ulykkelig til Mode: der var dog noget af en mærkelig Oplevelse i dette, at to vildfremmede Mennesker først rejste med samme Dampskib, saa kom i Droske sammen og endelig skulde til samme Hotel. Hun lænede sig bagover og lod sig underholde, mens det lyse Smil laa over hendes Ansigt.

Og den joviale Agent var en flink Underholder, som forstod at fortælle og udfritte i det rette Forhold. Hans egentlige Fagomraade var »Slavekonjak«, men han var for meget født Forretningsmand til at lade nogen Lejlighed gaa sig forbi, og blandt andet havde han indrettet sig med Procenter hos Hotelværten. Det galdt altsaa om at faa at vide, hvor længe denne mærkelige Løsgænger af en Frue agtede at blive i Byen.

Han havde ret god Øvelse i at lægge sammen, og hvad han efterhaanden fik ud af Fruen, formede sig til et eget Billede, saa han kuldkastede sin oprindelige, smaalige Plan med Procenterne for en større og begyndte at tilkaste hende beundrende Blikke. Det afgørende var navnlig et Spørgsmaal fra hende om, hvor længe man kunde leve i Byen for halvandet Hundrede Kroner. Deraf fremgik jo tydelig tre Ting: at hun havde Mønt, at hun var

ude for at rangle dem op paa en Maade, og at der var Udsigt til at blive af med hende igen.

Og da Vognen stansede i en af Strøgets Baggader, klarede han selv Kusken. Hotellet var paa anden Sal. Han bød hende galant Armen, og mens de steg op ad de snavsede Trapper, trykkede han hendes Arm og hviskede bekymret:

»Halvandet Hundrede kommer man ikke langt med herovre. Men Deres Mand sender Dem naturligvis flere, naar De trænger?«

»Nej,« svarede hun hjælpeløst.

»Han kan da umulig lade Dem omkomme!«

»Nej, men saa vil han gøre gældende, at jeg kan jo rejse hjem.«

»*Bien*,« sagde Agenten uvilkaarlig.

»Hvad siger De?« spurgte hun nedslaaet.

»Aa det var den forbandede Trappe, man er lige ved at blive hængende i Hælene. Bøddel, sagde jeg for Resten, Tyran, — for det er han sku.«

»Hør,« udbrød han pludselig og stansede paa Trappeafsatsen, idet han saà paa hende med kejtet Troskyld, »jeg har to Værelser her paa Hotellet, som næsten altid staar ledige, fordi jeg rejser saa meget, dem kunde De glæde mig med at benytte. Det sparer dog altid noget for Dem, og mig kan det være det samme, da jeg alligevel er borte. — Vi kan jo sige, at De er min Søster,« føjede han til.

Hun stirrede lidt beklemt frem for sig. Hun syntes nok om Agenten, men ikke forfærdelig godt, kun rigtig godt; og var det nok til at tage imod et saadant Tilbud? Det gjorde jo ikke noget, da

han alligevel var borte, og det var morsomt saadan som Oplevelse set — skønt en lille Smule hovedkulds selv af en Hændelse at være. Men det havde hun ogsaa syntes om den unge Piges Adfærd paa Dækket i Gaar, og siden havde hun været kummerfuld og misundelig. Hvis hun nu sagde nej, og det saa havde været Begyndelsen til noget mere!

Alligevel oprørte noget sig i hende, og et Øjeblik følte hun sig tilskyndet til at vende sig mod denne Mand og kradse ham i Ansigtet. Men han skaanede hende for Svaret ved uden videre at føre hende op paa anden Sal og ringe paa. »Nu maa du ikke glemme at sige *du* til mig,« hviskede han, idet der lød Trin indenfor.

Hotelkarlen lukkede op.

»Goddag Hans,« sagde Agenten, »her bringer jeg min Søster, Fru Sørensen fra Domborg. Hun skal bo hos mig, mens hun ser sig lidt om i Byen.«

Det trak op til et Grin paa Karlens Ansigt, men et truende Blik fra Agenten stansede det.

»Se det er altsaa min Ungkarleknast,« sagde han, da de stod i hans Værelser. »Det er jo ikke beregnet til Fruerbur, men jeg haaber, De — om Forladelse, *du* ikke vil være altfor kritisk. Men hvad er jeg da for en Tølper, du ved jo ikke engang, hvad jeg hedder. Elias Jokumsen, et godmodigt Navn, ikke sandt? Og du hedder?« spurgte han og rakte hende Haanden.

»Laura,« svarede hun leende. Han var saa morsom ligefrem, i et og alt.

»Laura!« gentog han med et Udtryk af glad Overraskelse, og før hun vidste af det, havde han trykket hende ind til sig og kysset hende.

Hun saà fornærmet ud.

»Av,« udbrød han med komisk Forskrækkelse, »jeg er da ogsaa en rigtig Klovn. Jeg vilde jo bare vise Dem — æ — dig, hvor Servanten staar. Men jeg er villig til at give dig Oprejsning.«

»Nej tak,« sagde hun og lo modstræbende, »jeg er ikke hævngerrig.«

»Jo det er alle Kvinder — paa det Punkt,« sagde han og nærmede sig hende med store runde Øjne.

Hun trak sig baglæns bort fra ham, hen bagom Bordet og blev ved at fly rundt om det med en varm klukkende Latter, som om hun blev kildet.

Pludselig sprang han den modsatte Vej, greb hende i sine Arme og smed hende om paa Sofaen. Men hun stemte sine Fingre i hans Hals og bed ham rasende i Haanden.

Han trak sig midt ud paa Gulvet med Skræk og maalløs Forbavselse i Blikket. »Nu ringer jeg paa Pigen og ber hende lægge rene Lagener paa og saadan, hvad De ellers kan behøve,« stammede han og trak sig over mod Døren, »De er vist overkørt af Rejsen.«

Da han stod i Døren til den anden Stue og hun ikke gjorde Mine til at angribe ham yderligere, fik han sit Mod igen.

»Der sidder en Nøgle her i Døren,« sagde han spydigt, »husk og drej to Gange om!» Saa lukkede

han mellem sig og hende, tog Konjak og Cigarer frem og lagde sig paa Chaiselongen.

Han laa og blæste Røgen ud med et betuttet grundende Udtryk, dyppede nu og da sit Lommetørklæde i Konjaksglasset og badede den saarede Haand. Satan til Bid ogsaa! og dersom der nu opstod Blodforgiftning — saadanne Kællingetænder var ligefrem farlige at komme ud for! Han havde mest Lyst til at opgive Ævred, men halvandet Hundrede Kroner var sku ogsaa Penge — foruden Naturalia — og hvordan skulde han desuden faa hende paa Døren paa en pæn Maade allerede nu? Han opgav at tænke paa det foreløbig og lagde sig til Rette for en lille Lur.

Ved Middagstid vaagnede han ved hæftig Graad inde fra det andet Værelse. Han rejste sig over Ende og lyttede — jo det var hende, »Vildkatten«. Naa det var ikke den værste Vending, Sagerne kunde tage — han forstod sig absolut bedre paa Taarer end paa Bid. Han bankede varsomt paa Døren, aabnede den stille og gik ind.

Fru Sørensen laa i Sengen med Haaret vildt hen over Puden, som piskedes det ud i Blæst; hun laa med Armen over Øjnene, hendes Ansigt var rødt og blodfyldt af Graad. Jokumsen kunde godt lide forgrædte Kvinder, der kom noget mygt over dem; han satte sig stille paa Sengekanten og tog hendes Haand. »Laura,« hviskede han, »Laura«.

Hun rullede sig over og lagde Hovedet i hans Skød:

»Jeg trænger saadan til nogen, der vil være lidt god ved mig og forstaa mig, jeg har ingen, slet ingen«, hviskede hun.

»Du har jo mig,« sagde han blødt og strøg hende gennem det stride Haar, der var graasprængt i Tindingerne. »Er jeg da saa slem — for en Pebersvend at være?«

»Nej men du kan ikke lide mig, saa ond som jeg har været,« sagde hun og kyssede hans saarede Haand.

»Aa hvad, det var jo den rene Kærlighed,« sagde han leende og løftede hendes Hoved. »Se paa mig!«

»Du rejser jo fra mig allerede den første Dag,« sagde hun surmulende.

»Nej min Snut, jeg forsømte gærne at begrave min egen Svigermor for din Skyld, saa forgavet er jeg allerede. Men vi trænger vist til nogen Mad? Staa nu op og kom i Tøjet, saa skriver jeg et Forretningsbrev saa længe og beder Firmaet om en Uges Orlov. Og saa gnider vi Sværten af Tilværelsen lille Tøs, og sætter den nysseligste Kulør paa — det manglede sku blot andet. Pandeben, Øjesten, Næsetip, Hjærtesnip, dikke dikke Mave!« og han dansede leende ind i den anden Stue.

Fru Sørensen klædte sig betuttet paa. Intet af alt dette var kommet saadan, som hun havde forestillet sig, hverken saa kønt eller betagende. Snut og Tøs det var saa underlig lige til af Kælenavne at være — men det kom jo an paa det, der laa bagved. Og denne tykke Tommelfinger lige ind i

hendes Underliv! — men Kærligheden havde jo tusend Udtryk og tusend til maaske. Selv Navnet Jokumsen var noget helt andet, end hun havde ventet sig; for Resten passede det udmærket til ham, han var saa morsom og vist forfærdelig god. Og alt det kønne og fine det kom jo!

Elias Jokumsen sad med fornøjet Mine og skrev sit Forretningsbrev:

Kære Stoffer!

Tjen mig i at tage Roskilde og Hedehusene for mig i Morgen, da du alligevel skal ud ad den Kant. Og lad være at rende mig paa Dørene den første Uge, hvilket i disse magre Tider nogenlunde vil svare til Formøblingen af 150 Kr. + Ur og diverse. — Hvedebrødsdage — fyrretyveaarig Vildkat med Tilløb til graa Haar — bider til en Forandring. Skrue, synger Ingemannske Aftensange med Øjnene, opfatter det vist som en Mission at være sin Mand utro. Satans paaholdende.

For Resten den samme, jeg prøvede at fordrive fra Rygesalonen i Aftes med sjofle Historier — Herrens Veje er uransagelige.

Bed for mig!

Din

Bonde-Fruentimmer-Fanger.

Fru Sørensen kom ind.

»Saa!« sagde han og foldede Brevet sammen, »nu er det i Orden, saa vi uforstyrret kan glæde os ved

hinanden. Nu noget at leve af og saa ud paa Livet, ikke sandt *Søster*?«

Han snurrede hende rundt og kildede hende, saa hun var ved at kvæles af Latter og næppe kunde staa paa Benene. Derpaa førte han hende over i Hotellets Spisestue.

XXII.

Kandidatens Rejse til København var af en saadan Beskaffenhed, at den maatte nedsætte ham i alle retskafne Domborgenseres Øjne. Hele Byen hyldede nemlig Afholdsværtens Valgsprog: Domborg for Domborgenserne; en Doktrin, der dog slet ikke havde til Hensigt at holde Fremmede borte, men kun gik ud paa, at Borgerne skulde lægge deres Fortjeneste paa Stedet. Der var da ogsaa en almindelig Bestræbelse oppe for at indrette Byen saaledes, at man ikke alene kunde drikke sit Øl, men ogsaa spilde sin Bærme dèr.

Men Kandidatens Rejse maatte opfattes som et slet og ret Forsøg paa at paaføre Byen et større Næringstab.

Sagen var, at alle havde været for glubske efter hans sidste Anfald — Skolen, Afholdsforeningen og Byens Værtshusholdere; der var ikke den elendige Kældersnask, uden den havde sendt ham en større Regning. Og da han nu følte, at det trak op til et nyt Anfald, og det samtidig faldt ind med Ferie, saa besluttede han at forlægge Skuepladsen til Hovedstaden.

Og han kom ikke til at fortryde det. Han morede sig fortræffeligt herovre, hvor hver Smaagade var et

festligt Minde om gamle Dages Rangel. Han drak sig ikke døddrukken som hjemme, men fordelte sig ligeligt paa de forskellige Udskejelser. Det var let at praktisere her, hvor der var nok at vælge imellem, og gav større Nydelse end hans hjemlige Fremgangsmaade.

Tro mod sit Løfte til Atholdsværten havde han stadig et Øje ude efter dennes Kone, men ganske vist i den Hensigt at undgaa et Sammentræf med hende.

Alligevel løb de over hinanden en Aften i »Gaasen«, en Kafé, som alle, der var ude *paa Livet,* søgte til som til selve dets Kilder. Dette var for saa vidt rigtigt, som »Gaasen« var Stamkafé for alle Byens pænere offentlige Fruentimmer.

Fru Sørensen sad inde i en af de smaa Baase sammen med den tykke Agent, da Kandidaten traadte ind. Han var i Følge med en slank »Pige«, hvis smukt formede Ansigt var blaalig-hvidt af Pudder, medens Øjnene ved uheldige Understregninger var kommet til at ligge altfor dybt. Denne endnu langtfra udvoksne Skabning, der højst kunde være en sejsten Aar, havde han truffet i en af de usleste Smaagader, skidden og daarlig klædt. Og med sin sædvanlige Trang til at drage Meneskene opad, der aldrig helt forlod ham, undtagen lige naar han var døddrukken, havde han ført hende hen til en Paaklædningsforretning og udstyret hende fra Top til Taa. Hun var i blaat Fløjl, foret — i al Fald for Nederdelens Vedkommende — med gul Silke, og boede nu i en »pæn« Gade med høje

Takster; og hendes Skønhed vilde gøre Resten. Hun var saaledes takket være Kandidatens Tro paa de gode Anlæg i Mennesket hævet op fra en femte eller sjette til en første Rangs »Pige«; det var derfor ikke underligt, at hun hang saa trofast ved hans Arm. Og Kandidaten selv var baade stolt og lykkelig.

Han og Fru Sørensen fik samtidig Øje paa hinanden, men begge havde Aandsnærværelse nok til at undgaa en Genkendelsesscene. Fru Sørensen bøjede sig hastigt ned over Bordet og gav sig til at ridse i det med Neglen, og Kandidaten stirrede lige ud med et forarget Blik.

Fru Sørensen var ikke forarget. Der var i dette Øjeblik ikke det Væsen eller den Handling paa Jorden, der vilde kunne forarge hende, saa dybt holdtes hun bøjet af sin egen Skam. Der laa Forargelse nok bunden i hende, men hvergang hun slap den løs, vendte den sig og slog Klørne i hende selv. Der var Mærker nok af den i hendes græmmede Ansigt og falmede Figur; den Uge, hun havde tilbragt i København, havde hærjet hende som en haard Sygdom, skæmmet Haar og Huld og Ansigtsfarve, taget Glansen af hendes Blik og Dristigheden af hendes Sind, berøvet hende Ævnen til at løfte Hovedet og Retten til at hævde sig over for andre — selv de tarveligste.

Hun fandt sig i at blive slæbt her ned Aften efter Aften og turde næppe hæve Ansigtet og se paa disse Kvinder, som sjakrede saa frejdigt med det, der for hende havde staaet som noget saa forfærdelig

stort og helligt, at hun havde ødelagt alt for at opnaa blot en Times Hengivelse i det. Hun fandt sig i det og i, at *han* sad og pimpede og ikke agtede hende saa god som en af disse udmajede Skabninger, han hvert Øjeblik nikkede og smilede til.

Hun kunde spytte ham i Ansigtet naar som helst; men sagde han: »Kom, nu gaar vi hjem, jeg længes efter dig,« saa gik hun alligevel med. Og dog var han den eneste, hun oprørtes imod, ham saà hun ned paa, ham hadede hun!

Og alligevel vilde hun gaa med.

Det var ikke Attraa heller, den var ikke til for hende mere, hun vidste det nu. Dette lille sjofle Menneske havde fyldt hende med den ækleste Afsky allerede den første Nat, og hun havde kun følt èn Lyst, den at snøre Struben sammen paa ham. Men Nat efter Nat var hun blevet ved med at give sig hen, fordi hun var bedøvet, fuldstændig lamslaaet ved denne rædselsfulde Indfrien af tyve Aars fortærende Kærlighedssavn. Og fordi der et Sted i hende brændte et vanvittigt Haab om, at det alligevel skulde komme, dette vidunderlige — løse sig ud af selve Grimheden, lade sig tilkæmpe, komme i al Fald.

Nu var Haabet udbrændt, uigenkaldelig hendøet, og Savnet var slukket, saadan som en Feber slukkes — i Kulde.

Men endnu vilde hun vedblive at være hans. Der var jo kun det ene, at lade sig glide med lukkede Øjne; prøvede hun at aabne dem og tænke, da væltede Skammen og Forsmædelsen sig over hende

og knugede hende endnu dybere. Tungere og tungere blev deres Vægt, efterhaanden som hun blev ved. Men hun *maatte* blive ved.

Til sin Mand kunde hun aldrig vende hjem mere, ham som hun havde gjort saa megen Uret og mest nu. Ude i Verden, den som hun før var saa sikker paa havde Plads og Kærlighed nok at byde, blot hun slap Fodfæstet og kastede sig ud, dèr var end ikke en Plet for hende at være paa. Af Udveje var der kun èn — Døden. Døende som hun var havde hun allerede helt gjort sig fortrolig med den, men saa var der dukket èn levende Følelse op i hende igen — Hadet.

Hun hadede dette lille tykke Mandfolk, der havde blottet det hæsliges Ansigt for hende dèr, hvor hun havde ventet at finde det vidunderligt skønne. Ved ham var hun kommet til at se, at hendes Færd derhjemme havde været opstyltet, forskruet, at hun havde været hysterisk og haft hele Uretten over for sin Mand. Ved hans Raahed havde hun set, hvor urimelig hun før havde været i sine Fordringer, og derfor hadede hun ham.

Og hendes Had tog virksom Form, da han i Løbet af Aftenen foreslog hende at rejse hjem til sin Mand igen. Nu vilde hun ikke dø heller; hun vilde leve sammen med dette Menneske, pine sig selv til Straf — og pine ham, der vilde kaste hende til Side som et snavset Stykke Linned.

Ja nu var hun endelig kommet ind i Kærlighedens Lykkeland! Intet vilde hun sky, hver Skik vilde hun følge: baade sminke sig, maje sig ud og gaa

med Trikot hjemme, om det krævedes. Men hun vilde blive herinde! Og ham, der havde ført hende herind, vilde hun aldrig svigte; hun vilde vaage over hans Fjed og over hans Kærlighed og selv alene have Lov at gøre ham vanvittig af Lykke — lige til hun døde af Alderdom. Netop vanvittig af Lykke, saadan hed det sig jo, at den rigtige Kærlighed gjorde Folk. Og naar hun blev gammel og ikke kunde fastholde sin Tyksak paa anden Maade, vilde hun danse nøgen for ham.

»— Ikke du?« sagde hun leende og sparkede ham haardt over Benet.

Han skar Ansigt af Smærte. »Hvad gaar der at dig?« spurgte han vredt.

»Aa jeg synes blot, du kunde tage mig paa Skødet og kæle lidt for mig — saadan gør de andre.« Hun satte sig om til ham og saà kælen ud, men i hendes Øjne flakkede det besynderligt.

»Saadanne Narrestreger er en eller to af os vist for gamle til,« mumlede han afvisende.

Hun lo højt og haanligt: »Føler du dig gammel i Aften Tykke, skal jeg danse for dig?« Hun var hurtig ude paa Gulvet og stod og løftede op i Kjolen, mens hun vuggede i Hofterne. Rundt om begyndte man at klappe og raabe Bravo, og Tilraabene hidsede hende; hun bøjede den ene Arm over Hovedet og begyndte at sno sig rundt.

Jokumsen havde en betydelig Erfaring med Hensyn til Kvinder og var straks inde i Situationen. Allerede den første Dag havde han anslaaet Fru Sørensen til at være »bundhysterisk«, og det undrede

ham nærmest, at det ikke var kommet til noget Udbrud før nu. Hurtig var han ude paa Gulvet og hviskede: »Hvis du ikke er ordentlig, ser du mig aldrig mere.« Hun blev øjeblikkelig stille og lod ham hjælpe sig Overtøjet paa.

Paa Hjemvejen var hun nervøst livlig, talte om fri Kærlighed og flagrende Sommerfugletilværelse og lo forceret. Hvert Øjeblik vilde hun ind i en Kafè og nyde noget »rigtigt«. Hun gav sig til at gøre Nar ad sin Mand og brast pludselig i Graad.

Agenten gik tavs og uanfægtet ved hendes Side og lagde Planer, kun Graaden stansede han et Øjeblik ved, fordi den syntes ham et godt Varsel.

Hun havde ikke flere Penge, og han var ikke den, der kunde leve af Luften, altsaa maatte han igen ty til sin Slavekonjak. Forsørge en Kvinde følte han sig heller ikke kaldet til, og da hun ikke vilde fortrække i Mindelighed, besluttede han selv at vige Pladsen. Og da de kom til Gadedøren, bad han hende blidt om at gaa i Forvejen op.

Den Nat havde Fru Sørensen et stærkt hysterisk Anfald. Hun græd og klagede, kradsede sig i Ansigtet for at vansire sig, kaldte paa sin Mand og paa Agenten i samme Aandedræt og gentog i Timevis den Sætning: Jeg vil hjem, jeg vil hjem! Flere Gange var Hotellets Folk uden for hendes Dør og lyttede, men gik ikke ind.

Op ad Formiddagen kom Hotelkarlen, der tillige var et Slags Tjener, ind og meddelte, at Agenten var rejst bort for længere Tid og ønskede sine

Værelser lejet ud saalænge, hvorfor man henstillede til hende at søge sig et andet Logi.

Fru Sørensen svarede ikke, det var ikke ganske klart, om hun havde forstaaet ham. Men hun stod dog op og klædte sig paa, saa vaklede hun hen i en Krog af Værelset og lod sig falde ned i en Lænestol. Dèr sad hun hele Dagen og stirrede frem for sig, ubevægelig for ikke at vække det frygtelige, der omgav hende paa alle Sider. Hun følte sine Ben som Bly og var vis paa, at de ikke kunde bære hende; men hun skulde jo heller ikke gaa, hun skulde vente — vente.

Dagen gik, uden at hun rørte sig. Hun fik ingen Mad, men følte heller intet Savn af nogen; kun èn fast Forestilling havde hun, der bed sig dybere og dybere ind i hende: at hun ikke kunde støtte paa Benene, og at det var godt, fordi det hjalp hende til at holde ud, til han kom tilbage. Han skulde ikke saadan undslippe hende; her paa sit Værelse skulde han finde hende — om det saa blev som et Skelet. Tro indtil Døden skulde hun være, hun skyldte ham det.

Hun havde heller ikke flere Penge; Jokumsen havde saa pænt listet dem alle fra hende baade de 50 Kr., hun havde faaet af sin Mand, og de 100 Kr., hun selv havde haft i Baghaanden. Hun havde følt det og ærgret sig lidt, men det var dumt, for Kærligheden maatte ikke være smaalig — den maatte helst slet ikke lægge Mærke til saadan noget med Penge. Mærke det havde hun nu ikke kunnet undgaa; og i Gaar Morges da han foreslog hende at omsætte

hendes Guldur og tre-fire Smaasmykker i Penge, da satte hun sig ligefrem op imod Loven om Kærlighedens Rundhaandethed. Saa var hans eget Ur pludselig gaaet i Staa, og han vilde endelig laane hendes, mens han gik et lille Ærinde — aldeles pudsigt.

Nu kunde han for Resten godt faaet det, for nu var Tiden hende ligegyldig; og nu behøvede hun jo heller ikke tænke paa at have noget i Baghaanden, efter at hun havde besluttet at blive hos ham.

Nu kunde hun ogsaa tænke blidt paa sin Mand og al hans opofrende Godhed. Da hun aldrig skulde staa over for ham og forsvare sig, vilde hun heller ingen onde Følelser nære og ikke prøve paa at forringe hans Værd. For han var nu god! Komisk slukøret kunde han se ud — og Jokumsen, han vilde ogsaa blive slukøret, naar han kom hjem og traf hende i Stolen — maaske helt hentæret. Hun kunde tydelig se ham og maatte smile.

Alt saadant udenoms løb igennem hendes Tanker, mens hun sad i Stolen og ventede, èn Dag, to Dage. Men det egentlige, det forsmædelige, som hun følte vilde brændemærke hende, om hun blot strejfede det, det sov dèr rundt om hende og gjorde hende intet, blot hun sad stille. Ellers vilde hun have taget et Stykke Chokolade henne i sin Taske, hvis ikke *det* havde været — og saa det at hun ikke kunde gaa.

Tiden sneg sig hen, hun var ikke i Seng om Natten, men sad i Stolen og blot stirrede. Nu og

da kom Hotelkarlen eller en Pige ind, lod forbavsede over, at hun fremdeles holdt til dèr, udførte et eller andet paa en udfordrende Maade og gik igen. Ligefrem kaste hende paa Gaden vilde eller turde de ikke.

Og hun blev ved at sidde, stædigt, stædigt. Ingen skulde se hende svigte eller vige af Vejen for sin Pligt. Et enkelt Øjeblik saà hun sig selv staa bøjet over mørkt skvulpende Vand, men det Billede veg hurtigt for andre, lysere.

Nu og da gnavede Sulten i hende, saa det gjorde ondt i Hjærte og Mellemgulv. Men den kom som noget lyst, med Bud fra de Tider, da *hun* var Kraften i Hjemmet og de havde det saa fattigt. Det spruttede og brasede paa Stegepanden og sendte gloende Fedtstænk op over hendes nøgne Arme —: Hestekød stegt i Hestefedt, og fra hendes Øjne faldt der Taarer ned i det. Netop saadan sved det i Hjærtekulen! Men Duften var liflig, og ved Siden af hende stod en lille Dreng og hoppede utaalmodigt. Selv fik hun Munden fuld af Vand og Velsmag og var lykkelig over at have skaffet; men naar hun og Drengen spiste, græd hun igen ved Tanken om det Øjeblik, da der ikke var mere. Det var de lykkelige Tider, med Kamp og Kvaler for noget virkeligt, for at holde Hjemmet oppe. Da fejlede hun intet og kunde nyde det som en Sejr, hvergang det lykkedes hende at holde Sulten ude en Dag eller to.

Og saa Rædslen for, at *han* skulde komme noget til, den der fik hende til at ryste, hvergang en

Vogn nærmede sig ved Nattetid! Og Glæden over at se ham, døddrukken maaske men aandende og med hele Lemmer! Ogsaa det var en Lykke, saa tarvelig den end maatte forekomme.

Saa det ubegribelige: hans mærkelige og pludselige Omvendelse, Fremgangen i Hjemmet — denne virkelig store Lykke, som det nu vagt forekom hende, at hun ikke havde formaaet at bære. Hun var blevet slap, havde mistet Interessen for Hjemmets Vel, var ligefrem blevet syg af dette underlige, at han blev ordentlig og selv overtog Opretholdelsen af Hjemmet.

Hun havde overladt det hele til ham, og modarbejdet ham tilmed, og skruet sig op til at stille urimelige Fordringer til hans Karakter — hun begreb ikke hvorfor. Hvad gjorde det vel, om han gik og legede lidt Værtshus, naar han alligevel strængt holdt sit Afholdsløfte? det var jo netop saa rørende. Men hun havde kun elsket ham, saa længe han var et Svin — saadan en var hun. Og saa grim og ond og uretfærdig hun havde været mod ham — altsammen af Trang til Kærlighed. For Kærlighed var noget ondt og grimt og ækelt, derfor skulde hun straffes med at blive ude i den og aldrig komme tilbage til ham, der ikke elskede ondt ned over hende men kun var mild og god. — —

Der var forløbet to Dage, Natten løb paa igen, næsten uden at Fru Sørensen mærkede det. Hun havde ikke tændt Lys men nøjedes med Skæret ude fra; hun vidste svagt, at det var over Midnat, for de havde slukket den ene Række Lygter.

Hun sad og døsede med lukkede Øjne, mild til Mode. Hendes Ungdoms Kærlighed med dens Forventning og dens Stævnemøder var gledet hende forbi, og hun følte med sig selv, at hun havde levet en lykkelig Ungdom — et lykkeligt Liv i det hele taget.

Hun hørte en Nøgle blive stukket i Entrèlaasen og listende Trin; saa tog det i hendes Dør: »Nu kommer han,« tænkte hun med et Smil. Hun var for langt henne til at klare sig hvem, Hadet var ogsaa borte og Frygten for Skammen; hun var til Mode som den, hvem en lykkelig Drøm gaar i Opfyldelse.

Agent Jokumsen gik lige hen til Bordet og tændte Lys. Han fløjtede gemytligt men fik pludselig Øje paa Fru Sørensen henne i Lænestolen og gik i Staa med en Ed.

En ung Kvinde af Fabrikspigetypen, der havde famlet sig frem ude i Entrèen, traadte imidlertid ind. »Tak Skævne!« udbrød hun, da hun fik Øje paa sin Medbejlerske.

Fru Sørensen rejste sig hurtig, da hun saà den unge Pige.

»Det er min *Søster,* Fru Sørensen,« sagde Agenten hastigt, »og det er Susanne. De to kender jo allerede hinanden af Omtale,« føjede han spydigt til. »Jeg ved ikke, om Fruen tillader, at Susanne bliver her i Nat, da hun er uden Logi? De to Damer kunde maaske dele Seng med hinanden, saa anbringer jeg mig inde paa Chaiselongen? Eller ogsaa

— hvis Fruen skulde foretrække —?« han grinede smøret.

»Nej du kan tro nej, jeg skal ikke have noget af at ligge sammen med saadan en Skruebrækker,« svarede Susanne opbragt. »Ja glo De kuns, jeg ved godt, hvad De er foren èn! Saadan en Bedstemor, som er rendt fra sin Mand! Føj!«

Fru Sørensen svarede ikke. Hun var i Hast kommet i sit Overtøj og ilede ud, fik Entrèdøren op og styrtede ned ad Trappen.

»Aa Susanne, søde Delle, pil ned og luk hende ud hvad! Jeg tør sku ikke selv!«

»Ne, for Gajedøren er aaven,« svarede Susanne kælent og trak af Tøjet.

Fru Sørensen løb sanseløs ligefrem igennem et Par Gader og kom ud paa Nørrevold, her segnede hun om paa en Bænk og sank fuldstændig sammen af Træthed. Nu og da gik en stærk Sitren igennem hende, men hun følte det ikke, hun sov. Hun vaagnede ved, at en Mandsperson sad ved Siden af hende; han havde lagt Armen hen bag om hende paa Bænkeryggen, som om han hørte hende til, og anstrængte sig for ubemærket at faa Haanden ind paa hendes Bryst. Hun fòr op med et Skrig, og han luskede bort.

Saa gik hun sløvt ned ad Nørrevold, turde ikke sætte sig igen af Frygt for at blive udplyndret, men gik og sov. Knærne vaklede under hende.

En Herre strøg lige forbi og saà hende ind i Ansigtet. Saa kom han op paa Siden af hende bagfra, stak sin Arm ind under hendes og erklærede

hende sin Kærlighed. Det jog gennem hende af Rædsel ved Ordet, Kærlighed — elske — — det væmmeligste af alt! at hun dog aldrig kunde blive det kvit igen, saa segnefærdig hun var! Det Ord lød, som om nogen slog med en Hammer paa hendes syge Hoved. Hun græd klynkende af Træthed og Forpinthed, styrtede af Sted uden at se paa ham eller svare, men kunde ikke blive ham kvit. I sin Fortvivlelse styrtede hun over til en Herre, der gik paa den anden Side Boulevarden, og bad ham skaffe sig af med det paatrængende Menneske.

»Gaa Deres Vej,« raabte han, idet han løb over mod den anden med hævet Stok, »*jeg* vil have hende!« Den anden fjærnede sig knurrende, og nu havde hun denne at trækkes med, som var endnu værre. Hun var for træt til at høre, hvad han sagde, kun Ordene »Logi — god Seng« fangede hendes Opmærksomhed. Først da hun styrede over mod en Betjent, blev hun af med ham.

Endelig blev det da Morgen. Hun solgte sit Guldur til en Marskandiser, var altfor træt til at protestere mod den Ubetydelighed, han bød hende, tog Pengene som i Søvne, satte sig i en Droske og kom ned til Dampskibet. Dèr fik hun Lov til at gaa til Køjs og faldt straks i en dødlignende Søvn, hvoraf hun ikke vaagnede før næste Dags Morgen, da en Fløjten forkyndte, at de løb ind i Domborg Fjord.

Da hun kom op paa Dækket, stod Kandidaten og stirrede ind mod Byen, han var graa og gusten. Han hilste.

»Smuk lille By,« sagde han med rusten Stemme og pegede indefter. »Ligger dèr og suger sig Sundhed af Havet, og vaagner rødmusset og frejdig som et Diebarn ved Moders Bryst. Og se Kirken, saa beskyttende den overbygger det hele og fanger Morgenens første Straaler i sit Spir. — Hjemme er bedst at være!« Og han saà paa hende med et altforsonende Blik.

XXIII.

Der gik flere Uger, inden Byen Domborg kunde forsone sig med det Mirakel, der var foregaaet med Fru Sørensen. Hun havde kun opholdt sig siger og skriver èn Uge ovre paa Anstalten for nervesvækkede, og alligevel syntes det, som hun var fuldstændig helbredet. Hun, som havde holdt Sengen i lange Tider ad Gangen eller hængt i en Stol i den Tro, at hun ikke kunde gaa, saa de endogsaa maatte bære hende til og fra Sengen, — for saa pludselig at staa op, klæde sig i fineste Pynt og gaa sig en Tur; ja hun som i den Grad havde forsømt alting, saa den stakkels Mand selv maatte styre Huset og lave Maden med, naar der var Fremmede, kort sagt være Husmoder —: hun var nu paa Færde fra tidlig Morgen, tog sig af det hele og lod ikke til at fejle det mindste.

Navnlig kneb det for Byens Kvinder at gøre sig fortrolige med den Tanke, at de nu skulde regne med hende som en ganske almindelig Kone, der ikke var Spor af interessant ved. Men indtil videre havde de i al Fald Miraklet til at holde sig skadesløse med; og de drøftede det livligt, mens mere end èn Ægteherre for Alvor overvejede, om han ikke

skulde lade sin Hustru gennemgaa en lignende Kur.

Ud til det lille Strygeri naaede Rygterne kun med et Lavmaal af deres oprindelige Styrke. Den eneste, der interesserede sig for dem, var Karl; ham morede de, fordi han saa nogenlunde kendte den virkelige Sammenhæng. Og han gættede, at Fru Sørensens Rejse havde været en Kærlighedens Golgatagang, hvor han selv udgjorde det første og letteste Stykke Vej.

Mens hun var væk, havde Bauder flere Gange besøgt Afholdshjemmet for at faa Aage med ud; de gik da gærne ned paa Havnen, hvor Aage befandt sig bedst og kunde fortælle en Uendelighed af fængslende Ting om Skibene, deres Rejser over Havet og de fremmede Havne. Men efter hendes Hjemkomst holdt han sig igen borte fra Afholdshjemmet, og i omtrent fjorten Dage saà han ikke noget til Vennen.

Dette havde dog ogsaa sin Grund i en anden Omstændighed.

Karl og Aage var blevet helt samlevede, de gik lange Ture, sejlede, kørte; Aage kunde ikke være inden Døre ret længe ad Gangen, og for Karl medførte det voksende Kammeratskab, at han kom rigeligt i frisk Luft og fik sig rørt.

Det var ikke let at sige, hvem der tiltrak den anden mest. Den Kraftudfoldelse, som selve Aages Person var, og som ytrede sig i hans mindste Bevægelser, tryllede Karl og fik ham til at længes og idelig søge den andens Selskab. Else var Livet og

Skønheden, der tog Plads ved hans Side og kendte ham værdig, hun lod ham finde og føle sig selv som Mand, hende raadede han over, saa langt han vilde. Men Aage var selve den potenserede Kraft, det Overmaal af Styrke, som er Mandens Ideal — en Kilde til Beundring og Misundelse.

For Aage med hans fuldkomne Ligevægt i sig selv betød Karl vel ikke det samme aandeligt. Men han holdt af at høre Karl udbrede sig om Mennesker og Ting og finde stadig ny Mening og Sammenhæng i Tilværelsen, han beundrede hans Forstand uden at misunde ham den — og han ynkedes over ham. Medlidenhed med Vennens Svaghed og Hjælpeløshed var maaske den vigtigste Faktor i Forholdet fra Aages Side.

Dette gjorde ham temmelig ens i sin Adfærd. Han havde intet at misunde Karl og Godmodighed nok til at bære over med hans Særheder og Luner.

Og Karl kunde nok være lunefuld. Naar han betvang sig saa godt over for Else og hendes Moder, skyldtes det i ikke ringe Grad den Omstændighed, at han nu havde Aage at lade sit onde Lune gaa ud over.

Naar han var i det Hjørne, opfattede han den mindste Kraftytring fra Vennens Side som en Haan, og Aage, der havde for Vane at slynge Stene langt bort, knække tykke Grene ved et Slag i Luften og lignende, og for hvem det overhovedet var en Livsbetingelse at ytre sig legemligt, vidste aldrig, hvor han skulde gøre af sig selv.

Karl kunde ogsaa se sig gal paa hans store stærke Legeme og godmodige Smil. Saa gav han sig til at hegle ham, og naar Aage bøjede af, eftergivende og delvis uden at opfange det ondartede i Vennens Spot, blev denne grov. Men Aage havde endda sin Overbærenhed.

Men til Tider gik Karl ligefrem ud paa at fornærme ham, og naar det endelig lykkedes, trak han sig tilbage som den forurettede. Saa blev Aage borte, og Karl savnede meget snart hans Selskab, skammede sig og opsøgte ham igen. Han var da ogsaa helt villig til at gøre sin Uret god igen, og naar de var fuldt forsonede, sammenlignede han Aage med Løven og sig selv med den lille arrige Køter, der sprang rundt om ham og nappede ham i Snuden og Ørerne.

Som Regel kom de dog udmærket ud af det. Naar Karls Legeme ikke mindede ham alt for meget, følte han sig fuldstændig jævnbyrdig med Vennen i Kraft af sin overlegne Forstand, og de kunde gaa i Timevis og prale af hver sit i al Godmodighed. Og naar de vidste sig ubemærkede, kunde de gaa med hinanden i Haanden som to Børn — —

— —

Grunden til, at de nu ikke havde set hinanden i næsten fjorten Dage, var en saadan Rivning, hvor Karl havde kaldt Aage en slet og ret Idiot. Han havde fortrudt det igen for længe siden, men som sagt, Fru Sørensen var kommet hjem, og han kunde ikke bekvemme sig til at tage ind til Afholdshjemmet.

Men en Morgen han stod og klædte sig paa, lød Elses glade Stemme ude paa Trappen: »Karl, skynd dig! Aage Sørensen er her og vil have dig med ud paa en Køretur!«

Karl hørte Aage og de to Kvinder snakke og le i Munden paa hinanden og skyndte sig at blive færdig; Lyden af Elses friske Latter gjorde ham ivrig og usikker paa Haanden. »Saa friskt kunde jeg aldrig faa hende til at le, den Genklang er det forbeholdt Styrken at give,« tænkte han flegmatisk. Men han skyndte sig alligevel, og da han kom ned, kyssede han Else til Godmorgen. Det gjorde han ellers aldrig, naar nogen var til Stede.

Aage hilste varmt paa ham. »Vil du med ud og se paa Skoven?« spurgte han.

Karl nikkede, han var optaget af en eller anden Tanke, som han havde læst i Elses Øjne. »Har du mere end èt Sæde?« spurgte han, mens han skyndte sig at spise.

»Nej, vi kører i Gumpekarren i Dag, den anden er hos Smeden. — Aa ja du siger noget! det var for Resten kedeligt. Men næste Gang skal jeg tage Ponyvognen, der er Plads til os alle fire.«

Else saa taknemmeligt paa Karl, hendes Hænder strøg kærtegnende over hans Kind, idet hun hjalp ham Kørekappen paa.

»Tag dette ogsaa,« sagde Moderen og snoede et strikket Tørklæde to-tre Gange om hans Hals.

Else knappede for ham i Halsen, hendes Moder snørede Tampen ind bag i Kappen, for at den skulde slutte varmt og tæt, de strøg ned ad ham,

trak Lommeklapperne frem og rettede. Han stod lige op og ned som en lille vinterklædt Dreng og lod sig pusle med.

»Har du nu husket at tage Vinterstrømperne paa?« hviskede Else.

»Ja og det tykke Mavebælte?« spurgte Moderen.

— »De skulde vist haft to Æg til Frokost,« føjede hun bekymret til.

»Pas nu paa, at du ikke bliver mere forkølet,« formanede Else.

»Ja De har nok et Øje med ham?« sagde hendes Moder henvendt til Aage.

Denne stod og lo godmodigt. »Det skal jeg nok,« svarede han.

Saa kom de da endelig til Sæde i Giggen og rullede af Sted.

»Han *er* nu forfærdelig kær, Mor,« sagde Else, da de to Kvinder gik ind igen.

»Vist er han saa — der er jo heller ingen, der siger andet,« svarede Moderen leende.

»Jamen du kunde godt sige det *selv* engang — jeg skal altid først!«

»Jeg kan da ikke staa her og snakke dig efter Munden som en anden Papegøje, du siger jo aldrig andet end det samme.«

»Er du nu aldrig ked af det, som det er?«

»Nej hvorfor skulde jeg vel være det, dumme Tøs?«

»Der er sommetider, du gaar og ikke siger noget — paa saadan en underlig Maade, og saa tror jeg, du er vred alligevel.«

»Sikke dog noget Snak! Men tag nu og kom af Sted efter de Trækul. Og lad saa være med at tænke paa ham — bare saa længe mens du faar rigtige Penge igen.«

— —

Det var klart, koldt Novembervejr, hist og her var der Antydninger af Nattefrost. De kørte ind om Fjordens Spids, rullede over Broen ved Vandmøllen og drejede saa over mod »Nordskoven«, mens de talte om løst og fast, om Kvinder og Penge og Fremtidsplaner. Karl havde sovet godt om Natten og var i ypperligt Humør.

»Du gør vist for lidt ved din Læsning,« sagde han, da de havde sat Køretøjet ind i et Skovløberhus og drev indad langs en opkørt Skovvej. »Jeg begynder at faa ond Samvittighed over, saa meget Beslag jeg lægger paa dig. Hvis du nu ikke faar din Eksamen, hvad saa?«

»Saa maser jeg Censorerne,« sagde Aage og lo sorgløst.

»Ja det er jo altid en Udvej til at blive forsørget. Hjælper Rask dig fremdeles med Matematiken?«

»Ja men jeg begynder at tro, at det snarere skader end gavner mig — han er saa udsvævende i sin Tankegang.«

»Han er Godtkøbsfilosof. — Du skulde lade mig hjælpe dig med Sprogene.«

»Jeg gider virkelig ikke hænge saa meget over de Bøger, og naar den Tid kommer, viser der sig vel altid en Udvej til at slippe igennem.«

»Hvordan saa? for du maa endelig ikke tro, at dine Kræfter gør Indtryk paa Censorerne. Folk som du forfalder let til den Overtro, at Kræfter kan gøre det af alle Vegne.«

»Det tror jeg slet ikke. Men jeg tænker tidt paa, om jeg ikke skulde bryde af og søge en Stilling, hvor jeg kunde anvende mine Ævner. Jeg kunde have stor Lyst til at optræde.«

»Som stærk Mand — Pum! Guf!« og Karl pustede sig ganske rød i Ansigtet, smøgede Ærmerne op og gav sig stønnende til at mase med indbildte Byrder.

»Nej ikke med Kugler og Haandvægte. Det skulde være noget farligt — Dyrebetvinger f. Eks.«

»Dèr er Kræfter ikke nær saa vigtige som en stærk Vilje, og den er et Udslag af Intelligens.«

»Men hvis Dyrene nu alligevel gør sig ud til Bens?«

»En velrettet Kugle kan fælde en Løve — og smaa magre Folk skal efter Sigende være de bedste Skytter.«

»Ja fælde den! men ikke betvinge den. Jeg tror nu heller ikke paa det med Viljen og Blikket. Jeg har gaaet hen til en rasende Tyr og taget den om Hornene, og den gjorde mig ingenting, og jeg skal løse dig hvilken som helst Lænkehund, du vil forlange. Ethvert Barn, der ikke er bange, kan gøre det samme, for det er Frygtløsheden, det kommer an paa. Og den har da de stærke.«

»Nej jeg kender stærke Folk, der er nogle rigtige

Kujoner. Gud vèd, om du ikke ogsaa selv er et Stykke af èn?« sagde Karl lidt ærgerlig.

Aage lod, som han ikke hørte det:

»Jeg saà engang i Havre en Løvetæmmer, der manøvrerede med seks Løver paa engang — seks Løver du. Han tog den største og farligste af dem og bar den rundt i Buret paa sin Ryg, mens de andre luskede bag efter ham og knurrede. Men da han smed den ned, sprang den op bagfra og bed sig fast i hans Arm. Vogterne kom løbende med Revolvere for at hjælpe ham, men han raabte til dem, at de skulde blive ude; ellers havde det nok været forbi med Respekten. Han slæbte Løven med sig hen til, hvor Pisken laa, og piskede den igennem, til den slap sit Tag. Og han forfulgte den rundt i Buret mellem de andre Løver, som alle havde Lyst til at fare paa ham, og piskede den, til den krøb paa sin Bug hen for hans Fødder. Se det kan dèn gøre, der har Kræfterne,« sagde Aage og spændte uvilkaarlig Musklerne paa sin Arm, mens hans Øjne lyste.

»Ja Tak, i Fangenskab, dèr er Dyrene gjort fejge. Men lad ham møde den samme Løve ude, i vild Tilstand, saa lader han nok være at klare sig. Dèr skal Bøssen til, og den er opfundet med Hjærnen og kan benyttes lige saa godt af en svag som af en stærk,« sagde Karl hoverende.

»Engang vi laa i Kalkutta,« vedblev Aage med urokkelig Ro, »traf jeg en tysk Missionær, en rigtig Kæmpe, som havde mistet den venstre Arm i Kamp med en Tiger. Den overraskede ham,

inden han kunde faa fat i sin Bøsse, saa stødte han sin ventre Albu i Gabet paa den og holdt den fast om Nakken med højre Arm. De trillede rundt paa Jorden i rigtig Livtag, og mens den flaaede hans Ryg og Bryst med sine Klør, stødte han Knæet saa kraftigt ind i Underlivet paa den, at den en Stund tabte Fatningen. Imens fik han saa sin Kniv frem og dræbte den. Men hans venstre Arm var knust og maatte sættes af, og hans Krop var fuld af alenlange Ar. Dèr var da ingen Bøsse, skulde jeg mene.«

»Saa brugte han Kniv, det kan vel omtrent komme ud paa èt.«

»Tigeren havde da sine Tænder og Klør.«

»Naa ja, han har gjort det af med en Tiger — og hvad saa? En skønne Dag sluger han en Kolerabacille og hovner op, hans Mave bliver som et Trommeskind, der er overhældt med Blæk, og han dør — under frygtelige Pinsler takket være sine Kræfter. Døden skaaner ingen, den piner blot de stærke tidobbelt.«

»Da er netop Kræfter det eneste, de kan dog ofte hamle op med Døden, skulde jeg mene.«

»Ja det trøster du dig ved — og mens du afbøder èt Angreb, ligger du der for et andet. Jeg kendte engang en Mand, som gik med Kræft i Maven; han var opgivet af Lægerne, og de erklærede en Operation for den visse Død. Alligevel forlangte han at at blive opereret og stod det over. Men da han var helt rask, fik han Lungebetændelse og døde paa tre Uger. Man kan gardere sig paa

alle Maader, hærde sig, træne sig, være forsigtig og afholdende og stærk som en Bjørn — og ligge der alligevel. Mens den svage gaar fri. Min Tante havde to Brødre, den ene var som Dreng sygelig og sad altid inde, han lever endnu og har baade Børn og Børnebørn. Den anden var en kraftig Dreng, der altid skulde være ude og røre sig. En Dag gik han med nogle andre Drenge og legede Hejseværk oppe paa Loftet. Under Legen fik han Strikken om Halsen, og død var han.«

Aage havde givet sig til at fløjte. »Jeg synes ikke, de er morsomme, de Historier,« sagde han, da Karl holdt inde.

»Det gør de heller ikke Fordring paa at være, uden for saa vidt du vil opfatte Døden som den store Humorist. Sæt han nu var ude efter en af os to og saa, som den Lækkermund han i Virkeligheden er, nappede dig og lod mig gaa; det vilde dog være ganske vittigt, hvad?«

Aage trak paa Skuldrene. »Jeg vilde give Døden en god Dag og plante min knyttede Næve lige i hans Knokkelgefjæs,« sagde han og lo lidt tvungent.

»Ja selvfølgelig! Og hakke ham til Plukfisk og spise ham med Peber og Salt til — ikke? Men du, som gør i stærke Mænd, har vel nok hørt om Blytækkeren i København? Han var Danmarks stærkeste Mand og kunde bære tolv Mand paa sine Skuldre; men en Dag faldt han ikke desto mindre ned fra Taget og slog sig ihjæl. Jeg kunde nævne Hundreder af lignende Tilfælde.«

»Hvorfor samler du paa saadanne dumme Historier?« spurgte Aage uvilligt.

»Fordi de tiltaler mig,« svarede Karl drilsk. »Du samler jo ogsaa paa Historier, men dine er spækhøker-moralske, de priser Dyret efter Vægt og Fedtmængde. Mine befatter sig ikke med Moral, de forherliger blot den store Kendsgærning, som rammer alle i Flæng — dig med.« Han grinede ondt, og den skarpe Mund med de hvide Tænder og det blodløse Tandkød, de indfaldne Tindinger og Kinder, de mørke Skygger under Øjnene — det hele mindede i et flygtigt Nu Aage om et grinende Dødningehoved.

»Vi gaar saa langsomt,« sagde han og gik stærkere til. De fulgtes ad en Stund i Tavshed.

»Sig mig Aage,« udbrød Karl pludselig, »har du aldrig følt Angst for at dø?«

»Nej,« svarede Aage kort og slyngede en Sten op i et Grantræ, Grankoglerne dryssede ned for Kastet.

»Tænk dig en stor Hakkekniv, som du glider langsomt hen imod — ganske lidt, maaske kun en Linie i Timen, eller en om Dagen, men ufravigelig derhen imod. Du kan ikke faa Øjnene fra den, du ser den vugge og partere, og du tænker dig under den hver Time og lider din Død utallige Gange, før den indtræder. Og naar den saa virkelig kommer, er dine Sanser sløve og afstumpede af alle de indbildte Lidelser, og du har ikke engang Ævne til at nyde den store Kendsgærning, det er snart det forfærdeligste.«

»Nyde — er du gal?« spurgte Aage med en Gysen.

»Netop nyde! At dø, navnlig voldsomt — ved at knuses f. Eks. — skal være en aldeles vidunderlig Fornemmelse, noget i Retning af Befrugtningsakten men ti-tyve Gange saa nervepirrende. Du skulde prøve det engang! Hvorfor gaa der og nippe til de opspædte Nydelser, naar man kan opnaa al Livsnydelse, saa at sige samlet i èn Mundfuld.«

»Hvorfor prøver du det ikke selv?«

»Fordi jeg hører til de sløvede og afstumpede, jeg vilde sandsynligvis slet ikke mærke Overgangen. Men du med dit Korpus, sikken et Choc, det vilde ligefrem blive en Himmerigs Mundfuld.«

»Hold nu Mund med det Vrøvl,« sagde Aage.

»Kunde du ikke have Lyst til at lade dig dratte ned lige som den stærke Blytækker?« vedblev Karl uforstyrret. Men Aage svarede ikke, han greb ham om Haandleddet og satte i Løb. Stien skraanede jævnt i en lige Strækning af et Par Tusend Fods Længde, og Aage løb hurtigere og hurtigere. Karl dinglede og snublede, mere end èn Gang vilde han være faldet, men Aage holdt ham oppe. Han vilde raabe men kunde ikke, Luften stemmede ham for Brystet, han syntes, Hjærtet krøb ham op i Halsen og lukkede for Luftrøret, han kunde ikke drage Aande.

Ved Foden af Bakken sagtnede Aage Farten, og Karl rev sig løs og lod sig falde lige ned. Han laa halvkvalt, med lukkede Øjne og gispede, en Bebrejdelse stønnede sig Ord for Ord frem over

hans Læber, med lange Mellemrum. Pludselig skar han Ansigt og smagte. »Jeg har vist Blod i Munden,« sagde han svagt og ængsteligt.

»Spyt det ud, saa faar du noget nyt,« sagde Aage.

Men Karl gjorde en svælgende Bevægelse, Blod maatte ikke spildes.

Aage saá forknyt ud, men Karl lo; han undrede sig selv over, at han ikke var vred.

»Gør det meget ondt?« spurgte Aage.

»Nej slet ikke, jeg er kun lidt sløj. Hvem der blot havde været henne ved Vognen,« han saà træt op ad den lange Bakke.

Aage bøjede sig rask ned og tog om ham; Karl strittede imod, men Vennen rejste sig med ham og begyndte at gaa. »Du kunde godt lade være at gøre dig tung,« sagde han.

Men Karl gjorde sig saa vanskelig at bære som muligt, og da Aage desuagtet blev ved med stærke Skridt, blev han ond mod dette store stærke Legeme, som ikke kendte til Dødsfrygt og alligevel kunde nyde Livet. Forgæves havde han prøvet at dryppe noget af Dødens Gift ind i dette sorgløse Menneske, blot for at have den Fornøjelse at se ham skælve. — Nej ikke derfor, men for at vække ham til fuld Bevidsthed om Livets Værd. Men han var træg som en Drøvtygger.

Karls Hænder laa foldede om Vennens Hals, han var bange for at falde. Han følte noget hamre mod sine Haandled, det var de store Hals-Pulsaarer. Han løsnede sit Tag lidt og lod varsomt Hænderne

glide frem, saa Tommelen dækkede Pulsaarerne; saa klemte han ganske langsomt til. Aages Blik begyndte at flakke, han blev rød, dernæst blaarød i Hovedet. Han tog et snublende Trin, saa stønnede han kvalt og slyngede Byrden fra sig Han stod et Øjeblik og vaklede, inden han kunde besinde sig og komme til Rette i Omgivelserne igen.

Karl havde stødt sig i Faldet. »Du faar nok Nykker,« sagde han og rejste sig møjsommeligt.

»Jeg synes, du vilde kvæle mig.«

»Du skulde vel kunne taale, at man holder dig om Halsen.«

»Ja, men satte du ikke Fingrene i?«

»Det kan jeg umulig tro — det maa vist have været en Blodprop. Vær forsigtig min Ven, ellers ligger du der en Dag af Apopleksi; du har Bygningen til det — den korte tykke Hals!«

De gik tavse tilbage til Vognen, Karl med hoverende Mine som en Mand, der har sat sin Modstander til Vægs, Aage med et Udtryk af god Vilje og Forvirring. Nu og da kastede han et sky, ufrivilligt Blik ned efter Karls Fingre.

Paa Hjemvejen blev Karl igen i ypperligt Humør og slog selv ind paa en alvorlig Drøftelse af Aages Muligheder som Artist. Og de skiltes som de bedste Venner.

XXIV.

Fru Sørensen gik mild og ydmyg og passede sit Hjem. Fra Morgen til Aften var hun optaget af at raade Bod paa alt, hvad der var blevet forsømt i de lange, uhyggelige Aar.

Der var nok at tage en Haand i. Der maatte en hel Mugning til ovre i Gæsteværelserne, Stine kunde ikke overkomme det alene men maatte have Hjælp. Sørensen vred sig under denne Ekstraudgift, men da Værelserne saa stod der pyntelige og friske, med nyt Tapet og hvide Senge, saa gned han sig fornøjet i Hænderne og gentog: Første Klasses Hotel, første Klasses! — Selv Skænkestuen maatte afgive sit mangeaarige Fluesnavs og sin Slam, der randt som sort Sved ned ad Væggene, naar der var mange Gæster. Sørensen fandt, at den tabte noget i Hygge ved det, men sagde intet.

Saa var der Stopning og Lapning og Madlavning, og oppe i Stuerne var der nok at gøre til hver ledig Time med at hygge. Saa kom Sørensen ogsaa rendende op nu mange Gange om Dagen, helt kælen og skulde have et Kys og en Passiar; og hun kræsede for ham, sørgede for at have en Kop god stærk Kaffe og tørrede Sveden af hans Pande, naar han havde arbejdet i sit Laboratorium,

Fabrikken som han nu foretrak at kalde det. Da allerbedst som hun stod og saà omsorgsfuldt forskende paa ham, om der var noget, han trængte til, kunde hun faa Taarer i Øjnene ved Tanken om, hvor grim hun havde været mod ham, som gik dèr og sled for hende og for sin Sag, — og hun kyssede ham stumt til Afbigt lige paa hans røde Næse og vendte sig bort. Han blev ogsaa bevæget og tøflede ned i Skænkestuen igen med en behagelig Grynten.

Der var kun èt til for hende nu — Manden, og alle hendes Bestræbelser gik ud paa at udviske Fortiden af hans Erindring og give ham Oprejsning for, hvad hun havde forbrudt. Og ved altid at beskæftige sig med ham opnaaede hun ogsaa at døde Angeren og holde Anklagerne nede. Hun var en resolut Natur og havde ondt ved at betragte noget som uopretteligt, derfor satte hun sig ikke hen og bebrejdede sig selv men søgte ivrigt at genoprette, hvad hun havde forsømt under de mange Aars Halsstarrighed. Og hver lille Venlighed og Omsorg var hende en Afbetaling, vejede op mod noget i Fortiden.

Der var ogsaa det med Forholdene, som maatte kunne tjene lidt til hendes Undskyldning! Han håvde aldrig været saadan varmblodig, ikke nogen brændende Elsker, som hun tidt havde følt Trang til det, især i de første Aar. Der var det jo nok hende, der havde Uretten, hun havde været for lidenskabelig anlagt, maaske mere end der var kønt og anstændigt. Men saa laa det i hendes Natur,

og den kunde hun jo ikke lave om. — Deraf havde saa Forholdene udviklet sig.

Mest knugende laa Flugten fra Hjemmet over hende. Den samlede sig over kort Tid og stod derfor saa skarp, og den rummede de bitreste Erfaringer om Brutalitet, raat som den havde slaaet det skønneste i hende til Jorden for stedse. For selv om det havde været hysterisk Fantasteri det med den altforglemmende Hengivelse i Kærlighed, saa havde det været kønt alligevel, og det havde givet hende en egen Rankhed, mens hun nu var sønderknust. Men den Flugt var igen en Følge af Forholdene, og brændemærket følte hun sig i al Fald ikke længer, fordi det hele laa saa underligt uden for hende selv. Og hun havde i det mindste ikke forbrudt sig mod sin Mand, siden hun ingen Glæde havde haft men kun Væmmelse.

Den ubetingede Underkastelse faldt hende ikke vanskelig, den tiltalte hende som naturlig. Men Følelsen af Brøde gled underligt bort mellem Fingrene paa hende. Og alt saadant maatte desuden vige for en sviende, stikkende Skræk, der tiltog, alt som der gik èn Uge, to Uger, tre Uger — Frygten for, at hun med sine to og fyrre Aar igen skulde være Moder, at Udflugten skulde have Følger. Flere Omstændigheder forenede sig om at bekræfte denne Frygt.

Hendes første Tanke var at tage Livet af sig, springe i Havnen. Men saa var det hele forbi — for hende selv ogsaa, som netop nu skulde til at

have noget fornuftigt ud af Livet — og hun skulde jo netop være saa meget for sin Mand.

I Virkeligheden var det ogsaa den daarligste Tjeneste, hun kunde gøre sin Mand, da det paa en uheldig Maade vilde gøre ham til Genstand for Folkesnak. Og i Handling gav han da ogsaa hendes næste Plan: at indrette sig saaledes, at han naturligt kunde glide ind i de mulige Rettigheder og Forpligtelser, sin fulde Tilslutning. Han nærede nemlig en lignende Frygt som hun, og det underlige hændte, at de midt i en hyggelig Samtale blev aandsfraværende, begge optagne af det samme: Tanken om Følger. Han vidste ganske vist ingenting, men af hendes ydmyge Holdning troede han at kunne slutte sig til noget højst alvorligt. Og hvis nu hendes urimelig strænge Sandhedskrav dukkede frem igen? Han saà sig i Tankerne sidde og kæle for Barnet rigtig som om det kunde være hans eget, og Folk anede intet men ønskede ham til Lykke og drillede ham lidt, fordi han var saa sent efter det. Men saa kom hun altid farende og skreg: Rør det ikke, det er ikke dit! Og der laa det hele, Byraad og alting.

Han besluttede at give hende en Haandsrækning.

»Vi er lige som to nygifte,« sagde han en Dag og lagde Armen om hende. »Tror du ikke, det kunde falde Storken ind at besøge os en Gang endnu?«

Men hun havde lige faaet Vished for, at der ingen Grund var til at ængste sig, og rystede smi-

lende paa Hovedet: »Vi er for gamle Peter — det vil sige, jeg er da.«

Han aandede lettet op ved disse Ord og arbejdede nu trygt videre paa sine Interesser.

En Dag kom han op med en lille Bog: »Kan du huske, hvad det er i Dag lille Laura? To og tyve Aar siden vi giftede os, og snart elleve Aar siden jeg blev et ordentligt Menneske. Og her skal du bare se, hvad de elleve Aar har bragt — tredive Tusend i Overskud, akkurat det samme de første elleve Aar slugte. Er det nu ikke vidunderligt? der er sku en Retfærdighed til! Men jeg har ogsaa hængt i for at naa det du. Og dig har jeg faaet igen som den første Dag, vi blev gift, og Hjemmets Lykke — det balancerer paa en Prik helt igennem. Jeg har heller ikke tænkt paa andet Nat og Dag i de elleve Aar, kan jeg godt sige. Og Lykken kom! — den er snart det vanskeligste du, for den raader man ikke selv for. Men den kom sku. Som den Mand Job er det gaaet mig — akkurat som ham! Det vil sige, han fik jo sit igen fleredobbelt naturligvis. Men naar vi nu blot snart kan faa et Resultat med mine *Delikata*, saa skal du bare se. Det trækker ellers noget længe ud, men de slaar nok igennem — de slaar sku igennem du!«

»Det gør de sikkert,« svarede hun fortrøstningsfuldt og lagde Armen over hans Skulder for at se med i Regnskaberne. »Men du — ja det er næsten Synd at plyndre dig, men jeg vilde saa gærne have en Flaske af din Likør, jeg har ikke mere.«

»To! to skal du faa!« raabte han og fór glad ud af Stuen. »Se her, hvor den spiller,« sagde han straalende og kom igen med to smaa Flasker, »den er sku ogsaa god, rigtig en Damedrik. Men at du skulde være den første, der forfaldt til mine Fabrikata, det havde jeg alligevel aldrig drømt om. Det er et lykkeligt Varsel.«

Inde i Dagligstuen sad Fru Sørensen og lappede. Hun sad paa en lille Forhøjning ved Vinduet, og paa Skødet havde hun et Par af Aages Benklæder; de var sprængt i Knæet, og hun var i Færd med at sy en Lap under. Paa en Stol ved hendes Side laa en Bunke renvaskede Strømper, og over Stoleryggen hang en Skjorte og et Par tyndslidte Uldtrøjer. Men hun arbejdede ikke, hun sad og saa stift ud i Stuen med et eget bristefærdigt Blik, i hendes Tindinger arbejdede det.

Hendes Mand kom ind: »Ja saa sandelig om jeg ikke tror, du har Ret. Og jeg som gik og troede, hun led af Vinde. Hun maa jo allerede være langt henne.«

Fru Sørensen stødte Luften et Par Gange ud, som havde hun faaet et Fnug op i Næsen, det kom af Kuldegysninger. »Hvem kan det være med?« spurgte hun endelig, hun forsøgte at tale behersket.

»Ja Gud ved det,« svarede Sørensen nølende, »hun er jo mandfolkeglad — som nu den Maade hun har gaaet og strøget sig op ad Kandidaten paa. Og

hvor Fløden er, der skal snart Kattene være ogsaa.«

»Men saa tal dog ikke saadan, Sørensen. Du vèd da godt, at kun et Dyr vilde give sig op i det med saadan en Stakkel.« Hun gik hæftigt op og ned ad Gulvet.

»Ja hun er jo en Idiot naturligvis,« svarede Sørensen godlidende, »men Folk spørger sku ikke efter Hovedet, naar de er i det Hjørne.«

»Fy dog! fy dog!« hun stampede opbragt i Gulvet. Saa vendte hun sig mod ham og spurgte hæst: »Det er da ikke Aage?« Hun stirrede paa ham, som vilde hun indsuge Svaret med Øjnene.

»Ja — nej — ja — det vèd jeg snart ikke du. Han har jo haft sin Kommers med hende han ogsaa lige som de andre. Og han er sku vist noget af en Renser.«

Hun stirrede paa ham, mens hendes Øjne fyldtes: »Men saa tror du det jo?«

»Ja, det vil sige — helt umuligt er det vel ikke. Men nu spørger vi ham, og saa findes der nok en Udvej.«

»Aa jamen saa *er* det jo ham,« udbrød hun grædende. »Og jeg som slet ikke troede det, men blot vilde være sikker paa, at jeg tog fejl. Og med en stakkels Idiot, aa nej da! — Og saa skal èn blive Bedstemor paa den Maade — maaske ogsaa til en stakkels Idiot. — Visse, visse, saa, saa, saa,« — hun vuggede med Overkroppen, »græd nu ikke, lille Idiot — du har det jo ikke efter Fremmede.«

Hun lod Panden falde ned paa Sybordet og lo uhyggelig vildt, en kaglende Latter.

»Lille Mor, lille Mor,« sagde Sørensen fortvivlet og holdt paa hendes Hoved, han forstod blot, at nu var det ved det gamle igen. »Vær nu rolig du, og fornuftig,« bad han.

»Aa ja, aa ja da,« stønnede hun og søgte at bekæmpe sin Latter. »Og hvis saa Politiet kommer, for der er jo Straf for den Slags.« Hun lo igen, ganske stille, næsten inderligt.

»Du skal se, vi faar det nok til at gaa stille af,« sagde han beroligende.

»Aa ti da stille!« raabte hun haardt. »Har han brugt hende, skal han ogsaa kendes ved hende. For det er da vel ham?« Hun greb fat i sin Mand og stirrede paa ham med et forvildet, bedende Blik.

»Vi vèd det jo ikke med Bestemthed lille du.«

»Ikke med Bestemthed? Nej for der har vel været flere Ravne om det Aadsel — i god Forstaaelse kanske. — Men han skal tage Følgerne, om det er ham. Er hun god nok til at føde ham Børn, saa er hun ogsaa god nok til at blive hans Hustru.«

Hun faldt pludselig sammen og blev saa lille; hun kom til at huske, at hun nu ingen Ret havde længer hverken til at vredes eller forarges. Hun gik stille hen og tog fat paa sit Arbejde.

Men Sørensen benyttede Lejligheden til at luske af. »Ak hvor længe var Adam i Paradis,« mumlede han. Men gudskelov, man var endnu ikke helt

ude af Øvelsen. Og han gik ned til sin Skænk.

Lidt efter kom Aage ind i Stuen med sine Bøger under Armen: »Goddag Mor!«

En Rømmen var det eneste Svar.

Han saà forundret paa hende: »Fyldt Hvidkaalshoved, Sød Suppe og en Skraber paa en Time — og Fanden og alle hans hellige Engle med Navigationen.« Han gned sig kraftigt i Hænderne og gik rundt i Stuen og pillede ved forskellige Ting, mens han skottede hen til Moderen, der sad med sammenknyttet Blik og saà ud, som hun strammede sig op til at tænke polemisk. — »Hvad tænker du paa Mor?«

»Aa jeg tænker paa, at du skulde skamme dig,« kom det langt om længe.

Aage lo: »Jeg skammede mig i Fjor, og det fik jeg ingenting for. Er det mit gamle Tøj, der gør dig Hovedet kruset? jeg kan godt stoppe de Strømper selv.«

»Du skulde hellere tage Stine under Armen og gaa hen og bestille Lysning.«

»Stine! Har hun det paa den Bov? Og det under du mig Part i? Tak skal du have lille Mor.«

»Men er det da ikke dig?« hun sprang op, hendes Ansigt lyste forventningsfuldt.

»Nej saa Fanden lyne, brodere, barbere mig om det er.« Han huggede sine Knor i Bordet, saa Opsatsen faldt ned og gik i Stykker.

Sørensen kom hastigt ind.

»Det er jo slet ikke ham,« raabte Fruen henrykt.

Men Sørensen lagde sig paa alle fire og samlede Glasskaarene op. »Den storartede Opsats,« klynkede han, »den havde kostet sine ti Kroner og var endda nedsat.«

»Hører du da ikke Sørensen, det er slet ikke ham,« gentog Fruen bevæget.

»Naa da er det jo saa meget storartet, saa er vi over de Vanskeligheder og kan rolig jage Stine paa Døren.«

Det gav et Ryk i Fruen, men hun betvang sig og tog sin ydmyge Mine paa: »Det vil du da ikke?«

»Vil — jeg er saa sandelig nødt til det. Husk paa, hvad Folk vilde tro, om vi beholdt hende. Vi er da hæderlige Eolk, som har et vist Ansvar over for os selv.«

Fru Sørensen sænkede Hovedet og sad lidt, saa hævede hun det igen og saà indtrængende paa ham:

»Aa Sørensen lad hende blive i vort Hus og føde sit Barn her, gør det hvad.«

»Men det gaar pinedød ikke an du.«

»Gør det du, saa er du saa stor. Jeg er vis paa, alle Folk vil synes det og se op til dig for det.«

»Tror du lille Laura? Du tror ikke, de vil skumle? Ja det kan sku være, du har Ret, kanske var det det eneste rigtige. Og flot vilde det jo være — saadan rigtig efter Kandidatens Mønster — med at elske sin Næste. — — Og du tror, at Folk vil opfatte det paa den rette Maade? — — Jamen saa siger vi det, lille du.«

XXV.

Ude i det lille Vaskeri havde man travlt som sædvanlig. Men der var foregaaet en Omvæltning i Sindene. Else var altid ude af Ligevægt, enten stormende lykkelig eller nedstemt og fortrykt, og selv Dortea Hansen kunde ikke altid bevare sin rolige Sindsligevægt. Med de gode gamle Dages selvfølgelige Munterhed var det forbi, nu forlangte Glæden en Aarsag, og derved blev der Plads for Sorger ogsaa.

Karl og hvad hans var beherskede dem helt. Fra at være den, deres moderlige Omhu galdt, var han blevet Midtpunktet i hele deres Tilværelse, i Elses og gennem hende i Moderens. Han bestemte deres Tale, deres Tanker, hele deres Sindsstemning. Han bestemte Pulsslaget i deres Aarer.

Kærligheden havde givet ham et festligt Syn paa Tilværelsen, naar han havde sine gode Dage. Men til andre Tider trykkede den ham langt ned. Han var ikke længer gnaven og bidsk, den glimtvise Lykkefølelse havde mildnet noget i ham, og Frygten for at forspilde gav ham Kraft til at holde Resten nede. Men saa laa han under for træt Sind og gik om som et Bytte for en stum Uhygge, der

lagde sig over de andre ogsaa og bestemte selve deres Aandedræt.

Naar Moder og Datter stod ved deres Arbejde om Morgenen, mens Blæst og Rusk sled i Havens Trær og Mørket laa koldt og uhyggeligt baade ude og inde, saa talte de om ham — hvordan han havde sovet, hvad han vel kunde fejle, og hvordan han vilde være til Mode den Dag. De lyttede til hans Trin i Trappen, naar han kom ned, for deraf at slutte sig til hans Tilstand. Og naar han kom ind i Stuen og smilende sagde Godmorgen, saa aandede de frit ud og slog sig løs, og Huset genlød af Latter og Munterhed. Men mumlede han sit Godmorgen frem og satte sig hen til Bordet uden at se paa dem, saa vidste de, at han ikke havde det godt, og omgikkes ham varsomt. Og de talte kun lige det nødvendige, i en hviskende Tone, men i Løbet af Dagen fik de ham gærne tøet op. — Undertiden kom han slet ikke ind men gik lige ud paa sin Morgentur, og da hang Else med Hovedet.

— —

Nu i fjorten Dages Tid havde han haft det med, at alt laa lyst og løftende over ham. Han gik og hang over de to Kvinder det meste af Dagen, talte skæmtende men med en Underklang af Alvor om, hvilken Kraftkarl han allerede var blevet — men navnlig vilde blive, naar Foraaret kom. Hveranden Dag gik han ind til Byen og lod sig veje.

En Dag kom han hjem i straalende Humør og fortalte, at han havde taget et Pund paa igen. »Bliver

det saadan ved, er jeg inden et Aar Byens tungeste Mand,« sagde han spøgende.

»Saa skal De saamænd hænge godt i,« svarede hans Værtinde i samme Tone.

»Hvad? Et Pund i to Dage det giver vel nok 180 i et Aar; og da jeg allerede vejer 120 Pund, saa —«

»Hundrede og tyve! Ak Herregud, der er længe, inden De blot naar mig.«

»Ja Dem! Men det attraar jeg heller ikke — De svømmer jo i Fedt,« sagde han forskrækket.

Else lo højt med sin friske Latter og flyttede Øjnene forventningsfuldt fra den ene til den anden.

»Nej, vèd De nu hvad,« sagde Dortea Hansen en lille Smule stødt, »jeg er virkelig lige tilpas, ikke en Smule federe end man *maa* være for at se ordentlig ud. Det har da ogsaa Mandfolk sagt.«

»Ja, der var saamænd en nede Sønder fra, som friede til Mor forleden Dag, fordi han syntes, hun var saa »godt skaft«. Det var lige midt paa Gaden«, lo Else.

»Ja, og det var en Studepranger, de Folk forstaar sig da paa Huld,« sagde Moderen med stolt Mine.

»Skal vi sige, De kun vejer 200 Pund? — for ikke at fornærme Dem. Inden et halvt Aar har jeg altsaa overfløjet Dem fuldstændig — ikke at tale om, at Kvinderne ikke har mere Muskler end et spædt Barn. Hverken De eller Else har jo Kræfter i Livet trods det, at De tilsyneladende strutter af Sundhed. Lutter Øjenforblændelse — som alt ved Kvinderne.«

»Nej, naturligvis! Ved Siden af saadan en Bjørn som Dem, saa —,« sagde Værtinden. Hun stod og

stænkede noget Tøj og kom af Vanvare til at stænke ham i Ansigtet.

»Jo Karl, han er virkelig stærk,« sagde Else med Overbevisningens Styrke, »han kan løfte mere end du eller jeg.«

»Man er da heldigvis et Mandfolk,« sagde Karl selvfølende.

»Pyh.« Dortea Hansen blæste foragteligt.

Karl lod tvivlraadig Blikket løbe hen over Stolene, saa trak han den letteste ud paa Gulvet, lagde sig paa Knæ og gav sig til at mase med den, med Haanden nederst om det ene Stoleben; med noget Besvær fik han Stolen løftet fra Gulvet. Udførelsen krævede ikke Kræfter men en lille behændig Drejning i Haandleddet, han havde set Aage gøre Kunststykket med et Bord og siden øvet sig i Smug med den lette Sovekammerstol.

»Saadan en Smule Rørstol,« sagde hans Værtinde, »det kan jeg virkelig ogsaa.« Hun lagde sig paa Knæ og forsøgte, der sprang en Hægte et eller andet Sted paa hende, saa ivrigt tog hun fat. »Nu gik der et Ribben,« sagde Karl med en stor Haandbevægelse, og Else lagde sig hen over Bordet og lo. Stolen rørte sig ikke fra Gulvet. »Prøv du engang, Else,« sagde hun og rejste sig op, rød i Hovedet af indeklemt Latter.

»Aa, lad hellere vær med at fastslaa jeres Umulighed,« sagde Karl i en drengeagtig Tone. »Det gør èn bare ondt for jer. Saa meget mere, som jeg kunde udføre den Ting, da jeg var godt en halv Snes Aar. Nu har jeg ganske anderledes Numre

paa Programmet, men dem viser jeg ikke, før Aage Sørensen og jeg skal til at optræde som stærke Mænd —.«

Saadan kunde han blive ved. Og de to lo ad hans muntre Overdrivelser og beskedne Forfængelighed. »Og saa er han jo et helt Barn,« sagde Moderen til Else, »akkurat som en lille Dreng, der løfter Griflen op paa Skulderen og siger op—sa—da! som om det var en tung Bjælke.«

I den Tid fandt Karl ogsaa paa, at han vilde gaa med Rem i Stedet for Seler, fordi det fik èn til at føle sig stærkere.

En Morgen fik han et ganske kort Brev fra sin Fader saalydende:

Kære Karl!

Kun et Par Ord for at meddele dig, at din Moder er alvorlig syg og ligger paa Hospitalet. Der forestaar en Operation, hvis Udfald ikke paa Forhaand er givet. Huslægen mener, at hun ved sin fanatiske Brug af Korsettet har skaaret Nyren løs og maaske ogsaa beskadiget andre Underlivsorganer. Fra Hospitalet foreligger endnu ingen helt endelig Diagnose.

Da jeg ikke har lært den vidunderlige Kunst at hykle, ser jeg Begivenhederne an med forholdsvis Ro, til stor Forargelse for vore Venner, der betragter mig som noget af en Morder. Herregud, som om det til enhver Tid var det værste, man kunde være. Det er dog større Forbrydelse at myrde sig selv end

andre, og paa det Punkt havde jeg nærmest Grund til at føle mig skyldig.

Du kan vel nok tage dette som en Indrømmelse til dig, uden at hovere altfor stærkt?

Du finder det sagtens ynkeligt, men jeg har i de sidste Dage følt noget menneskeligt rejse sig i mig igen. Og jeg er beskeden nok (eller affældig nok om du hellere vil) til at modtage Resterne af mig selv af Tilfældets Haand.

Din Fader.

Budskabet om Moderens Sygdom rørte i Øjeblikket ved noget i Karl rent — i Forbigaaende som fremmed Ynk. Men det formaaede ikke at gøre noget varigt Skaar i hans glade Stemning.

Hans Vilje til Livet steg for hver Dag ved Samlivet med Else, han passede som en Gnier paa sine Kræfter ved at gaa tidlig i Seng og spise godt — og gjorde alt for at styrke sig. Sine Tanker lod han løbe langt forud og lægge vidtrækkende Fremtidsplaner.

En stille Frostdag sidst i December gik han og Else Morgentur ind ad Landet til, i den sidste Tid fulgte hun ham altid paa hans Ture. De talte som sædvanlig om Fremtiden.

»Saa bliver jeg en sand Kæmpe,« sagde han lyst, »og saa giver jeg dig et Barn, et sundt kraftigt Barn.«

Hun knugede varmt hans Arm og begyndte at nynne, hendes unge Legeme fjedrede under Gangen.

»Vil du ikke ogsaa helst til Foraaret, naar alting spirer og genfødes og jeg bliver saa stærk? Det maatte være vidunderligt at undfange sammen med hele Naturen!« Han talte drømmende.

»Du maa faa mig, naar du vil,« svarede hun sagte.

»Men jeg vil være stærk og ubændig som en ung Solgud, for det fortjener du, saa velsignet som du er! Jeg vil sænke mig over dig som en Regn af Ild, og du skal være Jorden, den dejlige grødestærke Jord.«

»Saa skal det være en Dreng du — en som kan ligne dig!« Hun saà blussende paa ham.

»Nej en Pige, der kan blive lige saa sund og naturlig som du — og smuk. Og hun skal vokse frit — som du og din Moder — og en Dag gøre en Mand vidunderlig lykkelig.«

»Nej det *skal* nu være en Dreng! For han skal være klog lige som du og have dine Øjne; og han skal kunne staa op imod alt det, der er forkert i Verden. Det kan Piger ikke, for vi synes, det er godt altsammen, bare vi selv er lykkelige.«

»Ja og det er netop det, han skal lære, at èns egen lille Lykke er vigtigere end Alverdens store Krav. Livet i sin Helhed er bedst tjent med, at hver enkelt kun tænker paa sig selv. Som i Skoven: hver enkelt Plante er kun optaget af sin egen Vækst, og dog staar det hele i Flor.«

»Naar man holder af, saa tænker man vist mest paa den anden. — Jeg tænker da kun paa dig,« sagde hun hastigt.

Det er usundt, vilde han svare — skadeligt. Og hans Faders Ord: Selvmord er større Forbrydelse end Mord, faldt ham paa Tungen som et Fyndord. Men saa kom han til at tænke paa, at hans egen Moder netop havde praktiseret denne skaanselsløse Egoisme paa ham, og paa alt det, han havde lidt som Følge deraf, og han skyndte sig at gøre en Undtagelse for Kvinderne. Og da han opdagede dette Forbehold, lo han.

»Jo,« sagde han varmt, »vi *skal* tænke paa hinanden ogsaa. Men ikke ud i det Blaa, kun paa dem, der staar os nærmest. Naar enhver vil gøre det, bliver alligevel hele Verden hjulpen.«

»Ja som nu Mor, hun har jo kun Ulejlighed af, at vi har det rart, og alligevel tænker hun altid paa os. Det er da kun kært af hende, ikke?« Det sprang grundende frem i hendes Øjne: »Mor vil blive saa glad for Barnet, tror jeg; hun er lige ved at æde Smaabørn. — — Du er da ogsaa lidt ked af, at din Mor er syg, ikke?«

Han lo. Det var saa kosteligt med disse Spring i hendes Tankegang. »Jo *lidt*,« svarede han.

»Aa du maa ikke le, Karl! Hvis hun nu dør?« hendes Stemme dirrede.

»Det var ikke det, jeg lo af,« svarede han og blev alvorlig. »Men lad nu hende være, hun betyder intet for mig, og Følelser kan man ikke forandre. Din Mor skal ogsaa være min Mor, for hende holder jeg af.«

»Der er nu heller ingen som hun. — Og saa bliver vi Søskende.«

»Ja, men kun, til Foraaret kommer,« sagde han og lagde Armen om hende.

Hun lænede sig op mod ham og saà ham langt ind i Øjnene. Der gik en Gysen gennem hende af Henrykkelse.

Hans Livsfølelse steg til Overmod; han trængte til om end i al Beskedenhed at rutte lidt med Kræfterne og Helbredet, og en Dag de var ude, laa han paa Ryggen paa den frosne Jord og passiarede, mens Else sad ved hans Side og holdt hans Hoved i sit Skød.

»Tror du, det kan gaa?« spurgte hun bekymret.

»Ja gaa? Du aner ikke, hvor haardfør jeg er.«

»Det er dejligt at holde dit Hoved saadan — lige som et lille Barn. Nu er du jo en stærk Dreng — snart lige saa stærk, som du skulde være det til Foraaret.« Hun saà langt udover mod den dybblaa Skov og vuggede hans Hoved i sit Skød.

»Ja snart — en Dag! Men du skal ikke vide det — ikke før lige det er der.« Han saà rigt paa hende.

Hun lagde sin Haand over hans Øjne: »Du maa ikke se paa mig med *det* Blik, nej du maa ikke. Du begriber ikke, hvor strængt det er saa.« Hun vuggede hæftigt, med et Drag af smærtelig Lykke over sit unge Ansigt. »Rejs dig nu,« bad hun. »Jorden er saa kold, du kunde blive syg.«

Og de vandrede hjemad, kaade og leende.

Men om Natten vaagnede Karl ved et hæftigt Sting i den ene Side. Det holdt ham skæv i Sengen

i flere Timer, saa forsvandt det pludselig og dukkede lidt efter op i den ene Skulder under Kravebenet. Hele Natten laa han lyttende og spejdende efter hver Bevægelse og Fornemmelse i sit Legeme, og den næste Dag gik han ind til Lægen og forklarede ham omstændeligt alle Sygdomstegnene.

Lægen erklærede Sygdommen for en lettere Plevritis og mente, at den vilde fortage sig i Løbet af en Ugestid eller to. Patienten skulde blive oppe og færdes ude som hidtil men blot undgaa Aftenluften og have et Øje med sin Temperatur.

Karl var forbitret over, at Lægen ikke tog det alvorligere, og besluttede ikke at gaa til ham mere. Det var med al hans Svagelighed første Gang, han led af en bestemt lokaliseret Sygdom, og den tog al hans Opmærksomhed. Fornemmelserne kom og gik og flyttede stadig, fra Lungesæk til Lungespids eller fra den ene Lunge til den anden; snart mærkedes det som et Sting, der gjorde skærende ondt, hvergang han trak Vejret, snart blot som en hel Række smaa Blærer, der brast, idet han aandede ind.

Han mærkede, at Humøret havde meget at sige. Der var Stunder, hvor han slet intet fejlede, men saa var en Smule Nedstemthed ved Tanken om, at det nok kom igen, nok til at fremkalde det hele. Og saa kom Rædslen og stemmede op for Blodomløbet og forværrede yderligere Tilstanden. Og der kom noget, som var nyt, en haardnakket, fortvivlet Kæmpen imod, afløst nu og da af tilsvarende Selvopgivelse, som var yderst pinefuld. Han havde ikke længer sin Sløvhedstilstand at sænke sig i, og

han følte, at om dette blev Alvor, vilde Dødskampen blusse op igen og blive værre end nogensinde, nu da han havde faaet Smag paa Livet.

Hele hans sky Trang til Ensomhed dukkede igen op i ham, han undgik Else og krøb i Skjul som en syg Hund. Og de to Kvinder begyndte igen deres forpinte Lytten til hans Fjed, deres hviskende, knugende Samtaler om, hvordan han vel kunde have det i Dag. Blot det, at han taalte dem i sin Nærhed, blev atter et Lyspunkt i deres Tilværelse.

En Aften han var gaaet tidlig i Seng og de havde skyndt sig at blive færdige med deres Arbejde for at holde ham med Selskab, jog han dem ud af sit Værelse og bad dem passe sig selv. Han fortalte dem haardt, at han ikke kunde udholde deres flæbende Medlidenhed og vilde rejse sin Vej næste Dag. Han hørte Else græde det meste af Natten men gjorde sig haard: det var jo en gavnlig Operation at skære det syge bort af deres Tilværelse. Derfor vilde han rejse, lægge sig ind paa et eller andet Hospital i en afsides Landsdel og dø dèr.

Om Morgenen da Else vilde bringe ham hans Te, var Døren laaset, og han svarede ikke paa hendes Bønner om at lukke op. Op ad Formiddagen hørte de ham komme ned ad Trappen og pusle i Entreen, og lidt efter gik han ud ad Vejen, ludende og med tung Gang.

»Aa Mor, Mor,« udbrød Else grædende.

»Naa, naa, det gaar jo over igen. Det er da ikke første Gang, han har det paa den Maade.«

»Men aldrig i den Grad — han vil jo slet ikke kendes ved mig.«

»Nej Skam skulde tage ham det dumme Mandfolk! Saalænge du kan synes om ham, behøvede han vel ingen Skrupler at gøre sig. Men det er Sygdommen, der gør ham kulret, du skal se, han bliver god igen. Kanske vi ogsaa har gjort for megen Stads af ham.«

»Det er da bare, fordi han tænker saa meget paa mig.«

»Jo det er en nydelig Maade at tænke paa den, man holder af — opføre sig som om man ikke kan lide hende. Naa, ja ja, hver sin Lyst naturligvis.« Moderen sagde det rask og larmende, hun kunde ikke lide dette Hængehoderi, der hver Dag tog mere Overhaand.

De arbejdede tavse en Tid; men saa slap Else pludselig Arbejdet med et fortvivlet Ryk: »Nej jeg kan ikke holde det ud, Mor! Du vèd ikke, hvor forfærdeligt det er.« Hun lagde sig hulkende ned over Bordet.

»Men tag saa dit Tøj paa og gaa ham i Møde,« sagde Moderen med en rask Beslutning. »Det plejer jo at hjælpe paa ham, naar han ser, hvor du render efter ham. Hellere det end at staa her og vande Høns til ingen Nytte.«

Else adlød nølende. Men Moderen saà godt, hvor hun skyndte sig, da hun først var kommet ud af Laagen.

Dortea Hansen tog fat igen med et lidt haardt Ryk. Hun kunde godt finde sig i at gøre Elses Arbejde ogsaa, og det var slet ikke saa stort bevendt

med Elses Flid i den senere Tid, hvor hun ikke kunde samle Tankerne rigtig og Karl desuden lagde Beslag paa hende til Ture og saadant. Det var altsammen bare godt, og Pigebarnet kunde nok trænge til at more sig lidt, mens hun var ung. Men dette tegnede jo til at ende med den bare Bedrøvelighed, og det var Synd for hende.

Hun begreb ikke ham, for nu havde hun fodret ham nogenlunde op og faaet hans Mave i Orden, og han var ved at glemme denne Sygdom, som var alle Vegne og dog ingen Steder — og saa gik han pludselig hen og blev virkelig syg! Men i al Fald kunde han godt lade være med at gaa og smitte Else — og snart sagt hende selv med — med sit sorte Humør. Herregud han bar da ikke Alverdens Jammer paa sine Skuldre heller, og det blev i ethvert Tilfælde ikke bedre, om de saa alle tre hang aldrig saa meget med Hovedet.

Hun undte Else og ham med al den Lykke, der var at opdrive paa Guds grønne Jord. De holdt nu af hinanden, og det kunde maaske blive til baade ondt og godt — men derom kunde man intet vide. Og saadan som det var, var det nu engang! Men man maatte se at bringe det bedst mulige ud af det, og det syntes hun ikke, Karl gjorde — eller Else heller, naar hun saadan rendte efter ham for at gøre ham god igen.

Else gik hurtig udad. Blæsten fejede den frosne Vej og piskede skarpt Grus i Ansigtet paa hende; hendes Sind blødte ved Tanken om Karl.

At han saadan kunde bebrejde sig selv hendes Kærlighed, netop naar han trængte allermest til den, det forstod hun ikke — hun var jo lykkelig ved ham, hvordan han end var. Men at han var angst, det forstod hun, saa forfærdeligt som det havde knuget og suget ved hendes eget Hjærte, naar hun læste de Tanker af hans Øjne.

Og saa skulde han jo slet ikke dø; det var blot saadanne Tanker, han fik, fordi han var Mand og alligevel ikke var stærk. Hun skulde knuge ham varm og kraftig, for Sundhed smittede, det havde de da allerede set. Og hvis han alligevel blev ved at være svag, saa kunde de godt blive lykkelige endda. Hun skulde være ham en stærk og god Søster og bære ham, om det behøvedes; det var netop saa stolt at gøre alt for ham og tage Vare paa ham. Og der var noget saa rørende kært ved at tænke sig ham rigtig hjælpeløs — naar det da ikke kunde være anderledes.

Men om han havde Ret i det forfærdelige, saa kunde dèt heller ikke skille dem ad. Selv om hun ikke havde villet det, saa maatte hendes Liv rinde ud med hans, saa èt som hun var med ham. Der *var* slet intet Liv uden ham.

Hun kunde følge Vejen et langt Stykke frem med Øjnene, men han var ikke at se. Saa havde han nok gemt sig bag en Busk eller et Hegn og dukkede pludselig frem! Bare han vilde, det var saa dejligt det Stød i Hjærtet, naar hun pludselig fik Øje paa ham.

Men han dukkede ikke frem, og nu var der ikke flere Hegn paa hele Strækningen til Vandmøllen — saa langt kunde han ikke gaa. Hun stansede og saà sig om med et Udtryk af stum Klage, saa gik hun lidt længer frem og drejede ned ad Stien, der førte over Marken op til det lille Egekrat.

Stien førte ned i en dyb Grøft, der var fuld af frossen Sne og derfra lige op over et højt Dige og ind i Krattet; en gammel Eg skød sin Stamme vandret hen over Indgangen, saa man maatte bukke sig dybt ned eller krybe over. Indenfor var der nøgne, knudrede Ege og aabne Rydninger, hvor der voksede smaa Graner og Bøge.

Karl sad og krøb sammen bag en stor Stabel Ved; da han fik Øje paa Else, rejste han sig og løb. Men hun fulgte ham, kaldende alle de kæreste Navne, hun vidste, og endelig smed han sig gispende ned i noget stivfrossent Skovgræs. »Gaa din Vej,« hvæsede han og stirrede fjendsk paa hendes sunde rødmussede Ansigt.

Men hun gik lige hen og lod sig falde ned ved Siden af ham. »Jeg skal da være, hvor du er,« sagde hun og smilede usikkert mod ham. Og pludselig slog hun Armene voldsomt om ham: »Jeg er jo din, ikke?«

Han gjorde sig fri med en smærtelig Trækning.

»Aa kære, gjorde det ondt?« hun stirrede angst paa ham.

Han aabnede Munden ved den ene Side — arrigt, men lukkede den igen.

»Gør det meget ondt derinde?« spurgte hun og lod sin Haand glide ned over hans Ryg.

»Aa lad mig dog være fri for din Medlidenhed,« sagde han haardt.

»Holder du da slet ikke af mig?« spurgte hun sagte.

»Nej jeg gør ikke — jeg hader dig.«

Hun saà paa ham med et bebrejdende Smil: »Men lille Dreng dog, hvor kan du nænne?«

»Jo jeg gør, jeg hader alt, hvad der er sundt! Jeg sugede gærne Blodet af dig og Livet med, om det kunde hjælpe mig selv — mere bryder jeg mig ikke om dig.«

»Men det *er* jo dit — altsammen,« sagde hun med glansfuldt Blik. »Tag det da! Ogsaa selv om det ikke kan gavne dig, skal du tage det — for at se, hvor jeg holder af dig. For jeg er din — kun din!« Der piblede store Taarer frem i hendes Øjne.

»Hvad skal jeg med dit Liv?« spurgte han haanligt. »Du kan ikke engang give mig det men højst ødelægge det for dig selv. Der er ingen, der kan give den anden noget,« vedblev han overdøvende, da han saà, at hun aabnede Munden, — »man kan kun tage, og kun naar man er den stærkeste. Den stærke tager fra den svage — altid. Du tager ogsaa fra mig — — uden at du vil det,« tilføjede han mildere, »du faar mig til at lide, og skamme mig, og føle mig gemen, fordi jeg lægger Beslag paa dig og stjæler din Ungdom uden at give dig noget igen.«

»Du lægger ikke Beslag paa mig,« sagde hun alvorligt, »det er mig, der hænger ved dig, fordi jeg ikke kan undvære dig. For jeg *kan* jo ikke leve uden dig!«

»Jo du kan, det vilde være unaturligt andet,« sagde han med isnende Ro. »Du baade kan undvære mig og tillige drage din Nytte af mig. Se paa de to smaa Trær dèr, du synes jo, de staar saa kønt ind til hinanden som to, der holder rigtig meget af hinanden! Men de fører Krig du, det svageste maa gaa ud, det er allerede begyndt; og saa vil det komme til at tjene som Gødning for det andet. Du ikke alene kan undvære mig, men jeg vil blive et uhyggeligt Minde for dig — om for nær Berøring med den gustne Knokkelmand — og komme til at sætte Kryderi paa dine Livsnydelser. Den stærke kan bruge alt, selv Døden.« Hans Stemme lød, som om han nød sin Logik.

Hun rystede paa Hovedet, Taarerne hang som Perler i hendes sænkede Øjenvipper: »Jeg faar ikke Brug for noget Minde.«

Han lo haanligt: »Du vil dø med mig igen, ikke? sulte ihjæl paa min Grav som de trofaste Hunde i Læsebøgerne? eller kanske dolke dig over mit Lig, saa de tvende Elskende kan hvile sammen i sorten Muld, mens Maanen skinner i Natten trist. — Bare du nu ikke glemmer at gøre Alvor af det.«

Hun saà paa ham og blev ved at stirre, hvid, med et Blik, der stivnede bort; det var som hele hendes Indre frøs bort i det Blik. Uden en Trækning sad hun saadan, kun Øjets Hinde blev mere

tør og glansløs, som sluktes alle Lys i hende èt efter èt; saa faldt hun forover med Panden mod sine Knæ.

»Netop saaledes maa den te sig, der har faaet en Kugle i Hjærtet,« tænkte Karl og stirrede rædselsslagen paa hende. Saa lagde han sin Haand hen over hendes Ryg og begyndte at tale, roligt, næsten blødt: Han havde været brutal i sin Haan, men i Sagen selv dèr havde han Ret. Hun skulde skyde ham ud af sin Tilværelse, som det sunde Legeme udskiller en syg Bestanddel, fordi han var en dødsdømt, en Stakkel, som kun kunde vække Medlidenhed men ingen sunde Følelser. Og Medlidenheden havde ingen Ret, naar det galdt Forholdet mellem Mand og Kvinde; den var tillært og hørte kun hjemme i Svæklingenes Religion; saa snart hun fandt sig selv, vilde det alligevel være forbi med den. — Hun skulde ryste ham af sig og vende sig derhen, hvor Livet levedes — og maaske give ham en lille venlig Plads i sin Erindring. »Du kan jo opkalde din førstefødte efter mig, saa har jeg faaet rigeligt, hvad der tilkommer mig,« sagde han smilende. Men saa begyndte hun at hulke.

Det gjorde ham godt at føle de smaa Stød gennem sin Haand, der endnu laa paa hendes Ryg. Disse Taarer galdt mest ham, og de lindrede ham. Nu skulde hun have Lov at græde ud, og saa vilde han selv fjærne sig af hendes Tilværelse og haabe, at Sporene, han havde sat, maatte være saa faa og smaa som muligt.

Vilde hun i det hele taget skænke hans Minde en Tanke, naar hun først var bænket ved Livets Bord? Hvor meget af ham vilde der leve i hende, den eneste hvem han overhovedet kunde haabe at have sat lidt Spor i? Og hvad blev dette Spor saa til, en bitter Trækning midt i et yppigt Smil maaske?

Et Øjeblik gik det jamrende igennem ham, at han ikke havde taget denne Kvinde i de faa Dage, da Livet tilsmilede ham. Saa havde hun maaske taget noget af ham med sig ind i Livet — et Barn med hans Træk og lidt af hans Væsen om ogsaa blot hans Unoder. Det vilde have gjort Tomheden mindre for ham; et Stænk af Evighed syntes han, det vilde have været.

Men saa var han igen glad over, at det ikke var saadan — for hendes Skyld.

»Husk, at der kun er det eneste, eneste Liv,« sagde han langsomt, »det vil hjælpe dig til at faa det bedst mulige ud af det.«

Hun løftede Hovedet og saà paa ham:

»Men om der nu var et andet alligevel, et eller andet, noget hvor vi kunde være sammen. Bare *du* vilde tro det.«

»Tror *du* det da?«

Hun nikkede: »Jeg synes, det er umuligt andet, saa meget som vi holder af hinanden.«

»Det er en ny Bevisførelse,« sagde han smilende, »men altid lige saa god som den teleologiske.« Han var helt rolig og vel til Mode nu, kun i Baggrunden af hans Væsen sad der en Smule Forstemthed og

gav alting et eget Skær, som en Aftenbelysning efter Regn.

Han tog Else ved Haanden og saà hende ind i Ansigtet. »Hun glemmer hurtigt,« tænkte han, da han saà hendes rødgrædte ophovnede Træk smile sig i Møde. — »Men jeg glemmer helt, *helt*.«

Saa gik han stille med hjem og krøb i Seng.

XXVI.

Januar bragte stræng Vinter. Fjorden lagde til helt ud, og Havnen blev blokeret af Skrueis, saa al Skibsfart stansede. Alt Havnearbejde ophørte, Søfolk, Havnearbejdere og Sejlmagere gik og sugede paa Labben, de samledes i smaa Klynger paa Havnen og under Husrækken langs Fjordsiden, hvor Middagssolen stod paa. Nu og da gik en Fisker ud paa Fjorden og huggede sig en Vaage for at stange Aal, eller en anden stred sig udad over Skrueisen mod det aabne Vand for at skyde Søfugle. Saa kunde der indtræffe lidt Snekastning paa Jærnbanen, et eller andet, og et Hundrede mørke fattige Skikkelser kom ud af deres Vraar, kastede sig over det som graadige Myrer og forsvandt igen. Det var den lille Bys Proletarer, Folk som ikke havde lært andet end at vejre det tilfældige Sjov og kapre det — men det forstod de ogsaa.

Hernede var der ingen Tærepenge eller noget Bohave, der kunde omsættes i Mad; Nøden fulgte saa tæt i Hælene paa Arbejdsløsheden, at den traadte denne i Skoene. Men der lød ingen Klager.

Haandværkerne arbejdede ikke ved Lys, og om Dagen gik de mest rundt og saà paa hinanden, af gammel Vane med et Stykke Værktøj i Haanden.

Til en Begyndelse syntes de, det var Spas saadan at feriere, men saa begyndte Klagerne og forplantede sig videre, fra Svendene til Smaamestrene og Smaahandlerne — selv Værtshusholderne begyndte at klage sig. Fra Gadedør til Gadedør udviklede Mestrene deres Betænkeligheder, de hentede Styrke af det til at indskrænke sig, og egentlig Fare var der jo ikke paa Færde, selv om Bedriften skulde hvile en Maanedstid eller to.

Den virkelige Armod færdedes tyst og stum, men des mere synlig var den; just hvor den krøb mest i Skjul, sprang den stærkest i Øjnene paa dem, der *vilde* se.

I længere Tid havde Kandidaten og nogle af Byens andre Velhavere uddelt Fødemidler. Men Armoden bredte sig fra Dag til Dag og gjorde Enkeltmands Arbejde ret haabløst, og man enedes da om at forsøge en samlet Virksomhed efter Hoved stadens Mønster, med Opraab og Indsamling og Bespisning i større Stil paa Borgerskolen.

Det var nødvendigt at begynde Bespisningen straks, men der manglede de fornødne Midler, da Indsamlingen endnu ikke virkede. Pastor Krag, som stod i Spidsen for Foretagendet, gik derfor rundt til de forskellige Indbydere og søgte at rejse et Forskud paa 500 Kr., men han fik lutter Afslag. Det gjorde dem ondt, men de havde ikke saa mange Penge, havde ikke set saa mange Penge i lange Tider — »men Kandidaten er jo paa Listen, og han kan umulig være bekendt at undslaa sig. Gaa De til Kandidaten«.

Pastor Krag havde ondt af Kandidaten, som altid maatte holde for; og desuden var det hans Erfaring, at man kunde gøre den flinkeste Høne ked af at lægge, ved stadig at tage det sidste Æg af Reden. For det tredje mente han ogsaa, at dette var et Menighedsspørgsmaal, som fortjente at løses af Kirkens egne og ikke af denne ædle Hedning, hvis gode Handlinger i Længden maatte virke svækkende paa Troslivet. Men da der ingen anden Udvej gaves til hurtig Hjælp, ringede han en Dag i Mørkningen paa Kandidatens Dør.

Han var i sit ejendommelige Hjørne og sagde ikke Goddag ved sin Indtræden, men gik rundt i Rasks Arbejdsværelse og stirrede op i Hjørnerne ved Loftet; han skuttede sin store velnærede Skikkelse og gryntede behageligt over Varmen, hans glatte Skuespilleransigt bevægede sig i alle Retninger. Saa pegede han paa Døren til Dagligstuen med et spørgende Blik, nikkede selv bekræftende og gik ind til Fruen, som sad derinde og arbejdede.

»Naa Frue, hvordan gaar det saa med Benene? de bliver svagere — hm! Men Taalmodigheden bliver større i samme Forhold? — saa er det jo godt. — Hm! hm, hm, hm!« han gik op og ned ad Gulvet og rokkede livligt med Hovedet, som om han undredes svarligt. »Hæ!« kom det saa som et begyndende Latterudbrud, der dog *blev* ved den ene Lyd, og han vandrede fra Stuens ene Hjørne til dens andet, gjorde Munden skarp og stak Næsen ned, saa i èt, saa i andet. »Hæ!» kom det overrumplende, »hæ, hæ!«

Fru Rask smilede. Gud vèd, hvad han nu tænkte paa for morsomt? Hun holdt Øje med hans Bevægelser og Fagter, men vogtede sig for at lade ham mærke det, da han saa blev kold og fremmed.

Kandidaten kom ind og blinkede til sin Kone med et Nik hen imod Præsten: »Han er nok i Humør, i Dag,« og hun svarede med et bejaende Smil. Han stod et Øjeblik i Døraabningen og fulgte Præsten med Øjnene, saa følte han en uimodstaaelig Trang til at være kærlig mod sin Kone, satte sig ved hendes Side og tog hendes Haand.

Præsten kom hen.

»Dette ubegribelige, men skønne, skønne Forhold,« sagde han med oratorisk Klang og lagde sin Haand paa deres. »Lad mig bevidne Dem min Beundring, saa vist som jeg føler min egen Skrøbelighed dobbelt under dette Tag. Og lad mig endnu engang — mundtlig — bringe Dem Menighedens Tak for de dejlige Lysekroner! Vi har vedtaget at sætte Deres og Hustrus Navn paa og Dagen for Gavens Givelse.«

Kandidaten gjorde en afværgende Bevægelse.

»Kære, det er slet ikke nogen Ansøgning, men en Meddelelse. De kan slet ikke slippe fri, for det er allerede gjort,« sagde Præsten leende. »Saa beskeden, saa beskeden!« sagde han halv syngende og gik igen frem og tilbage, — »og de har endda ikke været helt billige?« Hans Ansigt antog et meget kødeligt Udtryk.

»Naa — aa!« svarede Kandidaten langtrukkent.

»Hvor meget, om man tør fremsætte et saa materielt Spørgsmaal inden for disse Vægge?«

»To Tusend Kroner«.

»Død og Pine, er det sandt?« Præstens Ansigt skød sig i Vejret af Forbavselse. »Og fra Dem!«

Kandidaten gik ind til sit Skrivebord og hentede en Kvittering, som han rakte Præsten.

»Bevares, jeg tvivler ikke,« sagde denne, men granskede alligevel Kvitteringen. »Det er jo et helt Aktiv for Kirken, selv om man ikke kan rejse Penge paa det, og Guds Hus bør gøre et vist Indtryk af Velstand. Og alligevel, man kunde fristes til at sige: de Fattige først. Det lyder profant i en Præsts Mund, men De, som ikke i èt og alt er en Kirkens Mand, vil forstaa det! Og Armoden, kære! den store Oprører! I Dag har jeg rendt fra Herodes til Pilatus uden at kunne opdrive et lille Forskud til at starte Samaritanen med. Underligt, underligt! To Tusend Kroner hm, hm, hm! Og af en velvillig! en Iagttager!«

»Hvor meget behøves der?« spurgte Kandidaten lidt genert over Præstens sidste Bemærkning.

»Aa en fem Hundrede Kroner mod Sikkerhed i de forventede Bidrag — første Klasses Sikkerhed — hæ!«

Rask gik ind og skrev en Anvisning paa Sparekassen.

»De er et misundelsesværdigt Menneske med denne vidunderlige Vilje, altid parat til det gode, som ogsaa gør èn det saa vanskeligt at gaa til Dem, fordi De sikkert bliver misbrugt. Jeg vil sige Dem

rentud, at jeg har endnu ikke opgivet Haabet om at tælle Dem blandt vore — man vil jo gærne have de bedste over paa sit Parti. Men De er for rigt udrustet baade materielt og aandeligt, Kristendommen er jo en Religion for de fattige og forkomne, ja og kun de mest fordringsløse af de begunstigede kommer til os. Naa, jeg præker ikke Omvendelse, det ligger ikke for mig, jeg beklager kun Faktum af et oprigtigt Hjærte. Ikke sandt Frue (han lagde Armen om hendes Skulder), De og jeg vi beklager dybt, at vi ikke faar Del i det bedste ved ham dèr, men vi beklager dog mest ham, som i Længden maa gaa Glip af *alt*. Og vi vil love hinanden nu og da at huske ham paa, at den herligste Gave faar dobbelt Værd, naar Hjærtet følger med, og at ingen giver mere end den, der giver sig selv.« Han rakte hende halv spøgende Haanden og beseglede med den anden.

»Maaske kommer jeg en Dag ganske af mig selv,« sagde Kandidaten alvorligt.

»De skal være velkommen kære! Og gid De maa komme som den, der for en Gangs Skyld trængte til os, det vilde knytte os saa meget fastere sammen. I Nød skal man Venner kende! — — Apropos Venner, det skal nok være meget maadeligt med Deres Ven derude, Hr. Bauder; jeg talte med Lægen i Dag, han mente ikke, der var langt igen.«

»Jeg har med Skam at melde slet ikke set ud til ham,« svarede Kandidaten.

»Saa kan De vist godt spare Dem Ulejligheden, for der kommer ingen ind til ham mere. Jeg saà

ind til ham forleden paa Vejen hjem fra Kirkegaarden, men han blev aldeles opbragt ved Synet af mit uskyldige Ornat, og jeg skyndte mig at gaa for ikke at faa Skyld for hans Død. Hæ! han var for Resten vittig. Da jeg spurgte, om jeg ikke kunde gøre noget for ham, svarede han: Bed for mig, Pastor, at jeg maa faa regelmæssig Aabning, den Tid jeg har til Rest. Jeg svarede saa, at der var store Bøder for at gaa Apotekerprivilegiet for nær — godt turneret ikke sandt? Man maa jo synge med de Fugle, man er iblandt. Naa farvel Hr. Velgører, farvel Frue!«

»Bliver De her ikke?« spurgte Fruen, »vi faar Fremmede i Aften, Sørensens fra Afholdshjemmet.«

»Ah, fortræffelige Folk i Sandhed! Der klages for Resten fra forskellig Side over, at han ikke er saa nidkær i Sagens Tjeneste længer. Men det med den fjollede Pige er endogsaa ualmindelig bravt handlet af ham. Ja De vèd vel, at hun er i velsignede Omstændigheder? — hæ! stakkels Idiot. Men faar vi fat i det Dyr, der har benyttet sig af hendes Indskrænkethed, saa skal han tage sin Straf til Hvid og Skilling.«

»Min Mand kan blive helt ude af sig selv ved at tænke paa det, han tager sig det altid saa nær, naar der sker noget grimt. Men han mener ikke, den skyldige kan rammes af Loven.«

»Vær De rolig, kære,« sagde Præsten og lagde sin Haand paa Kandidatens Skulder, »han *kan* rammes. Vidste vi saa sandt blot, hvem det er. Jeg har netop talt med Byfogden om den Sag, og

han sagde, at ganske vist var der ingen Paragraf for det foreliggende Tilfælde, men naar der var Straf for usædelig Omgang med fulde Folk, hvor meget mere da ikke i dette ti Gange saa forargelige Forhold. Desværre kommer hendes Utilregnelighed jo Skurken til Hjælp. — Men jeg skal ikke pine Dem længer med dette Æmne, som i Sandhed ogsaa er meget, *meget* udelikat. Farvel!« Han sang Ordet fuldtonende ud med Ryggen til dem og gik sin Vej uden at vende sig. Kandidaten skyndte sig for at følge ham ud. »Farvel!« sang Præsten endnu engang nede paa Trappen men uden at kaste et Blik opad. »Hæ! hæ hæ!« lød det, da han aabnede Gadedøren.

Kandidaten var mørk og trist ved Aftensbordet; der var kommet dette hængende over ham, alle Linier i ham pegede nedad.

»Lille Louis,« sagde hans Hustru og rejste sig med Besvær for at stryge ham over Haaret, »vær nu ikke saa bedrøvet. Du kan da heller ikke sørge over alt det grimme, der er i Verden.«

»Jeg sørger heller ikke over det grimme men over det tragiske. Vedkommende »Forbryder« kan meget vel være et fortræffeligt Menneske, som daglig maa lide den haardeste Straf for, hvad han i et Øjebliks dybe Nedværdigelse har begaaet. Selv Juristerne er jo i vore Dage inde paa, at man skal søge at forstaa de Sjælstilstande, der afføder en Handling; men foreligger Handlingen, saa glemmer Menneskene den smukke Tale om Forstaaelse og raaber op om Øvrighed og Straffelov. Saadan er I alle sammen — du

ogsaa; og det er dèt, der gør mig ondt.« Han rystede, saa angreben var han.

»Men Louis, jeg forstod jo slet ikke, at det kunde ses paa den Maade. For mig var det bare noget ækelt Griseri.«

»Naturligvis er det ogsaa det — i sit Udslag. Men ikke sandt Pige, vi begaar jo allesammen Handlinger, som, hvis Øvrigheden fik fat i dem, maatte stemples som Forbrydelser, mens de for vor egen Bevidsthed kun staar som skæbnesvangre Ulykker. Ulykken kan godt synes forbryderisk i sit Udslag, men Forbrydelsen er det i sit *Anslag*, uanset om den lykkes eller ej. Og husk saa paa, at det sande Menneske dog er en Dobbelthed, der stræber opad i hele sin Rejsning men altid beholder Fødderne i Snavset. Netop de bedste falder stundom i Snavset med hele deres Længde — af Fortvivlelse over det uforenelige i de to Modsætninger. Alle det Gamle Testamentes store vidner for denne dybt menneskelige Opfattelse — David, alle Profeterne. Hvad læser vi ikke om dem, og alligevel var de deres Lands Redningsmænd. I vore Dage vilde man have anbragt dem i Horsens Tugthus! Jeg forlanger ikke, at du skal have det historiske Overblik, men det undrer mig — og gør mig lidt ondt — at dit Hjærte ikke kan anbringe dig paa den rigtige Side.«

Fru Rask bøjede ydmygt Hovedet og sagde ikke mere.

»For Resten kunde du godt lære den Pige at komme med Teen i rette Tid, nu er jeg straks færdig med Osten. Der er ingen Mening i, at man

skal spise sin Mad tør og drikke bagefter,« vedblev han et Øjeblik efter.

Hustruen forsøgte at kalde paa Pigen; men da han rynkede Brynene, rejste hun sig forskrækket og slæbte sig langs Møblerne ud i Køkkenet.

Han fulgte i Smug hendes forkuede Skikkelse med Øjnene. Egentlig burde han ikke have skændt paa hende, men gaaet selv, og en Ynk var det, at Mennesker skulde ydmyges for at se stort og forstaaende paa Tingene. Men den Stund kunde meget vel komme, hvor hun blev sat paa Prøve som god Hustru og havde Brug for al sin kvindelige Ydmyghed. — Og da hun kom ind igen, fulgt af Pigen med Teen, rejste han sig fra Bordet og gik ind til sig selv med de Ord: »Nu kan du spare dig Ulejligheden Kone, jeg er færdig.«

Lidt efter kom Sørensens. Aage var oprømt og begyndte straks at fortælle om en stivfrossen Mand, han havde været med til at transportere hjem ude fra Skrueisen: »Det var Lars Rurup nede fra »Hullet«, Kællingen næsten dansede, da vi kom med ham.«

»Han har saamænd ogsaa givet hende de Tæsk, hun kan have godt af Resten af sin Levetid, saa hun behøver ham ikke mere,« sagde Sørensen.

»Er det virkelig saa koldt, at man kan fryse ihjæl?« sagde Kandidaten. »Han har vel været fuld saa?«

»Ja det er netop det mærkelige, for da taaler man ellers mest baade af Kulde og Genvordigheder,« sagde Sørensen. »Som nu med Hensyn til at sulte f. Eks.; Folk behøver slet ingen Mad, bare de faar

deres Pægl eller halve Pot om Dagen. Der er mange, der holder den gaaende paa den Maade nu, derfor er det heller ikke en sur Sild værd at være Afholdsvært i Tider som disse — ikke at tale om Sagen. Bliver denne Vinter ved længe, saa beholder vi ikke et mandligt Medlem tilsidst.«

»Men det er jo den omvendte Verden,« sagde Fru Rask, »der burde snarere melde sig flere ind, nu da det kniber for saa mange Hjem at klare sig.«

»Ja — da er Værtshusholderne dem, der føler de daarlige Tider mindst, mens vi som sagt ikke har Spor at bestille. Det ligger nu saadan i den menneskelige Natur, en Mand kan ikke rolig gaa og se Kone og Børn sulte.«

»Jeg forstaar det nu alligevel ikke,« sagde Fru Rask.

»Det er dog ellers en Følelse, alle maa kunne være enige om at respektere,« sagde Kandidaten strængt. »Men du lader til at have forsèt dig paa Udslaget, som ganske vist, — det indrømmer jeg — er mindre heldigt i dette Tilfælde.«

»Saa er der jo ogsaa det, at de holder den gaaende. Hvad man nu end mener om Spritten, saa har den jo denne mærkelige Egenskab at kunne bære oppe; der er lige som ingenting, der bider paa hverken Sjæl eller Legeme. — Naa men for min Skyld faar det gaa som det vil med Foreningen, for jeg siger det snart fra mig.«

»Hvad, vil De trække Dem tilbage som Formand? Det er da noget helt nyt,« udbrød Kandidaten.

»Nej min Mand har saamænd været træt længe,« sagde Fru Sørensen.

»Ja det vil sige, træt og træt? Naar man skal arbejde forgæves, saa bliver man jo ked af at lægge Kræfter til i Længden, forstaar De nok.«

»Den strænge Vinter faar da ogsaa Ende engang, og saa melder Folk sig ind igen,« sagde Fru Rask trøstende.

»Jo men alligevel — jeg har ikke den Tro til det længer; og min Kone for Resten heller ikke.«

»Jeg synes, du skal gøre, hvad du har Lyst til, Sørensen.«

»Og saa er der jo det, at der ikke er afsat saa meget som èn Flaske af mine *Delikata* ude omkring, saadan noget betager èn ogsaa Troen paa Fremgang. Jeg har dog sat ikke saa lidt ind paa den Sag. Og saa al den Kritik, der bliver ved at vælte ind paa èn; man har dog gjort, hvad man har kunnet.«

Kandidaten nikkede nu og da, men hørte ikke et Ord. Det susede for hans Øren, og hvert Øjeblik gjorde han Tilløb til et Spørgsmaal men tog det i sig igen. »Hvordan gaar det med hende — Pigen?« spurgte han endelig henkastet.

»Ja Død og Pine, det maa jo snart gaa løs, jeg saa, Laura var i Færd med at rode efter gammelt Børnetøj i Gaar. Hvornaar er det, du mener, Mutter?«

»Hun er slet ikke til at blive klog paa,« sagde Fru Sørensen hovedrystende.

»Nej det har du sku Ret i, ikke. Præsten har to Gange været hun svarer slet i Lav med hende

»Saa kunde du vifte med Halen, Far,« sagde Aage med et Stænk af Ironi, som han havde erhvervet sig ved Omgangen med Karl.

»Hva'? hvaba? — Naa ja Tak skal du have, det vilde vist gøre sig! Være et Dyr — hør Mutter, det skulde vel aldrig være ham? Tiden kunde godt passe.«

Fru Sørensen sendte ham et bebrejdende Blik.

»Av, det er sandt, du er jo lige saa forgabet i ham som Aage. Det var ogsaa kun mit Spøg; han er vist en stor Gavtyv til at sige Ting, han ikke mener, Kandidat? Engang jeg vilde have ham til at skrive under paa en Adresse til Regeringen, svarede han, at skulde Staten virke med, saa skulde det være ved gratis Uddeling af Spiritus. Hvad giver De mig for en Ide! Ikke at tale om, at man gjorde en Masse Næringsdrivende brødløse, saa — det vilde jo blive det frygteligste Pimperi Landet over. Hi, hi, hi, man vilde ikke kunne røre sig for bare Bjørne! Men godt fundet paa var det sku. — Naa men vi skal hjem, saa Kandidaten kan krybe i Kasmerullen,« sagde han og rejste sig. »Og naar Stine har gjort sin Pligt, skal vi nok komme efter, om det er ham,« han blinkede drillende til sin Kone. »Det skulde da være Pokkers mærkeligt, om der ikke blev Spor af Lighed efter Faderen.«

Kandidaten stod længe og stirrede stift frem for sig, da de Fremmede var gaaet. Han frøs og svedte, og over hans Øjne trak der sig et Slør, som fik alt til at løbe ud i Taage. Nu og da løb der en hul-

kende Bevægelse nede fra op igennem hans Svælg men uden at blive til Lyd.

Han gik træt hen til Reolen og tog Salmebogen frem. Saa sank han ned ved sit Skrivebord og slog op ved Indholdsfortegnelsen: Aarstiderne — Middag — Børn, Syge og Gamle — Krig og Landeplager — Sømandsstanden — Bondestanden — Den Helligaand — Kirkegangskone — Begravelse tilsøes — Aarvaagenhed og Bøn! De dansede for hans Øjne alle disse tørre Oversigter, det var, som nogen fnisede ad ham og hans Trang til at søge Trøst.

Men hvor var da de dejlige Salmer, hans Hustru sang, og som tidt havde glædet ham ved deres milde Poesi? Han havde jo altid højagtet Kirken, selv om han ikke mente, den havde synderligt Ærinde til ham. Egenmægtigt havde han ganske vist omformet sin Barnetro efter sin Intelligens: han havde ofret Guds Søn paa Naturlovenes Alter — og Kødets Opstandelse og Bønnens Magt; og i sin Selvretfærdighed havde han ladet haant om Naaden. Men det fundamentale: Guds Eksistens og Livet efter Døden, det havde han dog aldrig tilladt Videnskaben at rokke ved. Nu og da havde han ogsaa selv besøgt Kirken for ikke at foregaa de brede Lag med et slet Eksempel; og han havde givet den Gaver — som ingen anden i hele Byen. Og hans Hustrus inderlige Hengivelse i Troen havde han altid bøjet sig for. Sandt nok, han havde aldrig opfyldt hendes Ønske om at følge hende til og fra Kirken, men dèr havde andre Aarsager været

bestemmende, først og fremmest den dumme Skamfølelse, som det nu skulde have en Ende med.

Intet skulde være ham for lavt nu, han vilde fornedre sig og ydmyge sig — og tro det alt. Bønnens Magt troede han jo allerede fuldt og fast paa, saadan Trang som han havde til at bede.

Han slog efter ved Salmen: »Beder og I skulle faa —«, som han mindedes fra sin Skoletid. Men Skoledrengenes aflirende Kor, som de i Frikvarteret før Religionstimen sad og læste over paa Salmen, højt og med dinglende Ben, slog sig ind i Versene og ødelagde Andagten. Han kom til at tænke paa en Religionslærer, som havde givet ham en paa Øret netop for den Salme — saadan noget skulde ikke tjene til at fremme Troen. Højst sandsynlig var den Religionslærer Skyld i, at han nu sad saa hjælpeløst i det — ved at lægge den første Spire til hans Ligegyldighed; og saa det, at han ingen Moder havde haft til at vejlede sig.

»Bønnens Aand vor Bøn vejlede,« læste han og gentog langsomt hvert Ord. Men Bønnens Aand vilde ikke komme, og han kunde ikke faa sig gjort ydmyg heller; hvergang han knugede sig rigtig fladt ned, randt ham i Hu alt, hvad der kunde undskylde ham eller forsvare ham. Han kom stadig til at skyde Skylden paa sin Hustru, som havde benyttet sig af hans fortvivlede Tilstand og Uegennytte til at ægte ham, — paa sin forladte Barndom, som havde faaet ham til uegennyttigt at tilbyde denne Kvinde sin Haand, af Rørelse over at hun var som en Moder for ham. Eller han førte i

Marken til sit Forsvar alle de kærlige Tanker, han havde tænkt for Menneskene, alle de gode Handlinger, han havde udøvet. Men det maatte man jo ikke, man skulde føle sig som den usleste af alle, og det krævede længere Tids Optugtelse. Der laa netop det fortvivlede, at han først kom i sidste Øjeblik, da alt vilde styrte sammen om ham.

Og han kunde ikke bede en Bøn frem, saa den kunde blive hørt, alt det inderlige og brændende udeblev, skønt faa vel havde saa meget at bede om som han. Han kom til at tænke paa sin Hustru, hvor Røsten, Blikket, hele Skikkelsen, naar hun sang eller bad, var gennemtrængt af dette, som fik de simpleste Ord til at straale, og han tog Salmebogen og gik ind til hende.

Hun sad og læste, hendes Øjne sad store og stirrende bag de runde Briller, som alle Gamle rokkede hun med Hovedet og udtalte Ordene med en høj Hvisken.

Hun stansede, da han kom ind, og lavede sig til at lukke Bogen.

»Nej, bliv ved du,« sagde han og lagde sig i et Hjørne af Sofaen.

»Ja men jeg er færdig,« sagde hun nølende.

»Aa lad nu ikke, som om jeg plejer at lægge noget Baand paa dig,« udbrød han fortvivlet.

»Det gør du jo slet ikke,« sagde hun og tog hastig Bogen op fra Bordet. En Stund læste hun, eller lod som hun læste, — hun tænkte forundret paa hans Føjelighed.

Lidt efter lagde hun Postillen fra sig og tog en Bog fra Bordet. »Skal jeg læse lidt op for dig af *Robert Fulton?*« spurgte hun venligt, »den holder du jo af. Han ligner ogsaa dig, og det gør Hauch selv for Resten ogsaa.«

»Nej Tak,« svarede han lidt oplivet af Sammenligningen, »du er vist træt af at læse nu. Men hvis du vilde synge lidt for mig.«

»Ja gærne.« Hun drejede sig om imod ham, lod som hun snøftede og pudsede sin Næse i Forklædet, og efterlignede pudsigt den graadkvalte Dræven, hvormed Almuen synger sine sørgelige Viser:

»I Verden der gives Bekymring og Møje
og mangen uendelig Fare saa stor;
og vil jeg beskrive mine Synder saa mange
for Tiden at lette i Fængslet saa sort.
Ti Barndommens Sorger er intet mod dem,
som sidder i Hjærtet og som trænger frem.«

Mange Gange havde hun sunget hans Mismod bort og faaet ham til at le, men i Dag virrede han blot misbilligende med Hovedet. Saa blev hun alvorlig og rokkede hen og satte sig hos ham.

»Er det stadig det, der gør dig tung?« spurgte hun og klappede hans Haand.

»Tror du, Gud kunde tilgive, hvis — hvis det var mig?« mumlede han med Haanden for Øjnene.

»Dig! Men Louis dog, du kunde aldrig behandle mig saadan.«

»Du tænker altid paa dig selv,« sagde han bebrejdende.

»Aa — men jeg er da din Hustru. Det er jo ikke dig, vel Louis? du tænker dig blot ind i det, fordi du er saa god?« Han havde ikke set hende saa hæftig før, og det gjorde ham ondt, saa lidt ydmyg hun var.

»Gud i det mindste vil tilgive mig, som jeg allerede har tilgivet dig,« sagde han.

Hun saà forundret paa ham.

»Tror du da ikke, det har kostet mig Kamp at være gift med dig? Netop det, at du altid har krævet den Agtelse, der tilkommer en Hustru, og at jeg har været saa villig til at indrømme dig den, *det* er det, der har ført mig ud i Fornedrelsen. Du skulde aldrig have taget mod mit ædelmodige Tilbud om at gifte mig med dig.«

»Men Louis!« hun sank grædende sammen.

»Jeg siger det ikke af Ondskab — jeg *har* tilgivet dig! Men det oprører mig at se dig paa den høje Hest som Dommer, du som viser dig saa ydmyg i din Tro. Og det gør mig ondt, at jeg skal være den, der irettesætter dig, mens du burde tage mig ved Haanden og føre mig ind til dit. For jeg *har* vel ikke forstaaet Kristendommen galt, naar jeg troede, den havde Kærlighed og Tilgivelse for alt?«

»Nej du har ikke, Louis! det var mig, der bar mig daarligt ad. Kan du tilgive mig?«

»Vil du saa ikke synge for mig, men saadan som du synger, naar du vil gøre dig selv glad?«

Hun tog Salmebogen og sang med sin gamle dirrende Røst: »Op dog Zion —.« Ind imellem

Versene pudsede hun Næsen og snøftede, og hendes Stemme lød graadkvalt og inderlig som den, hvormed Almuen synger sine Salmer og sørgelig Viser. Og for Kandidaten fik Ordene den Glans og Stemning, han ikke selv havde ævnet at fange.

Han aandede tungt op, da hun var færdig. »Tror du, Gud tilgiver helt — ogsaa her paa Jorden?« spurgte han. »Jeg kan ikke holde ud at tænke paa, at jeg skal slæbes for Øvrigheden.«

»Du maa bære det, hvis det er hans Vilje; og det er bedre at tage Straffen her end hisset.«

Ved Ordet Straf rejste Oprøret sig igen i ham, men han slog det ned. »Men naar vi beder —« sagde han, »man faar jo dog, hvad man beder rigtig inderligt om?«

»Ja hvis det tjener til ens bedste. Men vi bør bede alligevel, fordi det styrker Gudsforholdet.«

Han syntes nu ikke, der var noget styrkende i at bede og ikke faa. Men han tav og bad med. Og af Bønnen steg der en Forvisning op i ham om, at der vilde ske et eller andet.

»Jeg vil gærne tage Følgerne af min Handling,« sagde han stille, »tror du ikke, det var rigtigt, om vi tog Stine og Barnet i Huset?«

Hun tav længe. »Jo,« sagde hun saa spagfærdigt, »og naar jeg saa er død, kunde du gøre hende til din Hustru.«

Kandidaten nikkede med et fraværende, sværmerisk Blik.

XXVII.

Takket være den høje Skrænt i Nord havde de det lunt i det lille Vaskeri, saa meget mere som Dortea Hansen ikke sparede paa Brændslet. Men det føltes nu alligevel koldere at bo ude for sig selv, til Tider helt afspærret fra Omverdenen.

Og Sneen var det rent galt med. Den kom dansende deroppe paa de flade Marker og kunde ikke faa Lov at lægge sig til Ro for Nordenvinden. Men her i Læ af Skrænten lagde den sig i stedse voksende Dynger, der til sidst fyldte hele Rummet mellem Huset og den øverste Kant af Køkkenhaven. Udefra var Adgangen til Vaskehus og Køkken helt spærret.

Oppe i Karls Dagligstue, der nu var Sygeværelse, var de smaa Kvistvinduer som oftest helt dækket af paaføgen snavset Sne, saa Værelset hvilede i Skumring. Naar det rigtig buldrede i Kakkelovnen, tøede Sneen inde fra og styrtede til sidst ned med et lille Brag, og en ny Masse byggede sig langsomt op for den syges Øjne.

Men andre Dage var det ganske stille, og Luften hang derude saa klar og sprød og fuld af Frost, at den brast for den mindste Lyd og Skøjtejærnenes Sang over Isen kunde høres helt ind i Sygeværelset.

Da tegnede Frosten en hel tropisk Planteverden paa de smaa Ruder, og Karl laa og glædede sig over dette Mylr af eksotiske Blomster og fantastiske Planteformer, til Kakkelovnen aandede paa det og viskede det ud. Ogsaa det morede ham, og han ventede spændt paa, at Frosten skulde faa Overtaget igen. Saa bevægede Vinduets Dughinde sig pludselig som en fin Stjærnetaage; Frosten havde aandet paa det, og i Løbet af et Øjeblik havde den antydet et nyt Billede, endnu rigere og prægtigere end det forrige, men lige til at skimte. Og Varmen viskede det ogsaa ud.

»Gøgl,« tænkte han saa pludselig og drejede Hovedet bort, »Kulden myrder Livet og skaber det igen — i Is. De, der dør af Kulde, drømmer sig i Troperne, og de, der lider Hungersdøden, svælger i deres sidste Time ved et overdaadigt Bord. Naar jeg dør, bliver det vel som en Gigant, der stormer Himlen. Gøgl!« Alligevel glædede han sig, naar Blomsterne kom igen.

Karl var paa det rene med enhver af Dødens Ytringsformer, han havde grundet det ud under sit lange Sygeleje. Og stadig traf han paa denne frivole Fantasi, der efter hans Mening var en Forbrydelse mod Virkeligheden, fordi den tilslørede og maskerede, mens Livets strænge Fordring maatte være, at man ikke tog Brodden af noget — end ikke af de største Lidelser.

Denne Fordring havde han gentaget for sig selv Dag for Dag, og det lykkedes ham at efterleve den i mangt og meget kun ikke i sit Forhold til Else.

Lige siden dengang, da han bad hende slippe ham og vende sig hen, hvor Livet groede, havde han kun lagt ynkelig Umandighed for Dagen. Og dengang — var det ærlig ment? Skeptisk som han var ogsaa mod sig selv, følte han sig ikke helt sikker paa det — men i ethvert Fald, han kunde have sparet sig det. Jo stærkere han med sine ubøjelige Grunde gjorde gældende, at hun skulde forlade ham, des mere klyngede hun sig til ham. Hvad brød hun sig om Grunde, hun der havde et Legeme til at retlede sig!

Men da det blev Alvor og alle hans Grunde svandt for dette ene at klamre sig til hendes Kærlighed, da gled hun bort af sig selv, og ingen Grunde, intet ævnede at holde hende fast.

Maaske om han aldrig havde mindet hende om hendes dyre Løfter, aldrig ladet hende mærke, at han opgav alt selv og vilde drage hende med sig — maaske hun saa havde hængt ved ham endnu om end i en tynd Traad? Han havde skræmt hende. Men hvad kunde han for, at denne sataniske Egoisme tog Magten fra ham i det afgørende Øjeblik og vakte hende ogsaa? Han havde kæmpet for Døden og hun for Livet, og hun havde sejret — hidtil.

Hvor havde han hadet hende, og elsket hende, og grædt af Forbitrelse over, at alt dette, som var bestemt for ham, men som han ikke ævnede at tage, skulde falde i Hænderne paa en anden. Under alle hans legemlige Lidelser, i Febervildelserne og med Bevidstheden om den nær forestaaende Død

skarpt over sig havde han kun sanset dette ene: at finde en Udvej, saa ingen rørte hende, ingen Haand brød det, der var viet ham. Han havde søgt at binde hende til sig — vanvittigt — ved at fuldbyrde Forholdet imellem dem; saa kunde hun gærne leve, for den Opgave at bringe hans Liv frem i Dagen; og hele Verden kunde se, at hun havde været hans — eller om det slog fejl, vilde hun i al Fald selv hele sit Liv føle Mærkerne af ham paa sit Legeme. Men han havde kun opnaaet at støde hende fra sig — hun var for sund.

Saa havde han gjort sig ynkelig lille, mere hjælpeløs endnu end han allerede var af Sygdommen, for at røre hendes Medlidenhed. Og han havde talt de varmeste Ord om det andet Liv, som alligevel *var*, og hvor de kunde være sammen og elske hinanden til evig Tid. Ogsaa det var prellet af, trods hendes tidligere vanvittige Klyngen sig netop til dette idiotiske Haab. Maaske havde han ikke talt troværdigt nok — men Kvinder havde jo heller ingen Sans for Religion! Hun havde været glad ved hans Ord, men blot for hans egen Skyld, fordi han saa havde noget at gaa ind til! Han kom til at le ved Tanken, men en Smærte i Lungen gjorde hans Mund skarp.

Han stirrede tænksomt frem: En lang Række af Nederlag var det, og nu var Kampen forbi. Hun kom ham ikke nær; med Instinktets sikre Fornemmelse af Faren holdt hun sig borte fra hans Nærhed og afskar enhver Anledning til Samtale.

Og nu var det ham ligegyldigt, især i Dag. For første Gang i lang Tid var hans Temperatur middels, og han følte sig oplagt til at være lidt rundhaandet. Hvis hun nu kom med en ny Elsker, vilde han give dem sin faderlige Velsignelse — paa Betingelse af, at det var en stærk Prygl, hun mødte op med.

Han løftede sin hvide, gennemsigtige Haand op mod Lyset, drejede den langsomt og lod den igen falde. Saa satte han Albuerne mod Underlaget og hævede sig for at skifte Stilling, hans Ansigt fortrak sig af Smærte, men han blev ved at dreje sig; han vilde udæske denne Smærte, som dog altid bød paa lidt, til en Forandring. Hele hans Ryg var ét Saar, af alle de spanske Fluer, den noget gammeldags Læge havde klistret paa ham. Lang Tid havde de ogsaa penslet ham med Jod i Saaret, han havde sat sig derimod, men nu vilde han have det igen; han mente, at det Saar holdt ham levende, at hans faa Rester af Liv vilde dø bort, om ikke den idelige Pirring var der.

Nede i Dagligstuen under hans Værelse kunde han høre dem færdes og snakke, ogsaa nu og da skælne et enkelt Ord. Der var noget afdæmpet over deres Færden, han vidste, at det var af Hensyn til ham, men ogsaa, at det ikke var helt naturligt. Han var ikke Sjælen i Huset længer men kun en syg, med hvem man havde Medlidenhed; naar de troede, han ikke hørte det, kunde de godt slaa sig løs.

Og han hørte meget mere, end de kunde ane. Hver Lyd i Huset var han blevet fortrolig med ved at ligge her saa mange Dage og lytte; han kendte Elses Gang og hendes Maade at gaa med Dørene, og vidste altid, om hun var hjemme, og hvad hun tog sig til. Han mente ogsaa at kunne afgøre af hendes Maade at færdes paa, om hun tænkte paa ham eller ej.

Han havde ikke set hende i flere Dage, Moderen passede ham op og sad oppe hos ham, naar hun havde Tid og han ønskede det, men hvergang han spurgte efter Else, mødte hun ham med en Udflugt. Han forstod, at de holdt sammen; og alligevel, naar han mødte Moderens Blik, saà han, at hun havde ondt af ham, og det klyngede han sig til.

Kritisk som han var, vidste han ogsaa, hvad der frastødte Else og fik hende til at holde sig borte: nu da hun ikke brød sig om ham, maatte det være hende pinligt at følges i hver Bevægelse af hans tiggende og bebrejdende Øjne. Han væmmedes selv ved dette klæbrige Blik, men uden at det derfor blev anderledes.

Nu gik hun med Stuedøren! Hun svarede Moderen ind fra Forstuen og kom op ad Trappen. Han rynkede Brynene, han vilde presse sit Udtryk til at være ligegyldigt.

Det bankede let, og Døren til hans Værelse gik op, men hun kom ikke til Syne. »Mor bad mig huske dig paa, at du skal tage din Medicin,« sagde hun ude fra Loftet.

»Saa maa jeg have noget frisk Vand,« sagde han anstrængt; der var ikke Luft nok i Lungerne til at faa Ordene rigtig ud.

»Nu skal jeg komme med det,« svarede hun og fløj ned.

Han vilde ikke tylles med deres Arsenik og kunstfedes som en gammel Krikke! Men han vilde *se* hende, tvinge hende til at komme frem, naar hun talte med ham, og lade være at skabe sig.

Hun kom ind med et Glas Vand og en ren Ske. »Værsgod,« sagde hun og satte det fra sig paa Sygebordet uden at se paa ham, saa drejede hun sig hastigt mod Døren.

»Else,« hviskede han.

»Ja,« hun blev staaende, med Siden til og Haanden paa Dørgrebet.

»Hvorfor har du saadant Hastværk?« han strakte Haanden ud imod hende; Udtrykket i hans Ansigt var bedende, næsten besværgende.

»Vi laver jo til Vask i Dag.«

»Skynd dig endelig af Sted,« sagde han bittert, »jeg kunde gærne smitte dig.«

Hun tøvede, lidt skamfuld. »Var der noget, du ønskede?« spurgte hun og bed sig i Fingeren. Hun undgik fremdeles at se paa ham.

»Jeg ligger saa slet. Dersom du vilde rette lidt under mig?«

»Ja, saa skal jeg bede Mor hjælpe mig,« sagde hun hurtigt og aabnede Døren.

Hans Ansigt fortrak sig: »Nej Tak, det kan være det samme.«

»Skal jeg alligevel ikke?« spurgte hun ind.

»Gør dig ingen Ulejlighed.«

»Naa, ja ja da!« Hun lukkede rask Døren og løb ned ad Trappen, lettet forekom det ham.

Og han skammede sig over, at han havde været svag igen og givet sig saa ynkelig blot. Og hvad havde han saa villet? Kærtegne hende, kvæle hende eller bønfalde hende? Eller kanske blot føle hende om sig endnu engang? Han havde jo taget sin Beslutning! og alligevel handlede han stik imod. Underligt, at han, der havde arbejdet saa stærkt paa at bygge sig selv op i sit Forhold til det store Liv og været saa nøgtern ogsaa hvor det i dybeste Forstand galdt ham selv — at han kunde hænge saa haardnakket, saa studestædigt ved dette. Ude i det graa Intet var der dog ingen Glæde ved at have Lidelsesfæller!

Men det var Lystfølelsen i dens laveste Form — som Ødelæggelseslyst; paa sin Vej udad mod Tilintetgørelsen maatte han gaa baglæns og passere Barnets og den Vildes Standpunkt!

Forklaringen tilfredsstillede ham, og han glemte Tanken for at lytte efter Snekasterne nede paa Vejen. Han hørte de dumpe Lyd af Arbejdets regelmæssige Gang, nu og da afbrudt af et Tilraab eller en Ed, eller af Skovlenes Klang, naar man slog Sneen af dem mod sine Træsko.

Han hævede sig op paa Albuen og satte sig over Ende trods Smærterne i Ryggen. Han kunde se Skovlene komme til Vejrs med store Sneblokke, som blev kastet op paa den mægtige Drive, der

havde dannet sig i Læ af Huset og endte i en Spids langt nede paa Agrene. Af den yderste Snekaster saa han ogsaa Hovedet: Manden førte en Flaske til Munden og drak, han lænede sig saa langt bagover, at han tabte Huen. Saa kom en Haand frem inde fra, greb om Flasken og tog den fra ham med et Ryk. »Spild det ikke, dit Svinebæst,« raabte en Stemme, og han hørte dem puste og le, som om de brødes. Saa blev der Ro. »Levn en Draabe til mig Henrik!« lød en anden Stemme, og Snekastningen begyndte paany.

Karl sank tilbage igen overvældet af Træthed. Han lukkede Øjnene og gled hen gennem noget uklart, men saa lysnede det — det var Sne, i store Driver. Han skulde have en ubetydelig lille Sum for at skaffe den til Side — nogle faa Øre, men Arbejdet forekom ham uhyre stort og vigtigt, og han satte al sin Ævne ind paa det. Naar han trætnede, havde han en Flaske med Livskraft i, den drak han af; nu og da drejede han Hovedet om mod de andre og bandede, og de lo og bandede igen.

Der blev ingen Ende paa det med den Sne; de arbejdede og arbejdede uden at blive kede af det, og naar nogen trætnede, fik han sig en Slurk. Ind imellem bandede de til hinanden og lo idiotisk; det var som en vidtløftig Samtale. Og imens voksede hans Styrke, den skød sig ud i hans Haandled og sprængte Blusen, den strømmede op i hans Hals og ned i hans Ben, saa Jorden selv gav efter. Han kunde smuldre hele Jorden mellem sine Hænder og

gjorde det ikke, det forundrede ham selv, at han end ikke tænkte paa det, men blot gik her og var nyttig for andre for et Par Øre; men han var jo Idiot og umaadelig lykkelig! — — Da saà han en Grav foran sig — sin egen, han havde selv arbejdet den frem for Dagen. Hans Godmodighed forsvandt, han blev rasende og følte en vild, ubændig Glæde over at være saa overmægtig stærk; han greb om Jorden med begge Hænder, alt levende, alle Kim til Liv døde under hans Tag, og han segnede og sank og blev borte i noget, i Glæde over at have taget alt med sig. — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

— — — Der var klæbrigt og ynkeligt og uhyggeligt om ham — en Grøft — noget med Mudder. Han laa paa Ryggen, fastholdt af dette klæbrige, og skar Tænder i ynkelig Afmagt. Men langt ude tændtes et Lys og vandrede, som Sol over gule Stubbe. Det var Livet, der kom dragende, gyldent og sollysende kørte det frem over de vide Agre som et svingende Læs, det vaklede og svajede under sin Overflod og dryssede den langs alle Veje og Grøfter, det slæbte den gyldne Grøde ned under sine brede Hjul, tværede den dybt i Snavset, knuste den. Det kildrede ham i Brystet af overdaadig Glæde, han rakte Hænderne op for at tage et eneste gyldent Neg ned til sig i Elendigheden. Men Læsset svinglede forbi, og lidt henne saà han Neget falde og blive kørt i Snavset. Da gav han sig til at græde bitterligt over den grænseløse Vilkaarlighed — — —

Hans egen Hulken vækkede ham, og han opdagede, at han havde store Taarer paa Kinderne. Han tørrede dem ikke bort men holdt sig ganske stille, der var et eget Velbehag ved denne Tilstand efter Graaden, saa lettet, saa fri for al Sorg og Tynge, som om al hans Elendighed kun havde stammet fra en Spænding i Taarekirtlerne.

Men pludselig gik der et Stød igennem hans Hjærte, og han lyttede anspændt, han havde hørt en Mandsstemme nedenunder. Var det Aage igen — uden at komme op og se til ham? Han havde ganske vist været frastødende i sin Adfærd mod Vennen i den senere Tid, men man hævnede sig da ikke paa en, der var syg og maaske laa for Døden. Og naar Aage ikke brød sig om ham mere, hvorfor kom han saa vedblivende i Huset?

Karls Sind blev mørkere og mørkere, mens han lyttede med Hovedet ud over Sengekanten; men han kunde ikke kende Stemmen. Nu gik de i Gangen, og der kom flere op ad Trappen; Dortea Hansen talte om hans Tilstand. Stemmen svarede, og det flakkede i et Nu for hans Bevidsthed som Slag af store hvide Vinger; alt det hyggelige i hans Liv slog ind over ham i en blød Bølge, der bar et Ansigt, alvorligt, roligt-bekymret i sin Favn. »Far!« raabte han og rejste sig over Ende.

Hans Værtinde lagde ham hastigt og bestemt ned og dækkede ham til, saa trak hun sig smaaskændende tilbage.

»Det er nok for Alvor skidt med dig min Ven?« sagde Faderen og betragtede ham opmærksomt.

»For Resten synes jeg ikke, du har tabt dig ret meget.«

»Nej den Fordel er der da ved at være en Skrælling,« svarede Karl oprømt. »Men hvad vil du her?«

»Ja, se det er slet ikke saa nemt at forklare. Men nu har jeg jo afhændet Forretningen og gaar og dasker uden noget at tage mig til, og saa fik jeg Lyst til at se mig om i Verden og lede mit Afkom op.«

»Sig mig, var der andre Mænd nede i Stuen end du, Far?«

»Nej, hvorfor det?«

»Aa ikke for noget. Jeg synes blot, jeg hørte Doktorens Stemme.«

»Nej, derimod var der en sød ung Pige. Det er vel hende, du har skrevet om?« han saà forskende paa Sønnen.

Karl nikkede.

Moderen berørte de ikke med et Ord. Det var som en stiltiende Overenskomst imellem dem, at hun skulde være slettet af deres Tilværelse.

»Vil du nu leve Resten af dit Liv som Aftægtsmand?« spurgte Karl.

»Du synes maaske, det er noget lidt at tage sig til?«

»Ja det maatte let kunne falde kedeligt i Længden.«

»Jeg har ogsaa tænkt saa smaat paa at oprette en Vuggestue,« lo Faderen.

»Det eller noget andet,« sagde Karl uanfægtet. »Man bør gøre et eller andet — for sin egen Skyld; naar man da ikke er kaput.«

»Jeg har ogsaa store Planer, jeg vil ud og se mig om i Verden. Navnlig har jeg Mod paa en Tur til Amerika — for en Gang at se Mennesker arbejde! Men ikke før du er rask og kan følge med.«

»Bare det saa bliver til noget.«

»Det gør det! Du maa jo snart være hærdet af al den Sygdom, — saa tilbringer vi Vinteren i Kalifornien; der skal være aldeles storartet, et vidunderligt Klima og endnu kønnere end i Syden. Og smukke Kvinder.«

»Har du ikke faaet nok af dem?« spurgte Karl smilende.

»Faaet nok — har du maaske? Jeg skal først til at begynde.« Han saà et Øjeblik alvorligt frem for sig og begyndte saa at fortælle om de Vanskeligheder, han havde haft med at faa Forretningen ordentlig afhændet.

Karl laa med lukkede Øjne og holdt hans Haand. Han svarede ikke, hørte heller ikke efter Ordene men lyttede blot til Stemmen, der brummede videre, saa kendt, saa beroligende — og fjærnede sig mere og mere, til den blev et Insekts fine Summen.

Den gamle Bauder sad længe og betragtede sin sovende Søn. Endelig rejste han sig, gjorde forsigtig sin Haand fri og listede sig ud af Værelset.

»De har et Værelse til, maa jeg faa det?« sagde han til Dortea Hansen, da han kom ned.

»Ja hellere end gærne.«

»Men De maa belave Dem paa, ikke at blive af med mig for det første. Jeg bliver her, til Sagerne

har taget en anden Vending enten i den ene eller den anden Retning.«

»Ja og gudskelov De kom! Han kan snart ikke taale at se mig heller, og alle andre jager han straks ud. Hvor er det en Jammer at være syg! en anden, som har sin Helsen, begriber det slet ikke men tror, det er Urimelighed. Jeg har ellers ikke let til Vandet, men jeg har mange Gange grædt over, som han pintes; det var ligesom han *skulde* dø men ikke kunde alligevel, at Sjælen ikke kunde rive sig løs fra Legemet. Det var rigtig ondt at se paa for mig, der holdt af ham som af en Søn og slet ingenting kunde gøre. Sommetider for han op og truede, og naar han havde det værst, laa han og skar Tænder; saa maatte der slet ingen være inde hos ham, skønt han kunde dø naar som helst.« Den stærke Kone græd. »Men nu er De her jo og kan tale ham til Fornuft.«

»Men jeg har ikke faaet det Indtryk af ham.«

»Nej for i de sidste Dage har han ligesom taget sig i det. Men saadan har han været før ogsaa, og det kom igen — bare meget værre.«

»Men han kommer sig vist nu, tror De alligevel ikke?« spurgte den gamle Bauder indtrængende.

»Jeg skulde takke Vorherre til paa mine Knæ. Men hvis det ikke er Bestemmelsen, saa gid der snart maatte blive løst op for ham; det er ikke til at tænke paa, at et Menneske skal gaa saa meget igennem. Han siger selv, at han lider Døden hver Dag.«

XXVIII.

Det var Søndag Morgen, den sidste Dag i Februar. Afholdsvært Sørensen kom ud fra Havnehotellet, netop som Klokkerne begyndte at ringe Folk til Kirke; han havde været inde for at se til sin Ungdoms prøvede Ven, Gamle Funk. Delte Meninger og endnu mere deres højst forskellige Livsstilling havde i mange Aar faaet dem til at gaa uden om hinanden; men nu laa Funk til Sengs af Lungebetændelse og havde sandsynligvis ikke langt igen, og Sørensen, der i sit stille Sind betragtede Funk som en af Lykken med Urette begunstiget, havde sat sig ud over sit eget lille Nag og Hensynet til sin Stilling for en sidste Gang at være sammen med den gamle Hugaf. Kun havde han været saa forsigtig ikke at gaa ind ad Hotellets Hovedindgang men at søge Bagvejen gennem Køkkenet.

Det havde været baade saa og saa at se den uforbederlige gamle dèr paa Dødslejet, omgivet af Flasker, hvoraf ikke èn havde noget med Apoteket at gøre. Men det maatte dog siges, at hans Datter og Svigersøn ikke lod ham lide nogen Nød. Og saa høre ham ligge dèr og forbande sig selv over den Forkølelse, som var Skyld i det hele og let kunde være undgaaet, dersom han ikke havde været saa

letsindig to Dage i Træk at give sig de fremmede Drikkevarer i Vold uden den Modgift, som Snapsen var. Lidt uheldigt var Besøget ogsaa blevet til en Opfriskning af gamle Dages Bedrifter, men man kunde da ikke give sig til at gaa i Rette med en døende!

Det var dog ikke saa meget alt dette, der gjorde Sørensen misstemt, da han forlod Hotellet, ligeledes ad Bagvejen, og drev sig en Tur ned over Havnen. Men den gamle havde været spydig, næsten saarende, og det gjorde saa meget mere ondt, som Sørensen i sit stille Sind maatte indrømme, at Spritten i alle Dele var Afholdsdrikkene langt overlegen. Som klog General havde han ogsaa straks opgivet dette Punkt og ført de tredive Tusend Netto i Marken, men da oplyste Gamle Funk ham med et høverende Grin om sin virkelige Stilling ved Hotellet og gav nogle Tal til bedste, som var yderst nedslaaende.

Disse Tal spøgede frem og tilbage i hans Hoved, mens han gik ud langs Bryggen. Han sammenlignede dem med sine egne baade tilbage i Tiden og frem, og Resultatet øgede i ikke ringe Grad den Træthed, han i den senere Tid havde følt. For første Gang tilstod han aabent for sig selv en lille Tvivl om Godheden af denne Sag, der paalagde sine Dyrkere saa mange Savn. Noget stærkt skulde der til, det laa ligefrem i den menneskelige Natur; men han havde haabet at forandre den menneskelige Natur derhen, at Folk foretrak andre stærke Drikke for Spiritussen, der i al Fald havde den daarlige Egenskab, at man ikke kunde nyde saa meget det

skulde være. Den havde han underlig nok glemt at stikke Funk ud, det var da ellers èn betydelig Indvending. — Det var hans Fabrikata, der skulde have fremkaldt denne store Omvæltning i den menneskelige Natur og ledet Trangen til det stærke over paa et Omraade, hvor de uværdige Følger ikke fandtes, men det var fuldstændig mislykkedes. Nuvel, han var dog mere anset end Gamle Funk, Folk kunde ikke andet end bøje sig for den, der tog sig selv i Nakken. Men ind i Byraadet kom han ikke, det var Arbejderne, der skulde gøre Udslaget, og de vilde stemme paa Værtshusholder Jensen, af den simple Grund at de skyldte ham Penge. Rent økonomisk havde han bragt det til noget ja, men det kunde han takke sin personlige Dygtighed og ikke Sagen for; og hvem vidste, om han ikke havde bragt det endnu videre i den anden Stilling? Dèr havde i al Fald denne Funk gaaet og haft Søndag hver Dag og ikke lagt et eneste Baand paa sig, og det havde givet lige det dobbelte, uden at han i nogen Maade kunde kaldes nogen Dygtighed.

Sørensen gik langs Havnesiden, hvor næsten hver Kælder var en Snask, indsugede de Dunster af Sprit og Røg og Varme, der slog op af Kælderhalsen, hvergang Dørene aabnedes, og anstillede Betragtninger over, hvem der kunde tænkes egnet til at løse Funk af. Han kunde ingen tænke sig, og paa den anden Side indsaa han godt nu, at Hotellet aldrig kunde have trivedes uden en Mand som Gamle Funk, afsides som det laa, mens Hotel *Fjorden* laa lige over for Banegaarden og omgivet af gamle

sagde hun bekymret. »Og jeg, som havde gjort det saa lækkert.«

»Jeg kan ikke faa det ned,« sagde han selvopgivende, »det bliver saa stort i Munden paa mig. Gud vèd, hvad jeg kan fejle?«

»Det er nok den Influenza, der bliver ved at lure paa dig,« sagde hun og tog en Flaske frem af Buffeten. »Nu skal du virkelig tage dig en Akavit med lidt Kina i, det styrker saa godt. Vi kan ikke have dig til at gaa saadan og skrante.«

»Men Laura, det er ikke rigtigt,« sagde han og saà uvist paa hende.

»Aa Snak, du er vel lige god Afholdsmand for det — det er jo ikke af Trang, du tager det. Lægen ordrer det tidt som Medicin, og vi kan da se lige saa godt som han, at du trænger til noget styrkende. Men jeg kan godt faa hans Attest, hvis du saa er roligere.«

»Naa nej, det er ingen Nytte til at give de Penge ud,« svarede Sørensen og blandede sig en Bitter, »og det er jo, som du siger, fuldt forsvarligt at tænke paa sit Helbred.« Han tømte Glasset, var lige ved at sige Ah! som i gamle Dage men tog sig i det.

»Se saa at du kan spise op, for nu kommer jeg med Kaffen,« sagde hun og lagde formanende Haanden paa hans Skulder. Saa gik hun ud i Køkkenet.

Han sad lidt og lyttede til hendes Fjed, saa skænkede han sig hastigt en Snaps til men denne Gang uden noget i, han havde ikke selv megen Tro til denne Tilsætning. Og at det var Akavitten, der

hjalp, det kunde man se deraf, at Kina taget i Vand slet ikke havde den Virkning. Men saa slog han med kraftig Haand Proppen helt ned i Flasken og satte den til Side.

»Stine!« kaldte hans Hustru derude, »Stine!«

Lidt efter kom hun ind: »Kan du begribe, hvor Stine er? nu har hun været væk i en halv Time.«

»Er hun ikke oppe og gør i Stand paa Kamrene, du?«

»Nej dèr skulde hun være, men de er slet ikke rørt endnu.«

»Det var mærkeligt! Men saa er hun kanske gaaet et lille Ærinde for egen Regning. Det hænder jo undertiden Folk.«

»Ja det maa hun jo være saa.«

Stine kendte Lørdagen paa, at den Dag fik de Pandekager, og Søndagen opfattede hun ogsaa — som *Dagen efter*; men alle Ugens andre Dage løb i èt for hende.

Hun forstod ikke meget af, hvad der foregik omkring hende, det meste af det opfattede hun ikke engang med sine Sanser. Der skulde stærke Farver og Lyd til at fange hendes Opmærksomhed, og Lugtesansen manglede hun helt; hun var heller ikke meget følsom for legemlig Smærte.

Det eneste Punkt, hvor hun syntes at have tænkt over Tilværelsen, var med Hensyn til Sygdomme. De skrev sig fra Dyr, der havde taget Bolig i èn, enten i Maven, Brystet eller Hovedet; dèr indrettede de sig og voksede og ynglede, og naar man havde

Smærter, var det, fordi de gnavede og vilde ud. Som Barn havde hun ofte hørt den gamle Husmand fortælle Tyendet om saadanne Dyr, som han havde trukket ud af Folk ved hemmelige Kunster; og da hun var sejsten Aar, havde de haft en Karl nede fra Egnen ved Tønder, som hun havde forelsket sig i paa Grund af hans ildrøde Haar. Han havde en Bændelorm, som ikke tillod ham at spise fede og røgede Varer; hvergang han havde nydt noget, den ikke kunde lide, kom den op og pustede Maden ud af Halsen paa ham igen. Naar de fik den Slags Mad, stjal Stine saa til ham af Spisekamret for at stille Bændelormen tilfreds.

Hun nærede en uovervindelig Rædsel for alt Kryb, ligegyldigt om det var levende eller kun en Afbildning, og naar Aage for Morskab viste hende et Firben af Jærn, som stod paa hans Bord, udstødte hun et kort skarpt Skrig, som en Glentes. Det samme Skrig udstødte hun hyppigt i den senere Tid, bedst som hun gik ved sit Arbejde; det var, naar hun mærkede Fosterets Bevægelser. Og naar de blev voldsomme, løb hun hen og stillede sig med Hovedet ind i en Krog og stod og rystede.

Hun vidste med Bestemthed, at der var et Dyr inden i hende; det havde meldt sig med at puste Maden ud af Halsen paa hende, det rørte sig, og det voksede. Hun vidste det som en panisk Skræk, der fik hende til at vige til Side for sig selv, hvergang det mindede, og løbe hid og did som et Dyr, der ingen Udvej vèd.

Og i Dag smærtede det. Det kom voldsomt, bedst som hun laa og rodede i en Kakkelovn oppe paa Kamrene. Hun udstødte sit korte Skrig, rev Skørtet i Vejret og stirrede forfærdet paa sin tykke, uformelige Mave, hvor Fedtet var revnet under Huden i mørke kileformede Pletter — saadan havde Dyret gnavet. Hun sagde en Mængde uforstaaelige Ord og nærmede forsigtigt en Finger men trak den hastigt til sig igen ved et nyt Stød. Og mens hun sad og stirrede med aaben Mund og Hjærtet hamrede hørligt ud af Halsen paa hende, greb Smærten hende igen over Lænden og sled sig nedover, saa hun gav efter for sin Trang og sank ned paa Hug midt ude paa Gulvet. Men da saa Smærten lindede, blev hun angst for sin Husbond og løb over og gemte sig paa den lille Foderlo, hvor Havren var til Hesten.

Havren, der fyldte Rummet i Loftshøjde, var skaaret fra langs de to Vægge i et halvanden Alen bredt Gænge; her tyede hun ind, saa langt hun kunde komme, og krøb sammen i en Krog. Et lille Vindu, der var helt dækket af Spindelvæv, kastede lidt Lys ind i den smalle Gang, udenfor paa Gaden gik Folk og talte, en Dreng gik langs Muren og skrabede paa den med en Sten. Smærterne trak op igen, og hun klemte Panden ind i Krogen og stønnede, mens hun uvilkaarligt pressede med begge Hænder over sine Hofter. Det vilde ud og kunde ikke komme, det var alle de Tanker hun havde; og saa en Antydning af, at hun burde hjælpe til — ved et Snit ned over Maven med Brødkniven.

[illegible] Hovedet
[illegible] Naturen for
[illegible]
[illegible] rad-
[illegible] hvilken
[illegible]

begav sig af Sted til Byfogedkontoret for at gøre Anmeldelse.

Stine gik og passede sit Arbejde, som om der ingenting var paa Færde, hun grinede blot og slog fra sig med Albuen, da hendes Madmoder vilde have hende til at lægge sig.

»Hun har kanske ikke engang Begreb om, hvad der er sket,« sagde Fru Sørensen til sin Mand.

»Nej, i al Fald lader det ikke til at anfægte hende stort, hun er sku ikke mere angreben, end en Hest eller Ko vilde have været. Og hun har ikke saa meget Hjærtelag i Livet engang, for se nu en Hest den vilde have holdt sig op ad Føllet, selv om det var dødt, og rendt hen og sparket paa Døren, hvor det var lukket inde. — Halløj Stine, kom skal du se!« raabte han og vinkede ad hende, idet han gik over Gaarden til Laboratoriet.

Stine fulgte efter ham, men da hun kom i Døren og saà Liget, udstødte hun igen sit korte Angstskrig og flygtede.

»Hun er sku bange for 'et,« sagde Sørensen himmelfalden. »Men jeg begriber ikke, at hun ikke skal ligge i Barselseng. Naa ja ja, saa sparer vi at tage en anden i hendes Sted. Godt er det allenfals, at det er kreperet.«

XXIX.

Aage, der havde det meget med at være sulten, skyndte sig af Sted til Byfogedkontoret for at komme tidsnok hjem til Middagen. Klokken var godt halvtolv, og Folk var paa Vejen hjem fra Kirke.

Oppe i Gaden indhentede han Kandidaten, der gik ganske langsomt og førte sin Hustru ved Armen, mens han holdt Salmebogen i den anden, sort behandskede Haand. Han bøjede sig omhyggeligt ned mod hende og vogtede paa hendes Fjed, og hun støttede sig til Krykkestokken og smilede henrykt til ham og alle dem, de mødte. Ned over Gaden stod Folk og betragtede dem rørt.

Aage gik hen paa Siden af Ægteparret og hilste. »Hun har født i Dølgsmaal og vistnok dræbt Barnet,« hviskede han, »nu skal jeg hen og gøre Anmeldelse.«

Kandidatens lange, smalle, forgræmmede Ansigt blegnede og antog saa et blaaligt Skær, hans Kinder kom til at dirre som paa èn, der er trukket op af koldt Vand. »Se op paa Tilbagevejen og fortæl mig, hvad det bliver til,« mumlede han.

Aage nikkede og skyndte sig videre. Der var ingen paa Kontoret, og han opsøgte derfor Byfogden i hans Bopæl. Den gamle Mand tog først lidt unaadigt imod ham, han holdt ikke af at faa sin

Søndag ødelagt; men da han hørte, at Barnet var fundet dødt, nikkede han tilfreds: »Det var saamænd det bedste, der kunde vederfares det. Og det bar ikke Spor af ydre Vold vel?«

»Ikke saa vidt jeg tror,« svarede Aage forsigtigt.

»Det manglede ogsaa blot, at Idioter skulde kunne føde levende Børn, hvad?« sagde den gamle Byfoged, mens han tog Aage i Frakken og gyngede ham frem og tilbage, »hvad tror De saa, der vilde blive af vor Forstand til sidst hvad? har De nogensinde tænkt over det? Sørg De nu bare for at faa Jordemoderen hentet til Pigen — for et Syns Skyld, og faa Ungen lidt ordentlig i Jorden, saa betragter vi den Sag som afsluttet. Vi kan ikke foranstalte Forhør over et fjollet Menneske, og De har vel fremdeles ingen Anelse om Faderen?«

»Der boede to fremmede Søfolk hos os en Uges Tid i Fjor Sommer,« sagde Aage.

»Hvornaar var det?« spurgte Byfogden og stirrede skarpsindigt paa ham.

»Det var midt i Maj.«

»Og nu har vi den sidste Februar — men saa er det jo dem! Og de er forlængst over alle Bjærge hvad? Man kunde opspore dem; intet er lettere — det vil sige med et Pokkers Mas. Men det *kan* lade sig gøre, Retfærdighedens Arm naar Verden over, unge Mand! Og hvad saa? de sværger sig naturligvis fri, og vi er lige nær; eller de tilstaar begge to lige som et Par Tjenestekarle, vi havde for forleden herude fra Herredet. Og saa stod det til mig at

træffe Afgørelsen, det var ikke morsomt, vil jeg bare sige Dem.«

Aage kunde ikke bare sig for at le.

»Ja le De kun, siden dette lader til at gaa i Lave. Og ordn det nu, som jeg har sagt, saa skal jeg sende Betjent Petersen ud engang i Morgen for at tage Forklaring. Farvel, farvel!« Byfogden nikkede venligt, smilede endnu engang skælmsk i Anledning af den Historie, han havde givet til bedste, og skyndte sig tilbage til sin Lænestol. Han var netop midt i en spændende Forbryderroman.

Aage begav sig saa hen til Kandidaten. Han havde i nogen Tid haft en lille Formodning om Sagens virkelige Sammenhæng men ikke ladet sig mærke med noget; som Sømand havde han set for meget af erotiske Udskejelser til selv at føle nogen Forargelse og var nærmest glad over at kunne berolige sin Ven. Hvad han fra først af havde bygget sin Mistanke paa, var ham ikke rigtig klart, men Kandidatens Opførsel havde i den senere Tid været ham paafaldende, og han huskede, at Vennen paa det omhandlede Tidspunkt havde boet et Par Nætter paa Afholdshjemmet under et Anfald af ægteskabelig Fortvivlelse, der var endt med hans sædvanlige Bersærkergang.

Han blev lukket ind af Pigen, der saa meget mildt til ham. »Værsgod, Kandidaten er vist inde paa sit Værelse,« sagde hun. Idet han gik forbi hende i Gangen, prøvede han at lægge Armen om Livet paa hende, men hun smuttede forbi ham ud i Køkkenet.

Rask var ikke i sin Stue. Saa gik han videre ind og hilste paa Fruen; den gamle Dame sad længst inde i et lille Etfags Værelse og repeterede Dagens Evangelium. »Er Rask ikke hjemme?« spurgte han.

»Jo det mener jeg da rigtignok — jeg troede, han var derinde. I al Fald maa han snart være der, for vi skal spise Frokost, og han har ingen Mad faaet i Dag. Vil De ikke sætte Dem ind og vente paa ham.« Hun lod til gærne at ville være alene, og Aage gik igen ind i Kandidatens Stue og satte sig til at vente. Han trommede utaalmodigt med Fingrene i Bordet og kiggede hvert Øjeblik ned paa Gaden, han var sulten som en Hund.

Paa sin Vej fra Vinduet stansede han ved Kandidatens Skrivebord, fremme paa Hjørnet laa et Brev, »Til min Ven Aage« stod der. Han aabnede det forundret:

Kære Aage!

Naar du kommer for at meddele mig, hvad jeg allerede paa Forhaand vèd, er jeg ikke mere blandt de levendes Tal. Du vèd hvorfor; jeg tror i al Fald at have mærket paa din Adfærd, at du havde en Anelse.

Lige til nu har jeg gaaet og haabet paa, at der skulde ske noget; men efter det, der nu er sket, er Øvrighedens Indblanding jo uundgaaelig.

Du er en robust Natur, og jeg frygter ikke din Dom. Men hvad kan det nytte, naar de, hvis Mening vejer mere, vil bryde Staven over mig og gøre alt for at faa mig offentlig brændemærket. Jeg har

handlet lavt, og det vil være dem nok, ingen vil spørge om Motiverne; og I andre, som ikke har nogen indre Grund til at forarges, vil lade jer paavirke af Dommen og vende jer imod mig I ogsaa.

Jeg tror ikke, jeg kan kaldes fejg! Den Handling, jeg nu staar i Begreb med at udføre, kræver meget Mod, og jeg har haft Mod til at ydmyge mig for Gud og skulde gærne gøre det for Menneskene ogsaa. Men jeg kan ikke udholde den Tanke at se mig selv slæbt frem for Retten som en Forbryder, ikke af Frygt men fordi noget i mig siger, at jeg maaske ikke er saa uværdig som de, der skulde sidde til Dom over mig. Og mere endnu oprører det mig at tænke paa, at Menneskene skulde begaa en saadan Forbrydelse, som det vilde være at slæbe den i Fængsel, der dog, naar alt kommer til alt, har tænkt og levet for dem og dem alene. Jeg tror, en saadan Handling sætter det Gode langt tilbage, og hellere end at give Anledning dertil lægger jeg Haand paa mig selv.

Tro ikke, at jeg ikke vèd, hvad jeg gør. Jeg har i de sidste Dage tilfulde indset, hvor stor en Synd det er at forgribe sig paa sig selv; men jeg vil hellere bære det onde alene end dele det med Menneskene. Og jeg tror, at det alt skal tilgives mig hisset — for min store Kærligheds Skyld.

Hvor er I lykkelige alle I, som har haft en kærlig Haand til at lede jer i eders Barndom!

Det kunde være skønt at leve, netop som den ydmygste og ringeste blandt Mennesker; men staa som en brændemærket i Samfundet, hvem enhver

har Ret til at pege paa og sige Tugthuskandidat til, blot fordi jeg var mindre egoistisk end de andre, det kan jeg ikke. Havde jeg sat mig selv forrest, saa var jeg aldrig gaaet ind paa dette Ægteskab, og det med Stine var aldrig sket. Men jeg tilgiver min Hustru, skønt hun gik mere end den halve Vej og nu bagefter er en uoverstigelig Hindring for, at jeg kan tage Stine til Ægte og derved yde baade mig selv, hende og Retfærdigheden fuld Oprejsning.

Jeg bærer intet Nag til Anina men haaber, at hun vil vaage over mit Minde og tage sig af dem, der trænger. De to smaa Børn i Brogade, hvis Moder døde i Forgaars, kunde hun tage i Huset og være i Moders Sted.

Hils hende, jeg kan jo ikke selv tale med hende om dette uhyggelige. Min Haand ryster, det er sværere at tage Afsked fra Livet, end jeg havde troet.

Søg mig paa Loftet og prøv at lade det gaa lidt stille af. Hvis du kan, saa lad det se ud, som jeg er død af Hjærteslag; Lægen vil sikkert være dig behjælpelig, mit Hjærte har jo længe fejlet et eller andet. Det er vist for stort; i dette Øjeblik arbejder det, som jeg skulde kvæles.

Lev vel, og tag du min Tak til alle dem, som jeg har faaet Lov at være noget for.

Louis Rask.

Aage sad lidt, inden det gik op for ham, at dette var Alvor. Saa løb han ud gennem Køkkenet, hvor Pigen stod og stegte Karbonade til Frokost. Mad-

osen gav ham en sviende Fornemmelse i Mellemgulvet, han stansede et Øieblik men besindede sig, løb rask ud paa Trappegangen og tog Trappen i Spring.

Oppe paa Loftet var der mørkt, da der laa Sne paa alle Tagvinduerne. Han famlede sig frem, idet han hvert Øjeblik ventede at tørne mod Kandidatens afsjælede Legeme. Endelig naaede han hen til Gavlen og fik Lugen stødt op. Dèr lidt til en Side hang Kandidaten saa lang han var i en Hanebjælke. Han saà endnu længere ud end ellers, idet Hovedet ludede frem og Fødderne var krampagtig strakte, saa den ene Taaspids rørte Gulvet; Fingrene havde han boret ned inden for Løkken. Han drejede langsomt rundt om sig selv som et Blinkfyr, idet Rebet snoede sig op; og da Ansigtet vendte fuldt mod Aage, just som han havde stødt Lugen op, saà han, at den hængtes Øjne var ved at træde ud af deres Huler, og at han bevægede Læberne til en rallende Lyd.

Aage havde fanget alt dette i èt Blik, han sprang hurtig hen, løftede Kandidaten i Vejret og løste den altfor tykke Løkke af hans Hals; Kandidaten faldt slap og livløs ned over hans Skulder. Aage lagde ham forsigtigt ned paa en gammel Madras, som han sparkede frem inde under Taget, og gav sig ihærdigt til at gnide ham i Tindingerne for dog at udrette noget. Og da det ikke virkede, lagde han ham med Hovedet ud over Madrassens Kant og gav sig til at behandle ham med Rysten og Aandedrætsbevægelser, efter Anvisningen til druknedes Gen-

oplivning. Han havde en Formodning om, at Rask ikke var slet saa død, som han gjorde sig, og følte Trang til at more sig lidt oven paa den Forskrækkelse.

Kandidaten kom lidt efter lidt til sig selv; han bevægede Øjenlaagene, aabnede dem endelig helt og saà sig om med et forstyrret Blik. »Er — er — har — hvordan?« stammede han.

»Niks forbløffen,« sagde Aage gemytligt, »gu er du levende, hvis det var det, du vilde spørge om. Du er sku altfor lang til at kunne dø ved Hængning.«

Kandidatens Ansigt fik et misbilligende Udtryk ved dette Ord.

»Naar du næste Gang vil deran, saa prøv Vandet,« vedblev Aage, »men saa vil jeg raade dig til at lægge dig ned.«

»Det var Fortvivlelsens Selvhjælp,« sagde Rask mørkt, »men ulykkeligvis — jeg er for lang, som du siger. Tror du, mine lange Ben kan hjælpe mig til Amerika, inden Mistanken falder paa mig? — naar jeg skridter ordentlig ud?« Han prøvede at smile, men det vilde ikke rigtig lykkes.

»Men Herregud, den Bugt er jo klaret, har jeg ikke sagt dig det? Jeg fortalte Byfogden, at det var en af de Matroser, der boede hos os i Fjor Sommer, og saa sagde han, at han gad ikke rode mere op i den Ting.«

Kandidatens Ansigt fik et sælsomt Udtryk, han hævede Armene, hans Øjne lyste. »Nu falder han mig sku om Halsen,« tænkte Aage og trak sig lidt tilbage.

Men Rask foldede Hænderne og stirrede opad, Taarerne vældede frem af hans Øjne, og han gentog hulkende: »Min Tro var ikke stærk nok, den var ikke! Jeg anraabte jo dig, og alligevel tvivlede jeg og vilde selv! Tilgiv mig!« Saa rejste han sig og vaklede ned ad Trappen ved Aages Hjælp.

Ved Køkkendøren rakte han Aage Haanden. »Jeg vil ikke bede dig gaa med ind,« sagde han med Gravrøst, »men jeg stoler paa din Tavshed.« Saa gik han ind.

Aage stod lidt og sundede sig, han havde egentlig ventet, at Kandidaten skulde bede ham til Frokost til Tak for dette her. Da han vidste, at Rask maatte være vel inde i sin Stue, aabnede han Køkkendøren og traadte ind.

»Det er sandt,« sagde han til Pigen med et gavtyveagtigt Udtryk, »jeg skulde hilse fra din Frue, om du ikke vilde give mig et Stykke Karbonade med et Glas Rødvin til. Men du maatte ikke nævne et Muk om det til hende.«

Pigen lo over hans Paafund, lyttede ind i Entreen og gav ham saa det forlangte; han formelig huggede det i sig. Saa tørrede han sig om Munden og rakte den frem imod hende. Og da hun ikke gjorde Mine til selv at efterkomme Opfordringen, men blot stod og kluklo, greb han hende om begge Skuldre, kyssede hende og løb.

XXX.

Karl sad over Ende i Sengen tæt omgiven af Puder og stirrede ud over det vidtstrakte Snelandskab. Det lyste blaaligt derude i Genskær fra den rene Himmel, og Martssolen smeltede Sneen paa Taget, saa Draaberne ved Middagstid faldt i et uophørligt Dryp, dryp! fra Tagskæget, straalende som Diamanter i den lave Sol; men allerede ved Totiden blev de hængende den ene i den anden, og der groede lange, knudrede Stødtænder fra det mørke Tagskæg ned forbi de to smaa Vinduer.

Ud over Fjorden, som ikke var til at kende fra det omliggende Land, gik en mørk Stribe fra Byen over til »Nordskoven« paa den anden Side. Alle de sydlige Sogne havde faaet nær til Bys nu, og Bønderne benyttede sig flittigt af det; hen over det faste Isdække bevægede talrige Kaner og Fodgængere sig, nu og da saas ogsaa en Vogn eller en Rytter. Hist og her udover angav en Halmvisk paa en Stage, at Fiskerne eller en Jæger havde hugget Vaager, og inde under Byen havde Ungdommen ryddet Isen for Sne i en stor Rundkreds; dèr kredsede Skøjteløberne mellem hinanden som Svaler over en Dam. Nu og da kom et Hold Skøjteløbere ogsaa indover, stolprede

over den daarlige Is i Fjordens Bund og løb videre ad Aaen lige til Vandmøllen.

Paa den lange Snedrive, der strakte sig fra Huset langt ned over de faldende Marker, havde en Flok fattige Drenge indrettet sig en Glidebane. De trak taalmodigt deres hjemmelavede Kælker den lange Strækning op over Markerne til den øverste Rand af Snedriven, smed sig paa Maven og fór nedover, idet de styrede med Træskosnuden; nogle kunde naa næsten helt ned til den anden Vej langs Fjordsiden. Saa arbejdede de sig møjsommeligt op igen og kørte ned for anden Gang, for tredie, fjerde, femte — hele Dagen. De gik ikke hjem, nogle af dem havde Mad med, som de gnavede i sig, mens de slæbte Kælkerne opover. Andre maatte nøjes med at kaste forsultne Blikke til deres bedrestillede Kammerater.

Karl havde lagt Mærke til et Par saadanne Fyre i Tolvaars Alderen. De var lange, tynde og blaafrosne, usselt paaklædte men uhyre frejdige; han kaldte dem i Tankerne de to Proletarer. De mødte hver Formiddag og holdt ud lige til Aften, uden i de første Dage at faa anden Føde end hvad de kunde kapre sig til ved nu og da at slæbe Kælkerne op for de andre Drenge. De handlede i Fællesskab og optraadte med en brutal Hensynsløshed, som gjorde den syge godt. Han havde fra første Færd taget Parti for dem, og han glædede sig, hvergang de hylende og hujende fór nedover paa deres elendige Kælke, som de var fælles om, og ubarmhjærtigt pryglede hver den, som kom dem i Vejen.

Nu i de sidste Dage trak de ikke Kælkene op for nogen, de brandskattede simpelt hen som et Par rigtige Marodører. De Drenge, der delte deres Mad med dem, fik Lov at gaa i Fred, de andre blev knubsede og forulempede paa alle Maader. Især i Dag, da adskillige pænere Folks Børn var mødt op i Anledning af Søndagen, var de to Tyranner rigtig i deres Es. De tog Latinskoledrengene, som ellers ikke kunde begaa sig blandt Almuebørnene, under deres Vinger og fik Betaling i Cigaretter og klingende Mønt.

Oppe paa den høje Ende af Snedriven lige uden for Karls Vinduer var det faste Samlingspunkt, og han kunde se, hvorledes de to Fyre lod sig først trygle, dernæst betale for at sidde bag paa de finere Drenges Slæder og styre Farten. Naar det saa gik opad, slentrede de med Hænderne inden for Bukselinningen og lod Drengene selv om at bakse de tunge, kunstfærdige Slæder op til Vejen igen.

Han kom til at mindes sin egen Barndom, og hvorledes han selv havde misundt disse fattige, pjaltede Smaaproletarer, hvem ingenting bed paa, og som syntes lige lykkelige, enten de gav Prygl eller selv fik dem. Alting var dem tilpas, lige som Kattekillinger kom de altid ned paa Benene, hvordan der saa blev kylet rundt med dem af Tilværelsen. Selv nu følte han denne Misundelse, fordi der her levedes et helt Liv i Kamp for Brødet, gik en hel Verden af Sorger og Beregninger og Triumfer hen over Hovedet paa ham, som han aldrig havde faaet — og heller aldrig vilde faa — Lod eller Del i. Det

var da en Kamp den: fra Dag til Dag at fravriste sine Medmennesker de højst nødvendige Brødskorper, at holde sig Sulten fra Livet saa snart man lærte at gaa! Enten gik man simpelt hen i Hundene, eller man blev et pokkers dygtigt Menneske, der ikke skyede tilbage for noget — som hine to Fribyttere.

Med beundringsværdig Uforskammethed udøvede de to Fyre deres Tyranni over disse halvhundrede Drenge, hvoraf mange var dem jævnbyrdige i Alder og Vækst. Et enkelt Øjeblik saà det dog ud, som der skulde udbryde Oprør; en af dem havde tugtet en mindre Dreng, og begge var de i et Nu omringede af en Snes fattige Drenge, der søgte ind paa dem, mens de finere trak sig forsigtigt bort. Men de to Tyranner var sprunget ud af Træskoene, som de havde trukket paa Hænderne, og stod nu Side om Side med Ryggen til den bratte Kant for at tage imod Angriberne. Flokken turde ikke binde an med dem men trak sig langsomt ned over Marken fulgt tæt i Hælene af de to, som yderligere befæstede deres Herredømme ved en Regn af udfordrende Haansord.

Dortea Hansen kom ind med hans Kakao. »Det er raske Drenge de to dèr,« sagde han og pegede ud.

Hun gik hen til Vinduet. »Tvillingerne? ja jeg skal saamænd love for det, det er Byens værste Gadedrenge. De er Sønner af Lars Rurup nede i »Hullet«, ham som frøs ihjæl forleden. Han har ikke bestilt andet end at prygle dem, lige fra de blev født til han døde, og lige slemme er de. Der er nok ingenting, der bider paa dem.«

»Nej, og det er netop det, det gælder om, dersom man skal drive det til noget.«

»Ja til Tugthuset kan saadanne jo da altid være sikre paa at drive det.«

»Det kan de, og det er gærne de bedste Folk, som havner dèr.«

Hun saà leende paa ham: »Ja saa siger vi det — naar De saa vil lægge Dem pænt ned og hvile Dem. Jeg maa vel nok blive heroppe og se Ligtoget komme forbi? Man ser bedre her oppe fra.«

»Det maa De. Skal Else ikke ogsaa op og se paa Herligheden?«

»Hun har saa travlt med sin Balstads. Der er ingen Ende paa, saa fin hun bliver.«

»Aa, ja det er jo i Aften. Hvordan var det, hun skal jo med Aage, ikke?«

»Jo, og de to skal aabne Ballet. Aage har meldt sig ind i Foreningen bare for at komme til at føre op.«

»Det gaar nok meget frit til ved de Afholdsballer, efter hvad Sørensen selv har fortalt mig. Han mener, at man maa give de unge noget til Vederlag for Spiritussen, om man vil holde paa dem. Og det kan der jo være noget i.«

»Ja de maa da i al Fald have Lov til at røre sig.«

»Netop. — Det bliver et kønt Par de to, og han er en udmærket Fyr, synes De ikke?«

»Jo, man kan ikke andet end holde af ham.«

»Han er som skabt til at blive holdt af, vist især af Kvinder — men for Resten ogsaa af Mænd. Blot han i Længden har godt af det, man bliver blødladen af for megen Ømhed. Tror De egentlig, han

nogensinde driver det til mere end at gaa hjemme hos de gamle og lade sig kæle for af kærlige Kvindehænder?«

»Det kender jeg virkelig ikke noget til; jeg skal ikke forsørge ham.«

»Det kunde maaske dog blive Enden paa det.« Karl smilede ildesindet.

»Og saa vil De kanske have, at jeg skal løbe og snuse og forbyde de unge at more sig med hinanden? Nej Tak! har jeg maaske gjort det ved Dem? Unge Mennesker er skabt til baade det ene og det andet — naar det da ikke er nogle rene Skrællinger; og det værste, der kan komme ud af det, er vel en Mund mere at mætte. Men jeg synes, De skulde rigtig skamme Dem, ligge dèr og være ond. Jeg kan ikke for alt i Verden fordrage Misundelse, vil jeg bare sige Dem.«

Karl laa ganske stille og lod sig skælde ud; han tog det som en velfortjent Straf og nød det til en vis Grad.

Pludselig fòr hans Værtinde til Vinduet. »Dèr er de!« udbrød hun ivrigt og trykkede Ansigt fladt paa Ruden.

Karl lod ligegyldig et Øjeblik, men saa rejste han sig langsomt over Ende. Et Par fyrige Heste i sorte Dækkener og med sorte Hætter over Hovedet bevægede sig langsomt foran Ligvognen, under hvis Himmel, som bares oppe af fire Flammesøjler, der stod en mægtig Egetræs Kiste, tæt behængt med pragtfulde Kranse. Efter Ligvognen fulgte en nedslagen Kalesjevogn, hvori der sad et sørgende Par.

»Det er Hotelfolkene,« sagde Dortea Hansen. Saa fulgte Par efter Par Præsten og Kanditaten, Afholdsværten og Apotekeren, Borgmesteren og Lægen; og alle Byens fremragende Borgere skred efterhaanden forbi i Ligtoget, der aldrig syntes at skulle faa Ende.

»To Hundrede og tredive,« sagde Dortea Hansen, da de var forbi, »det er det største Ligfølge, jeg har set, siden Amtmanden blev begravet.« Hun hvilede ud i et langt Aandedrag og satte sig ned med sit Strikketøj. Karl skød sig ned i liggende Stilling og gav sig til at læse.

Solen skinnede helt festligt ind over Sengen og hen paa Væggen ved Kakkelovnen, hvis Flammeskær fór spillende ud og ind over Gulvet og hagede sig fast, hvor der var Skygge. Nu og da sprang Gløderne med en knitrende Lyd eller faldt raslende sammen, ellers hørtes ikke andet end Værtindens svage ensformige Klirren med Strikkepindene eller den fine Knitren, naar Karl vendte et Blad. Udenfor hujede Drengene.

»De har vel læst mange Bøger i Deres Tid?« sagde hun pludselig og lod Strikketøjet synke.

»Aa ja, en Del,« svarede han med et Smil.

»Jeg begriber ikke, at De kan huske alt det, De saadan læser. Det er vel om Kærlighed?«

»Ja og oven i Købet mellem en Olding og en ung Pige.«

»Det er da ikke kønt saa.«

»Jo det er henrivende! Han kan lige hænge

sammen, og holde Varmen alene kan han ikke, men saa lægger hun sig ind til ham og lunker ham.«

»Det skulde ikke været min Datter, saa vilde jeg da aldrig se hende for mine Øjne mere. Fy for Skam!«

»Saa saa! De vèd vel, at det er Ungdommens fornemste Pligt at holde Liv i det affældige. Vist er det saa!«

Han læste igen en Stund men smed saa Bogen fra sig. »Nej, det er alligevel for fælt, det er ligefrem vammelt. Men det er ogsaa skrevet af en gammel Mand; han har rimeligvis faaet sig en Barnekærest og trænger til at overdøve sin onde Samvittighed, og saa har han smurt denne Gammelmandslyrik sammen til Fryd for alle de andre Oldinge, som ikke er saa heldigt stillede — Æv!« Han skar Ansigt af Væmmelse.

»Jeg synes ikke, De skulde læse saadan noget, som bare gør Dem i daarligt Humør.«

»Ja men det vidunderlige er, at jeg har taget det højtideligt lige til nu — og fundet det rørende kønt. De aner ikke, hvad det vil sige pludselig at gribe sig selv paa fersk Gerning — og i noget, som man hele sit Liv har kæmpet imod.« Han saà paa sit Ur, der laa paa Sygebordet: »Hvad Tid er det, Københavnstoget kommer ind?«

»Klokken tre vist.«

»Hm,« han lagde sig mut ned igen.

»Deres Far er nok blevet forsinket; De skal se, han kommer i Morgen,« sagde Dortea Hansen og kiggede nysgerrigt ud efter Begravelsesfølget, der

vandrede indefter i smaa Klynger, leende og passiarende.

Laagen knirkede, og Karl lettede sig hurtigt fra Puden; han lagde sig skuffet ned igen, da han saà, at det var Lægen, i Følge med Afholdsvært Sørensen.

Lægen pustede voldsomt, da han kom ind, »den forbandede Trappe,« sagde han og lod sig falde ned paa en Stol. Hans Pluskæber hang slapt ned paa Flippen, opefter blev Ansigtet smalt, der var et Udtryk af Blegfedme over hele Personen, og Blikket var mat, godlidende. Der sagdes, at han var Morfinist.

»Naa, vi kommer os jo godt,« sagde han og tog Bauders Haand for at føle hans Puls, — »og Appetiten er god ikke sandt? Hvordan er det, har vi regelmæssig Afføring?«

»Jeg vèd ikke, hvad De har; jeg har i al Fald,« sagde Karl, der ærgrede sig over Lægens fortrolige Tone.

»Ja men det er jo fortræffeligt — og ingen Smærter og ingen Feber! Saa snart Vejret bliver mildere, jager vi Dem ud af Sengen, det maa De belave Dem paa! — Og Deres Far er stadig i Københavnʔ«

»Ja han kan ikke løsrive sig fra de gamle Forhold derovre, det er ikke saadan at plante gamle Folk om.«

»Han er pokker ikke gammel — han er snarere for virksom endnu til at kunne ligge paa den lade Side. Se bare, hvor han render paa Havnen og hos de store Købmænd for at spørge til Noteringerne; man siger inde i Byen, at han kender mere til Fragt-

forhold og Dampskibsaktier end selve vor store Skibsreder Kristiansen.«

»Ja og han kan alle Kurslisterne fra de sidste ti Aar udenad,« sagde Karl leende. »Jeg kan ikke mindes, at han nogensinde har forsømt sin Børsformiddag. Men morsomt nok har han aldrig selv gjort Brug af sin store Viden til at indlade sig paa nogen Børsspekulation. Han gav de andre gode Raad, og naar de saa udførte dem, gik han og havde Feber, til Udfaldet forelaa. Fuldstændig platonisk.«

»Han saà mere kunstnerisk end forretningsmæssigt paa Omsætningen ser De. Men det kan jeg godt lide ham for, der er saamænd nok, der blot smaaligt skraber til sig.«

»Naturligvis, Kastraten er jo vort store Forbillede,« sagde Karl hidsigt. »Det smager bare saa forbandet af Kandidat Rask.«

Lægen lo hjærteligt: »Synes De? han har ellers forandret sig ikke saa lidt i den sidste Tid. Dèr gaar han for Resten ude.« Kandidaten og Præsten kom langsomt forbi, de fægtede ivrigt med Armene og syntes langt inde i et hidsigt Ordskifte.

»Nu laves der Teologi her i Byen, kan De tro,« sagde Lægen. »Rask vil intet mindre end den »døde Kristendom« til Livs; han vil have Folk vakte, og saa kan der jo være noget i at begynde med Præsten — den Ædedolk.«

»Det maa man da sige var en smuk Begravelse, Gamle Funk fik,« sagde Dortea Hansen.

»Ja ikke sandt?« udbrød Sørensen ivrigt. »Men De kan tro, han vejede til. Vi havde nær aldrig

faaet ham slæbt fra Porten hen til Graven, jeg har Værk i Armene endnu.«

»Der manglede alligevel noget,« sagde Karl, »den blaa Fane med Sølvstjærnen burde have været hyllet om Kisten.«

»Nej holdt nu lidt,« udbrød Sørensen med komisk Forskrækkelse.

»Der er noget i det,« sagde Lægen med et lille Smil. »For De vil da indrømme, Sørensen, at hvad *han* stak inden for Vesten, kom ikke til at gøre Fortræd paa nogen anden?«

»Ja Tak, men saa produceredes der saa meget desmere — for saadan gaar det sku, det ene svarer nøjagtig til det andet.«

»Naa ja ja! Men saa har han i al Fald gavnet Industrien.«

»Det har han, og han har gavnet Omsætningen her i Byen — kanske mere end Folk tror.«

»Sørensen og jeg anstillede paa Vejen herned et lille Overslag over, hvor meget den gamle Dranker kan have sat til Livs i sin Levetid. Det bliver lavt regnet saadan noget som 5000 Potter Brændevin og mindst dobbelt saa meget af Vin, Konjak og andre Drikkevarer. Det kan man da kalde at have udrettet noget.«

»Ja og alligevel var det aldrig at se paa ham,« sagde Sørensen. »Og saa er der jo det, at han har tjent store Penge paa det.«

Karl troede at mærke en svag Spirituslugt i Værelset, men han var ikke vis paa, om det var virkeligt eller et Foster af hans Indbildningskraft, foraarsaget af

den megen Tale om Drikkeri. Hvis det forholdt sig virkeligt med den Lugt, saa maatte den stamme fra Sørensen, for Morfinisten drak næppe Spiritus. Han pønsede paa en Udvej til at faa Klarhed men glemte det igen ved at se Aage komme, og gaa ind ad Laagen. Han faldt i Tanker, og en Tid lang var der stille i Stuen.

»Naa,« sagde Lægen og rejste sig, »vi skal vel hjem, Sørensen! Aha en ny Bog, *Doktor Pascal.* God Bog for Resten, navnlig det med, at Lægen ikke vil helbrede men kun stille Smærter — for ikke at gribe forstyrrende ind i Naturen. Vèd De hvad, det er sku genialt; man kan vel nok kalde det Højdepunktet af Livsopfattelse at gaa i den Grad op i Alnaturen, saa man ikke vil gaa paa tværs af de store Love for Livet, selv om man maaske derved kunde redde et Menneske. Jeg er for Resten selv i mine unge Dage kommet til et lignende Resultat — dengang man gav sig af med at tænke over Sagerne. Men det forstaar sig, èt er jo Teori, et andet Praksis.«

»Det var Fandens, naa saa man maa ikke kurere Folk længer?« sagde Sørensen forbavset. »Nu siger vi, at der kommer et Skib her i Havnen med Kopper eller Kolera, skulde vi saa ikke have Lov til at spærre Besætningen af engang? den skulde vel have Lov til at gaa rundt imellem os og smitte os alle sammen? Og saa skulde vi ligge stille og lade det komme an paa hvad var'et den hed? — Alnaturen, om vi kreperede eller ej. Jo det er sku en nydelig Moral for en Læge!«

»Men De er jo komplet umulig Mand! De tager altfor plumpt paa Spørgsmaalet,« sagde Lægen og trak utaalmodigt paa den ene Skulder. Karl lo bifaldende til Sørensen, han laa og gottede sig.

»Jeg kan saagu godt tage finere paa det,« sagde Sørensen, kry af Bifaldet. »For tror De maaske ikke, jeg som gammel Bonde ved, at Dyrene ogsaa føler Smærte, naar f. Eks. en Hest har skaaret Laaret halvt over paa et Staaltraadshegn? Saa Smærte hører vel nok med til Naturen. Eller som ham Apotekerens Søn, der havde faaet en Appelsinkærne i Blindtarmen; han var sku da kreperet, hvis han ikke var kommet over og blevet opereret. Men det hører kanske med til Naturen at have Appelsinkærner i Blindtarmen?« Han saà sig spørgende om.

Bauder og hans Værtinde var bristet i Latter, Lægen saà først gnaven ud men stemmede saa i med. Sørensen selv lo, saa det kogte i ham og tog fat igen: »Eller for at tage et andet Eksempel, vi siger, at jeg ser en fuld Mand ligge og være lige ved at fryse ihjæl. Vil De saa kanske ogsaa forlange —.«

Men Lægen holdt sig for Ørerne. »Brr, hold dog op, jeg overgiver mig!« skreg han og stampede i Gulvet. Han saà talende paa Bauder og virrede med Hovedet.

»Jeg giver Sørensen fuldstændig Ret,« sagde denne uforstyrret alvorlig.

»Ser man det! Stakkels Zola, han maa være glad, han ikke er her. — Men hvad jeg vilde have sagt, var det, at De ikke havde den Bog endnu i For-

gaars, og nu er De saa godt som ude af den, det gaar Pinedød ikke an. De sluger jo en Bog om Dagen — gør han ikke Dortea Hansen?«

»Jo paa det nærmeste. Jeg skændes ogsaa med ham hver Dag for det.«

»Tror De, det er noget for en, der skal sanke Kræfter, at ligge dèr og anstrænge Hjærne og Syn fra Morgen til Aften? De er jo komplet forfalden Mand.«

»Herregud noget skal man da forfalde til,« sagde Karl og lo ynkeligt.

»Ja paa èt Punkt skal man sku have det,« sagde Sørensen. »Og med Hensyn til Hr. Bauder, som hverken drikker eller ryger eller kerer sig om Kæresteri, saa synes jeg jo nok —.«

»Nu tier De pænt stille for èn Gangs Skyld, han er allerede nok inde under Deres fordærvelige Indflydelse,« svarede Lægen halv spøgende. »Og husk saa paa,« vendte han sig alvorlig til Patienten, »at det drejer sig om et Lavmaal af Kræfter; der er foreløbig slet intet at rutte med. Senere kan De jo baade drikke og ryge og lave Kæresteri med, om det behager Dem. — Og nu gaar vi, De med, Dortea Hansen, saa Patienten kan faa sig en lille Hvile oven paa alt det Vrøvl.«

Da de var gaaet, sad Karl og saà ud over Landet. Solen var lige gaaet ned, og paa Højderne lyste Sneen med et svagt Rosenskær, nede i Lavningerne var den blaa af den dybe Himmel. Drengene var gaaet hjem, der var tyst ude paa Banen nu. Han vilde lægge sig ned, da han saà et Par Skikkelser

bevæge sig opad over Snefladen, det saà ud, som de gik med hinanden i Haanden. De saà underlig store ud i Tusmørket mod den lysende Sne, men da de kom op og tegnede sig mod Himlen, kendte han dem, det var Aage Sørensen og Else. De trak en Slæde efter sig og gik og legede, prøvede at rykke Tovet fra hinanden og var som to Børn. Øverst oppe satte Aage sig baglæns paa Slæden med Hælene ud over Kanten, hun satte sig paa hans Skød, og de fòr nedover. De gled i èt, helt i èt, som to der var borte i hinanden, og langt nede drejede Slæden til Siden og væltede. De laa og krøb dernede i Halvmørket som kluntede Skygger mod den hvide Sne, som Bjørne, der bamsede rundt paa alle fire og trillede hinanden og rejste sig et Øjeblik paa to for straks at falde ned igen. Langt om længe kom de opefter, og han hørte dem gaa ind, snakkende og leende.

Han sad og blev ved at stirre derud, rent mekanisk, og hans Tanker drev ind i en kold Polemik. Forbryde sig mod Naturen ved at gribe handlende ind! Skinnede da ikke Solen paa Jorden, aad ikke Dyrene hinanden og avlede ny, handlede ikke selv den mindste Bacille òg greb omdannende ind? Det andet var jo simpelthen at præke Død over Jorden! Dumt, dumt, dumt med Menneskene, som altid skulde skille sig ud fra den øvrige Verden og indtage en Særstilling! Betydningsløst Kryb, det mest betydningsløse af alt i Verden — og saa bange for at forstyrre det hele! En Lus, der var bange for at røre sig, fordi den saa kunde komme til at stanse

et Tærskeværk — glade Vanvid! Og under Paaskud af, at de følte sig ét med Naturen! som om det ikke netop maatte betyde at gribe ind paa alle Punkter, at gaa ind i den med Had og Nid og Brunst og Hellighed, Fritænker-Fanatisme og smaalig Spidsborgerlighed. Alt maatte med ind: det onde og dets Bekæmpelse, det gode og dets Bekæmpelse, Sygdom og Død — saa vel som Kampen imod dem! Alt var lige værdifuldt for Helheden; den der udelukkede noget af det, ham blev det, der øvede Vold!

Han følte i et Glimt, at dette var Højden af Livsanskuelse, højere kunde intet Menneske naa, og end ikke deroppe kunde et Menneske holde sig ret længe. Saa tabte han selve Synspunktet og gled over i en dvalelignende Tilstand, hvor han hørte alt, hvad der foregik i Huset, men ikke gjorde sig Rede for noget. Saadan laa han, da det bankede let paa Døren, og Else traadte ind med Lampen.

Hun var i hvid Kjole med lila Besætning, hendes Kinder glødede af Glæde og Undseelse over, at hun var saa nydelig. »Værsgod,« sagde hun og satte Lampen paa Bordet, saa stod hun og saà paa ham og smilede forventningsfuldt; hun var ikke sky over for ham mere.

Han laa og missede mod Lyset og sagde intet men blot stirrede paa hendes kære Skikkelse. »Synes du saa ikke, jeg er pæn?« spurgte hun endelig halv utaalmodigt.

»Jo du er, aldeles nydelig — og du glæder dig ogsaa, jeg kan se det paa dig.«

Hun nikkede tankefuldt.

»Det er jo ogsaa dejligt — dejligt. At gaa, blot det at gaa. Og den friske Luft — og Kulden! Og saa Lysene derinde — — og Glæden — — og alle de mange at røre ved. Musik — og Ørhed i Blodet! og glansfulde, glubende Øjne, som drikker sig drukne i hver af dine Bevægelser! Synger det da ikke i dig af Lykke?« Han talte sagte, i afbrudte Sætninger, med lukkede Øjne.

Saa aabnede han Øjnene og saà paa hende — med et ydmygt Smil.

Der gik en Bølge af smærtelig Medlidenhed igennem hende, hun lagde Haanden paa hans Pande, bøjede sig ned og kyssede ham. Saa skyndte hun sig ud, han hørte, at hun græd.

Fem Minutter efter klang hendes Latter op dernede fra. Han smilede, gammelt og vist, og tog saa Bogen for at læse den færdig.

XXXI.

»Du kan jo ikke tænke!«

»Da altid nok til mit Behov.«

»Behov — ja for du har ikke engang et *Ønske* om noget mere. Deri adskiller dog ellers Menneskene sig fra Dyrene.«

»Ok ja!«

»Du *er* et Dyr slet og ret; med udmærkede Instinkter — gudbevares, men uden Intelligens.«

»Saa siger vi det med.«

»Føler du nu aldrig Trang til at have et andet Hoved, f. Eks. mit, paa den Krop du har?«

»Hvad i Alverden skulde jeg bruge det til?«

»Til at tænke med vel — men det vèd du jo ikke engang hvad er! Vèd du ogsaa, hvad Følgen vilde blive, om du havde et ordentligt Hoved? At din Krop vilde skrumpe ind, dine Kræfter svinde; fordi Hjærnen overflødiggør den dyriske Kraft og Naturen afskaffer alt det overflødige. Alene dit Korpus fastslaar dig som Idiot; men jeg skal ikke sige det til nogen, saa du behøver ikke se saa forskrækket ud.«

Aage lo: »Gud forbarme sig sikken et Vrøvl man blev, om man havde dit Hoved. At du ikke bliver træt i Kæberne!«

»Tag og se til Kakkelovnen!« sagde Karl med uforstyrret Alvor.

Aage gjorde det.

»Se hvor du kan! — adlyde mener jeg. Men du var aldrig faldet paa det af dig selv.«

»Her er ogsaa varmt nok i Forvejen, saadan som den Sol bager.«

»Vist saa! Nej men du er som en Maskine, den kan nok arbejde, men der skal èn til at lede den. Naa, Maskinerne har jo ogsaa deres store Berettigelse.«

»Hvad mon du saa er?« spurgte Aage leende.

»Jeg er Forstand i Renkultur, med Legemet indskrænket til det mindst mulige. Jeg er *Menneske* ser du, Naturens Herre! men du er ikke andet end en Humpel Naturkraft, som gaar paa to — og gaber naar den føler tilstrækkeligt Velvære. Jeg kan ligge her paa Ryggen og dirigere det hele, baade Dampen og Elektriciteten og alle de to- og firbenede Naturkræfter ogsaa — dig indbefattet. For den store Bevægkraft sidder her — er du med?« han pegede paa sin Hjærne.

»Bare du ikke snart himler,« sagde Aage, »maa jeg føle din Puls?«

Karl strakte Haanden frem. »Du kan godt faa min Tunge at se ogsaa,« sagde han og rakte Tunge ad Vennen.

»89, 90, 91, 92,« talte Aage med Uret i Haanden, »ja den er slem; det bliver en Sennepskage i Nakken og for 5 Øre stødt Peber under Tungen. Skal vi saa se, om Maven er i Orden?« Han begyndte at løfte Tæppet.

»Lad være for Pokker,« skreg Karl og holdt sig over Maven med begge Hænder. »Jeg lar Lynet slaa ned i dig, hvis du ikke dyr dig, dit Afskum!« Han erobrede Tæppet og trak det helt op under Hagen. »Du vilde nok gærne have mig erklæret for utilregnelig, hvad? — Hvordan var det, har du det ikke ogsaa med at være lykkelig?«

»Jo det kan du bande paa!«

»Der svarer altid et vist Kvantum Dumhed til en bestemt Grad af Lykke, min Far! Du ser, at Diagnosen passer i alle Dele.«

Det bankede let, og Else kom hurtigt ind. »Jeg synes, I er saa støjende?« sagde hun og saà oprømt fra den ene til den anden.

»Det er Aage, der øver sig i at tænke — saadan noget kan ikke gaa stille af. — Naa kan du saa sige mig Aage, hvem der er mest misundelsesværdig: en levende Lus eller en død Berømthed?«

»Det er den levende Lus,« sagde Aage leende og stak Fingeren i Vejret som en Skoledreng.

»Han er uforbederlig. Du da, Else?«

Else trak paa Næsen og lod Fingeren løbe inden for de opsmøgede Ærmer, der strammede om hendes buttede Arme. »Du kunde godt hjælpe os at poste lidt Vand,« sagde hun til Aage.

»Ja gærne,« svarede denne og fulgte med ned.

Karl samlede Kanten af Overlagnet i sin Haand, knugede det sammen af al sin Kraft og rettede det ud igen; han saà beundrende paa de skarpe Læg, der var fremkommet, og smilede. Han var i godt Humør — i rigtig godt Humør.

— —

Og Dagene gled en efter en og Ugerne med. Solen steg højere og højere paa sin Bane, lidt hver Dag. Karl havde sine Maal paa, hvor den stod op og gik ned, og hvor langt den naaede ind over Gulvet, naar den stod højest. Den var som en Kæmpepasser, der tegnede stadig større Buer, ud imod Havet i Øst og ind efter Vandmøllen i Vest, snart vilde den omspænde den halve Jordrunding. Og han fulgte den stadig mindskende Lysflade over Gulvet fra Sprække til Sprække; hvergang Solen gav Afkald paa en ny Gulvtjæl herinde, var den vokset i Varme og Lysstyrke.

Hans egen Styrke tog til med Solens, ganske lidt hver Dag, næsten umærkeligt. Men i Løbet af en Uge var det blevet et helt Stykke.

Han kunde ligge hele Dage uden Trang eller Ønske, blot lade sig bage af Solen og føle, hvorledes dens Livsvarme trængte ind i hans Legeme og randt velgørende ud i de yderste Spidser af det. Selskab brød han sig ikke om men vilde helst være alene med denne vidunderlige Følelse, som en Foraars-Rekonvalescens er. Og han fandt sig gærne i, at Faderen tilbragte sin meste Tid inde i Byen med at rende paa Havnen og i Købmandsgaardene, eller sad nede og underholdt de to Kvinder ved deres Arbejde. Han elskede Faderen, mere end nogensinde, fordi der var kommet noget af den Medlidenhed til, man føler med dem, der ældes — men han havde nok i at vide ham i sin Nærhed. Han følte heller ingen Trang til de alvorlige Drøftelser længer,

hverken med Faderen eller nogen anden, alle Problemer var ham inderligt ligegyldige; og naar han nødtes til at underholde sig med Folk, omgav han sig med en uoverstigelig Mur af Vrøvl og Skæmt.

Men naar han var ene, faldt der et eget stille Alvor over ham, og han gav sig andægtig hen i at lytte til denne Foraarsvækst i sig, der kunde faa ham til at glemme, at han var et Menneske, og føle sig som et af de grønnende Rugstraa derude, i hvilket Safterne steg paany efter en lang — umaadelig lang Vinter.

Og Jorden var en daglig Bebudelse. En Dag med Højvande brød Fjordisen og gik til Havs. Ud over Landet sank Sneen jævnt under Solens Straaler, man skelnede Landets Bygning under den: Agerfurer, Grøfter, Tuer og fjorgamle Gødningstotter. Men Nattefrosten stred imod, og endnu laa Landet hvidt.

Men en Dag blottede Moder Jord sin Barm ganske lidt derovre paa Bankerne. Og Muldet sprang frem i Pletter her og dèr ud over Landet, Pletterne bredte sig og løb i èt over Højderne, erobrede Skraaningerne og trængte sig nedad. Det kolde, hvide Ligklæde blev jordslaaet, det muldede og forsvandt; og hvor det havde ligget, kom der et svagt grønligt Skær, mens de nøgne Trær satte sorte Perlerader mod den blaa Luft. Vaarens Engel havde væltet Stenen fra Graven og raabt derind, og Livet, det evige rørte sig og rustede sig — til Kødets store Opstandelsesdag.

Det, der var til Rest af Sneen nu, var skiddent, jord- og snavsblandet, som vilde det narre Solen ved at iføre sig Jordens Farve. Det laa og kæmpede

imod i det længste, holdt sig i Nord af alting, krøb ind under Buske og Brinker og Skovbryn, laa og forstak sig under Broer og Stenkister.

Ude paa Vejen holdt Sneen sig længst. Den laa kastet op til begge Sider, og midt ad Kørebanen løb en strid Strøm ned ad Byen til, skar Sneen løs og lavede den om til Grød paa sin Vej, lavede Grøden om til Vand og rev det med sig. Fodgængerne maatte lægge Vejen ud over Marken, og det sprøjtede i Straaler fra Køretøjerne, saa de mindede om smaa Hjuldampere.

Moder Jord holdt Foraarstvæt. Hun ruttede med Vandet i overdaadig Glæde, der var ikke tør Plet paa hende. Det randt ned over alle Højder, det sprang lige ud af den optøende Grund, fulgte Grøfter og Lavninger, stansedes og lavede Oversvømmelse over Vejene, satte op nede fra Drænrørene under Sædemarkerne og skabte dem om til smaa Søer, sprængte pludselig alle Forhindringer eller fandt nye Krogveje, slikkede Græsmarkerne rene, fyldte Agerfurerne med fint Slam, dryppede og rislede og randt — til det naaede Fjorden.

Og Jorden, som havde født Millioner Gange, steg af Badet tindrende og ubesmittet; den strakte sig ud under den lyse Himmel, livsvarm og uberørt og modtagelig som ingensinde.

Og Solen skinnede paa den, Dag ud, Dag ind; aldrig havde Karl kendt et Solskin saa vidunderligt. Den skred over Himlen som et mægtigt, glødende Hjærte, hvis Pulsslag fyldte hele Verden, bankede yderst ud i den fineste Rugspire. Hver Dag var et

Stævnemøde mellem den udstrakte graadige Jord og den vældige, glødende Bejler, hvert Straalebundt var et Kærtegn, hver Varmebølge en ny Befrugtning. Jorden den umættelige voksede i Yppighed og Farve og Higen for hvert Møde, og Solen den utrættelige spændte sin Dag længere og længere, kunde ikke rive sig løs om Aftenen men hang i Luften som blussende Glæde, bebudede sin Ankomst om Morgenen i et Væld af guldlysende Aande.

Og Livet brast ud af Jordens Lænd i Tusender af Hold, i Myriader af Væsner hver med sin Skikkelse, sin Farve, sin lille Ejendommelighed.

I disse Dage fik han Lov til at være oppe. Første Dag maatte han straks i Seng igen; han var svimmel, og Fødderne nægtede at bære ham; men næste Dag var han oppe over en halv Time, han støttede sig til Væggen og Møblerne og øvede sig i at gaa, lidt nedslaaet over at Jorden ikke rigtig vilde kendes ved ham.

Men fra Dag til Dag befandt han sig bedre, Svimmelheden forlod ham helt, og han følte ikke længer noget Ubehag ved at færdes oprejst. Faderen hjalp ham ned ad Trappen, og han sad igen nede i Stuen og fulgte de to Kvinders Arbejde lige som i gamle Dage — for umaadelig lang Tid siden forekom det ham.

Han følte med hver Dag, hvorledes han indlemmedes i Tilværelsen. Modsætningen mellem Vinduets stærke Lys og Værelsets Mørke omtaagede ham ikke længer, Travlheden og Larmen, den klamme Stivelse-

lugt, ja selv Osen fra Strygejærnet plagede ham ikke mere — han maatte tænke sig om for at vide, de var der. Der var intet længer, der prøvede at lukke ham ude ved at byde ham imod; den jagede, fredløse — Udskuddet følte, hvorledes han optoges Punkt for Punkt i Livets store Forbund.

Han kunde sidde stille og tavs og betragte Else, mens hun arbejdede, følge hver af hendes Bevægelser med Øjnene. Hendes buttede Arme, Hagen, hele hendes unge Skikkelse tændte Vellysten i ham; men hans Attraa blev ikke hængende, den gled forbi, udad, ud. Hende eller en anden — det var ikke noget Livsspørgsmaal! Ingen Kvinde skulde blive hans Skæbne, var hun aldrig saa frisk og buttet, blød og rød — naar der dog laa en hel Verden af Liv og ventede ham. Han havde alt til gode og maatte have Del i alt, han kunde ikke lade sit Ve og Vel afhænge af Brøkdele. Han begreb overhovedet ikke, at der kunde gives ulykkelig Kærlighed, saa talrigt som dog begge Køn var repræsenteret.

Else havde, siden han kom op, lagt sig en Smule Koketteri til over for ham — helt ubevidst forekom det ham. Han smilede overbærende men opmuntrede hende ikke. Maaske vendte hendes Sind sig atter mod ham, nu han blev rask; maaske var det ogsaa kun et Udslag af Usikkerhed — hendes Stilling var jo vanskelig efter det, der havde været mellem dem! Men han skulde ikke have noget af at erobre hende tilbage — med deres gamle Fortrolighed som Forbundsfælle. Fra nu af var Livet nyt — nyt!

I Middagsstunden gik han langsomt frem og tilbage foran Huset, slikkede Solskin og indaandede den syrlige stærke Luft, iagttog Blomsterne, der tittede frem langs Muren, og følte sig et nyt Menneske, avlet af det store Foraar og sprunget ud af Jordens Skød som alt det øvrige. Aldrig havde han heller gaaet saa trygt paa Jorden som nu, eller sænket Blik og Sans og Tanker i den som nu!

Han var vel underrettet om alt, hvad der foregik inde i Byen, men uden at det i Almindelighed optog ham stærkt.

Derinde dukkede som sædvanlig Rygterne op, forsvandt for ny eller dukkede op igen. Der var altid en eller anden Familie paa Tapetet. Snart var det en Mand, der havde faaet sig en ny Overfrakke; Byen spurgte undrende hvordan, og Rygter begyndte at danse: om en rig Broder, der var død i Australlandet og havde efterladt sig saa og saa meget, — om en større Gevinst i Lotteriet. Eller en ung Pige rejste bort til nogle Slægtninge, og den undrende By spurgte hvorfor. Saa gennemgik man hele hendes Fortid, fandt Pletter her og dèr og huskede, hvor underlig hendes Familie havde været i den senere Tid; mens dèn af hendes Veninder havde set hende græde, og dèn vidste, at hun havde holdt op at snøre sig.

Den offentlige Mening gumlede altid paa en eller anden. Var der ingen Næring i ham, blev han spyet ud med en foragtelig Grimasse, var der blot det mindste at holde sig til, tyggede Sladderen ham saa fin som Snus.

I Løbet af de sidste Par Maaneder havde Afholdsvært Sørensen Gang paa Gang maattet holde for; det hed sig, at han drak i Smug. Ogsaa i gamle Dage havde denne Beskyldning været fremme imod ham, nærmest foraarsaget af hans røde Næse; men den var altid faldet til Jorden som grundløs. Nu derimod turde baade dèn og dèn bede Fanden tage sig paa, at der havde staaet Spritlugt langt ud af Halsen paa ham — og oftere og mere end selv den daarligste Mave kunde berettige til. Han var mistænkelig og som saadan interessant, men det afgørende Bevis manglede. Derfor blev han heller ikke spyet ud men stillet varsomt til Side, som en Skraa, der er for god at kaste bort.

Den almindelige Bevidsthed flød og flød som en bred, mumlende Strøm, der nu og da hvirvler et interessant Lig op, bærer det med et Stykke og lader det gaa til Bunds igen. Kun Kandidaten formaaede, som det Selvmodsigelsens Tegn han var, at holde sig oppe paa Overfladen altid, ham kom man aldrig ud over. Takket være Aage, som ikke kunde tie, listede det Rygte sig snart ud over Byen, at Kandidaten og ingen anden var den fjollede Piges Forfører. Det vakte megen Harme, men tæt i Hælene paa det fulgte som en Bølgedæmper Historien om hans Hængningsforsøg; dette mislykkede Forsøg virkede forsonende baade ved sin Grinagtighed og den Anger, det var et Udtryk for. Dertil kom saa hans Omvendelse, som nu var aabenbar for alle. Han ikke alene smykkede Guds Hus nu, men hver Søndag gik han derhen med sin svage Hustru ved

Armen, og i Løbet af kort Tid var han to Gange ved Herrens Bord. Det var en Sjæl — og en stor Sjæl — vundet for Menigheden, og ingen fandt sig beføjet til at gaa i Rette med Forsynet for de Midler, det havde anvendt.

Men —. Kandidaten var nu en af deres egne; der klæbede ikke længer dette forvovne ved ham, som Beboerne af en lille Provinsby altid tillægger den, der indtager et Særstandpunkt i religiøs Henseende. Han stod Fare for at blive dagligdags og forsvinde fra Overfladen.

Da begik han en Dag den mærkelige Handling at tage Stine i Huset. Han lagde ikke Skjul paa, at det var hans Hensigt at give hende fuld Oprejsning og gifte sig med hende, naar hans Hustru var død, og alle i Byen var enige om, at de ikke kunde have gjort ham det efter. Fra den Dag var han igen ovenpaa.

Karl morede sig kosteligt over disse Historier om Kandidaten og Afholdsværten. »Saa er der dog noget, der naar sin Bestemmelse,« kunde han bemærke paa sin gamle ironiske Maade. Men der laa lutter Godmodighed bagved.

Det klang fjærnt og venligt for hans Øre, naar nogen talte til ham; der laa en Luftdis forskønnende og afdæmpende mellem ham og alt andet. Det var ham i den Grad umuligt at ærgre sig eller forarges over noget som helst, saa det blev ham selv paafaldende, og han næsten blev angst over denne sin Mildhed mod alt og alle og saà sig selv som en Olding, lidt rystende og elskeligt smilende, rede til

at lyse Velsignelsen til alle Sider. I saadanne Øjeblikke frygtede han trods de tiltagende Kræfter for at have tabt sin Ungdom og ledte forgæves efter lidt Galde paa Bunden af sit Væsen.

Kun èt kunde bevæge ham — Foraaret. Han følte dets Spænding i sit Sind og digtede den ind i sit Legeme — drømte sig bristefærdig som Trærne derude. Han vaagnede hver Morgen ved den første svage Lysning og sneg sig forventningsfuldt til Vinduet for at udspejde nye Fremskridt derude og se, hvordan Dagen vilde blive. Han higede mod Sol, altid mere Sol, og det var ham en stor Sorg, naar Dagen tegnede til at blive graa.

Saa sad han ved sit Vindu Dagen lang og stirrede ud i Foraarsregnen, saà Jorden drikke og drikke, som kunde den aldrig faa kvæget sin Tørst. Nede i Haven gik Aage og Else midt i al Regnen og gravede. De rejste sig vaade af den vaade Jord, unge, plastiske, saftspændte — som Trærne derude med de trinde Grene og den glatte Bark. Der var i disse Dage over Aages Ansigt et afdæmpet Udtryk, et Anstrøg af Stemning over Øjnene, der skyldtes de forvirrede Forhold i Hjemmet; det klædte ham, stor og stærk som han var. Og Elses Hals og Kinder, Barmen, der rundede sig under Forklædet! — Jorden satte sine Safter op i dem begge to, de skød frem af den som rige Skud! Og han havde sin Fryd af at kaste dem i hinandens Favn, fordi de var Dele af det store Foraar og intet andet — Millionteedele! og fordi han følte denne umættelige Trang til at se Vaaren fuldbyrde sig — i alt og

alle. Aage var daglig herude i denne Tid, og de gik der sammen under hans Vinduer, tindrende, uklare, men forskønnede som set gennem Taarer. Han fulgte dem med Øjnene langt ud ad Vejen, naar de gik ud sammen for at hente unge Planter eller en bestemt Slags Muld.

Han gik længere og længere Ture ved Faderens Arm. Saa talte de om Ting, som ikke kom dem selv ved; Karl skulde have alting saa fjærnt nu, og Faderen begyndte at lægge sig udviskede Gammelmands-Interesser til. Han var begyndt at blive snakkesalig og bred, han syntes at savne et Midtpunkt for sin Tilværelse — han ældedes midt i Foraaret. Ofte kunde han uden Anledning give sig til at forsvare et eller andet, som de i gamle Dage havde været enige om at angribe. Stundom kom Karl med Indsigelser, og den gamle blev ivrig og talte om den golde Opposition, som aldrig affødte noget Fremskridt. Saa tav Karl forundret; og han bøjede varsomt af for ikke at bedrøve Faderen. Han vilde, at den gamle skulde have Lov at hjemfalde i Fred, uden at gøre sig selv unyttige Bebrejdelser.

En Graavejrsdag kom Faderen hjem fra Byen, hvor han havde gaaet og drevet om hele Formiddagen. Han gik urolig om i Stuen, gabede og var helt stundesløs.

»Du keder dig, Far,« sagde Karl. »Det er heller ikke morsomt at være Sygepasser.«

»Det er saamænd slet ikke det. Men jeg vèd ikke, — jeg er saa besynderlig hvileløs. Jeg gaar om med en Fornemmelse, som bestod jeg af lutter

tomme Skuffer; det er slet ikke morsomt, vil jeg sige dig.«

»Der er en stor Kulforretning til Afstaaelse inde paa Torvet, køb den!«

»Ja du siger noget!« Han gik ivrigt frem og tilbage over Gulvet. »Skønt nej — jeg tror alligevel ikke, det ligger for mig du, jeg har været Forretningsmand nok i mine Dage. Det vil sige, det interesserer mig i høj Grad endnu; men alt det daglige Sjov og Bryderi — nej jeg har alligevel ikke Lyst til at begynde igen. Og saa i en helt ny Forretningsgren, som kræver en Del Slid, inden man kommer ind i den. — Nej!«

»Nu er jeg ogsaa snart saa rask, at vi kan pakke vore Kufferter.«

»Ja du har pinedød Ret,« sagde Faderen, idet han stansede midt paa Gulvet og stirrede nedad, som om han lyttede. »Komme ud og rejse, det var ikke det værste, der kunde hænde èn paa èns gamle Dage. — Dersom man da kan holde det ud?« han saà skraat op paa Sønnen. Saa trippede han igen om, med Hænderne i Lommen og et tankefuldt Udtryk: »Tja, tja! det er Skam ogsaa sandt, det har man endnu til gode.« Han stansede ved Vinduet og stirrede fjærnt ud: »Tror du nu ogsaa, at der er saadan væsenlig anderledes derude end herhjemme?«

»Nej det kan saamænd godt være,« sagde Karl smilende.

»Dèr kan du selv se!« sagde Faderen ivrigt. »Det kan ikke gøre det af — slet ikke. Jeg laa og tænkte over det i Aftes, det er ikke just Fortiden selv, jeg

savner, men jeg er skuffet. Nu har jeg gaaet i mange Aar og glædet mig til dette her: at være helt min egen og kunne skalte og valte med mig selv, som jeg vilde; og nu er det ikke andet end Tomhed, alt det attraaværdige er borte. Jeg kan ikke engang glæde mig ved dette, for jeg glemmer bestandig, hvor ulidelige de gamle Forhold var, og maa hvert Øjeblik minde mig selv derom. Og de var jo dog ækle og utaalelige — ikke sandt? vi var jo enige om det. Ja var vi nu ikke?«

Karl nikkede mekanisk.

»Frigørelsen betyder jo rent Bord,« blev Faderen ved, »— fejet og blæst ud i hver Krog af èn, ikke sandt? Men jeg er for gammel til at give mig selv nyt Indhold. Med det gamle som Briller kunde jeg se det ny, og glæde mig ved det, og længes efter det; ja du, jeg er som èn, der har tabt sine Briller og slet intet kan se mere. Derfor glemmer jeg saa let, hvordan Fortiden var, og ønsker mig tilbage i den — ikke for dens egen Skyld. Briller er dog bedre end slet ingenting.«

»Ægteskabelig Kvalm! Husvenner og Taalsomhed! Forplumrede Sædelighedsbegreber! Kærlighed til det ny, parret smukt med Respekt for det gamle! Bedsteborgerlige Handlinger, og oprørske Ideer — under Dynen!« Karl talte langsomt og lidenskabsløst, som om han læste op af et Katalog. »Gift dig Fader, og alt det andet skal visselig sandelig tillægges dig. Du og din Generation taaler jo alligevel ikke at sejre i Virkeligheden; men gift dig, og du kan atter sejre hver Dag, hver Time i Ideen! Gift

dig lille Far, for at du atter kan se dit ideale Liv — i Skyerne!«

Faderen saà langt paa ham. »Nu bliver du ond,« sagde han og gik ned til Dortea Hansen.

Men Karl var slet ikke ond. Der gik blot en lille Frysning igennem ham nu og da, mens han sad ved Vinduet og saà ud i den tunge blygraa Luft, hvor Svalerne jog frem og tilbage, vendte sig i Flugten med den hvide Bug opad, mødtes, skiltes og mødtes igen — i deres hvileløse Parringsjagt.

Mens han sad og stirrede, fik han Øje paa Aage, som kom op over Engene med en Medestang over Skulderen. Han tog Retningen op imod Huset og var som sædvanlig ørkesløst beskæftiget: paa sin Vej op over Markerne sparkede han til de nye Muldvarpeskud, saa Jorden fløj omkring. I den ene Mundvig havde han en lille Kridtpibe. Karl hørte ham tørre Fødderne af nede i Gangen og komme op ad Trappen.

Aage satte sig tavs paa en Stol ved Kakkelovnen, han kradsede Kridtpiben ud over Kulkassen og stak den i Lommen; saa sad han og hang uden at sige noget, hans Blik, der stadig undgik at møde Karls, var meget nedslaaet.

»Er der gaaet dig noget imod?« spurgte Karl endelig.

»Det er hjemme,« sagde Aage og svalgte besværligt, »de er i Færd med at smide os paa Gaden.«

»Men hvem dog?« spurgte Karl forundret.

»Afholdsforeningens Bestyrelse! De har overrasket Fader nede paa en Havnebeværtning efter at have

ligget paa Lur efter ham længe; og saa smed de ham fra med det samme — det kan man jo ikke fortænke dem i. Men det lumpne er, at de selv havde lejet en Mand til at drikke ham paa Pelsen. Købmand Petersen og Snedker From har været Mestre for det hele.«

»Naa, de var vel egentlig i deres gode Ret, har det ikke været galt med ham i længere Tid?«

»Jo lidt har der nok været, men jeg tror, han kunde kommet over det igen, hvis det var gaaet stille af og han havde beholdt Stillingen. Men nu er han færdig! Han gaar hjemme i Gaarden og raver mellem Møblerne og vrøvler om, at han skal arve Gamle Funk. Og saa synger han du, jeg har aldrig før set ham saa glad, det er ligefrem væmmeligt. Han skulde prygles — slaas ihjæl skulde han!«

»Det er ikke værd at tage sig det saa nær,« sagde Karl beroligende. »Du skulde hellere sørge for, at I faar Tag over Hovedet. I kan da ikke ligge under aaben Himmel i Nat.«

»Jeg vil ikke have en Smule med det at gøre,« sagde Aage hidsigt, »jeg gaar heller ikke hjem mere uden for at hente mit Tøj! — Moder har for Resten allerede baade lejet Lejlighed og skaffet Flyttefolk, saa Brug for mig er der ikke, jeg kan godt stikke af. Og det er ogsaa Meningen.«

»Har din Mor?« spurgte Karl forbavset, »saa maa der jo være Krummer i hende. Jeg havde nærmest tænkt mig, at hun rendte rundt og holdt paa sit Hoved og var ude af sig selv af Fortvivlelse.«

»Nej Mor tager det meget roligt — hvordan hun nu kan; jeg begriber det ikke. For hun kan da ikke have glemt den Tid, da Far laa døddrukken og flød snart et Sted, snart et andet, og Folk kom slæbende hjem med ham paa en Trillebør — som et andet slagtet Svin. En hel Formue drak han op i Løbet af de ti Aar — tredive Tusend efter hvad han selv siger. Men nu har han tjent dem ind igen, og saa kan han jo passende begynde forfra.« Aage lo bittert. — »Jo Mor har saamænd faaet Kærligheden at føle, det var ikke noget lille Arbejde, hun havde med at holde nogenlunde sammen paa Stumperne og skaffe noget at bide i til sig selv og mig. Men hun var et pokkers Jærn dengang — og et godt Humør havde hun.«

»Og jeg, som troede, din Moder altid havde været saadan skrøbelig — stærkt nervøs?« sagde Karl, der blev mere og mere forbavset.

»Ikke dengang! det kom først senere, da hun fik det godt og Far holdt op at drikke. Fanden kan forstaa det, men man skulde tro, hun ikke kunde taale at have det godt. Og nu gaar hun selv og fodrer den gamle med Drikkevarer igen og faar ham bildt ind, at han er svag og trænger til det. Det er hende, der har faaet ham til at bryde sit Løfte; man skulde næsten tro, hun ønskede sig de gamle Dage op igen.«

»Det er jo ligefrem forrykt! Og nu gaar hun og tager Haand i Hanke med Tingene selv?«

Aage nikkede: »Men det faar hun vist snart nok af — naar han først rigtig begynder. Og nu stikker

jeg af! Havde jeg blot 500 Kroner, saa tog jeg til London og uddannede mig til Atlèt. Men den gamle vil ikke rykke ud med dem, han er en gærrig Rad, er han.«

Karl sad lidt —: »Maaske jeg kunde skaffe dig dem! Hvornaar vil du af Sted?«

»Saa hurtig som muligt! Jeg kan ikke holde dette ud længer.«

XXXII.

Om Formiddagen en Uge senere gik Karl ind til Byen. Han skulde ind til Boghandleren og bestille nogle Rejsebøger og Kort, dèr havde han saa attalt at mødes med Faderen, som var gaaet til Sparekassen for at hæve Penge. Allerede samme Dag Aage udtalte Ønsket om at rejse til London, havde Karl gjort Skridt til at skaffe ham Pengene, men den lille Sparekasse laa formodentlig ikke inde med ret store Summer, for den krævede en Uges Frist til at skaffe Beløbet.

Paa Vejen ind fik Karl Øje paa Kandidaten, som gik oppe paa den høje Brink Nord for Vejen sammen med et Par Jordarbejdere. De havde stukket sort- og hvidstribede Stokke i Jorden og gik og maalte ud med lange Baandmaal. Karl hilste, men Kandidaten enten saà ham ikke eller lod i al Fald saadan.

Inde i Bogladen traf han Faderen og fik Pengene, og han gik straks ud for at lede Aage op.

Han gik mekanisk ned ad Afholdshjemmet til, og først da han saà de nøgne Vinduer, der maabede sorte og tomme ud i Luften, huskede han, at det ikke kunde nytte at søge her. Samtidig kom han i Tanke om Aages Trusel: ikke at vende hjem mere;

men da Aage ikke senere havde nævnet noget om, at han var flyttet hjemmefra, lagde Karl ikke videre Vægt paa denne Trusel men gik over Gaden for at spørge Genboens, hvor Sørensen var flyttet hen. I det samme fik han Øje paa Pastor Krag et Stykke oppe i Gaden.

Pastorens kraftige Skuespilleransigt var i levende Bevægelse, og han kom ned ad Gaden med udbredte Arme.

»Velkommen fra de døde!« udbrød han og tog Bauder om begge Skuldre. »Nu er De vel ikke slet saa umedgørlig, som sidst vi taltes ved? — hæ, gudsforgaaene Krop! jo De er en net èn! Se se, som De træder storsnudet paa Jorden, og tykke Kinder har De jo snart! — Aha, det gør alligevel godt at lægge et bredt Fed imellem sig og Graven, hvad?«

»Ja saamænd — især naar man ikke har Teologien til Forbundsfælle,« sagde Karl leende.

»Teologien — aa kære, hvor vil De hen! Teologien hæ —! Hm, hm, hm, hæ! — Jeg kommer saamænd lige fra en Dame, som ligger paa sit yderste; der har aldrig været noget i Vejen med hendes Teologi, men tror De, hun vil dø? Ikke for alle Paradisets Herligheder! Nej hvis Døden kun skulde holde sig til de frivillige, blev Kirkegaardsjorden næppe saa fed, som den nu er. De eneste, der forstaar at dø, er Almuen; den mukker næsten aldrig. — — Nu skal De vel rigtig nyde Aarstiden og Landskabet? Dejligt, dejligt vil jeg sige Dem — navnlig Foraaret.«

»Nej jeg rejser med det første,« sagde Karl.

»Hvad, reiser De? det gør mig virkelig ondt.«

»Vel ikke saa meget, at det gør noget?« spurgte Karl med et Smil.

»Ja det skal De ikke være saa sikker paa. De mener vel, at vi er altfor forskellige? Og hvad saa, har en Præst kanske ikke Lov til at beskæftige sig med andre end sine egne? Jeg vil sige Dem, jeg har gaaet saadan paa Afstand og kigget paa Dem og været nysgærrig. De stoler jo paa Deres egen Kraft — eller manglende Kraft hæ! og jeg havde halvvejs ventet, at De skulde lade høre fra Dem, da De laa derude og ikke kunde faa Vejret. Men nej, ingen Tiggen om Pardon, selv om man har Odden for Brystet — gudbevares! Naa det kan der jo for saa vidt være en Slags Mening i — har man sadlet Fanden, bør man ogsaa ride ham til Vejs Ende og ikke krybe til Korset paa Halvvejen. — — Rejser? Kedeligt, kedeligt! Jeg havde virkelig glædet mig til at lære denne Ridder uden Frygt og Dadel nærmere at kende!« Han lagde sin Haand paa Bauders Skulder.

»Og muligvis omvende ham — lige som Kandidaten?« sagde Karl leende og rystede hans Haand af sig.

»Undskyld bedste Ven, jeg har virkelig ikke omvendt Kandidaten — kan vist overhovedet ikke rose mig af at have omvendt nogen. Nej det har saamænd *Dyret* i ham besørget — det velsignede Dyr, hæ!«

Karl saà spørgende paa ham: »Jeg troede, man overhovedet skulde være glad for enhver alvorlig Omvendelse og overlade Midlet og Vejen til Vorherre?«

»Vist saa!« sagde Præsten utaalmodigt, »— gamle Kællinger stegt i Smør og en gammel Mand med Rumpe — det staar i Bibelen! Og det staar ogsaa i Bibelen, at de Kristne skal leve af andres Affald hvad? Men jeg sætter mere Pris paa, at Folk er lykkelige dèr, hvor de staar, end at de omvender sig; og Omvendelser paa Sottesengen kan jeg ikke fordrage, at De vèd det for en anden Gangs Skyld ogsaa! Og saa alle disse betændte Kristne, som har omvendt sig paa den moralske Sotteseng og gaar om bespændte og blafrer lige som opdunstede Lig, saa man tror, de er levende! — dem skal man vel ogsaa være glad for?«

Karl nikkede: »Naar vi ikke kan selv længer, saa er det jo, vi har Lov at søge til Dem!«

»Hæ, jo det er dejligt, Kirken skal være en stor Brokkasse for alt det, der ikke dur — en Dynge udbrændte Slagger! i Stedet for at den burde være yderst kræsen. Og Havaristerne skal oven i Købet føre det store Ord, efter Princippet: jo galere des bedre! De vèd vel, at Kandidaten har begyndt at vidne?«

»Jeg har hørt lidt om det.«

»Jo jo, han danner Menighed og bygger allerede Bedehus. Derude ad hvor De bor, skal det ligge; og højt naturligvis, han har det jo paa den lange Led — Skyskraber hæ, hæ! Kirken og jeg er for

verdslige for Hans Betændthed Kandidat Rask. — Getsemane skal Huset hedde, og det samlende i Menigheden skal nok være Bønnens Magt.«

»Han har jo ogsaa studeret Naturkræfterne,« sagde Bauder leende.

»Det sagde De udmærket, det var en god Replik! — Men lad ham bare slæbe af med alle de betændte, jeg er paa nogenlunde fast Løn. Og jeg har nok i dem, der passer deres Dont, opfører sig skikkeligt og overlader Resten til mit Laudabilis. — — De gaar vel med lidt ned ad? jeg skal ud og se til en syg Matros.« Han tog Karl under Armen.

»Jeg er ude for at lede Aage Sørensen op,« sagde Karl.

»Ah, den unge Goliat! Saa skal De med ned ad Gaden, for Faderen bor hernede paa Hjørnet, lige mod Havnen. Hæ, glimrende, glimrende, det er kun faa Dage, siden han blev smidt fra som Afholdsvært, og nu er han allerede i Færd med at løse Borgerskab som Værtshusholder! Skulde man ikke tro, at Subjekter er forfejlede Genier? de har da denne vidunderlige Ævne fælles til at presse Citronen til det yderste og faa alt ud af de medfødte Anlæg.«

»Skal vi ikke hellere sige, at Genierne er forfejlede Subjekter? Ellers løber vor lille Nation vist Fare for at blive altfor genial,« sagde Karl med et Smil.

»Uha, De er fæl! — Naa men dèr bor han!« Præsten havde vendt Ryggen til Karl og pegede bagud paa Hjørnestedet. »Farvel, farvel,« sang han og var allerede paa Vej ned over Havnepladsen.

»Hæ! hæ hæ hæ!« hørte Karl ham gnægge hen for sig, mens han fjærnede sig mere og mere. Et Par Hundrede Alen henne stansede han pludselig, saa lige ned i Jorden og raabte uden at vende sig:

»Rejser De den første Uge?«

»Nej —!« raabte Karl tilbage oppe fra Trappen.

»Godt, go—o—dt.«

Karl var ikke glad ved Tanken om, at han igen skulde staa Ansigt til Ansigt med Fru Sørensen, og nølede i Gangen, men langt om længe besluttede han sig dog til at banke paa den Dør, han formodede førte ind til Dagligstuen. Da lød der Hammerslag op gennem en aaben Dør, fra hvilken en Trappe førte ned til Kælderen, og han steg ned ad Trappen i det Haab at træffe Sørensen selv.

I den forreste Kælder mødte han ingen. Den var fuld af Værtshusgenstande: gamle Haner, Bænke, der var blevet malede op, Bukke til at lægge Ølankere paa og lignende. Op ad Væggen stod et nymalet Skilt lænet, »Skipperhus« stod der paa det med store røde, lidt uregelmæssige Bogstaver; neden under var i Sort malet noget, der skulde forestille en Kridtpibe og et Glas. Karl fulgte Lyden videre ind og traf i det næste Rum Sørensen, der var i Færd med at stille Kogekar og andre Apparater fra Laboratoriet op.

Sørensen nikkede gemytligt og viste sine Hænder, der var fulde af Sod og Maling. »Jeg giver Dem ikke Haanden,« sagde han, »men derfor er De alligevel velkommen.« Hans Blik var lidt sløret.

»Hvad Sørensen, vil De i Lag med Deres *Fabrikata* igen?« spurgte Karl. »Jeg synes, De indretter Laboratoriet.«

»Ja gu min Salighed vil jeg ogsaa det!« sagde Sørensen og lo, saa det boblede i Halsen paa ham, »— det havde De nok ikke tænkt Dem hvad? Men har De nogensinde hørt, at Sørensen lod sig stanse paa Halvvejen? Nej men nu skal den skære paa en anden Bov, for vèd De, hvad der manglede i de Fabrikata? Der manglede kun èn eneste Ting, ellers var de i alle Henseender fuldkomne; men den ene Ting manglede sku ogsaa helt og holdent! Og hvad tror De saa, det var? — det var Sprit var'et! Jeg havde sku en Mistanke om det, men De forstaar nok, at saadan som min Stilling var dengang —! Nej det er ikke nok, at det kradser, Folk vil have riælle Varer, vil de; det ligger nu engang til den menneskelige Natur saa at sige, at tage Spiritus til sig! For se der er ligegodt noget, man ikke maa overse, og det er de fysiske Krav! — — — — Hvor Aage er? ja spørg mig om det, her har han ikke sat sin Fod; vi er sagtens ikke fine nok til ham længer. Men hvis De ser ham, saa hils ham alligevel fra hans gamle Forældre, at hans Værelse er i Orden og staar og venter paa ham. Han er jo alligevel eneste Barn, og saa skulde man vel kunne bære lidt over med ham — —.«

Sørensen tørrede sig med Haandbagen over Øjnene og kunde en Stund ikke tale for Rørelse; hans Mundvige trak sig betænkeligt nedad, og der flød Savl fra dem ned over Hagen. »Sig kun det — —

for han er jo dog vor eneste,« gentog han med sprukken Stemme.

Karl skyndte sig af Sted, han havde ikke Lyst til at overvære et Anfald af Brændevinsgraad. Da han var kommet ud paa Gaden og i Forbigaaende kastede et Blik ned gennem Kældervinduet, saa han Sørensen staa bøjet forover og rense Munden omhyggeligt for Spyt, mens Hænderne vred Proppen af en Flaske og tørrede Flasken af ved at føre Haandbalgen hen over dens Munding.

Da han kom hjem, sad Aage nede i Stuen og ventede ham. Værtinden arbejdede som sædvanlig, og Else gik urolig fra og til; hun var pyntet og lidt rød om Øjnene, hvergang hun troede sig ubemærket, smilede hun hemmeligt til Aage og blev endnu rødere. Luften mellem de to var ladet med Erotik, der gik Bud frem og tilbage mellem dem, lange Blikke som Mindelser om dyrebare Aftaler. Og de slog Øjnene ned for hinanden og prøvede at genne Glæden bort af deres Ansigter og se ligegyldige ud.

Karl kendte dette Vekselspil igen og var ved at blive syg om Hjærtet. »Jeg har noget til dig,« sagde han til Aage, »hvis du vil gaa med op.«

»Jeg ved det, og du skal have Tak for din gode Vilje. Men nu klarer jeg mig selv,« svarede Aage og rakte ham et Brev. Det indeholdt et Forslag til Aage om at være med som menig Deltager i en Polarekspedition; han skulde have Udstyr og alt frit samt 200 Kr. om Maaneden, men maatte stille sig til Raadighed straks.

»Det er jo meget ordentligt,« sagde Karl og leverede ham Brevet tilbage. »Men hvor falder man paa at henvende sig til dig?«

»Fordi man antager, at jeg egner mig til det vel,« svarede Aage selvfølende. »Der skal gode Kræfter til saadan noget du! For øvrigt kender Næstkommanderende mig, han var Kaptejn paa den Bark, jeg sejlede med for to Aar siden. Det er ham, der har udpeget mig.«

»Og du foretrækker det fremfor at uddanne dig som Atlèt?«

»Det kan jeg jo gøre bagefter. Og her bliver da for en Gangs Skyld noget at opleve — med Isbjærge og Mas og Slid og usynlige Revner, hvor man plumper ned, bedst som man trækker af med Slæden. Mit Skind klør ligefrem efter at prøve en rigtig Vinter.«

»Og blive ædt af en Isbjørn —?« sagde Karl.

»Aa hvad! den skal i al Fald ikke slippe fra det uden Kneb i Maven. — Skal vi saa gaa, Else? — — Hvis jeg kan blive færdig, stikker jeg af til København i Morgen Aften. Men jeg ser naturligvis ud først.« Han og Else gik.

Fra sit Vindu saà Karl dem gaa ned over Engene og stige i en Baad. Et Stykke ud fra Land stagede Aage, saa hejste de Sejl og styrede skraat udad mod »Nordskoven«s yderste Pynt. Og dèr lagde de ind og blev borte.

Men efter dem laa Kølvandet i en blank bugtet Stribe ud over det kiprede Vand, og blev ved at pege lysende, glansfuldt, Time efter Time; det laa

der som en pinefuld Mindelse om noget, han længst troede at have rystet af sig, og de sidste Spor dvælede endnu paa Vandet som lysende Trævler, da Mørket faldt paa.

Og i hans Sind —! Denne Udflugt, der ikke vedkom ham Spor, drog sin Vej gennem ham i Syner og Gisninger, saa han intet kunde bestille og knap kunde falde i Søvn heller. Og langt hen paa Natten vaagnede han igen, ved den svage Lyd af Laagen, der aabnedes, og de to unges dæmpede Tagen Afsked.

— —

Aage kom ikke den næste Dag, og Dagen efter igen spurgte de, at han laa i Sengen. Saa gik Karl ind til ham.

Han fandt ham hos en Fiskerfamilie, i et lille Gavlværelse, hvis Vindu vendte ud imod Søen. Aage var netop i Færd med at staa op, da Karl kom.

»Hvad er det nu for noget?« sagde Karl, »kalder du det at gaa paa Polarekspedition?«

»Ja det maa du nok sige,« sagde Aage smilende og holdt sig i Sengestolpen for ikke at dingle om. »Jeg befinder mig som en Landkrabbe paa et rullende Skibsdæk. Og en forbandet Hovedpine har jeg; den begyndte i Gaar Morges, da jeg vilde staa op. Jeg faldt bogstavelig talt om og kunde ikke rejse mig igen. Men nu vil vi have en Ende paa de Narrestreger — i Aften rejser jeg.«

»Var det nu ikke fornuftigere at vente et Par Dage?« spurgte Karl.

»Nej, jeg har lovet at komme — bestemt!«

»Sygdom er Hvermands Herre!«

»Jeg fejler ikke noget,« sagde Aage afvisende og gav sig til at trække Sko paa. Under Arbejdet var han ved at falde forover, og han rettede sig op med et forfærdet Udtryk. »Gud vèd, hvad det kan være?« mumlede han og sad en Stund med lukkede Øjne.

»Gaa i din Seng igen!« sagde Karl indtrængende, »saa skal jeg faa fat i Lægen.«

Men ved dette Ord rejste Aage sig hastig. »Skal vi gaa en rask Tur?« spurgte han. »Nu kan du vel nok taale at skridte lidt ud?« Han tog sin blaa Pjækkert, der hang paa Dørhængslet, men da han var kommet i den og stod og børstede noget Jord af den ene Albu, fik han et hæftigt Anfald af Opkastning. Det stod ham ud baade af Næse og Mund, han blev blaa i Hovedet, og Sveden sprak ham af Panden.

»Aa ja, ja,« stønnede han, da det var overstaaet, »det er lige som at blive radbrækket. Bare ikke Panden flækkes paa mig.« Han var aldeles udmattet, og Øjnene stod fulde af Vand, saa voldsomt havde Anfaldet været; han sank helt sammen, holdt om Hovedet med begge Hænder og blev ved at stønne.

»Naa, naa!« sagde Karl beroligende. »Man kan nok mærke, at du ikke er vant til at fejle noget.«

»Blæse med Smærterne du,« sagde Aage og hævede Hovedet, »men det er væmmeligt at fejle noget, man bliver ækel ved sig selv. — Tror du, det er farligt?«

Karl smilede: »Livsfarligt vel ikke, men jeg tror dog, du skulde lægge dig.«

Denne Gang gjorde Aage ingen Indvendinger men krøb i Seng. Han følte sig straks bedre, og Humøret steg noget; imidlertid blev han ved at være øm i Underlivet og have Opkastningsfornemmelser.

Karl sad hos ham hele Eftermiddagen og underholdt ham. Blandt andet fortalte han om Mødet med Aages Fader og hvor bedrøvet han havde været, og Aage lovede at flytte hjem til de gamle allerede næste Dag. Han fortrød selv nu, at han var flyttet fra dem, men havde blot ikke haft Lyst til at gøre det første Skridt.

Henad Aften var Aage helt kvik, men Underlivet var haardt og smærtede, saa snart han rørte sig. Karl fandt nogle Uldtrøjer, som han varmede paa Kakkelovnen og lagde paa Patientens Mave; Aage laa stille hen og lod sig tumle med, der var et Udtryk af Lede over hans Ansigt. »Naar du nu ligger helt stille, saa fordeler Smærterne sig nok,« sagde Karl med en Stemme som en barmhjærtig Søsters. Saa gik han ned, stak i Forbigaaende Hovedet ind til Aages Værtinde og bad hende holde et Øje med den syge og lagde derpaa Vejen op om til Lægen, der imidlertid ikke var hjemme i Øjeblikket.

Aage laa stille og lyttede, til Vennen havde bortfjærnet sig, saa tvang han sig over Ende. Men han kunde ikke holde sig i Stillingen for Smærter og faldt bagover igen. Hans Ansigt fortrak sig af Raseri mod denne Smærte, han stemte Nakke og Hæle mod Sengen og skød to-tre Gange Underlivet voldsomt i

Vejret for at knække den. Et Øjeblik dulmede den men vældede saa frem igen — denne Gang paa nye Punkter — bed sig fast i selve Musklerne og aad paa Kræfterne. Han drejede urolig Hovedet hid og did, hans Blik faldt paa Bordet, han greb det og løftede det ud i stiv Arm — hele hans Legeme spillede.

Saa laa han igen stille med et tilfreds Udtryk. Men pludselig følte han sine Ben lammes; han fór op, rædselslagen og flygtede mod Døren. Men ude paa Gulvet faldt han om og blev liggende i en Klump, med Knær og Arme presset ind mod Underlivet; og saadan fandt Lægen ham noget senere.

Den næste Morgen gik Karl straks ind for at se til Vennen. Allerede paa Trappen hørte han ham til sin Glæde tale højrøstet og livligt, men da han fik Døren op, blev han forfærdet. Aage var alene, han laa paa Ryggen med hævet Hoved og talte og fægtede lige ud i Luften: Han kørte i Hundeslæde og svang den indbildte Pisk ned over Fodenden af Sengen. »Hov! Hopla!« raabte han og skelede hen til Hovedpuden, som laa ude paa Gulvet mellem Stolen og Bordet og skulde forestille en Isbjørn.

Men pludselig faldt han til Ro. »Det var pænt af dig at komme saa hurtigt,« sagde han og saa kærligt paa Karl, »kom og sæt dig ned! Ræk mig min Hovedpude, jeg ligger saa skidt. Gud vèd hvad den skal dèrude paa Gulvet efter? — Hvordan har I det ude hos jer, gamle Dreng? — jeg ser, du har skruet dit Hoved baglæns paa i Dag.« Han be-

tragtede Karls Hoved skarpt og nikkede bifaldende til Forandringen.

Det gav et Ryk i Karl, men Aage vedblev roligt: »Det er kedeligt, jeg ikke kan komme hjem til de gamle og ligge, men Lægen siger, jeg ikke kan taale at flyttes. Jeg er lam fra Maven og nedefter — en bovlam Krikke. — Ikke taale at flyttes,« gentog han sagte og smilede bittert.

Lidt efter begyndte han igen at delirere. Snart var han faldet i en Vaage og baskede med Armene for at holde sig oppe, snart var Skibet overiset og skulde hugges fri. Eller han sad oppe i Masten og koldt Udkig; saa bøjede han sig pludselig ud over Sengekanten, holdt Haanden for Munden som en Raaber og raabte ned: »Nordpolen forude!«

Ved Middagstid kom Lægen i Følge med Fru Sørensen, der hilste paa Karl, som om intet var passeret dem imellem. Lægen spurgte ud i en Uendelighed, undersøgte den syges Legeme, satte sig hen og iagttog hans Adfærd; men Karls hviskende Spørgsmaal om, hvad Aage fejlede, besvarede han slet ikke. Endelig rejste han sig, gav Fru Sørensen nogle Ordrer med Hensyn til den syges Udtømmelser og gik. Karl fulgte med ham.

»Ja Dem kan jeg jo godt tilstaa det,« sagde Lægen, da de var kommet ned paa Gaden, »det er mig aldeles umuligt at afgøre, hvad han fejler. Meget tyder paa, at det er Meningitis, som jeg for Resten kun kender af Beskrivelser; men adskilligt kunde ogsaa pege i Retning af en rigtig ondskabsfuld Tyfus.

Uhyggeligt ser det i al Fald ud, og det vilde være ønskeligt, at Sygdommen snart tog Retning.«

Karl spiste paa Hotellet og drev siden om langs Havnen og Fjorden. Men han havde ingen Ro paa sig, og efter et Par Timers Forløb vendte han atter tilbage til Fiskerhytten. Aages Fader var der; da Karl kom ind, sad han bøjet over Sønnen og græd, mens denne forgæves søgte at unddrage sig hans Kærtegn. Karl saa straks, at Sørensen var beruset, og at Sønnen led under hans Aande.

Han gik hen, tog ham lempeligt i Ærmet og førte ham over i den anden Side af Værelset. »Sæt Dem her,« hviskede han, »og vær dog rolig! Tror De, den syge har godt af, at De græder.«

»Nej men han var saa stærk,« hulkede Sørensen og prøvede forgæves at dæmpe Stemmen. »Han kunde løfte mig i stive Arme — sin egen Far løftede han som ingenting — og jeg var dog en voksen Mand, da han ikke var større end et Sigtebrød. Som ingenting tog han sin egen Far — og nu ligger han dèr og skal dø.«

»Dø?« kom det klangløst henne fra Aage, der laa uden at røre sig med Ansigtet ind mod Væggen, — »han siger, jeg skal dø! Men han er jo fuld.«

Sørensen fôr op. »Det skulde du nødig sige om Afholdsv—æ, om din egen Far!« sagde han med et Tilløb til faderlig Myndighed. Saa sank han ned paa Stolen igen og faldt hen i stille Graad.

Aage laa fremdeles med Ansigtet mod Væggen uden at røre sig; efterhaanden begyndte han at aande hørligt, som om han sov. Karl sad paa Stolen

ved hans Leje og stirrede frem for sig med mørk Mine; og henne ved Vinduet sad Sørensen og hang, han sejlede ganske svagt frem og tilbage, pressede nu og da Øjnene sammen og gjorde et Ryk bagover med Hovedet for at stramme sig op. Der forløb et Par Timer paa denne Maade, saa begyndte Sørensen sagte at rømme sig, han svalgte nogle Gange besværligt, saà sig uroligt om og rejste sig endelig. »De bliver her vel?« hviskede han til Karl, »for jeg skulde et lille Ærinde.« Og han listede stille ud af Stuen.

Aage begyndte at stønne i Søvne og kaste Hovedet frem og tilbage. Pludselig aabnede han Øjnene og stirrede forfærdet ned ad sig. Hans Blik var saadan, som følte han sig fremmed for sit eget Legeme og vilde trække sig tilbage fra det men ikke kunde. Saa fik han Øje paa Karl og rejste sig hastig over Ende. »Op,« sagde han, »op! Vi maa flygte! Men hurtig, hurtig!« han tog Karl ved Haanden og stak Benene ud af Sengen — Lamheden havde forladt dem. Han rejste sig helt op men vaklede og faldt tilbage igen.

Karl løb ned og bad dem hente Lægen. Da han kom op igen, laa Aage paa Ryggen og kæmpede, Lagnet havde han flaaet, og hans ene Fod var gaaet gennem Dynevaaret, saa Fjerene stod i en Sky om ham; han laa og stødte op i Luften med sine knyttede Hænder og Knær og sagde »Kæ! kæ!« til hvert Stød. Pludselig greb han til med begge Hænder, det saà ud, som tog han et stort Legeme og daskede det mod Væggen. Hans Knoer slog mod Kalken,

saa der sad blodige Pletter efter, og Laser af Skind; »dèr! dèr!« sagde han og blev ved at hamre sin Fjende mod Væggen, og slyngede ham til sidst hen over sig ud paa Gulvet.

Saa laa han igen stille, Fraaden stod ham om Munden, hans Lemmer dirrede. Og atter samlede han sig, greb Bordet med begge Hænder, brækkede dets Ben sammen og slyngede det over mod Kakkelovnen. Karl var flygtet hen i en Krog, derfra iagttog han forfærdet Vennen, der nu laa med et anspændt Udtryk, som lurede han paa det rette Øjeblik til at gøre et Udfald. Derpaa vandrede hans Blik pønsende rundt, traf Karls uden at fæste sig ved det og blev hængende ved Sengens Hovedstykke. En Stund laa han og skar Tænder og betragtede det med bagoverbøjet Hoved, saa greb han hastigt om de to Stolper og rykkede til, og Hovedstykket løsnede sig bragende fra Sengen, som faldt mod Gulvet med den ene Ende.

Han laa igen stille en Stund med sit tilfredse Udtryk, men saa begyndte han at arbejde paa ny, øjensynligt i den Hensigt at knække Sengen helt sammen under sig. Han søgte Støtte for Hænderne og prøvede ved Stød og Spark og gyngende Bevægelser at faa Fodstykket brækket fra; Tungen var lidt fremme mellem Læberne, Øjnene lo skadefro, hans Udtryk var en skarnagtig Drengs.

Men saa blev hans Ben stille. Hans ene Fod var viklet ind i den sønderrevne Dyne, han prøvede at trække den ud, det blev et lille kraftløst Spjæt — det sidste. Og Armene faldt døde ned, som havde

Lammelsen grebet dem med; først døde den ene Arm, og da han med et lille Skrig vilde løfte den med den anden, døde den ogsaa, midt i Bevægelsen, og faldt tungt ned over hans Bryst. Kun Hovedet kunde han endnu bevæge. Han laa og drejede det frem og tilbage, til han opdagede, at det kunde naa Væggen; saa huggede han kraftigt til og blev ved at slaa Siden af Hovedet i Muren, til Karl kom sig saa meget af sin Rædsel, at han kunde stikke Puden imellem.

I det Øjeblik gik Døren op, og Else gled frem paa Tærsklen. Hun blev forlegen, da hun saa Karl, men saa rettede hun sig trodsigt og gik hen til den syge, der laa og gispede svagt. Ved forenede Kræfter fik de Hovedgærdet hævet til sin naturlige Højde. Aage drejede anstrængt Øjnene for at kunne se dem, og Karl lagde hans Hoved om paa Siden. »Gaa,« aandede Aage næppe hørligt og saa kærligt paa ham. Karl nikkede, han vilde sige noget, men det kvaltes, og han lagde i stum Fortvivlelse sin Kind til Aages og tog ham om Hovedet. Og Aage saa paa ham, med et Blik fuldt af Omsorg som i gamle Dage — og med et Drag af Smærte, fordi han ikke kunde gengælde Vennens Kærtegn, end ikke med et Haandtryk. Saa rejste Karl sig og styrtede ud af Stuen med et kvalt Udbrud.

Karl løb og løb. Han kom Nord ud af Byen og op over de høje Banker, Rædslen fulgte ham, og det brød og brød inden i ham, som vilde Hjærtet trænge sig op i hans Mund og kvæle ham. Han

kunde skrige af Sorg, han kunde bide og slaa af Raseri over Livets himmelraabende Uretfærdighed! Men det var som at skrige i Vat, at slaa i Dyner; alle Vegne vældede Vilkaarligheden sig, graa og grænseløs og ubodelig! Der brød i ham et ubændigt Krav efter at staa Ansigt til Ansigt med et Ansvar, noget han kunde slynge sin Forbandelse imod — et Forsyn! og han greb vildt ud til alle Sider for at byde sig selv ud — til Kamp eller som Offer. Ja eller som Offer, for intet vældede Forbitrelsen og Græmmelsen op i ham som dette: at han selv gik fri og denne unge Kæmpe skulde slaaes til Jorden! Saa skrigende en Uretfærdighed havde han at takke for sit Liv. Og saa denne forbandede, evig forbandede Ansvarsløshed alle Vegne! smilende som et lille Barn, der sønderlemmer levende Fluer — — —.

Henad Aften vendte han tilbage. Aage laa hen uden Bevidsthed, hans Moder laa jamrende ved hans Side, hun tiggede og græd og tog om hans Skuldre for at ryste ham op. »Se dog paa mig og sig, at du kender mig,« jamrede hun, »er jeg da ikke din Moder? Saa lev dog op igen her ved din Moders Bryst!« og hun lagde sin Barm ned mod hans Ansigt. Henne ved Kakkelovnen stod Sørensen med et idiotisk Udtryk, han var endnu mere beruset end før. Og trykket tilbage i en Krog sad Else og stirrede frem for sig med tørre hede Øjne.

Karl kunde ikke holde dette ud. Den hysteriske Moder og den drukne Fader, Elses stumme Lidelse

og den døende selv, hvis Hoved faldt om paa Siden, hvergang Moderen havde rettet det imod sig — alt dette stemte ham for Brystet i haarrejsende Uhygge og tvang ham til at flygte.

Den paafølgende Nat døde Aage Sørensen.

XXXIII.

Ude i det lille Strygeri var Hyggen og Enheden borte. Else gik og græd i Krogene og hang med Hovedet, saa lang Dagen var; hun talte ikke, og vilde nogen prøve at trøste hende, blev hun først helt utrøstelig. Et medfølende Blik var nok til at kaste hende ud i den mest hjærteskærende Fortvivlelse, og det krævede den yderste Varsomhed at omgaas hende.

Moderen havde ikke det fine Øje for hendes Tilstand og den deraf følgende Nænsomhed — hun var for optaget af sit eget. Forholdet mellem hende og den ældre Bauder blev med hver Dag mere fortroligt, Lysten til at smaagantes lyste dem ud af Øjnene, og de søgte til Side, for at deres egen Glæde ikke skulde skurre altfor brutalt ind i de andres Sorg.

Karl sørgede ogsaa. Og endnu dirrede i hans Sind den kvalfulde Bitterhed, han havde følt ved at se det eneste helt sunde og harmoniske Menneske, han kendte, den han havde beundret og elsket og misundt som ingen anden — fældet midt i sin fejre Ungdom og Styrke, strakt til Jorden for et Slag af Dødens brutale Næve.

Under dette nærmede han og Else sig hinanden. Der var noget, de to alene havde fælles, noget de delte uden at behøve Ord, blot ved at være i hinandens Nærhed; og de kunde gaa og se paa hinanden, uden Hensigt ja uden Tanke, blot med en svag Fornemmelse af, at et eller andet groede i dem, langsomt, gennem Dage og Uger, som Sæden gror paa Marken.

Men saa trak Else sig pludselig ind i sig selv. Den stumme Fortvivlelse i hendes Blik og Væsen veg for et Udtryk af andægtig Lytten og Undren, hun gik der nogle Dage som èn, der ser og hører Ting, andre ikke kan iagttage.

Karl gættede hurtigt, hvad det var. Og den Omstændighed, at Moderen nu sluttede sig helt til hende igen, blev opmærksom og omsorgsfuld næsten til Overdrivelse og stadig fulgte hende med dette interessante, betydningsfulde Blik, sagde ham, at han havde gættet rigtigt. De to Kvinder var begyndt at vaage over noget — et Kim til Liv; men for dem havde dette Livskim allerede antaget Kød og Blod og gjorde Krav paa Kærlighed. Og for Else vilde denne usikre Spire være mere end alt Jordens udfoldede Liv, den vilde kræve Strømme af Hjærteblod, alle hendes Følelser, endnu inden den fik viklet sig ud af hende; og langt ud i Fremtiden vilde der intet være uden den, til hun maaske engang om tyve Aar vaagnede som selvstændigt Væsen igen, halvgammel, gjort nyfigen af sit eget Barns første erotiske Oplevelser — lige som Moderen.

Dagen efter at Karl gennem Faderen havde faaet Vished for sin Formodning, pakkede han sin Kuffert. »Er du saa med til at bryde op Far?« spurgte han.

Den gamle trak paa Skuldrene: »Hvem vèd, om jeg faar det saa rart noget Sted som her. Og desuden — jeg har virkelig lagt mig dit Raad fra forleden paa Sinde og tænkt saa smaat paa at gifte mig. Men rejs du min Dreng, i din Alder trænger man til at opleve noget.«

Da Karl var færdig med at pakke, gik han en Tur indad for endnu engang at se og betræde de Steder, hvor han havde levet og lidt — men ogsaa nydt, for første Gang i sit Liv. Fra at være en glædesløs Skrantning var han blevet et Menneske herovre; Tilværelsen havde skilt sig ud for ham i godt og ondt — men mest ondt!

Indtryk og Erindringer summede ind om ham, han vandrede som i en Døs ind over Kirkegaarden. Her under Muren havde han og Else søgt Ly for Efteraarsblæsten, dèr stod Hængeasken, hvor Fru Sørensen var faldet over ham med sine fortvivlede Ægteskabstilbud. Og dèr oppe for Enden af Poppelallèen — — det bølgede op igennem ham, hans Strube snøredes sammen. Det brød forfærdeligt inden i ham ved Synet af den blomstersmykkede Grav; han drejede hastigt ned ad en Sidegang og gik rundt, stansede ved et og andet, tvang sin Opmærksomhed til at fæste sig ved det, saa han kunde falde til Ro — og faldt virkelig til Ro.

I det ene Hjørne af Kirkegaarden, midt i alle Fattigbegravelserne, laa en Affaldsdynge støttet til

Muren; dèr steg han op. Han satte sig paa Muren og lod Blikket løbe rundt, ind over Bankerne i Nord, hvor Kandidatens Bedehus begyndte at rejse sig, ned til Dortea Hansens lille Hus og videre over Byen og Fjorden og Landet paa den anden Side. Det laa dèr i let tindrende Foraarssol det hele, med nypløjede Felter som mørk, blød Fløjl — med grønnende Marker. Sol og Smil og Ansvarsløshed.

Lige neden for ham vadede en Bonde frem i den bløde Muld og saaede. Marken laa der afmaalt og lige som en Ramme, men Vinden tog i Kærnerne og førte dem ud over Kørevejen og ind i Græsset under Kirkegaardsmuren. Dèr kunde de saa gro til Unytte — eller omkomme. Og saa langt han saà, havde Kulturen været for at dæmme Livet inde, men det bredte sig blot, over Grøfter og Markveje; og maaske trivedes noget af dèt bedst, som senere skulde trampes ned.

Og hvad saa? Netop det var dèt herlige, at Livet ikke lod sig afrette og gøre formaalstjenligt. Ud over alle Bredder skulde det flyde og skumme som af et mægtigt Overflødighedshorn, og det, der flød over, var saa godt som det, der blev inden for Rammen. For Livet havde intet Formaal ud over det at leve og dø og opstaa igen; at boltre sig, broget, uberegneligt, lunefuldt, som et Føl boltrer sig i Enge, fordi det ikke kan lade være; at strø Blomster paa Gravene og sætte Døden til Skaffer i Gildeshuset. Sorgløse moralløse Liv! dèr skaber det et Menneske i sit Billede, sund, smuk, kæmpestærk, sorgløs. Og næppe staar han der og vil bruge sine

Kræfter, saa aabnes Graven for ham. Han faar lige Tid til en sidste Sorgløshed, og Livet slaar ham over hans Hærde, og han knækker sammen, han og al hans Kraft. Men af det Kraftfnug, han sorgløst kastede i et livsvarmt Skød, glædedrukken og uden Hensigt, springer der nyt Liv — og spredes maaske i tusend vagabonderende Strømme, eller kan hænde det samler sig i en Kraft tusend Gange større igen end hans og erobrer Verden. — — — Og dèr skaber Livet et andet Menneske, usselt og elendigt, holder ham over Afgrundene i 26 Aar, hængende i en Livstraad saa tynd som Spindelvæv, og lader ham gennemgaa alle Dødens Rædsler. 26 Aar paa Skafottet med Øksen svævende over sit Hoved! Og naar han endelig hører den befriende Lyd af Øksens Fald, der klinger som Musik i hans Øre, da benaades han og sendes ud i Livet igen — en Benaadet: en Krøbling. Og nu smiler Livet til ham — Krøblingen, og kærtegner den Lød, der er sveden af for nær Berøring med Døden! Herlige, sorgløse, umoralske Liv!

Sommeren gaar, og Livet sætter Kærne, og en Dag kommer de med Leer og River og store Vogne for at køre det hele i Hus. Men Aks skæres af uden Straa ved, eller Kærnerne slaaes ud af dem, Riven kan ikke tage det op, det bliver liggende. Og Sæden drysser og drysser: idet den bindes, idet den sættes sammen, idet den læsses; hvergang den røres, drysser den. Og Himlens glade Fugle kommer, og Markens smaa Dyr, alt hvad der ikke er lovordnet og nyttebestemt og afrettet. »Drys, drys fødes der èn; drys, drys dør der èn; drys, drys kommer Sol

og Regn!« fløjter og piber de ubekymret. Og Liv fødes, Liv dør, Sol og Regn kommer — —.

Han rejste sig og gik over Kirkegaarden hen til Aages Grav. Han sad en Stund tavs og betragtede den, saa lagde han sig paa Knæ og borede sin Haand ned i den vaade Jord, hans Læber bevægede sig: »Du var sorgløs, du var stærk, du var uegennyttig,« sagde han med tyk Stemme, »— Livets hele Rigdom var i dig! Derfor tog det dig igen, da Nytten krævede dig. Du hørte til Livets glade ***Dryss***, og du gjorde kun din Ven èn Sorg — den at du forlod ham! Livet gav, Livet tog, Livet være lovet!« Han rejste sig graadfyldt og alligevel i en vidunderlig lys Stemning; aldrig havde han følt sit Væsen saa harmonisk som nu.

Nede i Allèen stod en svær gammel Kone lænet til et Gravsted og hulkede, ved hendes Fødder laa der en Krykkestok. Karl tog den op og rakte hende, og hun bad ham snøftende, om han ikke vilde læse Gravskriften for hende. Han gjorde det.

»Herregud,« udbrød hun og tørrede ivrigt sine Øjne, »saa er det jo slet ikke ***min*** Mand; jeg mente ellers, han laa paa dette Hjørne. Saa maa det være paa det andet Hjørne dèrhenne!« Hun rokkede derhen, og Karl fulgte hende smilende og læste igen:

Jørgen Kunz, Rebslager.

Hvad her med Taarer lægges ned
er Sæd til Fryd i Evighed.

Hun gav sig til at hulke igen. »Aa Kunz, min egen Kunz!« jamrede hun og rokkede frem og tilbage. — »Og saa at tænke sig, at han skulde dø af Underlivsbetændelse.«

»Jeg har en Tante, der ogsaa har haft Underlivsbetændelse,« sagde Karl adspredt.

»Og hun døde ikke, vel? gjorde hun vel? Men hvorfor skulde saa Kunz dø af det, naar hun kom sig? Den ene kan vel være lige saa god som den anden hva?« hun trak ham ivrigt i Frakken. Hun havde hørt op at græde og saà ud, som hun gottede sig over noget; og pludselig fnisede hun tøset og hviskede: »Lægen sagde saamænd til ham, at han skulde lade være at gifte sig, men se, om han kunde — hi!«

»Jeg har ogsaa en anden Mand,« udbrød hun lidt efter, »han ligger derhenne et Sted. Jeg har haft tre, og han var den mellemste. Men han kunde nu ligegodt ikke lide, at jeg ogsaa morede mig lidt — han slog mig. Det Skind, han maatte saamænd døje for'et, for saa blev han syg og sengeliggende. Og saa blev jeg til sidst ked af at sidde og hænge over ham — for han kunde ikke komme sig alligevel; og saa gik jeg ud med Kunz om Aftenerne. Og Manden var jo svært sjalu, for jeg skal sige Dem, Kunz var vor Logerende. Han havde nu ligegodt gærne slaaet mig, havde han kunnet; men han kunde bare ikke. Ork nej, Herregud! han kunde saamænd ikke, saa sølle han var.« Hun begyndte igen at hulke.

»Hvem mon det nu kan være, dèr ligger?« sagde hun lidt efter og pegede nysgærrigt paa Gravstenen.

»Men det er jo Kunz, Deres tredie Mand!« udbrød Karl forundret.

»Ih ja, det er'et jo ogsaa,« sagde hun og gav sig til at græde igen, endnu voldsommere end før.

Karl vilde gaa, men i det samme tog hun sig i det og vendte sig om imod ham:

»Har De Børn? Aa nej vist ikke, De er saa ung endnu! — men det kommer nok.« Hun stødte ham i Siden med Albuen og lo fortroligt. »Jeg har fire Børn; de er saamænd i København er de, og jeg har ikke set dem i mange Aar. Men til Sommer, til Sommer —.«

»Saa vil De maaske rejse over til dem?«

»Nej Gud Fader fri mig for at komme dèr; saa skal man jo over Vandet.«

»Saa kommer Deres Børn hjem til Dem da?«

»Nej det skal de saamænd nok vogte sig for. De har ikke givet deres gamle Mor saa meget, som jeg kan lægge paa min Negl, har de ikke. Det skal gaa i deres beskidte Unger altsammen, saa kan en anden èn faa Lov at sulte ihjæl, saa gammel man er.« Hun begyndte at snøfte igen. »De kan tro, det er strængt for en Kone nær de halvfjerds ingen Mand at have! og alting er saa dyrt. Ser De (hun tog ham igen i Frakken og hviskede) jeg kunde jo godt tage en Logerende til Hjælp. Men Folk har altid saa travlt, og man vil jo nødig have noget ondt sagt om sig vel? Jeg er jo endnu en rask Kone.«

Karl begyndte at føle sig ilde til Mode, noget af hans gamle Væmmelse var ved at arbejde sig op i ham. »For den Sags Skyld kan De vist roligt tage Dem en Logerende,« tvang han sig til at sige.

Hun lagde Hovedet koket paa Siden og smilede: »Tror De virkelig? — ja for det *er* dyrt, og èn fryser saadan om Vinteren, naar man er enlig. Jeg vilde gærne have en pæn Mandsperson — saadan èn som Dem — helst èn, der er svagelig og trænger til Ro og Pleje; for èn har jo Øvelsen, naar man har haft tre Mænd. — De har vel Logi?«

»Ja jeg har,« svarede han. Det løb ham koldt ned ad Ryggen.

»Kommer De saa snart med det Vand?« sagde hun pludselig i en haard Tone.

»Det Vand —?«

»Ja, De ser nok, her begynder at blive tørt!« svarede hun og rodede i Jorden med sin Krykkestok.

»Ja nu skal jeg gaa efter det,« sagde han og bortfjærnede sig hurtigt. Hun tog ham for at være Graverkarlen.

Nede i Allèen vendte han sig om, hun laa stor og svær paa alle fire og befølte sin tredie Mands Gravsten.

Han skyndte sig af Sted, hurtigere og hurtigere som var han forfulgt. Men Billedet af den halvfjerdsaarige Kone, der aandssløv og halvblind rokkede om ved en Krykkestok paa Gravens Rand og ikke kunde holde sine tre Mænds Grave ud fra hinanden, men alligevel rakte sig lystent efter den fjerde Mand — det Billede blev ved at følge ham

og staa klarere og klarere, til det blev en Grimasse, den frygteligste Tilværelsen endnu havde skaaret ad ham. Al Skønheden og Harmonien fra før faldt uhjælpelig sammen; der steg brudte Lyde, halv som Latter halv som Nødskrig frem af hans Hals, saadan led han ved det og vaandede sig. Han kunde sige sig selv, at han var en Skifting, en Vantrivning, der bestandig havde faaet alt i den gale Hals; men Grimassen hang der jo ligefuldt; det, der naaede ham, var og blev et Vrængbillede.

Der maatte jo dog være et eller andet, der skulde naas, om blot en Rytme, et Skønhedskrav! En Fordring til Liniernes Overholdelse maatte der dog være, saaledes at i det mindste den enkeltes Anlæg — gode eller onde — kunde kræves efterlevede. Altsaa meldte der sig dog et Formaal for Livet, hvor beskeden man end gjorde sig; og saa havde alligevel hans Veer været berettigede og ikke den forgiftedes unaturlige Ophovnen.

Men alt gik resultatløst til Grunde, intet naaede frem til sit Formaal. Ude i Naturen nok, — men Menneskene de var Livets Bærme, dets Udskud! ikke engang en Rytme kunde de bringe ud af Tilværelsen, endsige noget harmonisk Hele. Hans Mor duede ikke som Hustru og Moder; hun var skabt til at elske men drev det ikke til noget alligevel — Spild! og Faderen, der længtes tilbage til Buret for atter at kunne glæde sig ved Friheden — ogsaa Spild! Rasks Liv var Spild, naar han fulgte Dyret, og Spild, naar han dyrkede Ideen! I Sørensen var et Subjekt forkludret, i hans Kone en usædvanlig

Karakter gaaet til Grunde. Det gode spildtes, og det daarlige spildtes!

Og Aage, Aage!

To Gange før havde han staaet og stirret ud i den forfærdelige gabende Tomhed, Ansigt til Ansigt, med hele sit Menneske vaagent og i Oprør: Den Dag han med Døden i Hjærtet tilintetgjorde den sidste Rest af Troen paa et Hinsides, ofrede Puden han skulde dø paa for den nøgne Sandhed! Og den Dag han bød sit eget Liv ud som Vederlag for Vennens og kun traf den store graa Ansvarsløshed. Begge Gange havde han sat alt ind — unyttigt. Thi nu væltede Tomheden sig op om ham for tredie Gang, værre end nogensinde — i et uendeligt Hav af Ørkesløshed, der fyldte ham med stivnende Rædsel. Han greb sig til Hovedet, sluttede sine Fingre som en Ring om Hjærnen og spændte til i vanvittig Frygt for, at den skulde sprænges.

Og han stirrede med et forpint, nervedirrende Udtryk ud over Ørkesløshedens uendelige Flade, hvor Bølge drog frem imod ham efter Bølge, i Skvulp og Stønnen, i Suk og Leg. Hver Bølge bar noget af, hvad han havde levet og lidt, paa sin Ryg, kantrede og kastede det af ved hans Fødder — og brød sammen i Skum. »Spild!« sagde de, naar de brast!

»Spild, her lægger vi din Kærlighed?« — »Spild, det var dine Drømme!« — »Spild, alt hvad du har elsket og hadet!« — »Spild, dine Lidelser, din Frygt og din Gruen!« — »Spild, her er din Glæde over Styrken og Skønheden!« — »Og her dit Venskab, din Ærbødighed for Livet, dine Veer — Spild, Spild!«

Og Aages Billede vaskede op for hans Fødder, viljeløst, dødt.

Men ham selv løftede Bølgerne paa deres Rygge. De klukkede og sang deres Omkvæd og bar ham højt med al hans Svaghed og Usselhed og Haabløshed og Ulyst til Livet, hævede ham og slyngede ham langt ud i Livets hvirvlende Ørkesløshed:

Spild! Spild!!
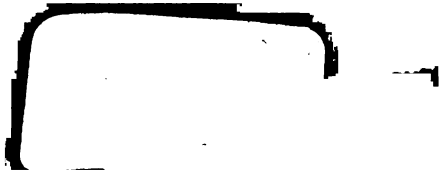
FEB 3 1937